

Peace Resource Collaborative
ပဏ္ဍိတ အေးချမ်းသာယာရေးနှင့်
ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာန
فوقست كرسام كدامان

ผลสำรวจ ความคิดเห็น ประชาชน ต่อกระบวนการสันติภาพ จังหวัดชายแดนภาคใต้ PEACE SURVEY

ครั้งที่ 2

กรกฎาคม - สิงหาคม 2559

ขอขอบคุณ

ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา นักกิจกรรมทางสังคม
แกนนำองค์กรภาคประชาสังคม
ครูอาจารย์ นักวิชาการ นักธุรกิจ สื่อมวลชน และเจ้าหน้าที่รัฐ
ที่เข้าร่วมให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กระบวนการสำรวจความคิดเห็นครั้งนี้เกิดขึ้นได้

ขอขอบคุณ

องค์กรภาครัฐและภาคประชาชนที่สนับสนุนการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
ขอขอบคุณทีมงานเก็บข้อมูลภาคสนาม
ที่ทุ่มเทในการเข้าถึงและรับฟังเสียงในชุมชนอย่างแท้จริง

และที่สำคัญที่สุด

ขอขอบคุณ “ประชาชน” ทุกๆ คนจากทุกกลุ่มวัฒนธรรม
ซึ่งเป็นเจ้าของเสียงนี้ในการกำหนดทิศทางกระบวนการสันติภาพร่วมกัน

คำนำ

การสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้
ครั้งที่สองนี้ ห่างจากครั้งที่หนึ่งประมาณ 6 เดือน โดยใช้ชุดคำถามเดียวกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้
ได้รับทราบความคิดเห็นต่อประเด็นหลักๆ เช่น มุมมองต่อเหตุการณ์และกระบวนการสันติภาพแล้วนั้น
ยังเป็นการวัดด้วยว่าความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

คณะทำงานของเครือข่าย 15 องค์กรได้ส่งผลสำรวจครั้งที่แล้วให้กับคณะพูดคุยสันติภาพ/
สันติสุขของทั้งรัฐบาลและขบวนการ ผู้อำนวยการความสะดวก ผู้เกี่ยวข้องในฝ่ายต่างๆ ตลอดจนมี
การเผยแพร่ต่อสาธารณะ ซึ่งผลของครั้งที่สองนี้จะส่งถึงมือของผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา
เช่นเดียวกัน ด้วยความหวังว่าทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะให้ความสำคัญกับเสียงของประชาชนในพื้นที่
อย่างจริงจัง ในฐานะที่เขาเหล่านั้นต่างเป็นทั้งผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง และเป็นผู้ที่จะอยู่กับแนวทาง
แก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เครือข่ายฯ จะยังคงตั้งใจสำรวจความคิดเห็นประชาชนเรื่องกระบวนการสันติภาพ
อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสะท้อนความเห็นและความหวังของประชาชนบนพื้นฐานของ
หลักวิชาการ ให้เป็นที่รับรู้ต่อสังคมและผู้เกี่ยวข้องในวงกว้างต่อไป

เครือข่ายฯ Peace Survey

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	18
1. บทนำ	34
1.1. ความเป็นมา	34
1.2. วัตถุประสงค์	36
1.3. ระยะเวลาและงบประมาณดำเนินงาน	37
1.4. ขั้นตอนการดำเนินงาน	37
1.5. ระเบียบวิธีวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	38
2. บริบทสถานการณ์	40
3. ความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป	44
3.1. มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่	44
ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์	44
ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	45
ความรู้สึกปลอดภัย	46
การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม	47
3.2. มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล	51
คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่	51
ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ	52
เป้าหมายหลักของขบวนการ	54
ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง	54
คะแนนของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	55

3.3. มุมมองต่อความรุนแรง	56
สาเหตุของความรุนแรง	56
ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง	57
การเรียกขานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่	58
ความรุนแรง	59
3.4. มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขและการพูดคุย	60
สันติภาพ/สันติสุข	60
กระบวนการสันติภาพ/สันติสุข	61
การรับรู้ข่าวสารกระบวนการพูดคุย	62
ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่	63
การสนับสนุนกระบวนการพูดคุย	64
ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย	65
ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่	66
ความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า	67
3.5. ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย	68
การมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังต่างๆ	68
ความสำคัญของฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพ	70
ประเด็นที่รัฐบาลและขบวนการน่าจะพูดคุยกันในขณะนี้	71
ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน	72
การบริหารปกครอง	73
แนวทาง/มาตรการที่คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน	76
3.6. ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม	77
เพศ ศาสนา อายุ	77
ภูมิลำเนา	78
การศึกษา	79
รายได้	80
อาชีพ	81

พฤติกรรมติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆ	82
การนิยามตัวตน	83
พฤติกรรมและทักษะการใช้ภาษา	84
3.7. สรุปความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนทั่วไป	86
4. ความคิดเห็นของผู้นำความคิด	86
4.1. มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่	86
ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์	86
ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	87
ความรู้สึกปลอดภัย	88
การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม	89
4.2. มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล	95
คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่	95
ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ	97
เป้าหมายหลักของขบวนการ	98
ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง	98
คะแนนของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	99
4.3. มุมมองต่อความรุนแรง	100
สาเหตุของความรุนแรง	100
ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง	101
การเรียกขานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่	102
ความรุนแรง	103
4.4. มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขและการพูดคุย	104
สันติภาพ/สันติสุข	104
กระบวนการสันติภาพ/สันติสุข	105
การรับรู้ข่าวสารกระบวนการพูดคุย	106
ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่	108

การสนับสนุนกระบวนการพูดคุย	109
ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย	110
ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่	110
ความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า	112
4.5. ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย	113
การมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังต่างๆ	113
ความสำคัญของฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพ	115
ประเด็นที่รัฐบาลและขบวนการน่าจะพูดคุยกันในขณะนี้	116
ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน	117
การบริหารปกครอง	118
แนวทาง/มาตรการที่คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน	122
4.6. ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม	123
เพศ ศาสนา อายุ	123
ภูมิลำเนา	124
การศึกษา	124
รายได้	126
อาชีพ	127
พฤติกรรมติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆ	128
การนิยามตัวตน	129
พฤติกรรมและทักษะการใช้ภาษา	130
4.7. สรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำความคิด	133

5. ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้นำความคิด 135

ภาคผนวก ก: ระเบียบวิธีวิจัย 146

สารบัญตาราง และแผนภาพ

แผนภาพที่ 1:	ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน ตัวท่านเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิท เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่ ในลักษณะใด (Q14-ประชาชนทั่วไป)	44
แผนภาพที่ 2:	ท่านคิดว่าสถานการณ์ในพื้นที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านในเรื่องดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q15-ประชาชนทั่วไป)	45
แผนภาพที่ 3:	ท่านคิดว่าการกระทำต่อไปนี้ปลอดภัยมากน้อยเพียงใด (Q22-ประชาชนทั่วไป)	46
ตารางที่ 1:	โดยทั่วไป ท่านรู้สึกอย่างไรเวลาต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (Q26-ประชาชนทั่วไป)	47
ตารางที่ 2:	หากท่านมีหรือกำลังจะมีลูกที่อยู่ในวัยต้องเข้าโรงเรียน ท่านอยากส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนแบบใด (Q23-ประชาชนทั่วไป)	48
ตารางที่ 3:	หากท่านต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากอาศัยอยู่ในชุมชนแบบใด (Q24-ประชาชนทั่วไป)	48
ตารางที่ 4:	หากท่านต้องย้ายที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากทำงานในสถานที่ทำงานแบบใด (Q25-ประชาชนทั่วไป)	48
แผนภาพที่ 4:	ระหว่างคนไทยพุทธ/จีนกับคนมลายุมุสลิม ท่านคิดว่าคนกลุ่มใดได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่า จากนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลในเรื่องดังต่อไปนี้ (Q16-ประชาชนทั่วไป)	49
แผนภาพที่ 5:	ระหว่างชายกับหญิง ท่านคิดว่าใครทำหน้าที่ได้ดีกว่าในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ (Q17-ประชาชนทั่วไป)	50
แผนภาพที่ 6:	โดยทั่วไป ท่านเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าอย่างไร (Q27-ประชาชนทั่วไป)	51

แผนภาพที่ 6.1:	ท่านเคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวต่อไปนี้หรือไม่ (Q36-ประชาชนทั่วไป)	52
แผนภาพที่ 7:	ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใดที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ (Q28-ประชาชนทั่วไป)	53
แผนภาพที่ 8:	ท่านคิดว่าเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันคืออะไร (Q29-ประชาชนทั่วไป)	54
ตารางที่ 5:	ท่านรู้สึกว่าการสถานการณ์ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (Q30-ประชาชนทั่วไป)	55
ตารางที่ 6:	ท่านให้คะแนนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่ที่คะแนน (Q31-ประชาชนทั่วไป)	55
แผนภาพที่ 8:	สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q19-ประชาชนทั่วไป)	56
ตารางที่ 6:	ท่านคิดว่าใคร/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่ (Q21-ประชาชนทั่วไป)	57
แผนภาพที่ 9:	ท่านจะเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร (Q18-ประชาชนทั่วไป)	58
แผนภาพที่ 10:	มุมมองต่อความรุนแรงแต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q20-ประชาชนทั่วไป) 44	59
แผนภาพที่ 11:	“สันติภาพ” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q48-ประชาชนทั่วไป)	60
แผนภาพที่ 12:	“สันติสุข” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q49-ประชาชนทั่วไป)	61
แผนภาพที่ 13:	กระบวนการสันติภาพคืออะไรในความคิดของท่าน (Q41-ประชาชนทั่วไป)	61
แผนภาพที่ 14:	ท่านเคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข ระหว่างรัฐบาลกับขบวนการหรือไม่ (Q32-ประชาชนทั่วไป)	62
แผนภาพที่ 15:	ท่านให้ความสนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข มากน้อยเพียงใด (Q33-ประชาชนทั่วไป)	62
แผนภาพที่ 16:	ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของรัฐบาลปัจจุบันคือใคร (Q34-ประชาชนทั่วไป) และท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยสันติภาพของขบวนการในปัจจุบันคือใคร (Q35-ประชาชนทั่วไป)	63

ตารางที่ 7:	ท่านรู้สึกว่าการบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด (Q37-ประชาชนทั่วไป)	64
แผนภาพที่ 17:	ท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ (Q38-ประชาชนทั่วไป)	64
แผนภาพที่ 18:	ท่านมีข้อกังวลใดบ้างเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย (Q44-ประชาชนทั่วไป)	65
ตารางที่ 8:	ท่านมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่าการบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ (Q39-ประชาชนทั่วไป)	66
ตารางที่ 9:	โดยภาพรวม ท่านพอใจมากน้อยเพียงใดกับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย (Q40-ประชาชนทั่วไป)	66
แผนภาพที่ 19:	ท่านมีความหวังมากน้อยเพียงใดว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ ในอีก 5 ปีข้างหน้า (Q47-ประชาชนทั่วไป)	67
ตารางที่ 10:	ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้ มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด (Q42-ประชาชนทั่วไป)	68
แผนภาพที่ 20:	ท่านคิดว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยดังต่อไปนี้ มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด (Q43-ประชาชนทั่วไป)	69
ตารางที่ 11:	หากมีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้ (Q45-ประชาชนทั่วไป)	69
ตารางที่ 12:	สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง (Q46-ประชาชนทั่วไป)	70
แผนภาพที่ 21:	ท่านอยากจะให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเรื่องใดบ้างในขณะนี้ (Q51-ประชาชนทั่วไป)	71
แผนภาพที่ 22:	ในภาวะปกติ ใครก็ตามที่ก่อเหตุรุนแรงจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในสถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข แนวทางใดที่ท่านรับได้มากที่สุด (Q52-ประชาชนทั่วไป)	72
แผนภาพที่ 23:	คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด (Q54-ประชาชนทั่วไป)	73
แผนภาพที่ 24:	หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน ท่านคิดว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องคุยกันถึงเรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (Q53-ประชาชนทั่วไป)	74

แผนภาพที่ 25:	ท่านคิดอย่างไรต่อแนวทางการปกครองพื้นที่รูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้ (Q55-ประชาชนทั่วไป)	75
แผนภาพที่ 26:	ท่านคิดว่าควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาว่าอย่างไร (Q50-ประชาชนทั่วไป)	75
แผนภาพที่ 27:	ท่านคิดว่าแนวทางหรือมาตรการดังต่อไปนี้ควรเร่งดำเนินการมากน้อยเพียงใด เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่ (Q56-ประชาชนทั่วไป)	76
ตารางที่ 13:	เพศ (Q1-ประชาชนทั่วไป)	77
ตารางที่ 14:	ศาสนา (Q3-ประชาชนทั่วไป)	77
แผนภาพที่ 28:	ภูมิลำเนาเดิม (Q5-ประชาชนทั่วไป)	78
แผนภาพที่ 29:	ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ (Q8-ประชาชนทั่วไป)	79
แผนภาพที่ 30:	ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา (Q9-ประชาชนทั่วไป)	79
แผนภาพที่ 31:	รายได้ต่อเดือนของท่าน (Q10-ประชาชนทั่วไป)	80
ตารางที่ 15:	รายได้ครอบครัวเพียงพอหรือไม่ (Q11-ประชาชนทั่วไป)	80
แผนภาพที่ 32:	อาชีพหลัก (Q12-ประชาชนทั่วไป)	81
แผนภาพที่ 33:	ท่านติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q13-ประชาชนทั่วไป) (ร้อยละ)	82
แผนภาพที่ 34:	ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร (Q4-ประชาชนทั่วไป)	83
แผนภาพที่ 35:	ท่านพูดภาษาใดเป็นประจำในครัวเรือน (Q6-ประชาชนทั่วไป)	84
แผนภาพที่ 36:	ท่านสามารถใช้ภาษาอะไรต่อไปนี้ได้บ้าง (Q7-ประชาชนทั่วไป)	85
แผนภาพที่ 37:	ท่านมีทักษะใดบ้างในการใช้ภาษาเหล่านี้ (Q7-ประชาชนทั่วไป)	85
แผนภาพที่ 38:	ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน ตัวท่านเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิท เคยผ่านประสบการณ์ตรงกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่ ในลักษณะใด (Q14-ผู้นำความคิด)	88
แผนภาพที่ 39:	ท่านคิดว่าสถานการณ์ในพื้นที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านในเรื่องดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q15-ผู้นำความคิด)	89
แผนภาพที่ 40:	ท่านคิดว่าการกระทำต่อไปนี้ปลอดภัยมากน้อยเพียงใด (Q22-ผู้นำความคิด)	90

ตารางที่ 16:	โดยทั่วไป ท่านรู้สึกอย่างไรเวลาต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (Q26-ผู้นำความคิด)	91
ตารางที่ 17:	หากท่านมีหรือกำลังจะมีลูกที่อยู่ในวัยต้องเข้าโรงเรียน ท่านอยากจะส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนแบบใด (Q23-ผู้นำความคิด)	92
ตารางที่ 18:	หากท่านต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะอาศัยอยู่ในชุมชนแบบใด (Q24-ผู้นำความคิด)	92
ตารางที่ 19:	หากท่านต้องย้ายที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะทำงานในสถานที่ทำงานแบบใด (Q25-ผู้นำความคิด)	92
แผนภาพที่ 41:	ระหว่างคนไทยพุทธ/จีนกับคนมลายูมุสลิม ท่านคิดว่าคนกลุ่มใด ได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าจากนโยบายและมาตรการต่างๆของรัฐบาล ในเรื่องดังต่อไปนี้ (Q16-ผู้นำความคิด)	93
แผนภาพที่ 42:	ระหว่างชายกับหญิง ท่านคิดว่าใครทำหน้าที่ได้ดีกว่าในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ (Q17-ผู้นำความคิด)	94
แผนภาพที่ 43:	โดยทั่วไป ท่านเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าอย่างไร (Q27-ผู้นำความคิด)	95
แผนภาพที่ 44:	ท่านเคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวต่อไปนี้หรือไม่ (Q36-ผู้นำความคิด)	96
แผนภาพที่ 45:	ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ (Q28-ผู้นำความคิด)	97
แผนภาพที่ 46:	ท่านคิดว่าเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันคืออะไร (Q29-ผู้นำความคิด)	98
ตารางที่ 20:	ท่านรู้สึกว่าการสถานการณ์ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (Q30-ผู้นำความคิด)	99
ตารางที่ 21:	ท่านให้คะแนนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่ที่คะแนน (Q31-ผู้นำความคิด)	99
แผนภาพที่ 47:	สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q19-ผู้นำความคิด)	100
ตารางที่ 22:	ท่านคิดว่าใคร/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่ (Q21-ผู้นำความคิด)	101
แผนภาพที่ 48:	ท่านจะเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร (Q18-ผู้นำความคิด)	102

แผนภาพที่ 49:	มุมมองต่อความรุนแรงแต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q20-ผู้นำความคิด)	103
แผนภาพที่ 50:	“สันติภาพ” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q48-ผู้นำความคิด)	104
แผนภาพที่ 51:	“สันติสุข” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q49-ผู้นำความคิด)	105
แผนภาพที่ 52:	กระบวนการสันติภาพคืออะไรในความคิดของท่าน (Q41-ผู้นำความคิด)	105
แผนภาพที่ 53:	ท่านเคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการหรือไม่ (Q32-ผู้นำความคิด)	106
แผนภาพที่ 54:	ท่านให้ความสนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข มากน้อยเพียงใด (Q33-ผู้นำความคิด)	106
แผนภาพที่ 55:	ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของรัฐบาลปัจจุบันคือใคร (Q34-ผู้นำความคิด) และท่านทราบหรือไม่ว่า หัวหน้าคณะพูดคุยสันติภาพของขบวนการในปัจจุบันคือใคร (Q35-ผู้นำความคิด)	107
ตารางที่ 23:	ท่านรู้สึกว่าการบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อม ในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด (Q37-ผู้นำความคิด)	108
แผนภาพที่ 56:	ท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ (Q38-ผู้นำความคิด)	109
แผนภาพที่ 57:	ท่านมีข้อกังวลใดบ้างเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย (Q44-ผู้นำความคิด)	110
ตารางที่ 24:	ท่านมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่าการบวนการพูดคุย ที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ (Q39-ผู้นำความคิด)	111
ตารางที่ 25:	โดยภาพรวม ท่านพอใจมากน้อยเพียงใดกับความก้าวหน้า ของกระบวนการพูดคุย (Q40-ผู้นำความคิด)	111
แผนภาพที่ 58:	ท่านมีความหวังมากน้อยเพียงใดว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ ในอีก 5 ปีข้างหน้า (Q47-ผู้นำความคิด)	112
ตารางที่ 26:	ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้ มีส่วนสำคัญ ต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด (Q42-ผู้นำความคิด)	113
แผนภาพที่ 59:	ท่านคิดว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยดังต่อไปนี้ มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด (Q43-ผู้นำความคิด)	114

ตารางที่ 27:	หากมีการทำประชนาติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้ (Q45-ผู้นำความคิด)	114
ตารางที่ 28:	สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญ ต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง (Q46-ผู้นำความคิด)	115
แผนภาพที่ 60:	ท่านอยากจะให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเรื่องใดบ้างในขณะนี้ (Q51-ผู้นำความคิด)	116
แผนภาพที่ 61:	ในภาวะปกติ ใครก็ตามที่ก่อเหตุรุนแรงจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในสถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข แนวทางใดที่ท่านรับได้มากที่สุด (Q52-ผู้นำความคิด)	117
แผนภาพที่ 62:	คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด (Q54-ผู้นำความคิด)	118
แผนภาพที่ 63:	หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน ท่านคิดว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องคุยกันถึง เรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (Q53-ผู้นำความคิด)	119
แผนภาพที่ 64:	ท่านคิดอย่างไรต่อแนวทางการปกครองพื้นที่รูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้ (Q55-ผู้นำความคิด)	120
แผนภาพที่ 65:	ท่านคิดว่าควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาว่าอย่างไร (Q50-ผู้นำความคิด)	121
แผนภาพที่ 66:	ท่านคิดว่าแนวทางหรือมาตรการดังต่อไปนี้ควรเร่งดำเนินการมากน้อยเพียงใด เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่ (Q56-ผู้นำความคิด)	122
ตารางที่ 29:	เพศ (Q1-ผู้นำความคิด)	123
ตารางที่ 30:	ศาสนา (Q3-ผู้นำความคิด)	123
แผนภาพที่ 67:	ภูมิถำเนาเดิม (Q5-ผู้นำความคิด)	124
แผนภาพที่ 68:	ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ (Q8-ผู้นำความคิด)	125
แผนภาพที่ 69:	ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา (Q9-ผู้นำความคิด)	125
แผนภาพที่ 70:	รายได้ต่อเดือนของท่าน (Q10-ผู้นำความคิด)	126
ตารางที่ 31:	รายได้ครอบครัวเพียงพอหรือไม่ (Q11-ผู้นำความคิด)	126

แผนภาพที่ 71:	อาชีพหลัก (Q12-ผู้นำความคิด)	127
แผนภาพที่ 72:	ท่านติดตามข่าวต่างๆจากสื่อดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q13-ผู้นำความคิด) (ร้อยละ)	128
แผนภาพที่ 73:	ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร (Q4-ผู้นำความคิด)	129
แผนภาพที่ 74:	ท่านพูดภาษาใดเป็นประจำในครัวเรือน (Q6-ผู้นำความคิด)	130
แผนภาพที่ 75:	ท่านสามารถใช้ภาษาอะไรต่อไปนี้ได้บ้าง (Q7-ผู้นำความคิด)	131
แผนภาพที่ 76:	ท่านมีทักษะใดบ้างในการใช้ภาษาเหล่านี้ (Q7-ผู้นำความคิด)	131
ตารางที่ 32:	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้นำความคิด	135

บทสรุปผู้บริหาร

การสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเครือข่าย 15 องค์กรครั้งนี้ เป็นการสำรวจครั้งที่ 2 ซึ่งเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคมถึง 22 สิงหาคม 2559 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มเช่นเดียวกับครั้งที่ 1 คือ กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 1,570 คน และกลุ่มผู้นำความคิด จำนวน 110 คน

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ก็เป็นวิธีเดียวกันกับครั้งที่ 1 เช่นกัน คือ ในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้น จะใช้กระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic sampling) ตามหลักความน่าจะเป็นลงถึงระดับครัวเรือน ซึ่งจะทำให้ประชาชนทุกคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาคือ เทพา นาทวี จะนะ และสะบ้าย้อย มีโอกาสถูกสุ่มเป็นตัวแทนอย่างเท่าเทียมกัน ในส่วนของกลุ่มผู้นำความคิดนั้น จะใช้กระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) และการเสนอชื่อด้วยวิธีสโนว์บอล (snowball)

วัตถุประสงค์

ในการสำรวจครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ

- 1) รับทราบข้อคิดเห็นและพัฒนาการทางความคิดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั้งไทยพุทธและมลายูมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาในอำเภอเทพา นาทวี จะนะและสะบ้าย้อยที่มีต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี
- 2) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้สะท้อนมุมมองและความต้องการต่อผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพ
- 3) เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพได้มีข้อมูลทางวิชาการที่สะท้อนเสียงความต้องการของประชาชนในการประกอบการตัดสินใจ

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,570 คนทั้งไทยพุทธ ไทยจีน และมลายูมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ยะลานราธิวาส และสงขลาในอำเภอเทพา นาทวี จะนะและสะบ้าย้อย ตลอดจนผู้นำทางความคิดจากทุกภาคส่วนจำนวน 110 คน

ระเบียบวิธีวิจัย

1) พื้นที่ในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ก) การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่ อำเภอในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่ม (sampling methods) คือการใช้หลักความน่าจะเป็นในทางสถิติ เพื่อประกันว่าทุกคนทุกหน่วยในประชากรที่ศึกษามีโอกาสเท่ากันในการถูกเลือก (the same probability of selection) ความน่าเชื่อถือของความเป็นตัวแทน (representation) ของกลุ่มตัวอย่างจะทำให้ผลการสำรวจมีความคลาดเคลื่อนทางสถิติในระดับที่ยอมรับได้ โดยมีขั้นตอนในการสุ่ม ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มระดับตำบล จะทำการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) จากตำบลทั้งหมดที่มีอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา โดยได้ตำบลตัวอย่างจำนวน 123 ตำบล
- ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มระดับหมู่บ้าน จะทำการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) จากหมู่บ้านที่มีในตำบลที่ถูกสุ่มไว้ โดยได้หมู่บ้านตัวอย่างจำนวน 131 หมู่บ้าน
- ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มเลือกครัวเรือนด้วยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) โดยสุ่มหมู่บ้านหรือชุมชนละ 12 ครัวเรือน และทำการสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,570 ตัวอย่าง

ข) การสำรวจความคิดเห็นของผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนในพื้นที่

การสำรวจของผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วน ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งมีประชากรในการศึกษา จำนวน 110 คน โดยมีขั้นตอนในการคัดเลือกตัวแทนของผู้นำความคิดในการสำรวจรอบที่ 2 จากการใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบ สโนว์บอล (Snowball) โดยให้กลุ่มผู้นำทางความคิดที่เป็นบุคคลตั้งต้นในการสำรวจรอบที่ 1 จำนวน 50 คน เสนอชื่อผู้นำความคิดที่เป็นตัวอย่าง ซึ่งผู้นำความคิด 1 คน สามารถเสนอรายชื่อได้ทั้งหมดไม่เกิน 10 รายชื่อ และทางคณะทำงานวิชาการจะพิจารณาความถี่ของรายชื่อที่ถูกเสนอ เพื่อให้ได้รายชื่อบุคคลอีก 100 รายชื่อในการสอบถามความคิดเห็น โดยชื่อของผู้นำความคิดจะไม่มีการเปิดเผยชื่อต่อสาธารณะ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบบสอบถามดังกล่าวมาจากการรวบรวมการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาสังคมและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ทศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

ส่วนที่ 3 ทศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

ส่วนที่ 4 ทศนคติต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ/สันติสุข

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก) การสำรวจความคิดเห็นประชาชนในพื้นที่

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (face-to-face interview) โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมเก็บข้อมูลภาคสนามที่ผ่านการอบรมการสัมภาษณ์มาแล้ว ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2559 ขั้นตอนในการทำงานภาคสนามมีดังนี้

- 1) ประสานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้รับรู้วัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินงาน
- 2) เก็บข้อมูลพื้นฐานเพื่อเตรียมแผนการทำงานภาคสนาม ได้แก่ แผนที่หมู่บ้าน บัญชีครัวเรือนและสมาชิกในหมู่บ้าน
- 3) ติดต่อพื้นที่ที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างเพื่อขอเข้าศึกษาวิจัย
- 4) หาจุดที่ตั้งของครัวเรือนและบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 5) ติดต่อบุคคลในครัวเรือนเพื่อขอสัมภาษณ์ และเมื่อได้รับความยินยอมแล้วจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 60 -90 นาที ในการตอบแบบสัมภาษณ์

ข) การสำรวจของผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนในพื้นที่

การสำรวจของผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (face-to-face interview) โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล และแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อเพิ่มเติม การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมนักวิชาการในพื้นที่ที่ผ่านการทำความเข้าใจประเด็นคำถาม และวิธีการดำเนินงานมาแล้ว ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลคือ เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2559 ขั้นตอนในการทำงานภาคสนาม มีดังนี้

- 1) ทางสถาบันพระปกเกล้า/ทีมวิชาการ ประสานรายชื่อกลุ่มผู้นำทางความคิดที่ถูกเสนอรายชื่อทั้ง 100 รายชื่อ เพื่อขอเข้าสัมภาษณ์ข้อมูล
- 2) เมื่อได้รับความยินยอมแล้ว นักวิชาการของเครือข่ายเข้าทำการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 60 -90 นาที ในการตอบแบบสัมภาษณ์

4) การอบรมพนักงานสัมภาษณ์และการควบคุมคุณภาพข้อมูล

เมื่อจัดทำคู่มือการสัมภาษณ์และการทำงานภาคสนามเสร็จแล้ว จะทำการอบรมหัวหน้าทีมและพนักงานสัมภาษณ์ทั้งในเชิงทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติในพื้นที่ทดลอง เนื้อหาในการอบรมครอบคลุม วัตถุประสงค์ของการสำรวจ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการสำรวจและการเข้าหากกลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาของแบบสอบถาม เทคนิคการสัมภาษณ์ ข้อพิจารณาเชิงจริยธรรมการวิจัยในคน การทดสอบความเข้าใจเนื้อหาและขั้นตอนการสำรวจ และการนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขที่พบขณะฝึกปฏิบัติ

การสำรวจครั้งนี้มีการควบคุมคุณภาพข้อมูลหลายวิธี เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้นมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือได้ ประการแรก มีผู้ควบคุมงานภาคสนามโดยหัวหน้าทีมในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากจะทำการติดต่อประสานงานกับพื้นที่เพื่อเตรียมแผนงานภาคสนามแล้ว ยังมีหน้าที่คอยดูแล กำกับ และให้คำแนะนำพนักงานสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่อง ประการที่สอง มีคนในพื้นที่พาเข้าไปพบกลุ่มตัวอย่างและแนะนำทีมงานภาคสนามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เกิดความไว้วางใจที่จะให้ข้อมูล

5) ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในคน

ในการศึกษานี้ ได้พิจารณาประเด็นจริยธรรมการวิจัยในคนทั้งการขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตลอดจนการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ และใช้เพื่อการวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น หากกลุ่มตัวอย่างต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ เพิ่มเติมทางคณะผู้วิจัยได้แจ้งชื่อหน่วยงานและบุคคลที่สามารถติดต่อได้ไว้ด้วย

ประเด็นการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างเป็นความลับ คณะผู้วิจัยเน้นย้ำกับพนักงานสัมภาษณ์ ให้เก็บรักษาข้อมูลของผู้ตอบเป็นความลับอย่างเคร่งครัด และให้ใช้รหัสแทนตัวบุคคล ซึ่งผู้อื่นไม่สามารถตรวจสอบย้อนกลับไปได้ และจะไม่มีการเปิดเผยตัวตนหรือชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อสาธารณะ ข้อมูลจะถูกนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยจะถูกนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม และนำเสนอเป็นรายงานการวิจัย

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean)

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1) เพศ – ศาสนา – ภูมิลำเนา

ในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 1,570 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 57 และ 43 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 76.8) รองลงมานับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 23.2) มีอายุเฉลี่ยที่ 42 ปี โดยมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปัตตานีมากที่สุด (ร้อยละ 34.6) รองลงมาคือ นราธิวาส ยะลา และสงขลา (ร้อยละ 31.8, 18, และ 12.7 ตามลำดับ) ทั้งนี้ อีกร้อยละ 2.9 เป็นคนที่มาจากนอกพื้นที่

ในขณะที่ผู้นำความคิด มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 110 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 86.4 และ 13.6 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 66.4) รองลงมานับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 33.6) มีอายุเฉลี่ยที่ 53 ปี โดยมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เกือบร้อยละ 80 ที่เหลืออีกร้อยละ 20 เป็นคนนอกพื้นที่ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว สัดส่วนของผู้นำความคิดที่เป็นคนนอกพื้นที่จะสูงกว่าของประชาชนทั่วไป

1.2) อัตลักษณ์ – ภาษา

เมื่อถามว่าผู้ตอบแบบสอบถามนิยามตัวเองว่าเป็นคนอะไร พบว่าประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่นิยามว่าตนเป็นคนมุสลิม (ร้อยละ 47.5) ซึ่งสะท้อนการนิยามที่อยู่บนฐานศาสนาเป็นหลัก รองลงมาคือ นิยามว่าตนเป็นคนไทย คนมลายู คนพุทธ และคนปาตานี (ร้อยละ 24.7, 19, 5.2, และ 1.9 ตามลำดับ) ในส่วนของผู้ผู้นำความคิดนั้น สัดส่วนของผู้ที่นิยามว่าตัวเองเป็นคนไทยกับผู้ที่นิยามว่าตัวเองเป็นคนมุสลิม จะค่อนข้างใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 33.6 และ 29.1 ตามลำดับ) รองลงมาคือ ผู้ที่นิยามว่าเป็นคนมลายูและผู้ที่นิยามว่าเป็นคนปาตานี ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 9.1)

สำหรับภาษาที่ประชาชนทั่วไปมีทักษะในการใช้ได้มากที่สุด คือ ภาษาไทย (ร้อยละ 87.9) รองลงมาคือ ภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 80.9) และภาษามลายูกลาง (53.8) กลุ่มภาษาถัดไป คือ ภาษาอาหรับ (ร้อยละ 21.8) เช่นเดียวกับผู้นำความคิดก็มีทักษะในการใช้ภาษาไทยมากที่สุด (ร้อยละ 100) รองลงมาเป็นภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 81.8) แต่ลำดับถัดมาจะแตกต่างกัน คือ ผู้นำความคิดจะสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้มากกว่าประชาชนทั่วไป (ร้อยละ 64.5) จากนั้นจึงเป็นภาษามลายูกลาง (62.7) กลุ่มภาษาถัดไป คือ ภาษาอาหรับ (ร้อยละ 37.3)

1.3) การศึกษา – อาชีพ – รายได้

สำหรับข้อมูลด้านการศึกษาสายสามัญ ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 39.3) ซึ่งต่างจากผู้นำความคิดที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 35.5) ส่วนสายศาสนา

ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่จะไม่ได้ศึกษา (ร้อยละ 36.8) แต่สำหรับผู้ที่ได้ศึกษานั้น ส่วนใหญ่จะจบตาติกาเป็นหลัก (ร้อยละ 25) ในขณะที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับปลาย (ชานาวิทย์) (ร้อยละ 25.5)

อาชีพของประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ คือ เกษตรกร ทำไร่ ทำสวน ทำประมง เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 41.2) รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป บริการ แรงงาน (ร้อยละ 18.9) โดยคนจำนวนมากมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน (ร้อยละ 80.8) ในขณะที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่เป็นผู้นำศาสนาและผู้สอนศาสนา (ร้อยละ 22.7) รองลงมาจะมีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ ครูอาจารย์ นักวิชาการ (ร้อยละ 13.6) นักกิจกรรมทางสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชน (ร้อยละ 10.9) และนักธุรกิจ พนักงาน พ่อค้า แม่ค้า (ร้อยละ 10.9) โดยคนจำนวนมากมีรายได้สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 72.7)

1.4) ช่องทางติดตามข่าวสาร

ประชาชนทั่วไปจะติดตามข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด (ร้อยละ 82) รองลงมาจะเป็นช่องทางที่ใกล้ชิด คือ คนใกล้ชิดและคนในชุมชน (ร้อยละ 81.6) รวมถึงผู้นำศาสนา มัสยิด และวิทยุทั่วไป (ร้อยละ 60.6, 56.2, และ 44.7 ตามลำดับ) แต่สำหรับผู้ผู้นำความคิดส่วนใหญ่จะติดตามข่าวสารผ่านทางคนใกล้ชิดและคนในชุมชนเป็นหลัก (ร้อยละ 83.6) รองลงมาคือ สื่อโซเชียลมีเดีย (เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอป) (ร้อยละ 81.8) ตลอดจนโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ และผู้นำศาสนา (ร้อยละ 80, 75.4, และ 72.7 ตามลำดับ)

2. มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่

2.1) ประสบการณ์ตรงจากเหตุการณ์

ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ในพื้นที่ หรือมีคนในครอบครัว ญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ตรงดังกล่าว จำนวนร้อยละ 14.3 โดย 7 คนจาก 100 คน จะมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตจากเหตุการณ์ และ 3 คนจาก 100 คน เคยหรือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่

ในขณะที่ส่วนของผู้ผู้นำความคิดนั้นจะมีสัดส่วนที่สูงกว่าคือ ร้อยละ 51.8 โดย 21 คนจาก 100 คน จะมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตจากเหตุการณ์ และ 28 คนจาก 100 คน เคยหรือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่

2.2) ผลกระทบจากสถานการณ์

สำหรับผลกระทบจากสถานการณ์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันนั้น พบว่า ประชาชนทั่วไปได้รับผลกระทบมากที่สุดในเรื่องเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ (ร้อยละ 69.1) รองลงมาคือ การเดินทางในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 64.5) และความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 64.3) โดยรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัยหากต้องออกจากบ้านในเวลากลางคืน (ร้อยละ 69.7) อยู่ใกล้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ (ร้อยละ 62.3) และพบปะพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จัก (ร้อยละ 62) รวมถึงการวิจารณ์ทหารตำรวจและขบวนการ

ในขณะที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบมากที่สุดในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและการเดินทางในชีวิตประจำวัน (สัดส่วนเท่ากันคือ ร้อยละ 80.9) ส่วนผลกระทบเรื่องเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพนั้นเป็นลำดับรองลงมา (ร้อยละ 74.6) ทั้งนี้ จะรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะวิจารณ์ขบวนการเคลื่อนไหวและทหารตำรวจ (ร้อยละ 80.9 และ 74.6 ตามลำดับ) ออกจากบ้านในเวลากลางคืน (ร้อยละ 80) และแสดงความเห็นเกี่ยวกับเอกราชปาตานี (ร้อยละ 78.2)

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ รู้สึกว่าต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (ร้อยละ 53.1) ในขณะที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่กลับรู้สึกว่าคนส่วนใหญ่ไว้วางใจได้ (ร้อยละ 54.5) ซึ่งความแตกต่างตรงนี้สะท้อนถึงความรู้สึกไม่ไว้วางใจและความรู้สึกประหลาดใจของประชาชนคนธรรมดาที่มีอยู่สูงกว่าของผู้นำความคิด

2.3) ความเสมอภาคจากนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐ

เมื่อถามถึงการได้รับการปฏิบัติจากรัฐบาลในเรื่องต่างๆ ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดต่างเห็นตรงกันว่าคนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติดีกว่าคนมลายูมุสลิมในเรื่องของกระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 17.8 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 50.9 ในส่วนของผู้นำความคิด) และความมั่นคง (ร้อยละ 16.8 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 40.9 ในส่วนของผู้นำความคิด) ในขณะที่รู้สึกว่าการปฏิบัติที่ดีกว่าคนไทยพุทธ/จีนในเรื่องศาสนา (ร้อยละ 6.5 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 24.5 ในส่วนของผู้นำความคิด)

สำหรับมุมมองด้านหญิงชายนั้น ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดกว่าครึ่งต่างมองว่าผู้ชายยังทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำทางการเมืองได้ดีกว่าผู้หญิง (ร้อยละ 59.3 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 55.5 ในส่วนของผู้นำความคิด) แต่สำหรับบทบาทในด้านเศรษฐกิจและการสร้างสันติภาพนั้น มองว่าผู้ชายและผู้หญิงต่างทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน

3. มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล

3.1) ขบวนการ

ในสายตาของประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ มองกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าเป็น “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 40) รองลงมาคือตอบว่าไม่รู้ (ร้อยละ 16.9) ถัดมาจะมองว่าเป็น “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” (ร้อยละ 8.7) และขอไม่ตอบ (ร้อยละ 7.5) ทั้งนี้ มีผู้ที่มองว่าเป็น “ผู้ก่อเหตุรุนแรง” “ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแวน” และ “โจรใต้/อาชญากร” ในจำนวนเล็กน้อยคือประมาณร้อยละ 6 โดยมีผู้ที่ตอบว่าไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกันเป็นจำนวนร้อยละ 24.4

แต่ในสายตาของผู้นำความคิดส่วนใหญ่ นั้น จะมองต่างจากประชาชนทั่วไป คือมองว่ากลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่เป็น “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” (ร้อยละ 28.2) รองลงมาคือ “ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแวน” (ร้อยละ 24.5) และ “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 14.5) ตามลำดับ โดยเป็นที่น่าสังเกตว่า แม้สื่อกระแสหลักบางส่วนในกรุงเทพฯ จะเรียกกลุ่มขบวนการดังกล่าวว่า “โจรใต้” แต่คนส่วนใหญ่ในพื้นที่กว่าร้อยละ 90 กลับไม่มองอย่างนั้น

ทั้งนี้ เมื่อถามว่าเคยได้ยินชื่อขบวนการใดบ้างนั้น คำตอบของทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเหมือนกันคือ เคยได้ยินชื่อของ PULO มากที่สุด ตามมาด้วย BRN, BERSATU, MARA Patani, BIPP, และ GMIP ตามลำดับ

3.2) ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ

จากผลสำรวจสะท้อนว่า กลุ่มประชาชนทั่วไปจะมองเหตุผลของการเข้าร่วมขบวนการในแง่ของปัจจัยทางสังคมเป็นหลัก คือ การติดยาเสพติด (ร้อยละ 69.4) และการขาดการศึกษา (ร้อยละ 67.2) ในขณะที่กลุ่มผู้นำความคิดจะมองในแง่ของปัจจัยทางการเมืองเป็นหลัก คือ ความรู้สึกที่ใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล (ร้อยละ 83.6) และการถูกกดขี่จากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 81.8)

3.3) เป้าหมายหลักของขบวนการ

ประชาชนจำนวนไม่น้อยตอบว่า ไม่รู้ว่าเป้าหมายหลักของขบวนการคืออะไร (ร้อยละ 39.3) ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะการดำเนินงานของขบวนการ ซึ่งมีลักษณะปิดลับทั้งในแง่ของตัวบุคคลและแนวทางขององค์กร ทำให้คนในสังคมไม่มีโอกาสได้รับข้อมูลจากกลุ่มขบวนการโดยตรง หรืออาจจะรู้แต่ไม่กล้าที่จะตอบก็เป็นได้ คำตอบถัดมาคือ รู้ว่าขบวนการต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 23) รองลงไป

เป็นคำตอบที่มีผู้ตอบในจำนวนใกล้เคียงกัน ได้แก่ “ขอไม่ตอบ” “ต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตัวเอง” และ “ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย)” (ร้อยละ 12.2, 12.1, และ 11.1 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของผู้นำความคิดเห็นนั้น เกือบครึ่งตอบว่าเป้าหมายหลักของขบวนการคือ ต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 48.2) รองลงมาคือ ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย) (ร้อยละ 22.7) และต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตัวเอง (ร้อยละ 19.1)

3.4) ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่ต่างรู้สึกว่ สถานการณ์ในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชานั้น เหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกหรือลบ (ร้อยละ 42.9 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 45.5 ในส่วนผู้นำความคิด) โดยประชาชนทั่วไปให้คะแนนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ฯ ในการแก้ไขสถานการณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 4.7 จากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันกับคะแนนเฉลี่ยที่ผู้นำความคิดให้คือ 4.04

4. มุมมองต่อความรุนแรง

4.1) สาเหตุของความรุนแรง

ในส่วนของข้อคำถามนี้ จะเป็นเรื่องมุมมองต่อสาเหตุของ “ความรุนแรง” ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งประชาชนทั่วไปมองว่า ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากหลายสาเหตุปะปนกัน โดยในข้อที่ระบุเกินร้อยละ 50 ว่าเป็นสาเหตุของความรุนแรง จะมีดังนี้คือ กลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้ายาของเถื่อน (ร้อยละ 56.3) เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เองประมาณ (ร้อยละ 53.5) การแข่งขันกันทางการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ (ร้อยละ 52.4) นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 51.9) และกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง (ร้อยละ 50.9) โดยที่มีจำนวนผู้ตอบว่าไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกันสูงที่สุดในข้อที่ว่า ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 38.9)

สำหรับผู้นำความคิดก็มีมุมมองต่อสาเหตุความรุนแรงที่หลากหลายเช่นกัน โดยในข้อที่ระบุเกินร้อยละ 50 ว่าเป็นสาเหตุของความรุนแรง จะมีดังนี้คือ เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เองประมาณ (ร้อยละ 77.3) นโยบายรัฐ

ที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 73.7) กลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้ายาของเถื่อน (ร้อยละ 72.7) สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 60.9) กลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง (ร้อยละ 60) และการแข่งขันกันทางการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ (ร้อยละ 59.1)

4.2) กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

จำนวนประชาชนทั่วไปที่ตอบว่า ไม่รู้และขอไม่ตอบว่าใครเกี่ยวข้องกับความรุนแรงบ้างนั้น คิดรวมกันมาเป็นลำดับที่หนึ่ง (ร้อยละ 27.4) แต่สำหรับผู้ตอบ มองว่ากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงสามลำดับแรกคือ กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน (ร้อยละ 11.8) ขบวนการ (ร้อยละ 10.5) และทหารพราน (ร้อยละ 8.4)

ในความเห็นของผู้นำความคิดเห็นมองว่า กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงสามลำดับแรกคือ ขบวนการ (ร้อยละ 24.9) กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน (ร้อยละ 16.4) และรัฐบาล (ร้อยละ 10.3)

4.3) การเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นต่างเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้เหมือนกันว่าเป็น “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 57.8 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 36.4 ในส่วนผู้นำความคิด) ส่วนข้อที่มีผู้ตอบรองลงมานั้น ในส่วนของประชาชนทั่วไปคือ ไม่รู้ (ร้อยละ 11.8) ในขณะที่ผู้นำความคิดจะเป็นข้อ “การละเมิดสิทธิมนุษยชน” (ร้อยละ 17.3)

4.4) ความรุนแรง

ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นต่างเห็นตรงกันว่า ถ้าความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ปัญหาาร่วมกันมากขึ้น (ร้อยละ 60.7 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 82.8 ในส่วนผู้นำความคิด) แต่ในขณะเดียวกันก็มีความกังวลว่า หากความรุนแรงลดลงแล้ว อาจจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจแก้ปัญหาอย่างจริงจัง (ร้อยละ 47.2 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 57.3 ในส่วนผู้นำความคิด) ซึ่งสะท้อนชัดเจนว่าการยุติความรุนแรงเพียงอย่างเดียวไม่ใช่สิ่งที่ผู้คนในสังคมต้องการ หากแต่ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องแก้ปัญหาความขัดแย้งต่อไปอย่างจริงจังด้วย แม้จะไม่มีความรุนแรงก็ตาม

5. มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขและการพูดคุย

5.1) สันติภาพ/สันติสุข

ในช่วง 3 ปีหลังมานี้ รัฐบาลเริ่มใช้คำว่า “สันติสุข” แทนคำว่า “สันติภาพ” ซึ่งได้ก่อให้เกิดการถกเถียงถึงความหมายและนัยที่แตกต่างกันของสองคำนี้ขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ที่สนใจติดตามประเด็นการสร้างสันติภาพอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าคนในพื้นที่คิดอย่างไรต่อสองคำดังกล่าว

ผลการสำรวจพบว่า ในมุมมองของประชาชนทั่วไป คำว่า “สันติภาพ” และ “สันติสุข” มีความหมายโดยรวมไม่แตกต่างกันมากนัก คือ คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคีกัน มีความยุติธรรมและความเป็นธรรม มีอิสรภาพและเสรีภาพ และไม่มีความรุนแรง

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงการให้น้ำหนักความสำคัญของความหมายในแต่ละคำ จากการจัดลำดับแล้ว จะเห็นได้ถึงนัยที่แตกต่างกันว่า “สันติสุข” มีนัยของการไม่มีความรุนแรง ส่วน “สันติภาพ” นั้น มีนัยของการมีอิสรเสรีภาพ ซึ่งผู้นำความคิดก็มีมุมมองที่สอดคล้องกันกับของประชาชนทั่วไปในประเด็นนี้

5.2) กระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

เมื่อถามว่าระหว่างรัฐบาลและขบวนการ ฝ่ายใดควรปรับตัวและประนีประนอมมากกว่ากัน ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดส่วนใหญ่ต่างเห็นเหมือนกันว่า ทั้งรัฐบาลและขบวนการควรต้องปรับตัวและประนีประนอม ไม่ใช่เฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (ร้อยละ 51.1 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 72.7 ในส่วนผู้นำความคิด) แต่สำหรับคนที่มีความเห็นว่าควรจะเป็นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ต้องปรับตัวและประนีประนอมนั้น ส่วนใหญ่มองว่าน่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลมากกว่าที่จะเป็นขบวนการ

5.3) การรับรู้ข่าวสารกระบวนการพูดคุย

โดยเปรียบเทียบแล้ว ผู้นำความคิดจะทราบข่าวและสนใจติดตามกระบวนการพูดคุยมากกว่าประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วนหนึ่งของประชาชนทั่วไปนั้น พบว่าจำนวนคนที่ทราบข่าว (ร้อยละ 51.1) กับไม่ทราบข่าว (ร้อยละ 43.1) มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เช่นเดียวกับจำนวนคนที่ติดตามข่าว (ร้อยละ 45.7) กับที่ไม่ค่อยได้ติดตามข่าวหรือไม่ได้ติดตามเลย (ร้อยละ 45.9) ก็มีสัดส่วนใกล้เคียงกันมาก สาเหตุส่วนหนึ่งที่ประชาชนทั่วไปมีการรับรู้ข่าวสารที่ค่อนข้างจำกัดดังกล่าว อาจจะเป็นเพราะแนวทางการพูดคุยที่ดำเนินการในรัฐบาลนี้มีลักษณะค่อนข้างปิด ไม่มีการสื่อสารต่อสาธารณะมากนัก

แต่สำหรับกลุ่มผู้นำความคิดแล้ว เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.5) ทราบข่าวว่ามีการพูดคุยกันระหว่างรัฐบาลกับขบวนการ และให้ความสนใจติดตาม (ร้อยละ 80.9)

5.4) การสนับสนุนกระบวนการพูดคุย

ไม่ว่าจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใดก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่สนับสนุนที่จะใช้การพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ร้อยละ 56.1) ในส่วนของผู้นำความคิดก็ให้การสนับสนุนเช่นเดียวกัน (ร้อยละ 80.9)

อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจสะท้อนว่ามีกลุ่มคนที่ไม่แน่ใจว่าการพูดคุยเจรจาจะเป็นแนวทางแก้ปัญหาได้หรือไม่อยู่จำนวนหนึ่งด้วย (ร้อยละ 26.7 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 12.7 ในส่วนผู้นำความคิด) ซึ่งคนกลุ่มนี้อาจจะกำลังรอดูท่าทีของทั้งสองฝ่ายในการพูดคุยว่าจะจะเป็นไปในทิศทางใด ก่อนที่จะตัดสินใจว่าสนับสนุนหรือไม่ก็เป็นได้

5.5) ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่

ต่อคำถามว่ารู้สึกเชื่อมั่นหรือไม่ว่าการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จนั้น พบว่าประชาชนทั่วไปที่รู้สึก “เฉยๆ” กับ “ไม่เชื่อมั่น” จะมีสัดส่วนอยู่สูงกว่าผู้ที่รู้สึก “เชื่อมั่น” อยู่เล็กน้อย (ร้อยละ 31.7, 29.1, และ 21.9 ตามลำดับ) ในขณะที่ผู้นำความคิดร้อยละ 50 รู้สึกไม่เชื่อมั่น ส่วนที่เชื่อมั่นว่าจะสำเร็จมีจำนวนร้อยละ 30

5.6) ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย

ประชาชนทั่วไปกังวลว่า การพูดคุยจะไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง (ร้อยละ 66.6) และอาจทำให้สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม (ร้อยละ 65.3) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน (ร้อยละ 62.7) ไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง (ร้อยละ 59.9) และไม่ให้เกียรติกัน (ร้อยละ 58.6)

โดยภาพรวมแล้ว ประเด็นข้อกังวลดังกล่าวของประชาชนทั่วไปก็เป็นสิ่งที่ผู้นำความคิดกังวลเช่นกัน แต่ประเด็นที่ผู้นำความคิดกังวลมากที่สุด คือ การที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง และไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน (ร้อยละ 79.1 เท่ากัน) และที่กังวลมากอีกข้อคือ ไม่อยากให้รัฐเน้นแค่การยุติความรุนแรง แต่อยากให้ตั้งใจสร้างสันติภาพที่ยั่งยืนด้วย (ร้อยละ 71.8)

5.7) ความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า

แม้จะมีข้อกังวลและความรู้สึกไม่เชื่อมั่นอยู่บ้าง แต่ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิด ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.6 และ 60.9 ตามลำดับ) ยังมีความหวังว่า ทั้งสองฝ่ายจะสามารถบรรลุข้อตกลงสันติภาพกันได้ภายในอีก 5 ปีข้างหน้า อย่างไรก็ตาม ก็มีผู้ที่รู้สึกไม่มีความหวังอยู่ด้วยจำนวนหนึ่งเช่นกัน (ร้อยละ 31.8 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 32.7 ในส่วนผู้นำความคิด)

6. ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย

6.1) การมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังต่างๆ

ในแง่ของรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นมองว่าจำเป็นมากที่สุด คือ การรวมตัวกันขององค์กรภาคประชาสังคมเพื่อนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อรัฐบาลและขบวนการบนโต๊ะพูดคุย (ร้อยละ 51.4 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 85.5 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น) รูปแบบที่จำเป็นมากเป็นลำดับที่สองคือ คณะพูดคุยของทั้งสองฝ่ายมีกลไกช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (ร้อยละ 51.3 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 82.8 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น)

ทั้งนี้ ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นตรงกันว่า การจะให้การพูดคุยประสบความสำเร็จได้นั้น นอกจากการทำงานร่วมกันของรัฐบาลและขบวนการแล้ว ควรเปิดโอกาสให้ผู้นำศาสนาอิสลาม อุस्ताซ องค์กรภาคประชาสังคม นักวิชาการ และนักการเมืองทุกระดับท้องถิ่นและระดับชาติเข้ามามีส่วนร่วมด้วย (จากการจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มต่างๆ 5 ลำดับแรก)

6.2) ประเด็นที่รัฐบาลและขบวนการน่าจะพูดคุยกันในขณะนี้

เมื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มจัดลำดับความสำคัญใน 3 ประเด็นแรกที่เห็นว่ารัฐบาลและขบวนการน่าจะยกมาพูดคุยกันในขณะนี้ พบว่า ประเด็นที่ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นพ้องกัน คือ เรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (ร้อยละ 15.5 ในส่วนประชาชนทั่วไปซึ่งมาเป็นลำดับสอง และร้อยละ 14.1 ในส่วนผู้นำความคิดเห็นซึ่งมาเป็นลำดับสาม)

นอกจากประเด็นดังกล่าวแล้ว ในส่วนของประชาชนทั่วไปจะเน้นที่เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ (ร้อยละ 19.4 ซึ่งมาเป็นลำดับหนึ่ง) และการแก้ไขปัญหาเสพติด (ร้อยละ 15.2 ซึ่งมาเป็นลำดับสาม) ในขณะที่ผู้นำความคิดเห็นจะเน้นไปที่เรื่องกระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน (ร้อยละ 18.3 ซึ่งมาเป็นลำดับหนึ่ง) และการเมืองการปกครอง (ร้อยละ 18 ซึ่งมาเป็นลำดับสอง)

6.3) การบริหารปกครอง

คำถามใหญ่ข้อหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารปกครองพื้นที่ และเป็นที่ถกเถียงของหลายฝ่ายมาเป็นเวลานาน คือ หากต้องการจะแก้ปัญหาความไม่สงบยุติลง ทางออกคือ ต้องให้พื้นที่นี้เป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยไม่ต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ

(ร้อยละ 45.8 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 70.9 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น) แต่อย่างไรก็ตาม มีผู้ที่ตอบอย่างชัดเจนว่าต้องเป็นรัฐอิสระ (เอกราช) เท่านั้นอยู่จำนวนหนึ่งด้วยเช่นกัน (ร้อยละ 8.3 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 10.9 ในส่วนผู้นำความคิดเห็นตามลำดับ)

อีกคำถามสำคัญที่ตามมา คือ แล้วจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องพูดคุยกันถึงรูปแบบการบริหารปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่ต่างเห็นตรงกันว่า มีความจำเป็นที่จะต้องคุยกันเรื่องการบริหารปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (ร้อยละ 58.1 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 82.7 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น) โดยรูปแบบที่อยากเห็นที่สุด คือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่นี้ภายใต้กฎหมายของประเทศไทย (ร้อยละ 32.4 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 62.7 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น)

ทั้งนี้ เมื่อถามว่าควรเรียกขานชื่อของพื้นที่นี้ว่าอย่างไร ตัวเลือกอันดับหนึ่งที่ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นว่าเป็นชื่อเรียกที่เหมาะสมที่สุด คือ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ร้อยละ 43.6 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 38.2 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น) อันดับสองคือ เรียกแยกเป็นรายจังหวัดไป (ร้อยละ 28.8 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 30 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น) ไม่ต้องเรียกรวมกัน และอันดับสามคือ ปาตานี (ร้อยละ 5.7 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 16.4 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น)

6.4) แนวทาง/มาตรการที่คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน

คำถามส่วนนี้จะมีทั้งหมด 15 ตัวเลือกให้ประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นได้พิจารณาว่า แนวทาง/มาตรการใดที่คณะพูดคุยของทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงในทางบวก ซึ่งได้คำตอบที่เรียงลำดับความเร่งด่วนตามตารางดังต่อไปนี้

ความเห็นของประชาชนทั่วไป		ความเห็นของผู้นำความคิด
1	แก้ไขปัญหาหายาเสพติด (ร้อยละ 81.3)	หลีกเลี่ยงการก่อเหตุความรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน (ร้อยละ 93.6)
2	สร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 74.5)	สร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 91.8)
3	ปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม (ร้อยละ 68.5)	แก้ไขปัญหาหายาเสพติด (ร้อยละ 86.3)
4	หลีกเลี่ยงการก่อเหตุความรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน (ร้อยละ 67.7)	กำหนดให้กระบวนการพูดคุยเป็นวาระแห่งชาติเพื่อเป็นหลักประกันความต่อเนื่องแม้จะเปลี่ยนรัฐบาล (ร้อยละ 85.4)
5	ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องวัฒนธรรม เช่น การศึกษา หรือภาษา (ร้อยละ 65.1)	ตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรง (ร้อยละ 81.8)
6	ตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรง (ร้อยละ 61.1)	ปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม (ร้อยละ 80.9)
7	ให้ผู้แทนขบวนการที่อยู่ในคณะพูดคุยเข้ามาในพื้นที่ได้ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยตรง (ร้อยละ 54)	ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องวัฒนธรรม เช่น การศึกษา หรือภาษา (ร้อยละ 76.4)
8	ลดกำลังทหาร (ร้อยละ 53.5)	มีหลักประกันความปลอดภัยให้กับผู้เข้าร่วมการพูดคุย (ร้อยละ 71.9)
9	มีหลักประกันความปลอดภัยให้กับผู้เข้าร่วมการพูดคุย (ร้อยละ 50)	เปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่างจากรัฐกลับบ้านมาร่วมพัฒนาประเทศ (ร้อยละ 62.7)
10	กำหนดให้กระบวนการพูดคุยเป็นวาระแห่งชาติเพื่อเป็นหลักประกันความต่อเนื่องแม้จะเปลี่ยนรัฐบาล (ร้อยละ 49)	ให้ผู้แทนขบวนการที่อยู่ในคณะพูดคุยเข้ามาในพื้นที่ได้ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยตรง (ร้อยละ 59.1)

ความเห็นของประชาชนทั่วไป		ความเห็นของผู้นำความคิด
11	เปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่างจากรัฐกลับบ้านมาร่วมพัฒนาประเทศ (ร้อยละ 46)	ลดกำลังทหาร (ร้อยละ 49.1)
12	พักโทษนักโทษคดีความมั่นคงเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุย (ร้อยละ 38.8)	พักโทษนักโทษคดีความมั่นคงเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุย (ร้อยละ 43.6)
13	พูดคุยถึงสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ของชาวมลายูปาตานี (ร้อยละ 34.6)	พูดคุยถึงสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ของชาวมลายูปาตานี (ร้อยละ 40.9)
14	ยอมรับว่ามาราปาดานีคือผู้แทนของขบวนการกลุ่มต่างๆ ในการพูดคุย (ร้อยละ 28.2)	ยอมรับให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมากขึ้น (ร้อยละ 35.5)
15	ยอมรับให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมากขึ้น (ร้อยละ 27.5)	ยอมรับว่ามาราปาดานีคือผู้แทนของขบวนการกลุ่มต่างๆ ในการพูดคุย (ร้อยละ 22.8)

1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

สถานการณ์ความขัดแย้งรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ปะทุขึ้นระลอกใหม่และเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 13 ปีแล้ว โดยทุกภาคส่วนได้พยายามแก้ไขปัญหามิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม ในส่วนของมาตรการที่ใช้ก็มีความหลากหลายเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา การบังคับใช้กฎหมาย หรือปฏิบัติการทางการทหารเพื่อเข้าควบคุมและคลี่คลายสถานการณ์

กระบวนการแก้ไขปัญหากระบวนการหนึ่งที่เพิ่งเริ่มต้นขึ้นได้ไม่นานนัก เมื่อเทียบกับระยะเวลาที่ปัญหาได้เกิดขึ้นมานั้น คือ กระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข ซึ่งเป็นการพูดคุยเพื่อแสวงหาทางแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างรัฐบาลและกลุ่มขบวนการ¹ อย่างเป็นทางการเมื่อประมาณ 4 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556) โดยหลายฝ่ายต่างก็เฝ้าดูว่ากระบวนการพูดคุยนี้จะสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งด้วยแนวทางสันติได้อย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่

กระบวนการพูดคุยที่มีประเทศมาเลเซียเป็นผู้อำนวยความสะดวกนี้ ได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องภายใต้ 2 รัฐบาล คือ รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (2556-57) ซึ่งมีพลโท ธารดร พัฒนถาบุตร เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติในช่วงนั้นเป็นหัวหน้าคณะพูดคุย และรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2557-ปัจจุบัน (2560)) ซึ่งมีพลเอก อักษรา เกิดผล ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าคณะพูดคุย และในอีกด้านหนึ่ง

¹ กลุ่มขบวนการในบริบทนี้คือ กลุ่มที่ต่อสู้กับรัฐอย่างต่อเนื่องทั้งด้วยการใช้กองกำลังที่มีอาวุธและ/หรือการใช้สันติวิธีเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมืองของตน โดยกลุ่มนี้อาจจะมีชื่อที่ถูกพูดถึงแตกต่างกันไปตามมุมมองของแต่ละฝ่าย เช่น กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง กลุ่มปลดปล่อยปาตานี/ยูแว โจรใต้ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ หรือกลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ เป็นต้น

กลุ่มขบวนการที่เข้าร่วมพูดคุยกับรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ฯ ในนามของ BRN (Barisan Revolusi Nasional) ซึ่งมีอุสตาสฮ์ฮัจญ์ ตอฮิบเป็นหัวหน้าพูดคุย ก็เปลี่ยนเป็นการเข้าร่วมในนามของ MARA Patani (Majlis Syura Patani) ซึ่งเป็นองค์กรร่มของกลุ่มขบวนการ 6 กลุ่ม² โดยมีอุสตาสสุกรี ฮารีเป็นหัวหน้าคณะพูดคุย

อย่างไรก็ตาม คณะพูดคุยของทั้งรัฐบาลและกลุ่มขบวนการ ต่างตระหนักดีว่า ประชาชนคือผู้ที่จะต้องสิ้นความเป็นไปของพื้นที่แห่งนี้ ซึ่งสะท้อนจากการให้สัมภาษณ์ต่างกรรมต่างวาระของแต่ละฝ่ายว่าต้องการจะรับฟังเสียงของประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจ และมีใช้เพียงคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายเท่านั้นที่อิงกับประชาชนองค์กรภาคประชาสังคมและนักกิจกรรมทางสังคมต่างก็อ้างอิงถึงเสียงของประชาชนเช่นกัน โดยเห็นได้จากการพยายามนำเสนอความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในการขับเคลื่อนวาระของตน แต่คำถามสำคัญที่ตามมาคือแท้จริงแล้ว “ประชาชน” ที่ถูกกล่าวถึงนั้น คือใครกันบ้าง และคิดอย่างไรต่อกระบวนการพูดคุยที่เกิดขึ้น

การรับฟังและประมวลความเห็นของประชาชน ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วมีความแตกต่างหลากหลายอยู่มาก ให้มีความรอบด้านและถูกต้องแม่นยำนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยกระบวนการสำรวจความคิดเห็นที่เป็นวิทยาศาสตร์ ตั้งอยู่บนหลักวิชาการทางสถิติ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ปราศจากอคติและสะท้อนความจริงในพื้นที่ได้ใกล้เคียงมากที่สุด ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นไปอีกเมื่อต้องทำการสำรวจภายใต้ความขัดแย้งรุนแรงที่ต่างฝ่ายต่างต้องการ “แย่งชิง” มวลชนให้มาสนับสนุนตนเอง

ด้วยความตระหนักถึงปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้ สถาบันทางวิชาการและภาคประชาสังคมที่ศึกษาความขัดแย้งจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 15 องค์กรทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้³ จึงได้ร่วมหารือกันเพื่อกำหนดแนวทางสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Peace Survey) โดยการสำรวจดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันในรูปของเครือข่ายที่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภาควิชาการและภาคประชาชนทุกกลุ่มวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือทางวิชาการ (scientific validity) และความน่าเชื่อถือในทางการเมือง (political validity) ตลอดจนสามารถนำผลที่ได้ไปประกอบการตัดสินใจกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหามาในแต่ละห้วงเวลาได้จริง

² 6 กลุ่มดังกล่าว ประกอบไปด้วย BRN (Barisan Revolusi Nasional), BIPP (Barisan Islam Pembebasan Patani), GMIP (Gerakan Mujahidin Islam Patani), และ PULO 3 กลุ่ม คือ DSPP, MKP, และ P4 (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.deepsouthwatch.org/dsj/7212>)

³ 15 องค์กรเครือข่ายประกอบไปด้วย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, มูลนิธิเอเชีย, ศูนย์ความเป็เลิศด้านคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ศูนย์ความร่วมมือทรัพยากรสันติภาพ, ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, สถาบันอิสลาม มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์, สภาประชาสังคมชายแดนใต้, และสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

การสำรวจความคิดเห็นครั้งแรก ได้ดำเนินการไประหว่างวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2559 ซึ่งได้มีการแถลงข่าวผลการสำรวจ ⁴ และนำเสนอรายงานฉบับสมบูรณ์เผยแพร่ต่อสาธารณะไปแล้ว ⁵ ในส่วนของรายงานฉบับนี้ จะเป็นผลการสำรวจครั้งที่ 2 ซึ่งเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม ถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2559 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม เช่นเดียวกับครั้งที่ 1 คือ กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 1,570 คน และกลุ่มผู้นำความคิด จำนวน 110 คน

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ก็เป็นวิธีเดียวกันกับครั้งที่ 1 เช่นกัน คือ ในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้น จะใช้กระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic sampling) ตามหลักความน่าจะเป็นลงถึงระดับครัวเรือน ซึ่งจะทำให้ประชาชนทุกคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาคือ เทพา นาทวี จะนะ และสะบ้าย้อย มีโอกาสถูกสุ่มเป็นตัวแทนอย่างเท่าเทียมกัน ในส่วนของกลุ่มผู้นำความคิดนั้น จะใช้กระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) และการเสนอชื่อด้วยวิธีสโนว์บอล (Snowball)

องค์กรเครือข่ายหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การทำให้เสียงประชาชนที่ถูกสุ่มโดยปราศจากอคติบนพื้นฐานของหลักวิชาทางสถิติดังกล่าวเป็นที่ปรากฏรับรู้ต่อสังคมวงกว้าง จะเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมให้ประชาชนมีพลังในการกำหนดทิศทางของกระบวนการสันติภาพมากขึ้น ตามที่ทุกฝ่ายต่างเน้นย้ำอยู่เสมอว่าคำตอบอยู่ที่ประชาชน

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อรับทราบข้อคิดเห็นและพัฒนาการทางความคิดของประชาชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาในส่วนของอำเภอเทพา นาทวี จะนะและสะบ้าย้อย ที่มีต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี
- 1.2.2 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพได้มีข้อมูลทางวิชาการที่สะท้อนเสียงความต้องการของประชาชนประกอบการตัดสินใจ
- 1.2.3 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างและขยายพื้นที่ทางการเมือง (political space) ให้ประชาชนได้สะท้อนมุมมองและความต้องการต่อผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพ

⁴ ดูบรรยายภาคและรายละเอียดการแถลงผลการสำรวจครั้งที่ 1 ได้ที่ <http://deepsouthwatch.org/node/8721>

⁵ ดูรายงานฉบับสมบูรณ์ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Peace Survey) ครั้งที่ 1 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2559) ได้ที่ <http://www.deepsouthwatch.org/node/9617>

1.3 ระยะเวลาและงบประมาณการดำเนินงาน

กระบวนการทำงานตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการจนกระทั่งถึงการนำเสนอผลการสำรวจนั้น ครอบคลุมตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายน 2559 โดยการลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลนั้นอยู่ในช่วงระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม ถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2559

การดำเนินงานดังกล่าวใช้งบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 1,800,000 บาท ซึ่งสนับสนุนโดยสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม		ช่วงเวลา
การเตรียมการก่อนเก็บข้อมูล		พ.ค.-ก.ค.59
1	องค์กรเครือข่ายร่วมถอดบทเรียนการทำงานร่วมกันในการสำรวจความคิดเห็นครั้งที่ 1	พ.ค.59
2	องค์กรเครือข่ายกำหนดแนวทางและแผนการดำเนินงาน รวมถึงพิจารณาระเบียบวิธีวิจัยสำหรับการสำรวจความคิดเห็นครั้งที่ 2	มิ.ย.59
3	องค์กรเครือข่ายระดมความคิดเห็นเพื่อปรับแบบสอบถาม และจัดทำแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์	มิ.ย.59
4	ทีมวิชาการสุ่มพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างทั้งในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิด	มิ.ย.59
5	ทีมวิชาการปรับคู่มือเก็บข้อมูลภาคสนาม	มิ.ย.59
6	ทีมประสานงานการเก็บข้อมูลวางแผนการทำงานภาคสนามทั้งในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิด รวมทั้งดำเนินการเตรียมความพร้อมและประสานงานเบื้องต้นกับฝ่ายต่างๆ ในการลงพื้นที่	ก.ค.59
7	ทีมวิชาการฝึกอบรมทำความเข้าใจผู้เก็บข้อมูลภาคสนามทั้งในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิด	ก.ค.59

กิจกรรม		ช่วงเวลา
การลงพื้นที่เก็บข้อมูล		ก.ค.-ส.ค.59
8	ทีมเก็บข้อมูลภาคสนามลงพื้นที่สัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิด	ก.ค.-ส.ค.59
9	ทีมประสานงานการเก็บข้อมูลกำกับติดตามการเก็บข้อมูลทั้งในส่วนของประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิด	ส.ค.59
การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการสำรวจ		ส.ค.-ก.ย.59
10	ทีมวิชาการบันทึกข้อมูลแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (data cleaning)	ส.ค.59
11	องค์กรเครือข่ายวิเคราะห์ผลการสำรวจร่วมกัน	ก.ย.59
12	ทีมวิชาการจัดทำบทสรุปผู้บริหารและรายงานผลการสำรวจฉบับสมบูรณ์เพื่อนำเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนต่อไป	ก.ย.59

1.5 ระเบียบวิธีวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การสำรวจความคิดเห็นครั้งนี้เป็นการสำรวจครั้งที่ 2⁶ ซึ่งเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม ถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2559 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มเช่นเดียวกับครั้งที่ 1 คือ กลุ่มประชาชนทั่วไปจำนวน 1,570 คน และกลุ่มผู้นำความคิด จำนวน 110 คน

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ก็เป็นวิธีเดียวกันกับครั้งที่ 1 เช่นกัน คือ ในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้น จะใช้กระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic sampling) จากระดับตำบล หมู่บ้าน จนถึงระดับครัวเรือน โดยใช้หลักความน่าจะเป็นในทางสถิติ เพื่อประกันว่าทุกคนทุกหน่วยในประชากรที่ศึกษา คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา คือ เทพา นาทวี จะนะ และสะบ้าย้อย มีโอกาสถูกสุ่มเป็นตัวแทนอย่างเท่าเทียมกัน

ในส่วนของกลุ่มผู้นำความคิดในการสำรวจรอบที่ 2 นั้น มีขั้นตอนในการคัดเลือกตัวแทนของผู้นำความคิดด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball) โดยให้กลุ่มผู้นำทางความคิดที่เป็นบุคคลตั้งต้นในการสำรวจรอบที่ 1 จำนวน 50 คน เสนอชื่อผู้นำความคิดที่เป็นตัวอย่างในรอบที่ 2 ซึ่งผู้นำความคิด 1 คน สามารถเสนอ

⁶ การสำรวจครั้งที่ 1 เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2559

รายชื่อได้ทั้งหมดไม่เกิน 10 รายชื่อ และทางคณะทำงานวิชาการจะพิจารณาความถี่ของรายชื่อที่ถูกเสนอเพื่อให้ได้รายชื่อบุคคลที่เป็นตัวอย่าง โดยชื่อของผู้นำความคิดที่มีการสัมภาษณ์ทั้งสองรอบจะไม่มีการเปิดเผยชื่อต่อสาธารณะ

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมเก็บข้อมูลภาคสนามที่ผ่านการอบรมการสัมภาษณ์มาแล้ว ซึ่งมีผู้ควบคุมงานภาคสนามคอยประสานงานกับพนักงานสัมภาษณ์

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่พัฒนาจากการรวบรวมการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาสังคมและผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ทศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ส่วนที่ 3 ทศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข และส่วนที่ 4 ทศนคติต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ/สันติสุข

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

2

บริบทสถานการณ์

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามครั้งนี้อยู่ในช่วงระยะเวลาดังแต่วันที่ 15 กรกฎาคม ถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2559 ซึ่งบริบทสถานการณ์ในช่วงของการเก็บข้อมูลอาจส่งผลต่อความคิดเห็นและความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างไม่น้อย ทางคณะผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงบริบทสถานการณ์ของพื้นที่ในช่วงเวลาดังกล่าวโดยย่อด้วย เพื่อให้เห็นสภาพบริบทว่าทั้งกลุ่มตัวอย่างและทีมภาคสนามที่ลงพื้นที่ต่างอยู่ภายใต้บรรยากาศสภาพแวดล้อมอย่างไร

ในแง่ของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไป ช่วงของการเก็บข้อมูลนี้เป็นช่วงที่ราคายางแผ่นดิบในท้องถิ่นประจำเดือนกรกฎาคมและเดือนสิงหาคมโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 53.02 และ 52.39 บาท⁷ ตามลำดับ ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ แต่มีการปรับตัวขึ้นจากช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ที่มีราคายางแผ่นดิบในท้องถิ่นเฉลี่ยอยู่ที่ 36.75 บาท

ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่นั้น ในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม ได้เกิดเหตุการณ์ขึ้นทั้งหมด 208 เหตุการณ์⁸

สำหรับในส่วนของสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมวัฒนธรรมโดยรวม ซึ่งรวมถึงสถานการณ์ของกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขด้วยนั้น สามารถประมวลสถานการณ์สำคัญที่ปรากฏเป็นข่าวตามลำดับเวลาได้ดังนี้⁹

⁷ ดูรายละเอียดที่การยางแห่งประเทศไทย <http://www.rubber.co.th/rubber2012/menu5.php>

⁸ ดูรายละเอียดที่ฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้ <http://www.deepsouthwatch.org/node/9724>

⁹ สรุปจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ “พื้นที่กลางสร้างสันติภาพจากคนใน” (IPP) ครั้งที่ 22 “นัยยะของสถานการณ์ความรุนแรงต่อพัฒนาการทางการเมืองจังหวัดชายแดนใต้” วันที่ 17-18 กันยายน 2559 คณะวิทยากรสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

15 กรกฎาคม

นายกรัฐมนตรีลงพื้นที่นราธิวาสเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ “สามเหลี่ยมการพัฒนาอย่างยั่งยืน”
ต้นแบบเมืองพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

21 กรกฎาคม

ศาลแพ่งมีคำพิพากษายึดที่ดินโรงเรียนอิสลามบูรพา จ.นราธิวาส หลังเชื่อว่ามีการใช้พื้นที่
ของโรงเรียนสนับสนุนการก่อการร้าย ตามการเสนอของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงิน (ปปง.) โดยฝ่ายผู้ร้องคัดค้านรับปากศาลว่าจะไม่ขยายผลคำพิพากษาในทางที่ไม่ตรง
กับข้อเท็จจริง

7 สิงหาคม

ผลการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญและคำถามพ่วงอย่างไม่เป็นทางการพบว่า สามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นส่วนหนึ่งของ 23 จังหวัด (ภาคเหนือ และ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ที่เสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งนักวิเคราะห์มองว่า
เป็นการสะท้อนถึงกระแส “ต่อต้านทหาร-ปฏิเสธกองทัพ”

11-12 สิงหาคม

เกิดเหตุวินาศกรรมใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน รวมทั้งสิ้น 19 จุด เป็นเหตุระเบิด 14 จุดและ
เพลิงไหม้ 5 จุด ซึ่งเหตุเพลิงไหม้นั้น ก็มีสาเหตุมาจากระเบิดเพลิง ซึ่งฝ่ายความมั่นคงพยายาม
ให้ข่าวว่าไม่เกี่ยวข้องกับกับขบวนการต่างๆ ในจังหวัดชายแดนใต้ แต่เป็นฝีมือของกลุ่มการเมือง
เก่าที่ไม่พอใจผลประชามติ

23 สิงหาคม

เกิดคาร์บอมบ์ย่านสถานบันเทิงหน้าโรงแรมเซาท์เทิร์นวิว จ.ปัตตานี ซึ่งมีผู้เสียชีวิตทันที
1 คน และบาดเจ็บเกือบ 40 คน

29 สิงหาคม

พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคงและรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
กลาโหมและคณะ เดินทางเยือนมาเลเซียตามคำเชิญของดาโต๊ะซรี ดร.อาหมัด ซาฮิต ฮามิดี
รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มาเลเซีย เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนและ
ติดตามความคืบหน้าความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างกันก่อนนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย
จะเดินทางเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในวันที่ 9 กันยายน 2559

1 กันยายน

คณะทำงานวาระผู้หญิงชายแดนใต้ได้เตรียมร่างสันติภาพ เรียกร้อง “พื้นที่สาธารณะปลอดภัย” ขึ้นเป็นวาระบนโต๊ะพูดคุยสันติภาพ

2 กันยายน

คณะพูดคุยระหว่างมารา ปาตานีและรัฐบาลไทยพบกันเพื่อตกลงในกรอบการพูดคุยเบื้องต้น (Terms of Reference - TOR) โดยสองฝ่ายได้ข้อสรุปเบื้องต้นสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) สองฝ่ายยอมรับใน TOR ฉบับล่าสุด 2) โดยหลักการทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะแลกเปลี่ยนกัน ในประเด็นพื้นที่ปลอดภัยในการพูดคุยครั้งต่อไป 3) รับทราบข้อเสนอจากกลุ่มวาระผู้หญิง เพื่อสันติภาพ และ 4) การพูดคุยจะยังคงดำเนินแบบไม่เป็นทางการต่อไป

3 กันยายน

เกิดเหตุวางระเบิดรางรถไฟและขบวนรถไฟสู่โกลก-หาดใหญ่ โบกี้สุดท้ายขบวนสำหรับเจ้าหน้าที่และพนักงาน เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย 1 นาย ที่สถานีย่อยบ้านนิคมโคกโพธิ์ อำเภอกอโพธิ์ จ.ปัตตานี ด้วยระเบิดแสวงเครื่องน้ำหนักประมาณ 50 กิโลกรัม จุดชนวนวิทยุสื่อสาร

6 กันยายน

เกิดเหตุวางมอเตอร์ไซด์บอมบ์หน้าโรงเรียนบ้านตาบา อำเภอบาเจาะ จ.นราธิวาส เด็กนักเรียนอนุบาลอายุ 4 ขวบ เสียชีวิตพร้อมพ่อในที่เกิดเหตุ และชุดคุ้มครองครูบาตเจ็บเกือบ 10 ราย

7 กันยายน

‘มารา ปาตานี’ แถลงการณ์ว่า ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและขอประณามผู้ก่อเหตุระเบิดหน้าโรงเรียนตากใบ พร้อมกับเรียกร้องให้ฝ่ายรัฐบาลดำเนินการสืบสวนอย่างละเอียดเพื่อให้เห็นว่าใครเป็นผู้ก่อเหตุที่แท้จริง และยืนยันว่า ทางกลุ่มยึดมั่นในแนวทางสันติวิธีเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยผ่านการพูดคุยสันติภาพ และขอเรียกร้องทุกฝ่ายปฏิบัติการโดยอาศัยวิจรรณญาณ โดยไม่ให้เป้าหมายอ่อนเป็นเหยื่อของความขัดแย้งในอนาคต

9 กันยายน

สองนายฯ ไทย - มาเลเซียหารือกระบวนการสันติภาพ โดยนายนาจิบ ราซัค นายกรัฐมนตรีมาเลเซียเดินทางมาประชุมกับพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีไทย ที่ทำเนียบรัฐบาล โดยทั้งสองฝ่ายได้เน้นหนักในเรื่องการจัดการกับปัญหาด้านความมั่นคง การพูดคุยสันติภาพ การพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนใต้ และการแก้ปัญหาชายแดนภาคใต้ของไทย (สร้างรั้วชายแดน)

3

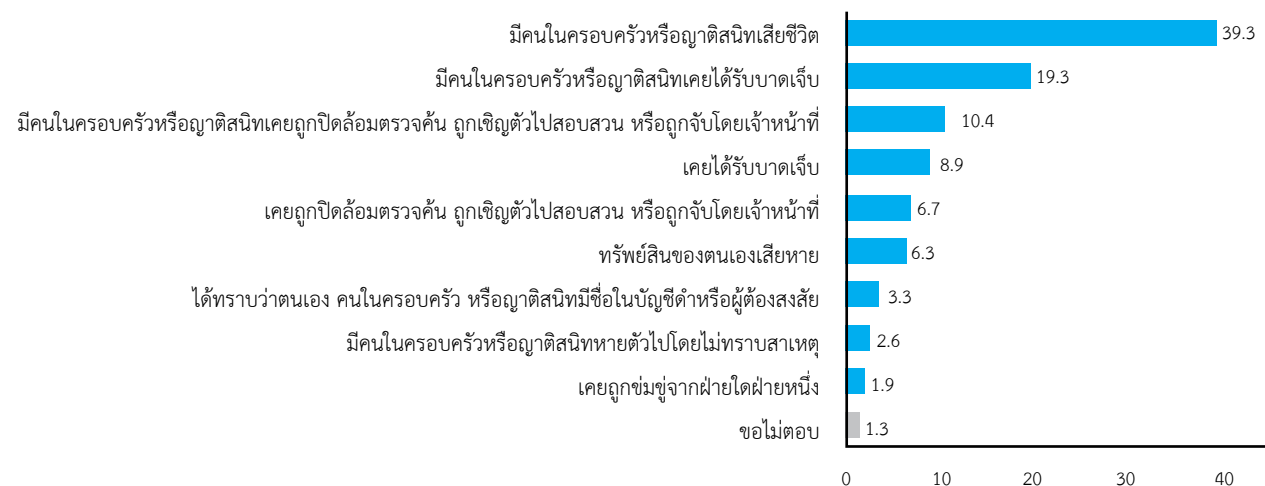
ความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป¹⁰

3.1 มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่

ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์

ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ หรือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทที่ผ่านประสบการณ์ดังกล่าว จำนวนร้อยละ 15.5 ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามอีกร้อยละ 84.5 ไม่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือไม่เคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทที่ผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์

แผนภาพที่ 1: ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน ตัวท่านเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่ ในลักษณะใด (Q14-ประชาชนทั่วไป)

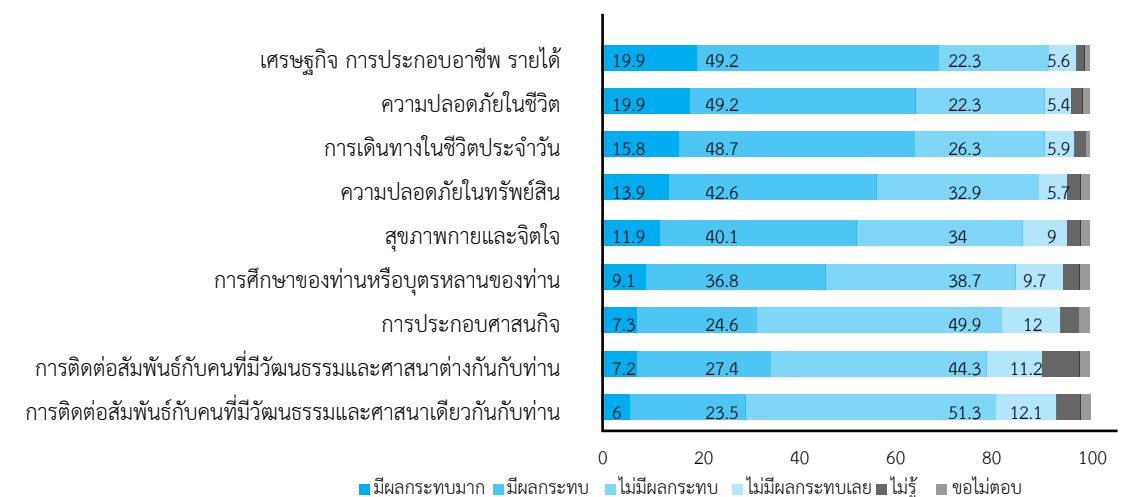
ทั้งนี้ เมื่อขอให้ผู้ที่ตอบว่าเคยนั้นระบุว่าประสบการณ์ในลักษณะใด พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกรณีที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตมากที่สุด ร้อยละ 39.3 ทั้งนี้ หากคำนวณสัดส่วนกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดแล้ว พบว่าจาก 100 คน จะมี 7 คน ที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต

รองลงมาเป็นลำดับที่สองคือ มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทบาดเจ็บ ร้อยละ 19.3 และลำดับที่สามคือ มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 10.4 ซึ่งในส่วนของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับนั้น จะมีผู้ที่เคยผ่านหรือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ในด้านดังกล่าว จำนวน 3 ใน 100 คน

ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

สำหรับสามเรื่องแรกในชีวิตประจำวันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่มากที่สุด คือ เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ และรายได้ (ร้อยละ 69.1) การเดินทางในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 64.5) และความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 64.3) ตามลำดับ ส่วนเรื่องที่ไม่รู้สึกว่ามีผลกระทบ คือ การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาเดียวกัน (ร้อยละ 63.4) การประกอบศาสนกิจ (ร้อยละ 61.9) และการติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างกัน (ร้อยละ 55.5) ซึ่งในภาพรวมแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกว่าได้รับผลกระทบในเรื่องของปากท้อง การทำมาหากิน รายได้ และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต มากกว่าผลกระทบทางวัฒนธรรมและศาสนา

แผนภาพที่ 2: ท่านคิดว่าสถานการณ์ในพื้นที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านในเรื่องดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q15-ประชาชนทั่วไป)

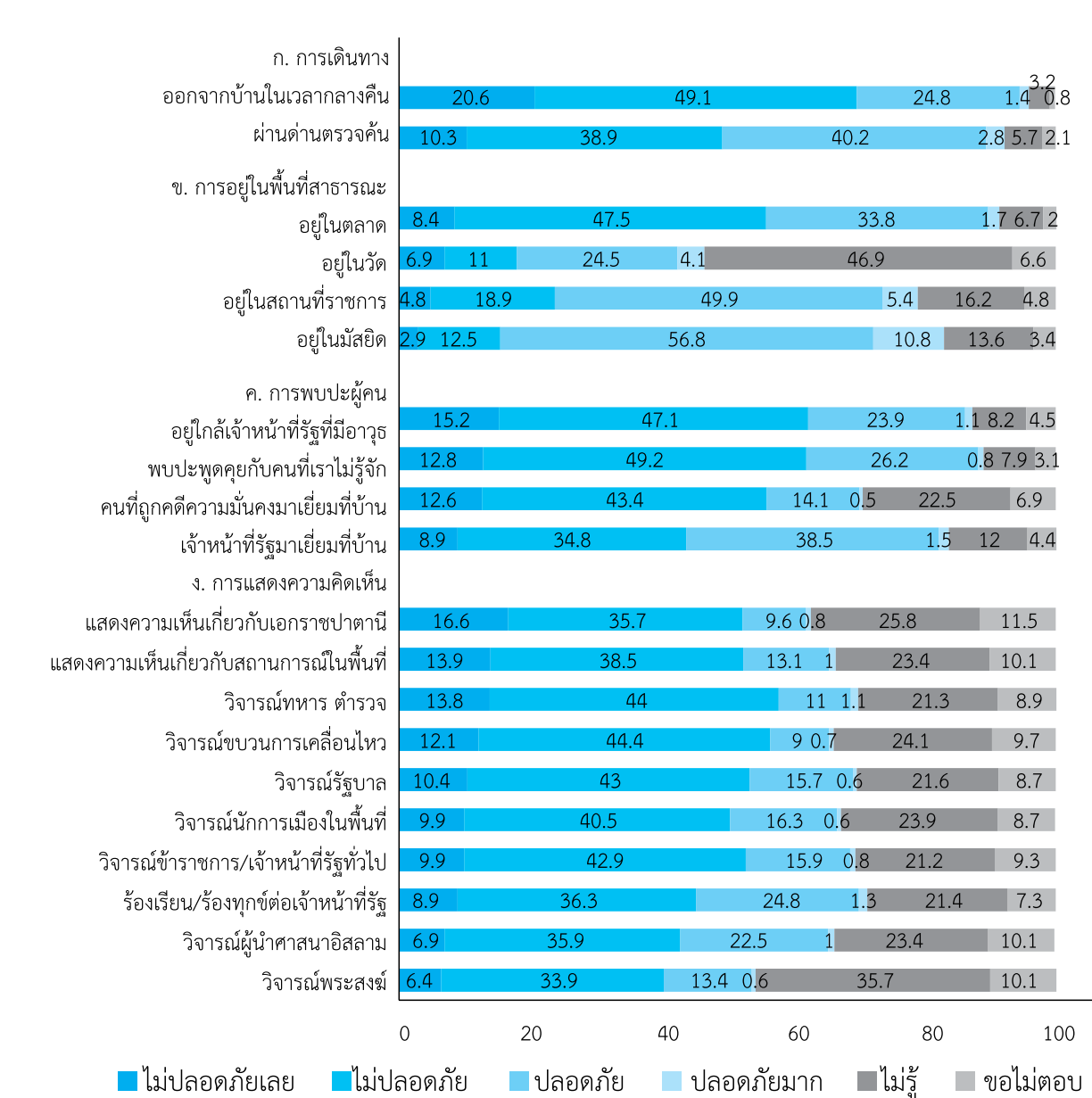
¹⁰ การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,572 ตัวอย่าง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วน จำนวน 1,570 ตัวอย่าง

ความรู้สึกปลอดภัย

จะเห็นได้ว่านอกเหนือจากการออกจากบ้านในเวลากลางคืน ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดาที่จะรู้สึกไม่ปลอดภัยท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรง (ร้อยละ 69.7) นั้น กิจกรรมที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุดรองลงมา คืออยู่ใกล้กับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ (ร้อยละ 62.3) และการพบปะพูดคุยกับคนที่เราไม่รู้จัก (ร้อยละ 62) ซึ่งสะท้อนระดับความไม่ไว้วางใจของผู้คนในสังคมที่มีอยู่สูงพอสมควร

ในแง่ของพื้นที่สาธารณะนั้น ตลาดเป็นสถานที่ที่คนรู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุด (ร้อยละ 55.9) เมื่อเทียบกับสถานที่ราชการ วัด และมัสยิด หากเป็นในแง่ของการแสดงความคิดเห็น ประชาชนจะรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะวิจารณ์ทหารตำรวจ (ร้อยละ 57.8) และวิจารณ์ขบวนการเคลื่อนไหว (ร้อยละ 56.5) มากที่สุด ซึ่งทั้งสองกรณีเป็นการวิจารณ์กลุ่มคนที่ถืออาวุธในพื้นที่

แผนภาพที่ 3: ท่านคิดว่าการกระทำต่อไปนี้ปลอดภัยมากน้อยเพียงใด (Q22-ประชาชนทั่วไป)

การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่าจะต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (ร้อยละ 53.1) ซึ่งมากกว่าส่วนที่รู้สึกว่าคุณส่วนใหญ่ไว้วางใจได้ (ร้อยละ 33.4) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นในเรื่องความปลอดภัยก่อนหน้านี้ที่ว่าคนส่วนใหญ่รู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะต้องพบปะพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จัก

ตารางที่ 1: โดยทั่วไป ท่านรู้สึกอย่างไรเวลาต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (Q26-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
คนส่วนใหญ่ไว้วางใจได้	33.4
ต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน	53.1
ไม่รู้	8
ขอไม่ตอบ	5.5

สิ่งที่ต้องการจะทราบจากผู้ตอบแบบสอบถามต่อไปคือ ความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมมีผลต่อการเลือกโรงเรียนให้ลูกหลาน การเลือกชุมชนที่อยู่อาศัย และการเลือกสถานที่ทำงานหรือไม่อย่างไร

ในภาพรวมพบว่า ศาสนาและวัฒนธรรมไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา โดยในส่วนของโรงเรียนนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะพิจารณาที่คุณภาพการเรียนการสอนมากกว่าเรื่องของวัฒนธรรมและศาสนา (ร้อยละ 66.3) ส่วนของชุมชนที่อยู่อาศัยและสถานที่ทำงานก็เช่นเดียวกัน วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา (ร้อยละ 47.3 และ 59.5 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาคำตอบที่ระบุว่าการอยู่กับกลุ่มคนที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกันกับ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประเด็นสำคัญในการพิจารณาโดยเปรียบเทียบกันในทุก 3 ข้อนั้น พบว่า คำตอบในประเด็นดังกล่าวของข้อการเลือกชุมชนที่อยู่อาศัยมีผู้ตอบมากที่สุด (ร้อยละ 38.3) รองลงมาคือ การเลือกสถานที่ทำงาน และการเลือกโรงเรียน (ร้อยละ 24.3 และ 17.8 ตามลำดับ) ซึ่งสะท้อนว่า ยิ่งเป็นประเด็นที่มีความใกล้ชิดกับความเป็นส่วนตัวมากเท่าไร ความเหมือนกันทางศาสนาวัฒนธรรมยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น

ตารางที่ 2: หากท่านมีหรือกำลังจะมีลูกที่อยู่ในวัยต้องเข้าโรงเรียน ท่านอยากจะส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนแบบใด (Q23-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) โรงเรียนที่เน้นคุณภาพการเรียนการสอน	66.3
2) โรงเรียนที่มีแต่เด็กที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	17.8
3) โรงเรียนที่มีเด็กที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	8.5
ไม่รู้	4.4
ขอไม่ตอบ	3.1

ตารางที่ 3: หากท่านต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะอาศัยอยู่ในชุมชนแบบใด (Q24-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา	47.3
2) ชุมชนที่มีแต่เพื่อนบ้านที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	38.3
3) ชุมชนที่มีเพื่อนบ้านที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	5.4
ไม่รู้	4.8
ขอไม่ตอบ	4.2

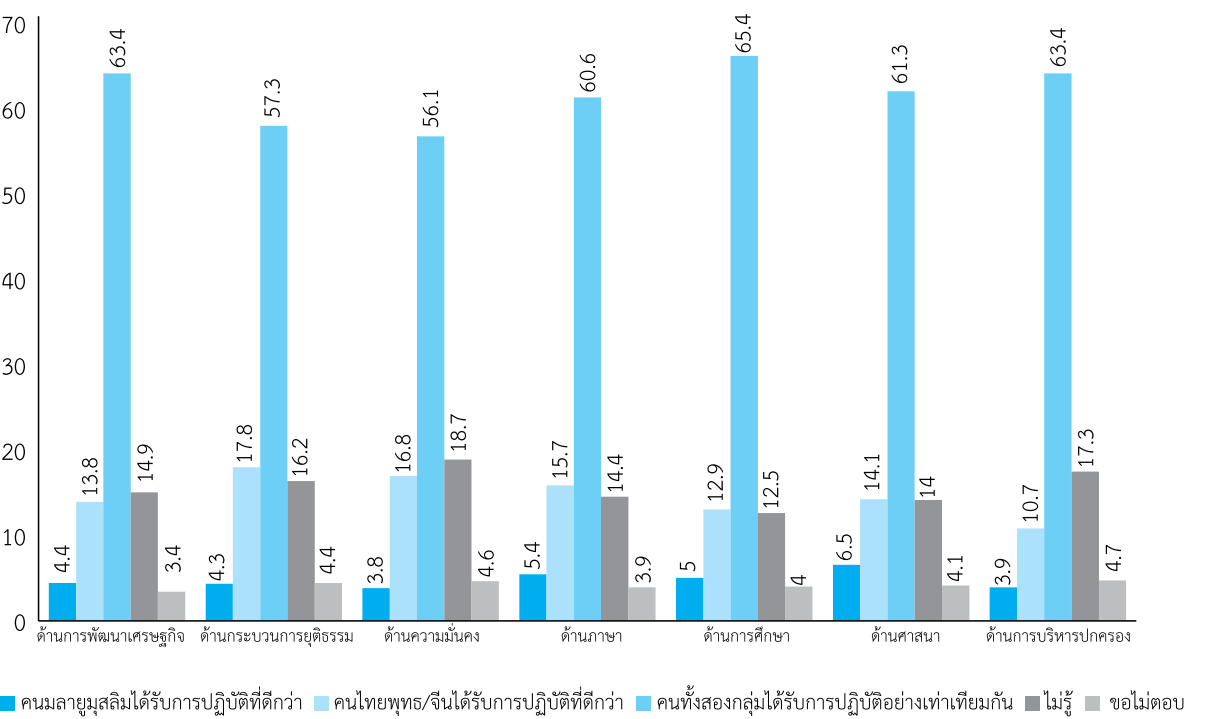
ตารางที่ 4: หากท่านต้องย้ายที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะทำงานในสถานที่ทำงานแบบใด (Q25-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา	59.5
2) สถานที่ทำงานที่มีแต่เพื่อนร่วมงานที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	24.3
3) สถานที่ทำงานที่มีเพื่อนร่วมงานที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	6.3
ไม่รู้	5.3
ขอไม่ตอบ	4.6

ถัดมาเป็นประเด็นเรื่องของการเท่าเทียมกันในการได้รับการปฏิบัติจากรัฐ ซึ่งเรื่องที่คุณตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่ากลุ่มคนไทยพุทธ/จีน และคนมลายูมุสลิมได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันมากที่สุดคือ เรื่องการศึกษา (ร้อยละ 65.4) แต่หากเป็นประเด็นที่มีการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าคนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่ามากที่สุดในเรื่อง กระบวนการยุติธรรมและความมั่นคง (ร้อยละ 17.8 และ 16.8 ตามลำดับ) เมื่อเทียบกับเรื่องอื่นๆ ในทางกลับกัน เรื่องที่คุณตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องที่คนมลายูมุสลิมได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่ามากที่สุดคือ เรื่องศาสนาและภาษา (ร้อยละ 6.5 และ 5.4 ตามลำดับ) เมื่อเทียบกับเรื่องอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาภาพรวมในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้สึกว่ามีความไม่เท่าเทียมกันนั้น ส่วนใหญ่มองว่าคนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนมลายูมุสลิมในทุกด้าน ซึ่งอาจจะสะท้อนความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ที่เห็นว่าตนเป็นพลเมืองชั้นสอง หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม

แผนภาพที่ 4: ระหว่างคนไทยพุทธ/จีนกับคนมลายูมุสลิม ท่านคิดว่าคนกลุ่มใดได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าจากนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลในเรื่องดังต่อไปนี้ (Q16-ประชาชนทั่วไป)

สำหรับในส่วนของประเด็นหญิงชายนั้น ได้ตั้งคำถามว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดวาระหว่างชายกับหญิงนั้น ใครทำหน้าที่ได้ดีกว่ากันในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านการสร้างสันติภาพ

ในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 59.3) รองลงมาคือ ผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (ร้อยละ 32.5) และผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 2.4)

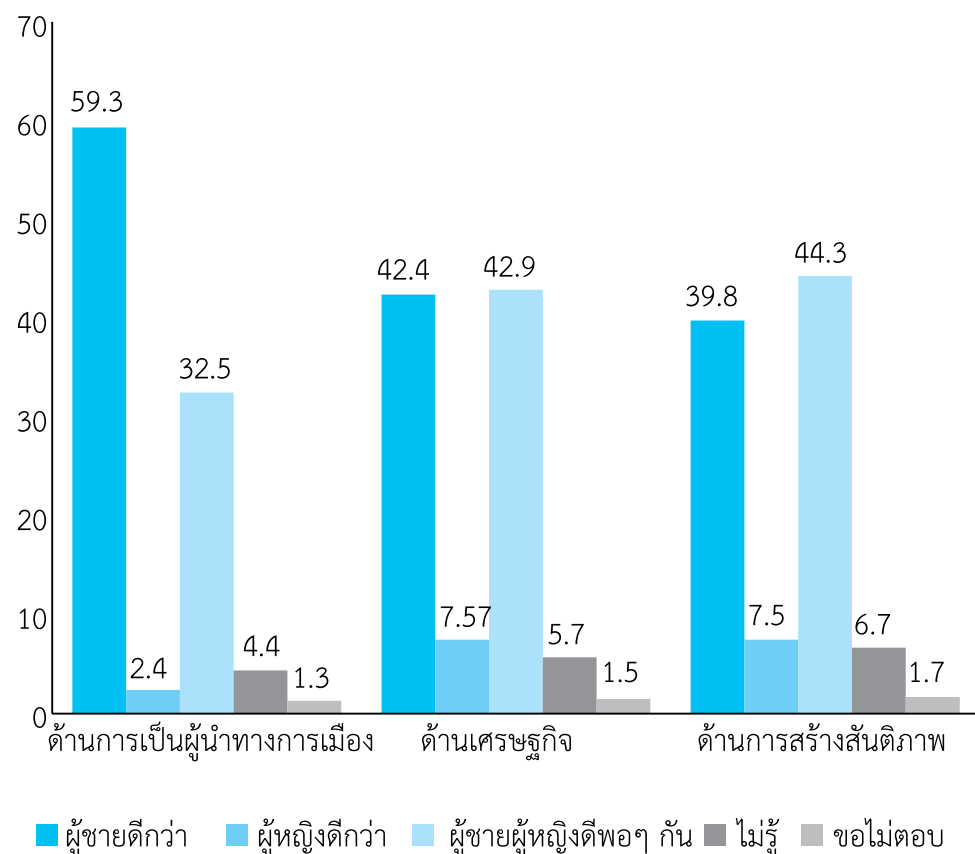
ในด้านเศรษฐกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (ร้อยละ 42.9) รองลงมาคือ ผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 42.4) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 7.5)

เช่นเดียวกันกับด้านการสร้างสันติภาพ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่า ผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (ร้อยละ 44.3) รองลงมาคือ ผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 39.8) และผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 7.5)

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับในทั้งสามด้านคือ การเป็นผู้นำทางการเมือง เศรษฐกิจ และการสร้างสันติภาพ เฉพาะในส่วนที่ว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่านั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำทางการเมืองได้ดีกว่าผู้หญิงเป็นลำดับแรก (ร้อยละ 59.3) รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ (ร้อยละ 42.4) และสุดท้ายคือด้านการสร้างสันติภาพ (ร้อยละ 36.8)

ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะในส่วนที่ว่าผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่านั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้หญิงทำหน้าที่ในด้านเศรษฐกิจและการสร้างสันติภาพได้ดีกว่าผู้ชายในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 7.5)

แผนภาพที่ 5: ระหว่างชายกับหญิง ท่านคิดว่า
ใครทำหน้าที่ได้ดีกว่าในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ (Q17-ประชาชนทั่วไป)

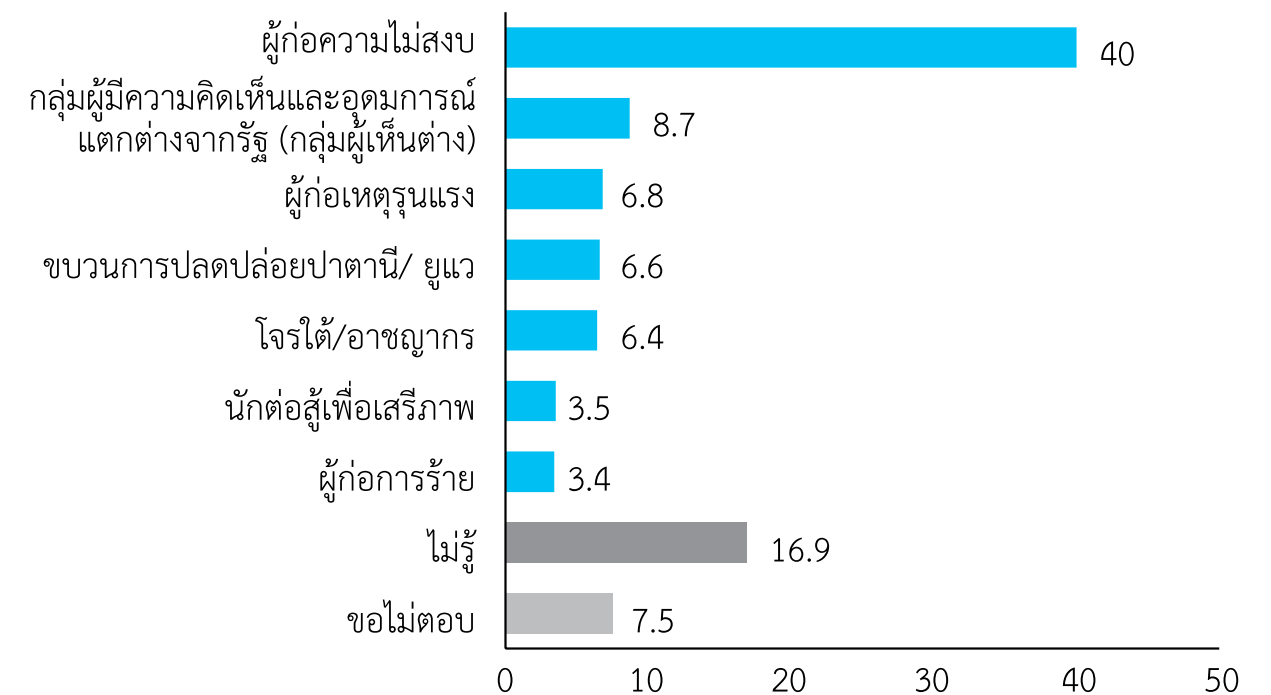

3.2 มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล

คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่

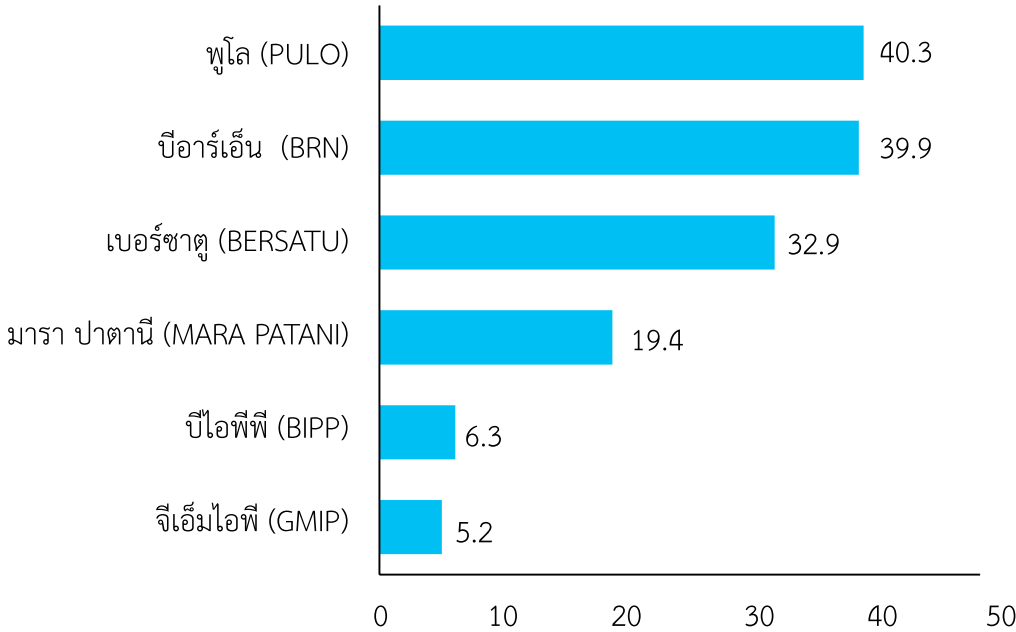
คำที่มีผู้ตอบแบบสอบถามเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้มากที่สุด คือ “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 40) คำที่ใช้เรียกรองลงมาจะมีสัดส่วนของความคิดเห็นที่ค่อนข้างเกาะกลุ่มกันคือ “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” (ร้อยละ 8.7) “ผู้ก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 6.8) “ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแว” (ร้อยละ 6.6) และโจรใต้/อาชญากร (ร้อยละ 6.4) โดยมีข้อสังเกตว่ามีผู้ตอบว่า “ไม่รู้” ว่าจะเรียกกลุ่มคนดังกล่าวว่าอย่างไรจำนวนมาก (ร้อยละ 16.9) รองจากผู้ตอบว่า “ผู้ก่อความไม่สงบ” รวมทั้งมี “ขอไม่ตอบ” อีกเป็นจำนวนที่ไม่น้อยเช่นกัน (ร้อยละ 7.5) ซึ่งก็น่าสนใจว่า คำตอบในใจ (หากมี) ของคนกลุ่มนี้จะเรียกผู้ที่ใช้อาวุธต่อสู้ว่าอย่างไร

แผนภาพที่ 6: โดยทั่วไป ท่านเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับ
เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าอย่างไร (Q27-ประชาชนทั่วไป)

ทั้งนี้ เมื่อถามว่าเคยได้ยินชื่อขบวนการใดบ้างนั้น คำตอบคือ เคยได้ยินชื่อพูโลมากที่สุด (ร้อยละ 40.3) รองลงมาคือบีอาร์เอ็น (ร้อยละ 39.9) เบอ์ซาตู (ร้อยละ 32.9) มาราปาตานี (ร้อยละ 19.4) บีไอพีพี (ร้อยละ 6.3) ส่วนกลุ่มขบวนการที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยได้ยินชื่อน้อยที่สุดคือจีเอ็มไอพี (ร้อยละ 5.2)

แผนภาพที่ 6.1: ท่านเคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวต่อไปนี้หรือไม่ (Q36-ประชาชนทั่วไป)

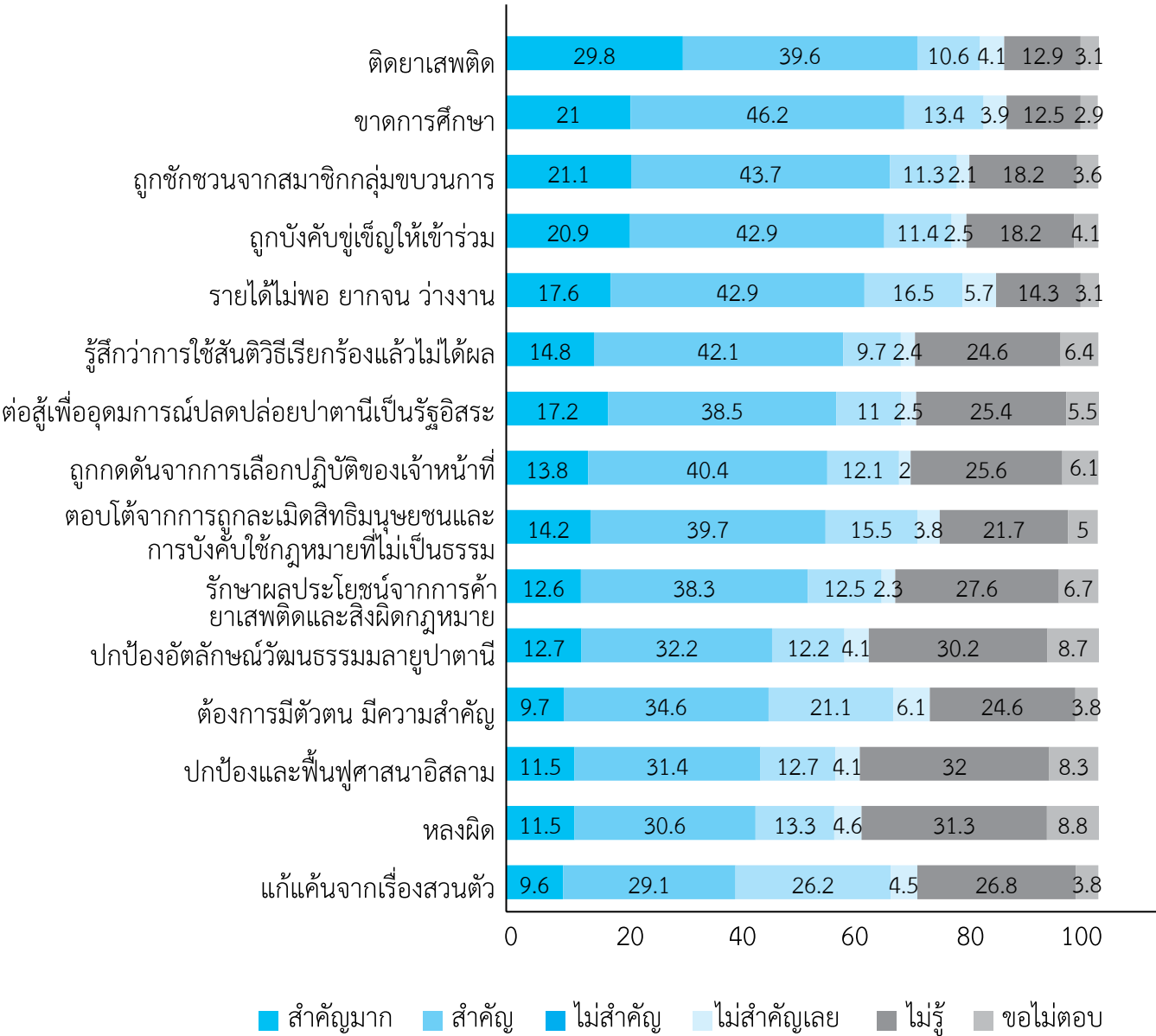

ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ

จากผลการสำรวจสะท้อนว่า ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าการที่คนเข้าร่วมขบวนการนั้น มีหลายเหตุปัจจัยประกอบกัน ซึ่งหากพิจารณาปัจจัยที่มีผู้ตอบเกินกว่าร้อยละ 50 นั้น จะมีอยู่ทั้งหมด 10 ปัจจัยด้วยกัน คือ การติดยาเสพติด (ร้อยละ 69.4) การขาดการศึกษา (ร้อยละ 67.2) การถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการ (ร้อยละ 64.8) การถูกบังคับขู่ให้เข้าร่วม (ร้อยละ 63.8) รายได้ไม่พอ ยากจน ว่างงาน (ร้อยละ 60.5) ความรู้สึกว่าการใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล (ร้อยละ 56.9) การต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 55.7) การถูกกดดันจากเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 54.2) การตอบโต้จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 53.9) และการรักษาผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย (ร้อยละ 50.9)

จะเห็นว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการนั้นมีหลากหลายผสมผสานกัน ซึ่งใกล้เคียงกับความคิดเห็นที่มีต่อสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ที่ประชาชนมองว่ามีหลายสาเหตุเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นต่อไป

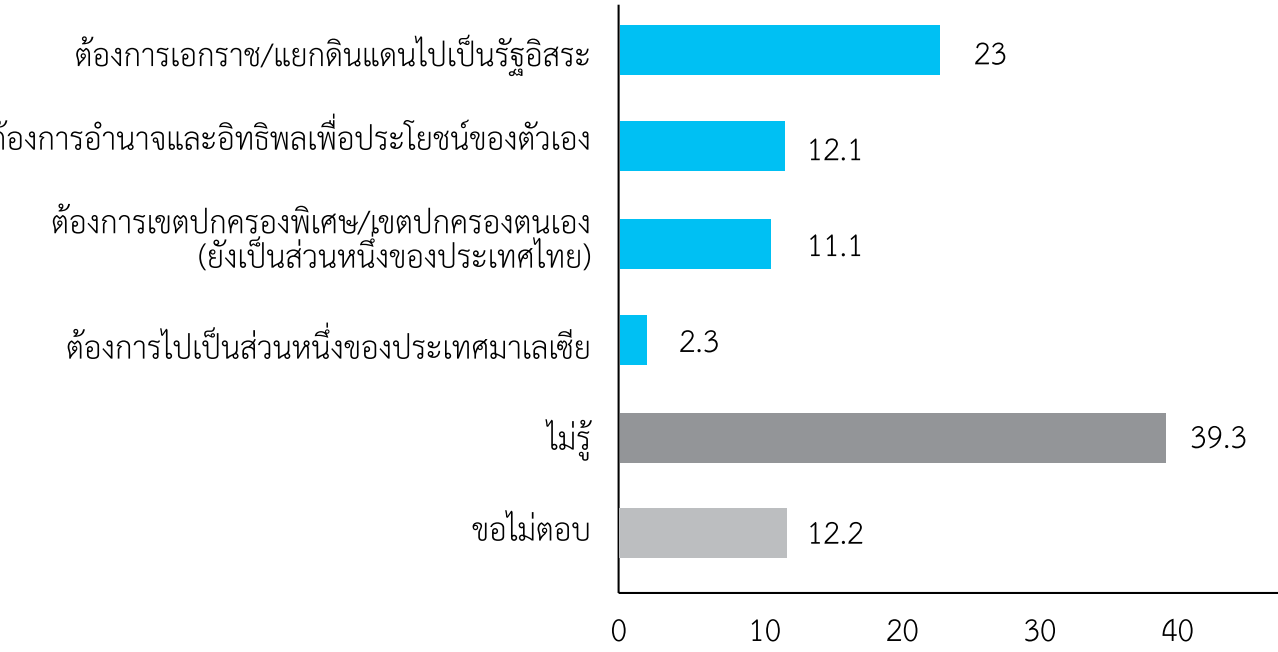
แผนภาพที่ 7: ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใดที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ (Q28-ประชาชนทั่วไป)

เป้าหมายหลักของขบวนการ

ประชาชนจำนวนไม่น้อยตอบว่า “ไม่รู้” ว่าเป้าหมายหลักของขบวนการคืออะไร (ร้อยละ 39.3) ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะการดำเนินงานของขบวนการ ซึ่งมีลักษณะปิดลับทั้งในแง่ของตัวบุคคลและแนวทางขององค์กร ทำให้คนในสังคมไม่มีโอกาสได้รับข้อมูลจากกลุ่มขบวนการโดยตรง หรืออาจจะรู้แต่ไม่กล้าตอบก็เป็นได้ คำตอบลำดับถัดมาคือ รู้ว่าขบวนการ “ต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ” (ร้อยละ 23) รองลงมาคือ “ขอไม่ตอบ” (ร้อยละ 12.2) “ต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง” (ร้อยละ 12.1) “เขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเองโดยที่ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย” (ร้อยละ 11.1) และ “เป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย” (ร้อยละ 2.3)

แผนภาพที่ 8: ท่านคิดว่าเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันคืออะไร (Q29-ประชาชนทั่วไป)

ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง

เมื่อขอให้ประเมินค่า สถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หากเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในช่วงก่อนหน้านี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่า สถานการณ์ในพื้นที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงรัฐบาลปัจจุบัน กล่าวคือ รู้สึกว่าเหมือนเดิม ไม่ได้รู้สึกดีขึ้นหรือแย่ลง (ร้อยละ 42.9) ในขณะที่ร้อยละ 21 รู้สึกว่าแย่ลง โดยร้อยละ 26.1 รู้สึกว่าสถานการณ์ดีขึ้น

ตารางที่ 5: ท่านรู้สึกว่าการณ์ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (Q30-ประชาชนทั่วไป)

แย่ลงมาก			ดีขึ้นมาก		ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
แย่ลงมาก	แย่ลง	เหมือนเดิม	ดีขึ้น	ดีขึ้นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
6.9%	14.1%	42.9%	23.6%	2.3%	5.6%	4.5%
21% (แย่ลง)			26.1% (ดีขึ้น)		10.1% (ไม่รู้-ไม่ตอบ)	

คะแนนของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ทั้งนี้ เมื่อขอให้ประชาชนให้คะแนนการทำงานของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่นั้น ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.7 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งต่ำกว่าค่าตรงกลางเล็กน้อย

เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงคะแนน จะพบว่า กลุ่มผู้ให้คะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 4 มีจำนวนมากกว่ากลุ่มผู้ให้คะแนนตั้งแต่ 6 ถึง 10 และกลุ่มผู้ให้คะแนนตรงกลาง (ร้อยละ 33.2, 29.4, และ 27.8 ตามลำดับ)

ตารางที่ 6: ท่านให้คะแนนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่กี่คะแนน (Q31-ประชาชนทั่วไป)

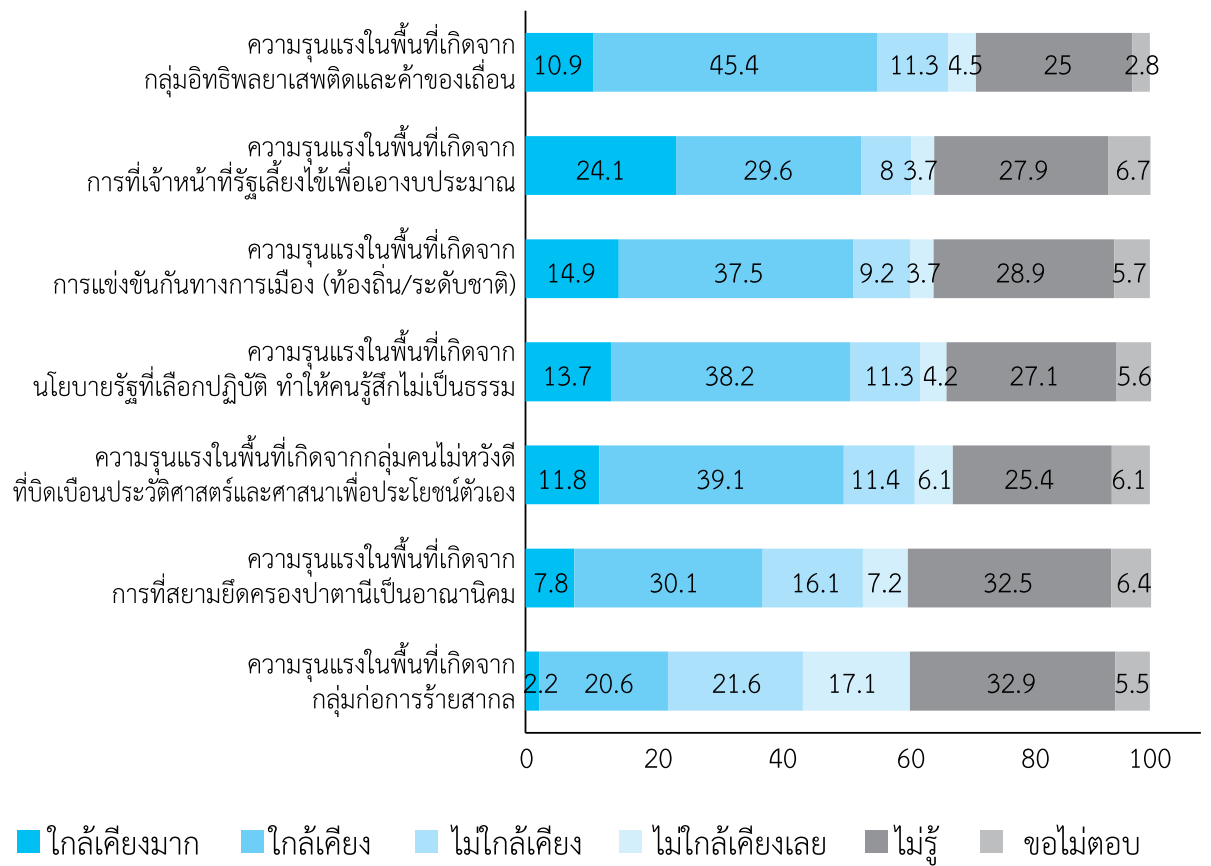
น้อยที่สุด											มากที่สุด	ขอไม่ตอบ
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		ขอไม่ตอบ
3.9%	4.3%	8.5%	8.5%	8%	27.8%	12.7%	8.7%	4.2%	1.8%	2%		9.6%
33.2% (น้อย)					27.8% (ปานกลาง)		29.4% (มาก)					

3.3 มุมมองต่อความรุนแรง

สาเหตุของความรุนแรง

ในส่วนนี้จะเป็นเรื่องมุมมองต่อสาเหตุของ “ความรุนแรง” ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งประชาชนทั่วไปมองว่าความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากหลายสาเหตุปะปนกัน โดยในข้อที่ระบุเกินร้อยละ 50 ว่าเป็นสาเหตุของความรุนแรงจะมีดังนี้คือ กลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้ายาของเถื่อน (ร้อยละ 56.3) เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เองประมาณ (ร้อยละ 53.5) การแข่งขันกันทางการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ (ร้อยละ 52.4) นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 51.9) และกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง (ร้อยละ 50.9) โดยที่มีจำนวนผู้ตอบว่าไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกันสูงที่สุดในข้อที่ว่า ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 38.9)

แผนภาพที่ 8: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้
ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q19-ประชาชนทั่วไป)

ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

ในข้อคำถามนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนสามารถเลือกบุคคลหรือกลุ่มที่คิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรงได้ทั้งหมด 3 ตัวเลือก โดยพบว่า คนจำนวนไม่น้อยตอบว่า “ไม่รู้” ว่าใครเกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่บ้าง (ร้อยละ 20) อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในส่วนของผู้ที่เลือกตอบนั้น บุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรง 3 ลำดับแรกจากมุมมองของประชาชนคือ กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน (ร้อยละ 11.8) ขบวนการ (ร้อยละ 10.5) และทหารพราน (ร้อยละ 8.4)

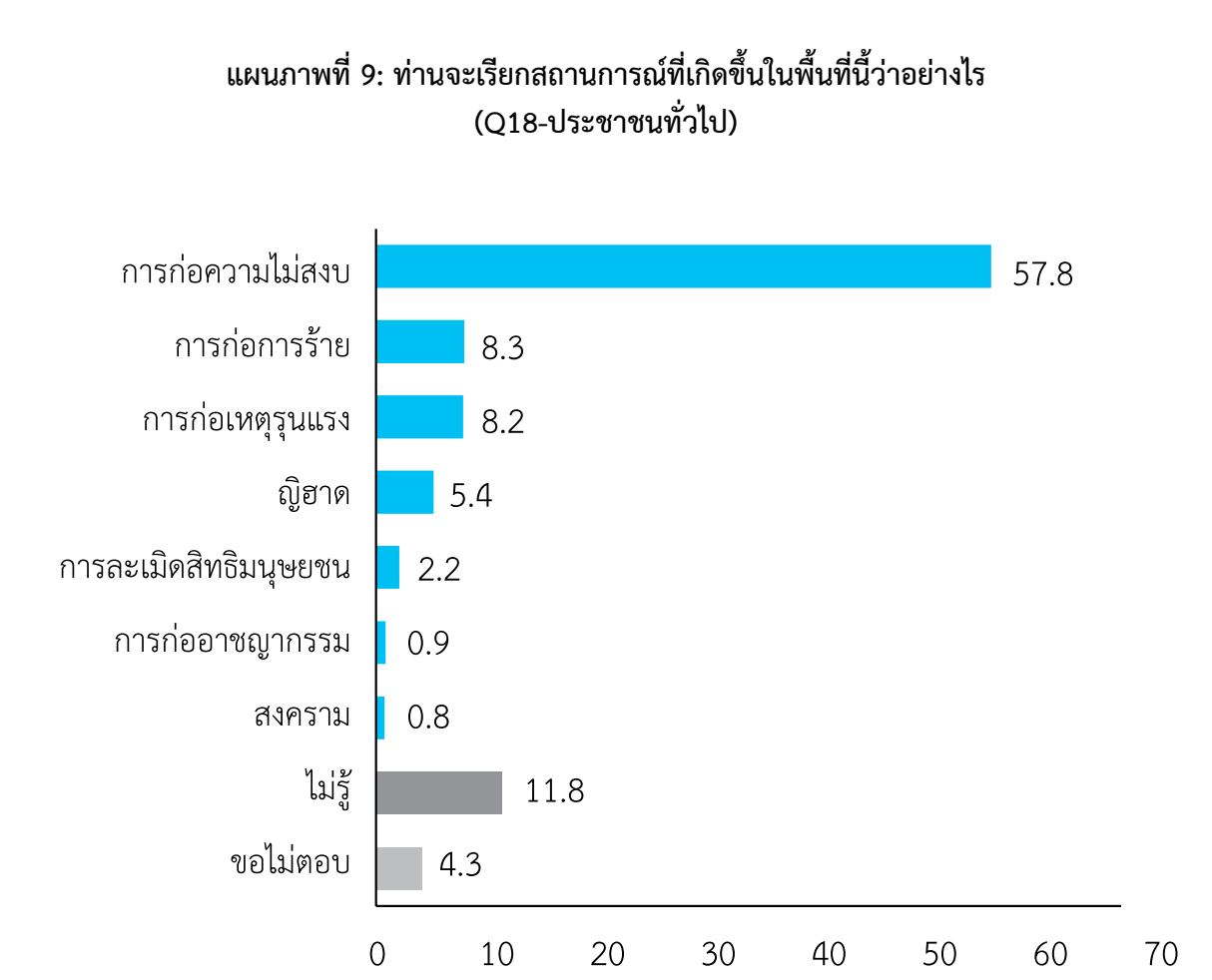
ตารางที่ 6: ท่านคิดว่าใคร/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่
(Q21-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ไม่รู้	20
2) กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน	11.8
3) ขบวนการ (BRN/PULO/ฯลฯ)	10.5
4) ทหารพราน	8.4
5) รัฐบาล	8.3
6) ขอไม่ตอบ	7.4
7) นักการเมืองระดับชาติ	7
8) คนที่มีความแค้นเพราะตนเอง/คนรู้จักถูกทำร้าย	5.2
9) นักการเมืองท้องถิ่น	5.1
10) กอ.รมน./ทหารประจำการ	4.6
11) คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	4.2
12) ตำรวจ	1.8
13) สื่อมวลชน	1.2
14) ผู้นำศาสนาอิสลาม	1.1
15) เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง	1
16) ศอ.บต.	0.6
17) ชรบ.อรบ.อส.	0.6
18) สถาบันการศึกษา	0.4

ตัวแปร	ร้อยละ
19) ประเทศต่างๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	0.3
20) องค์กรภาคประชาสังคม	0.2
21) มาเลเซีย	0.2
22) พระสงฆ์	0.1

การเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

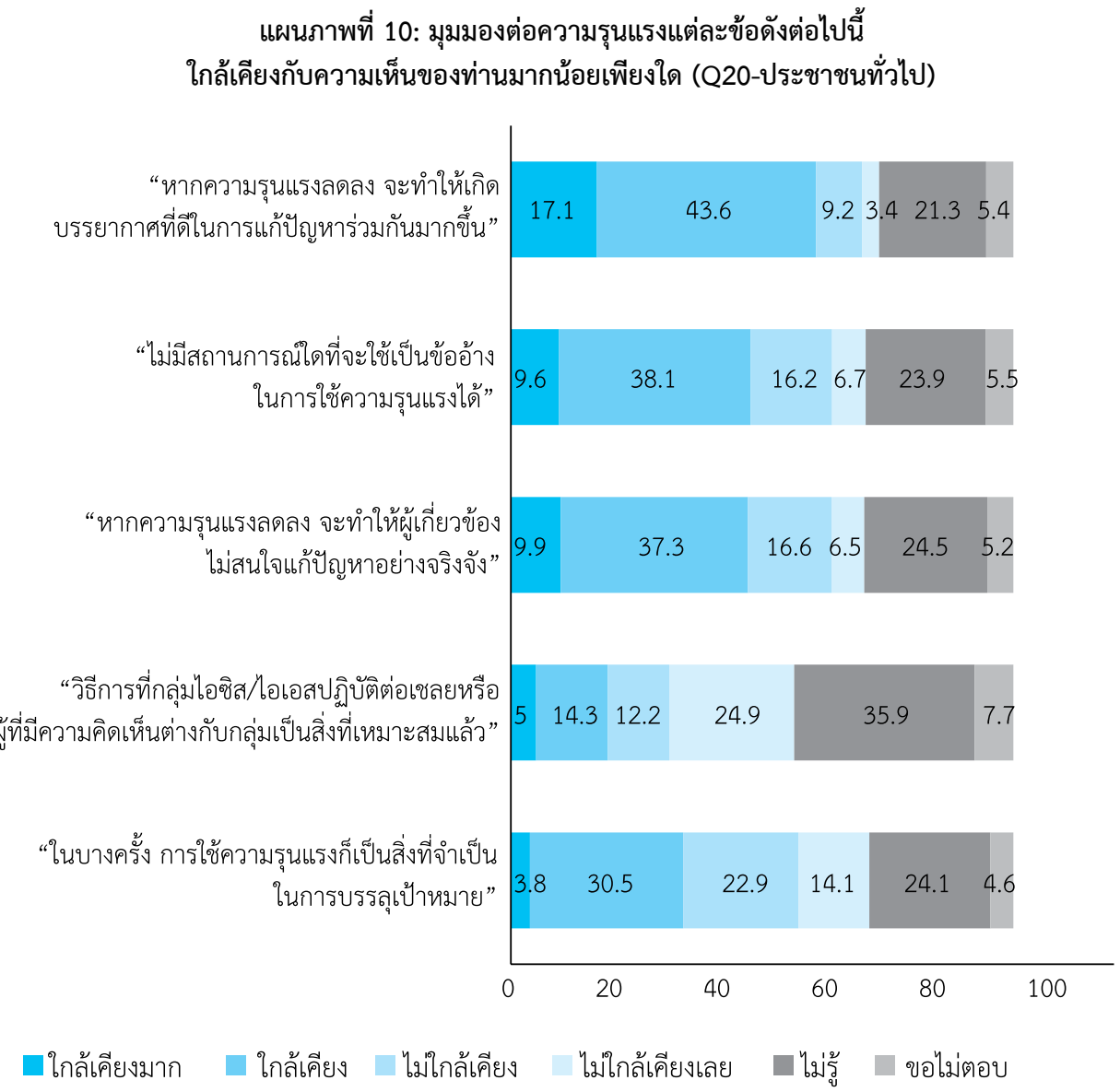
ต่อคำถามที่ว่า จะเรียกสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่า “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 57.8) รองลงมาคือ “การก่อการร้าย” และ “การก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 8.3 และ 8.2 ตามลำดับ) ถัดไปคือ “ญิฮาด” “การละเมิดสิทธิมนุษยชน” “การก่ออาชญากรรม” และ “สงคราม” (ร้อยละ 2.2, 0.9 และ 0.8 ตามลำดับ)

ความรุนแรง

ชุดคำถามที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจสถานการณ์อีกชุดคำถามหนึ่งคือ ประชาชนที่ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งเกิดความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้น มองความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างไร

โดยมุมมองต่อความรุนแรงที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด (นำคำตอบ “ใกล้เคียงมาก” และ “ใกล้เคียง” มารวมกัน) คือ มุมมองที่ว่า “หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ปัญหาร่วมกันมากขึ้น” (ร้อยละ 60.7) แต่ในขณะเดียวกันก็มีความกังวลว่า “หากความรุนแรงลดลงแล้ว อาจจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจแก้ปัญหาอย่างจริงจัง” (ร้อยละ 47.2) ซึ่งสะท้อนชัดเจนว่า การยุติความรุนแรงเพียงอย่างเดียวไม่ใช่สิ่งที่ผู้คนในสังคมต้องการ หากแต่ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องแก้ปัญหาความขัดแย้งต่อไปอย่างจริงจังด้วย แม้จะไม่มีความรุนแรงก็ตาม

3.4 มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขและการพูดคุย

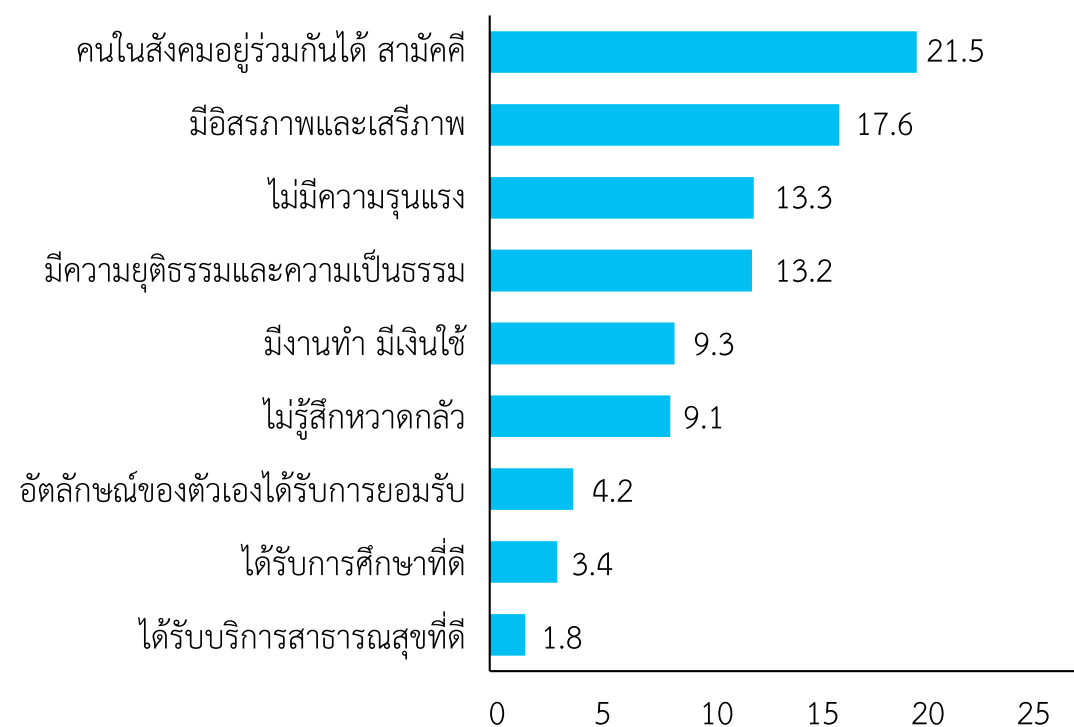
สันติภาพ/สันติสุข

ในช่วง 3 ปีหลังมานี้ รัฐบาลเริ่มใช้คำว่า “สันติสุข” แทนคำว่า “สันติภาพ” ซึ่งได้ก่อให้เกิดการถกเถียงถึงความหมายและนัยที่ต่างกันของสองคำนี้ขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ที่สนใจติดตามประเด็นการสร้างสันติภาพอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าคนในพื้นที่คิดอย่างไรต่อสองคำดังกล่าว

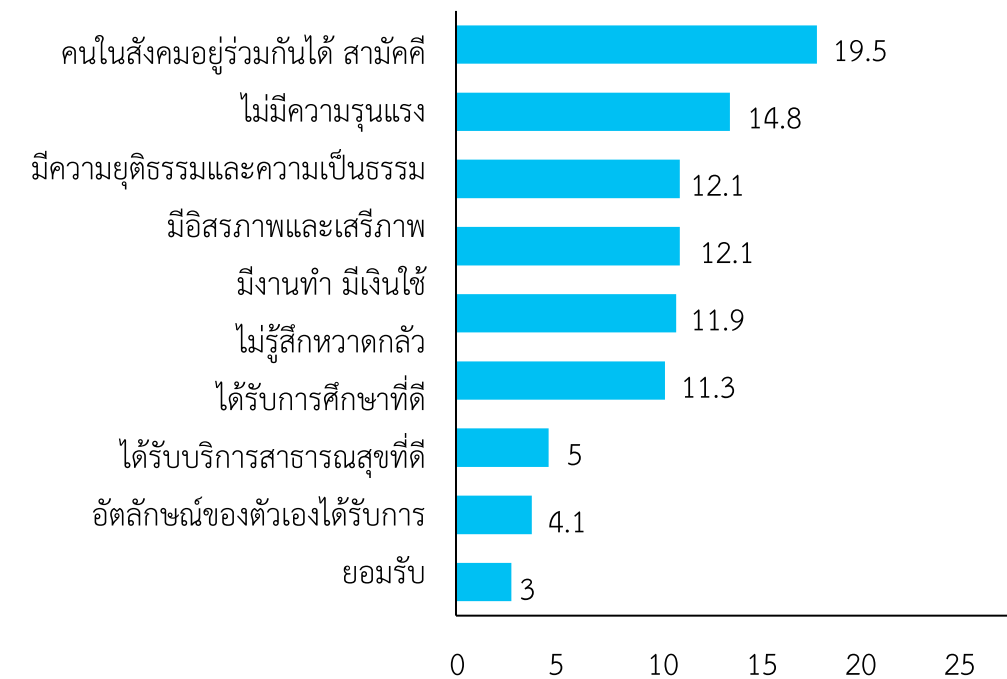
ผลการสำรวจพบว่า ในมุมมองของประชาชนทั่วไป คำว่า “สันติภาพ” และ “สันติสุข” มีความหมายโดยรวมไม่แตกต่างกันมากนัก คือ คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคีกัน มีความยุติธรรมและความเป็นธรรม มีอิสรภาพและเสรีภาพ และไม่มีความรุนแรง

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงการให้น้ำหนักความสำคัญของความหมายในแต่ละคำจากการจัดลำดับแล้ว จะเห็นได้ถึงนัยที่ต่างกันว่า “สันติสุข” มีนัยของการไม่มีความรุนแรง ส่วน “สันติภาพ” นั้น จะมีนัยของการมีอิสรเสรีภาพ

แผนภาพที่ 11: “สันติภาพ” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q48-ประชาชนทั่วไป)

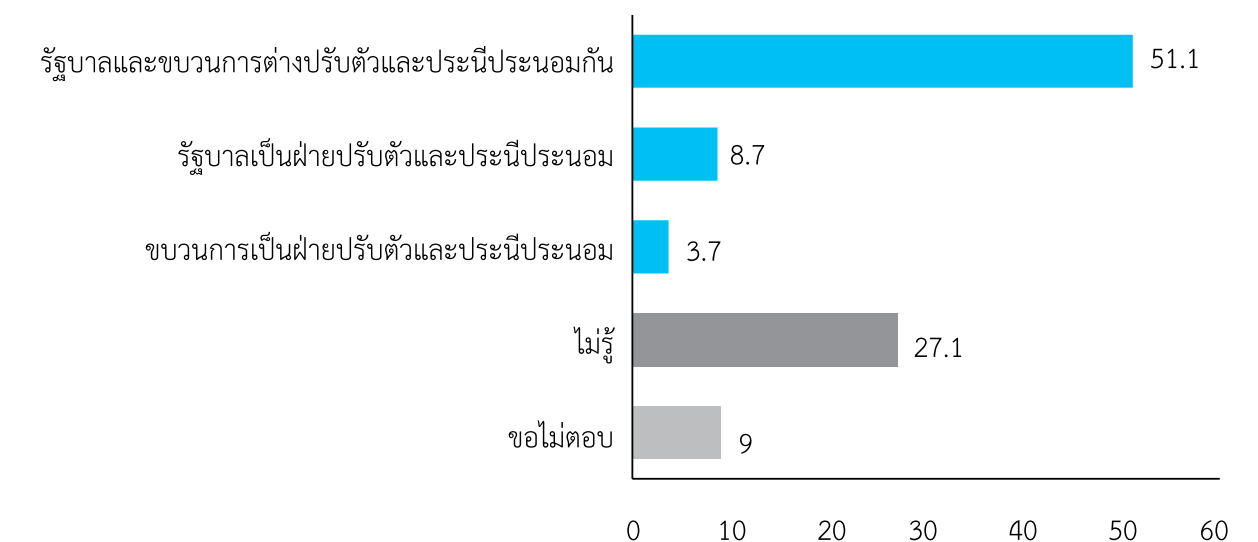
แผนภาพที่ 12: “สันติสุข” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q49-ประชาชนทั่วไป)

กระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

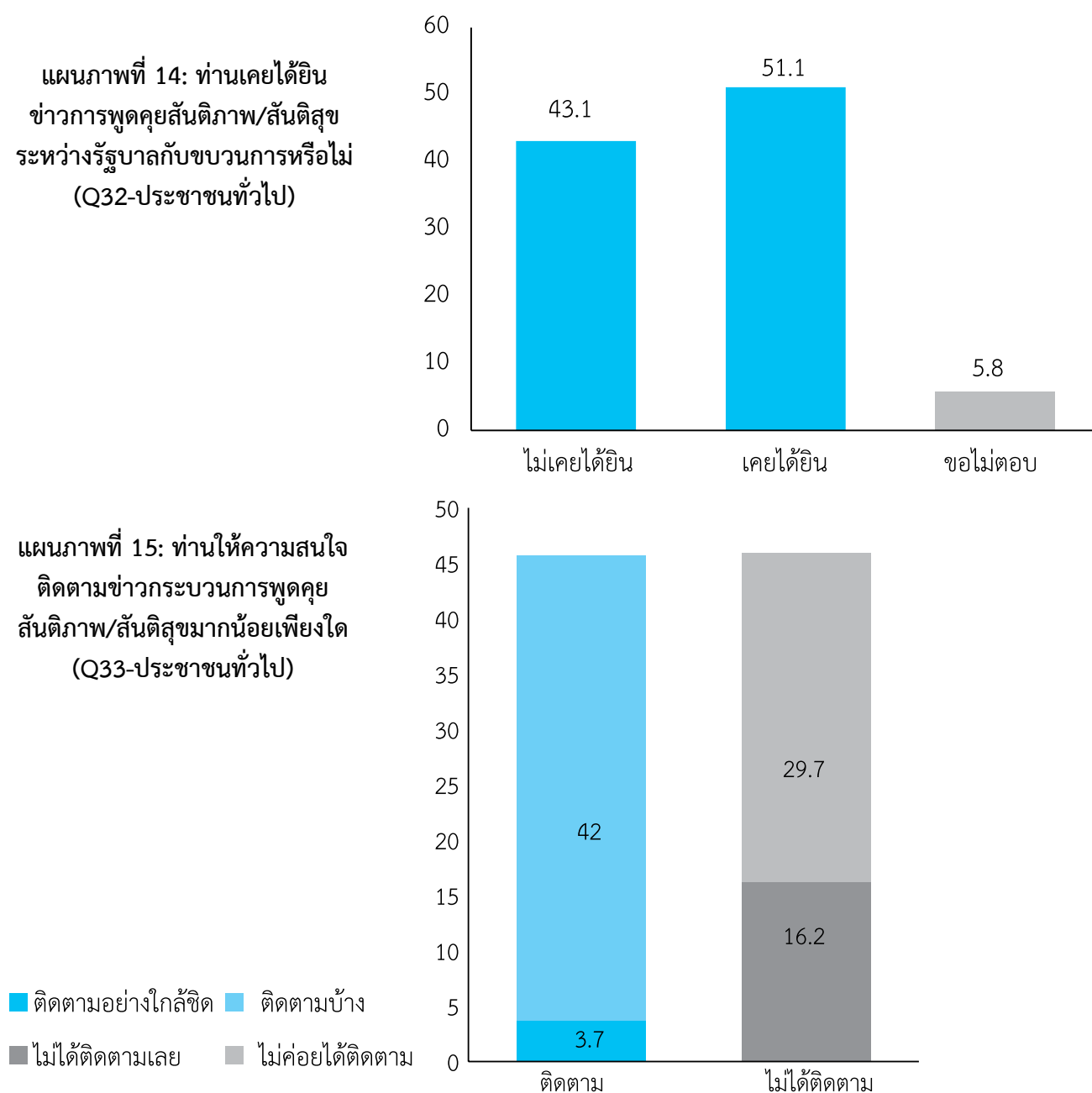
เมื่อถามว่าระหว่างรัฐบาลและขบวนการ ฝ่ายใดควรปรับตัวและประนีประนอมมากกว่ากัน ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่เห็นว่า ทั้งรัฐบาลและขบวนการควรต้องปรับตัวและประนีประนอม ไม่ใช่เฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (ร้อยละ 51.1) แต่สำหรับคนที่มีความเห็นว่าควรจะเป็นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ต้องปรับตัวและประนีประนอมนั้น ส่วนใหญ่มองว่า น่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลมากกว่าที่จะเป็นขบวนการ

แผนภาพที่ 13: กระบวนการสันติภาพคืออะไรในความคิดของท่าน (Q41-ประชาชนทั่วไป)

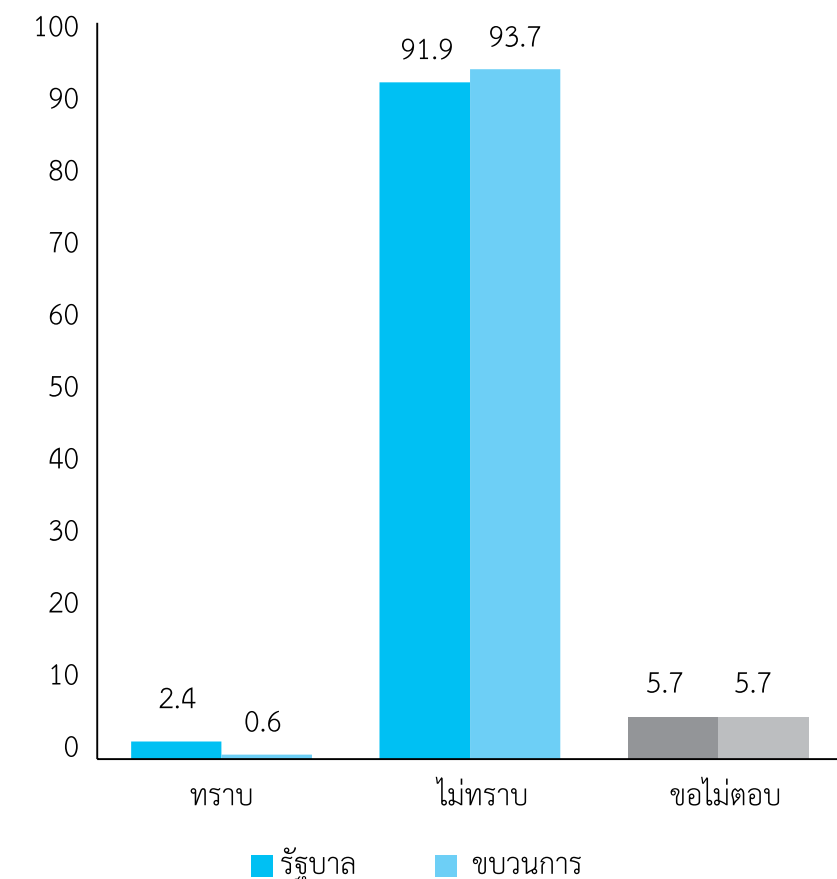
การรับรู้ข่าวสารกระบวนการพูดคุย

จำนวนคนที่เคยได้ยินข่าวเกี่ยวกับกระบวนการพูดคุย (ร้อยละ 51.1) กับที่ไม่เคยได้ยินข่าว (ร้อยละ 43.1) มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เช่นเดียวกับจำนวนคนที่ติดตามข่าว (ร้อยละ 45.7) กับที่ไม่ค่อยได้ติดตามข่าวหรือไม่ได้ติดตามเลย (ร้อยละ 45.9) ก็มีสัดส่วนใกล้เคียงกันมาก สาเหตุส่วนหนึ่งที่ประชาชนทั่วไปมีการรับรู้ข่าวสารที่ค่อนข้างจำกัดดังกล่าว อาจจะเป็นเพราะแนวทางการพูดคุยที่ดำเนินการในรัฐบาลนี้มีลักษณะค่อนข้างปิด ไม่มีการสื่อสารต่อสาธารณะมากนัก ตัวเลขดังกล่าวนี้จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนว่าผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการพูดคุยอาจจะต้องสื่อสารหรือแจ้งข่าวความคืบหน้าของการพูดคุยเป็นระยะต่อสาธารณะให้มากขึ้น หากต้องการให้ผู้คนในสังคมได้รับรู้ติดตามและมีส่วนช่วยสนับสนุนหรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพูดคุย

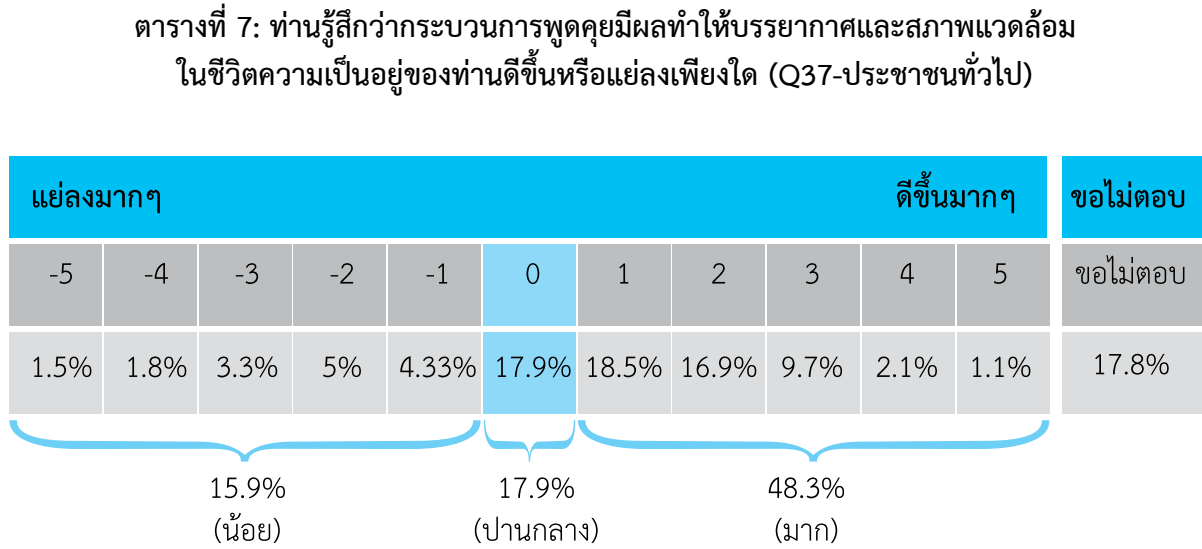
และจากการที่ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนไม่น้อย ไม่เคยได้ยินข่าวกระบวนการพูดคุยและไม่ได้ติดตามข่าวเลย ประกอบกับการดำเนินการพูดคุยของรัฐบาลนี้มีลักษณะกึ่งเปิดกึ่งปิดลับนั้น จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดจะไม่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของทั้งรัฐบาลและขบวนการคือใคร

แผนภาพที่ 16: ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลปัจจุบันคือใคร (Q34-ประชาชนทั่วไป) และท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยสันติภาพของขบวนการในปัจจุบันคือใคร (Q35-ประชาชนทั่วไป)

ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่

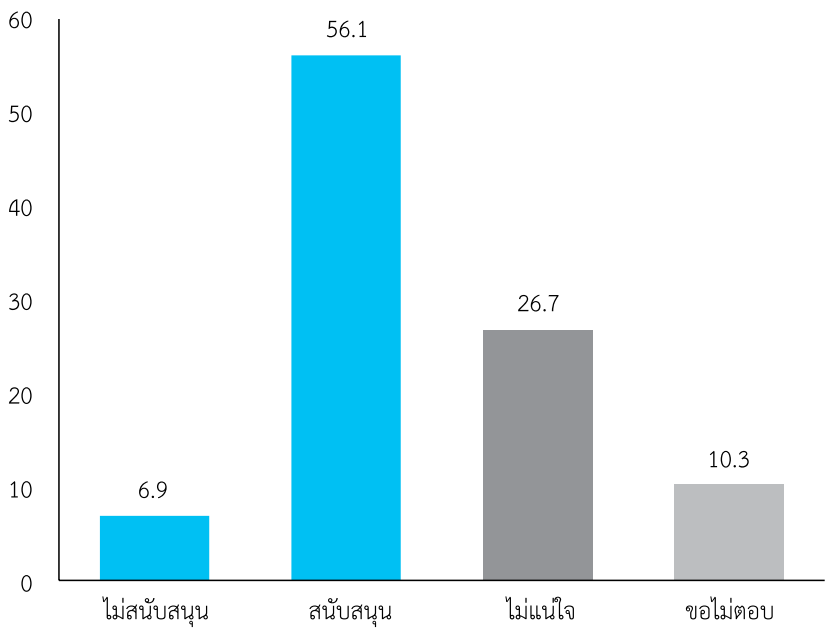
อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนไม่น้อย จะไม่เคยได้ยินข่าวกระบวนการพูดคุยและไม่ทราบรายละเอียดของกระบวนการพูดคุย แต่เมื่อถามถึงความรู้สึกว่า กระบวนการพูดคุยที่เกิดขึ้นแล้วนั้นมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือแย่ลงหรือไม่อย่างไรนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.3 ตอบว่าดีขึ้น ซึ่งอาจจะสะท้อนว่าอย่างน้อยการมีกระบวนการพูดคุยก็อาจส่งผลเชิงบวกในทางจิตวิทยาที่ทำให้คนรู้สึกว่าการพูดคุยกัน อย่างไรเสียก็ยังดีกว่าไม่คุยกัน

การสนับสนุนกระบวนการพูดคุย

ประชาชนส่วนใหญ่สนับสนุนที่จะใช้การพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ร้อยละ 56.1) อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจก็สะท้อนว่ามีกลุ่มคนที่ไม่แน่ใจว่าการพูดคุยเจรจาจะเป็นแนวทางแก้ปัญหาได้หรือไม่อยู่อีกจำนวนหนึ่งด้วย (ร้อยละ 26.7) ซึ่งคนกลุ่มนี้อาจจะกำลังรอดูท่าทีของทั้งสองฝ่ายในการพูดคุยว่าจะเป็นไปในทิศทางใด ก่อนที่จะตัดสินใจว่าสนับสนุนหรือไม่ก็เป็นได้ ในขณะที่อีกร้อยละ 6.9 ไม่สนับสนุน และร้อยละ 10.3 ขอไม่ตอบ ซึ่งกลุ่มคนที่ตอบว่า “ไม่แน่ใจ” และ “ขอไม่ตอบ” นี้ อาจจะเป็นตัวแปรสำคัญต่อทิศทางและความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยได้ในอนาคต

แผนภาพที่ 17: ท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ (Q38-ประชาชนทั่วไป)

ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย

การที่มีผู้ตอบว่าไม่แน่ใจและขอไม่ตอบว่าสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่อยู่จำนวนไม่น้อยนั้น ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะมีข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยอยู่ ซึ่งเมื่อถามถึงประเด็นข้อกังวลดังกล่าวนี้ พบว่าประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามกังวลมากที่สุดเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย คือ การพูดคุยจะไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง (ร้อยละ 66.6) อาจทำให้สถานการณ์รุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม (ร้อยละ 65.3) และฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน (ร้อยละ 62.7)

แผนภาพที่ 18: ท่านมีข้อกังวลใดบ้างเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย (Q44-ประชาชนทั่วไป)

ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่

ต่อคำถามว่ารู้สึกเชื่อมั่นหรือไม่ว่าการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จนั้น พบว่าประชาชนทั่วไปที่รู้สึก “เฉยๆ” กับ “ไม่เชื่อมั่น” จะมีสัดส่วนอยู่สูงกว่าผู้ที่รู้สึก “เชื่อมั่น” อยู่เล็กน้อย (ร้อยละ 31.7, 29.1, และ 21.9 ตามลำดับ)

ตารางที่ 8: ท่านมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่ากระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ (Q39-ประชาชนทั่วไป)

ไม่เชื่อมั่นเลย			เชื่อมั่นมาก		ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่เชื่อมั่นเลย	ไม่เชื่อมั่น	เฉยๆ	เชื่อมั่น	เชื่อมั่นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
7.3%	21.8%	31.7%	20.4%	1.5%	12%	5.4%
29.1% (ไม่เชื่อมั่น)		31.7% (เฉยๆ)	21.9% (เชื่อมั่น)		17.4% (ไม่รู้-ไม่ตอบ)	

ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกเฉยๆ เมื่อถูกถามว่าเชื่อมั่นกระบวนการพูดคุยที่ทำอยู่ในขณะนี้หรือไม่นั้น เมื่อมาถึงความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าของการพูดคุย ประชาชนส่วนใหญ่ก็รู้สึกเฉยๆ เช่นเดียวกัน (ร้อยละ 43.1)

ตารางที่ 9: โดยภาพรวม ท่านพอใจมากน้อยเพียงใดกับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย (Q40-ประชาชนทั่วไป)

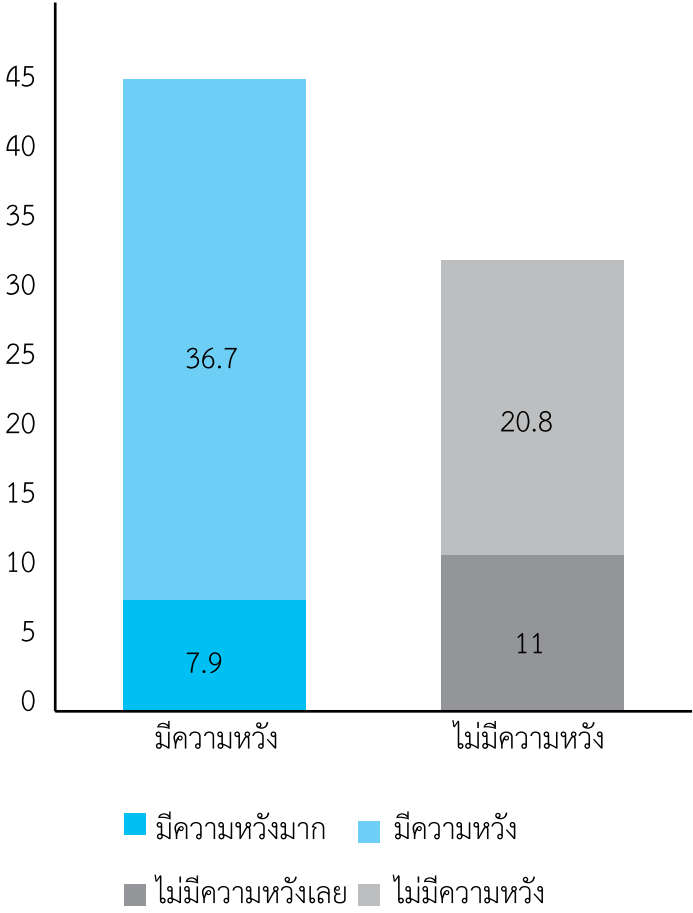
ไม่พอใจเลย			พอใจมาก		ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่พอใจเลย	ไม่พอใจ	เฉยๆ	พอใจ	พอใจมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
2.7%	8.2%	43.1%	22.4%	1.5%	16.9%	5.2%
10.9% (ไม่พอใจ)		43.1% (เฉยๆ)	23.9% (พอใจ)		22.1% (ไม่รู้-ไม่ตอบ)	

จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของผู้ที่ตอบว่า “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” ในทั้งสองข้อข้างต้นนี้ มีจำนวนไม่น้อย ซึ่งอาจจะตีความได้ว่า ไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะตอบ ไม่กล้าที่จะตอบ กำลังรอดูท่าทีของทั้งสองฝ่ายอยู่ หรืออาจจะแค่ไม่ได้ให้ความสนใจกับการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ก็เป็นได้ และก็มีความเป็นไปได้ว่า กลุ่มที่เฉยๆ นี้ จะเป็นพลังเงียบที่สามารถเปลี่ยนไปในทางบวกหรือลบก็ได้ ขึ้นกับสถานการณ์และท่าทีของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพ

ความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า

แม้จะมีข้อกังวลและความรู้สึกไม่เชื่อมั่นอยู่บ้าง แต่ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.6) ยังมีความหวังว่า ทั้งสองฝ่ายจะสามารถบรรลุข้อตกลงสันติภาพกันได้ภายในอีก 5 ปีข้างหน้า อย่างไรก็ตาม มีผู้ที่รู้สึกไม่มีความหวังอยู่ด้วยจำนวนไม่น้อยเช่นกัน (ร้อยละ 31.8)

แผนภาพที่ 19: ท่านมีความหวังมากน้อยเพียงใดว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า (Q47-ประชาชนทั่วไป)

3.5 ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย

การมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังต่างๆ

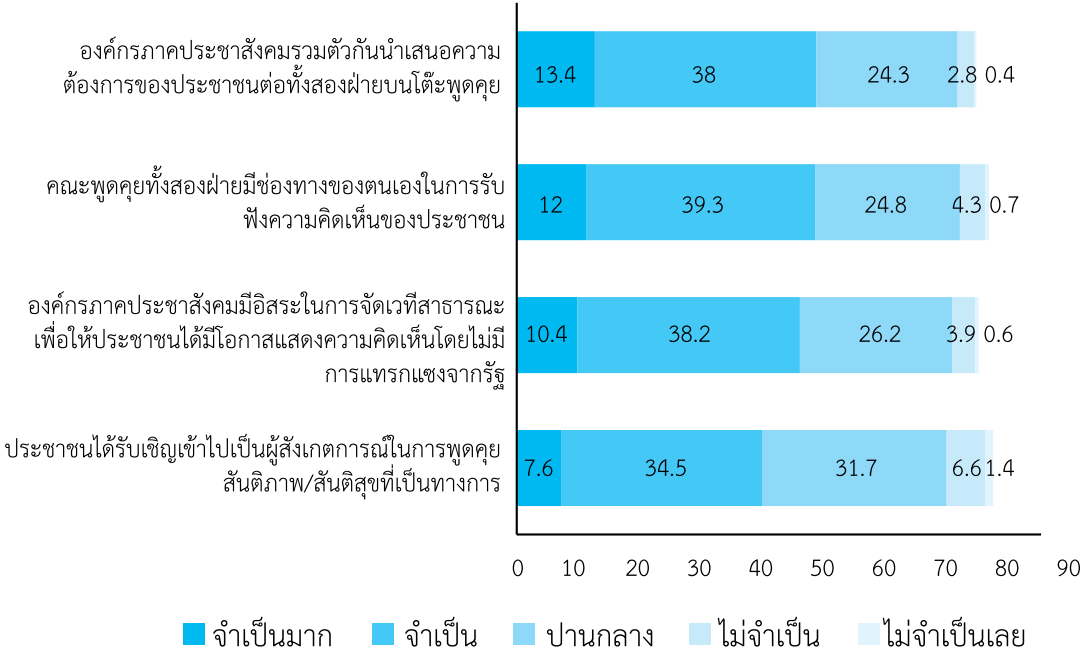
หากต้องการจะให้ข้อตกลงสันติภาพตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนและมีความยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ต่างๆ ในสังคมการเมืองได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ซึ่งกลุ่มคนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าจะมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ ผู้นำศาสนาอิสลาม อุตสาหกรรม และองค์กรภาคประชาสังคม

ในส่วนของการมีส่วนร่วมที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 51.4 มองว่าองค์กรภาคประชาสังคมจำเป็นที่จะต้องมารวมตัวกันแล้วนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย และอีกร้อยละ 51.3 มองว่าคณะพูดคุยของทั้งสองฝ่ายควรมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

ตารางที่ 10: ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้ มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด (Q42-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย
1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ./เทศบาล/อบต.)	6.07
2) นักการเมืองระดับชาติ (ส.ส./ส.ว.)	6.03
3) ผู้นำศาสนาอิสลาม	6.02
4) อุตสาหกรรม	6.01
5) องค์กรภาคประชาสังคม	5.98
6) นักวิชาการมหาวิทยาลัย	5.84
7) เครือข่ายเยาวชนนักศึกษา	5.61
8) นักธุรกิจ	5.19
9) เครือข่ายผู้หญิง	5.16
10) พระสงฆ์	4.33

แผนภาพที่ 20: ท่านคิดว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยดังต่อไปนี้ มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด (Q43-ประชาชนทั่วไป)

นอกจากรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้นแล้ว ยังมีอีกกลไกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในรูปของประชามติ ซึ่งก็จะเกิดคำถามตามมาว่าการทำประชามติดังกล่าว ควรทำเฉพาะในพื้นที่นี้หรือทำทั้งประเทศ โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 39.9 (รวมคำตอบระหว่าง “อยากให้เป็นอย่างนั้น” และ “จำเป็นอย่างยิ่ง”) อยากให้ทำประชามติเฉพาะประชาชนในพื้นที่นี้ โดยมีผู้ “ขอไม่ตอบ” และ “ไม่รู้” ในข้อนี้ ร้อยละ 23.5 ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 30.1 อยากให้ทำประชามติถามประชาชนทั้งประเทศ โดยมีผู้ “ขอไม่ตอบ” และ “ไม่รู้” ในข้อนี้ ร้อยละ 26.3

ตารางที่ 11: หากมีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้ (Q45-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร		รับไม่ได้เลย (1)	ไม่ชอบแต่ทนได้ (2)	พอรับได้ (3)	อยากให้เป็นอย่างนั้น (4)	จำเป็นอย่างยิ่ง (5)	ไม่รู้ (98)	ขอไม่ตอบ (99)
1) ทำประชามติเฉพาะในพื้นที่	ร้อยละ	10.6	4.6	21.5	24.4	15.5	19.4	4.1
2) ทำประชามติทั้งประเทศ	ร้อยละ	9.8	10.9	22.9	16.5	13.6	20.8	5.5

ความสำคัญของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติภาพ

ในข้อคำถามนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนสามารถเลือกบุคคลหรือกลุ่มที่คิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพได้ทั้งหมด 3 ตัวเลือก โดยพบว่า ร้อยละ 18.7 ของผู้ตอบแบบสอบถามเลือกรัฐบาล ซึ่งเป็นตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับสองคือ “ไม่รู้” (ร้อยละ 16.1) รองลงมาคือ ผู้นำศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 7.1) และขบวนการ (ร้อยละ 6.7)

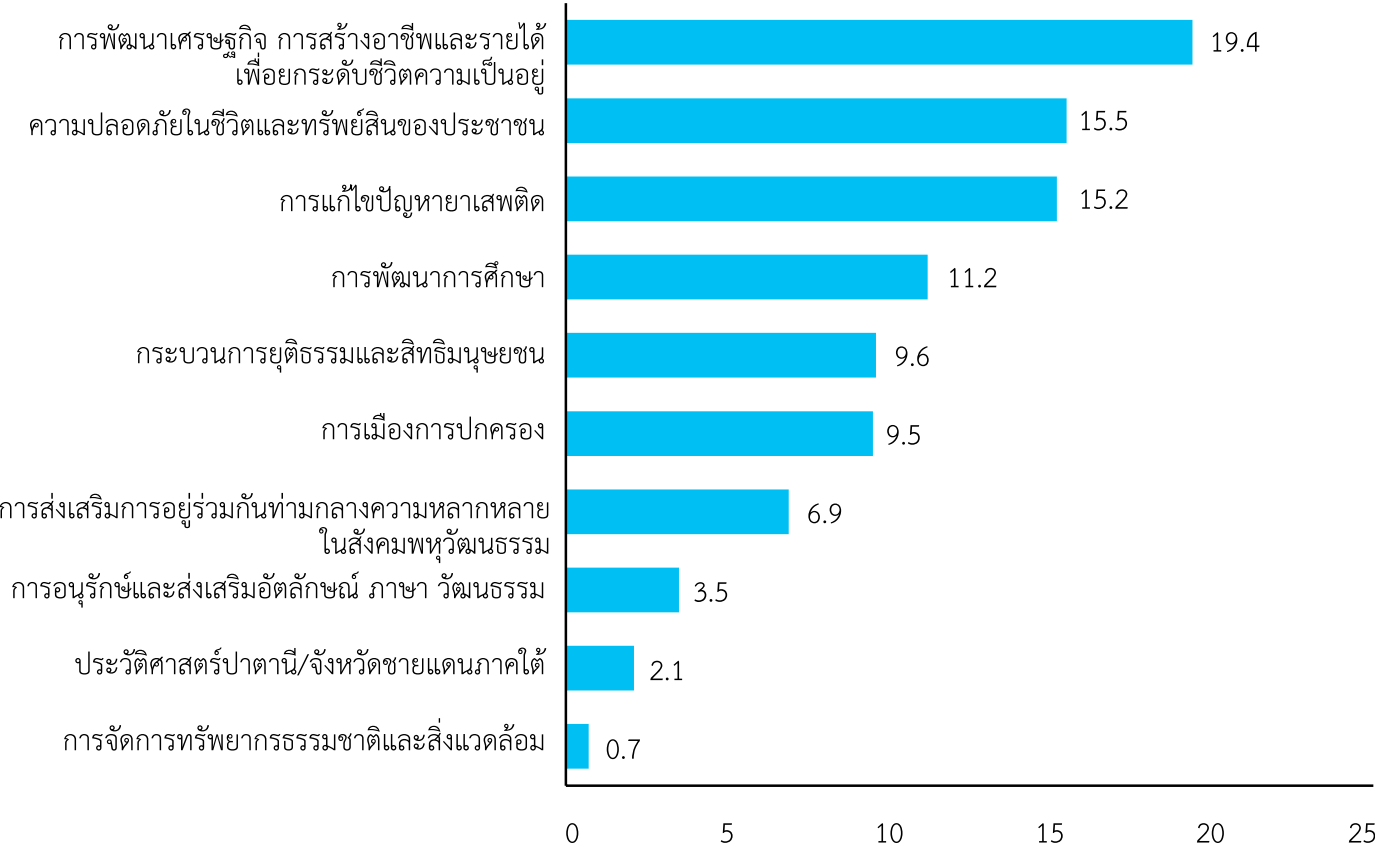
ตารางที่ 12: สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง (Q46-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) รัฐบาล	18.7
2) ไม่รู้	16.1
3) ผู้นำศาสนาอิสลาม	7.1
4) ขบวนการ (BRN/PULO/ ฯลฯ)	6.7
5) นักการเมืองท้องถิ่น	6.1
6) ขอไม่ตอบ	6.1
7) นักการเมืองระดับชาติ	5.3
8) สถาบันการศึกษา	4.4
9) กอ.รมน./ทหารประจำการ	4.4
10) เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง	3.9
11) สื่อมวลชน	3.8
12) ศอ.บต.	3.5
13) องค์กรภาคประชาสังคม	3.5
14) ทหารพราน	2.7
15) กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน	2.4
16) ตำรวจ	1.7
17) คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	1.6
18) คนที่มีความแค้นเพราะตนเอง/คนรู้จักถูกทำร้าย	0.7
19) ชรบ.อรบ.อส.	0.6
20) ประเทศต่างๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	0.3
21) มาเลเซีย	0.3
22) พระสงฆ์	0.3

ประเด็นที่รัฐบาลและขบวนการน่าจะพูดคุยกันในขณะนี้

เมื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดลำดับความสำคัญใน 3 ประเด็นแรกที่เห็นว่ารัฐบาลและขบวนการน่าจะยกมาพูดคุยกันในขณะนี้ พบว่า ประเด็นที่ประชาชนอยากจะให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในขณะนี้มากที่สุด คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ (ร้อยละ 19.4) เรื่องที่สองที่อยากจะให้คุยกันคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (ร้อยละ 15.5) โดยมีเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 15.2) ตามมาเป็นลำดับที่สาม

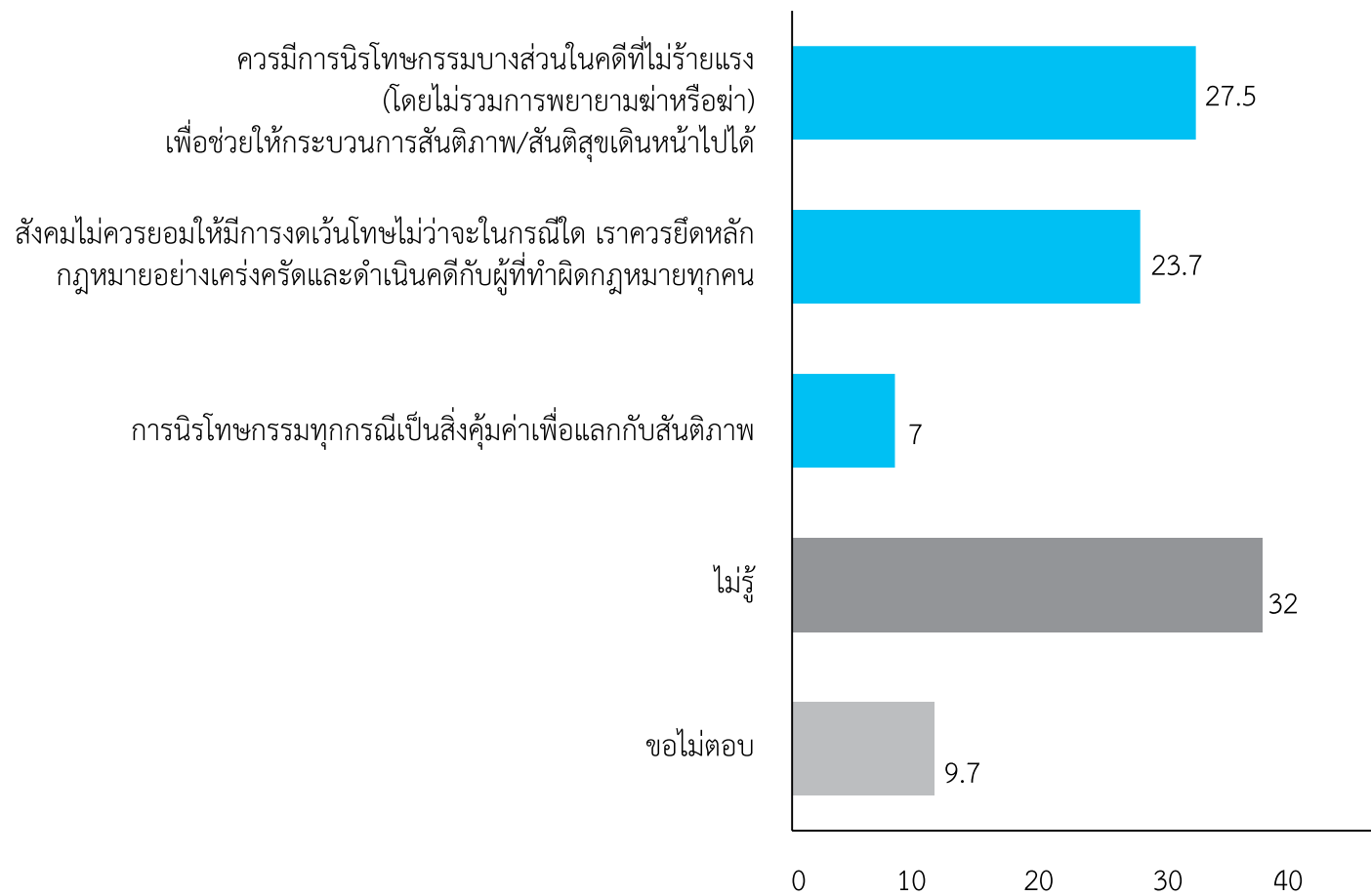
แผนภาพที่ 21: ท่านอยากจะให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเรื่องใดบ้างในขณะนี้ (Q51-ประชาชนทั่วไป)

ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน

ต่อคำถามที่ว่าควรมีแนวทางในการดำเนินคดีตามกฎหมายต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความรุนแรงภายใต้สถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขอย่างไรนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ตอบว่า “ไม่รู้” (ร้อยละ 32) รองลงมาคือมองว่า ควรมีการนิโทษกรรมบางส่วนในคดีที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้กระบวนการสันติภาพ/สันติสุขเดินหน้าไปได้ (ร้อยละ 27.5) ในขณะที่อีกร้อยละ 23.7 กลับมองว่าสังคมไม่ควรยอมให้มีการงดเว้นโทษไม่ว่าจะกรณีใด สิ่งที่เราควรทำคือ การยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัดและดำเนินคดีกับผู้ที่ทำผิดกฎหมายทุกคน ซึ่งสองความเห็นนี้ก็มีสัดส่วนที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ส่วนอีกร้อยละ 7 มองว่าควรนิโทษกรรมทุกกรณีเพื่อแลกกับสันติภาพ

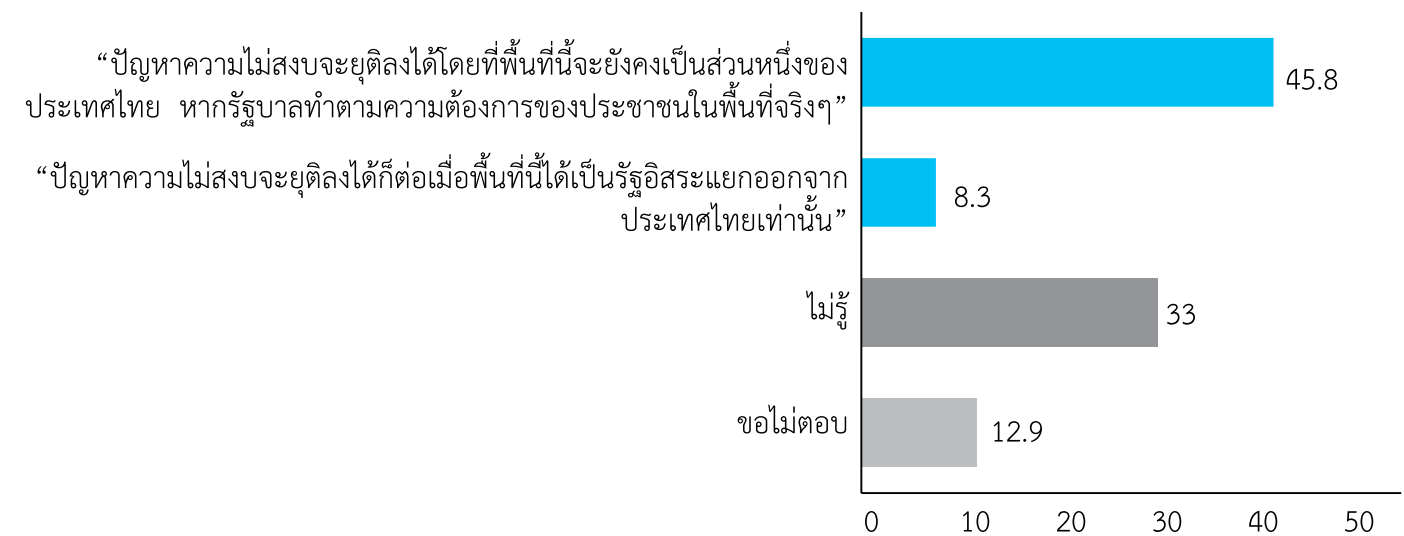
แผนภาพที่ 22: ในภาวะปกติ ใครก็ตามที่ก่อเหตุรุนแรงจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในสถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข แนวทางใดที่ท่านรับได้มากที่สุด (Q52-ประชาชนทั่วไป)

การบริหารปกครอง

คำถามใหญ่ข้อหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารปกครองพื้นที่ และเป็นที่ถกเถียงของหลายฝ่ายมาเป็นเวลานาน คือ หากต้องการจะให้ปัญหาความไม่สงบยุติลง ทางออกคือต้องให้พื้นที่นี้เป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ (ร้อยละ 45.8) แต่อย่างไรก็ตาม มีผู้ที่ตอบอย่างชัดเจนว่าต้องเป็นรัฐอิสระ (เอกราช) เท่านั้นอยู่จำนวนหนึ่งด้วยเช่นกัน (ร้อยละ 8.3)

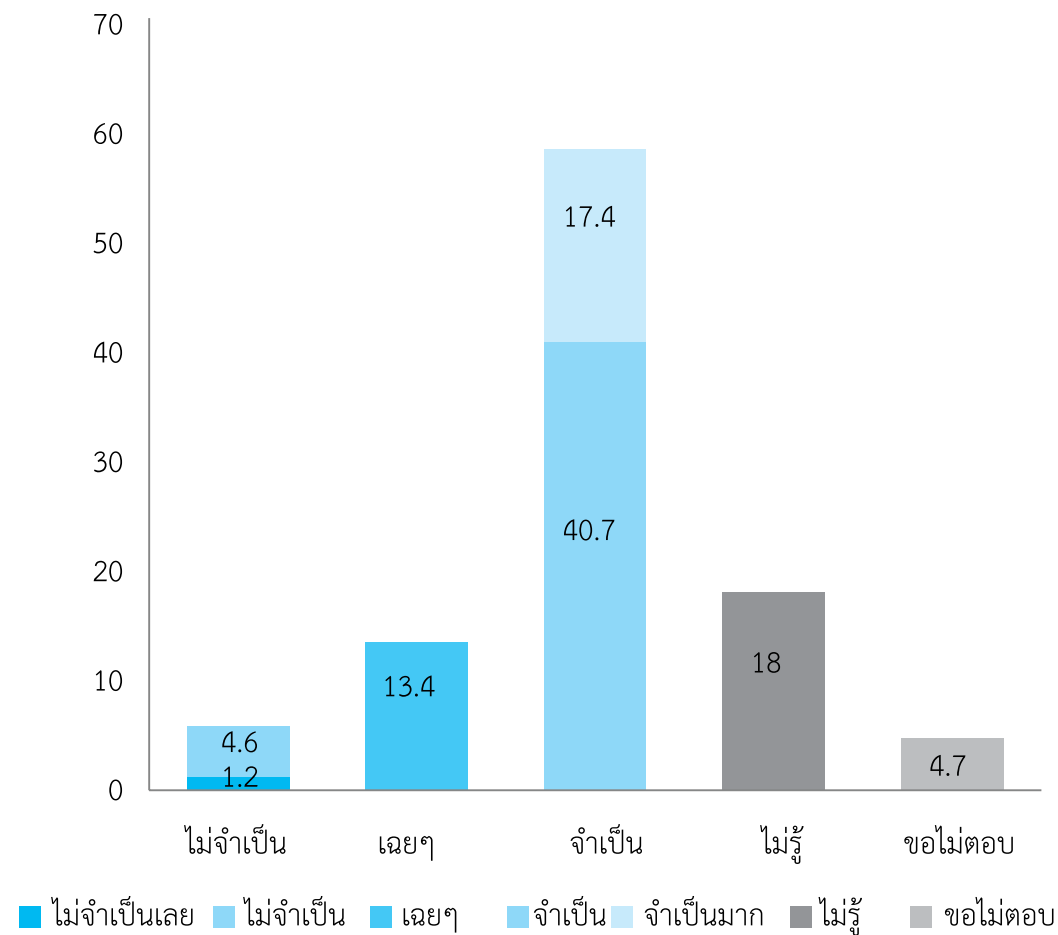
แผนภาพที่ 23: คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด (Q54-ประชาชนทั่วไป)

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า มีผู้ที่ตอบว่า “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” อยู่รวมกันแล้วสูงถึงร้อยละ 45.9 ซึ่งนับว่ามีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันกับผู้ตอบว่ายังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย และอาจเป็นตัวแทนที่สำคัญต่อไป

อีกคำถามสำคัญที่ตามมา คือ แล้วจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องพูดคุยกันถึงรูปแบบการบริหารปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งประชาชนกว่าครึ่งเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องคุยกันเรื่องการบริหารปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (ร้อยละ 58.1) ในขณะที่อีกร้อยละ 5.8 มองว่าไม่จำเป็น ส่วนอีกร้อยละ 13.4 รู้สึกเฉยๆ ทั้งนี้ มีผู้ตอบว่า “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” รวมกันคิดเป็นร้อยละ 22.7

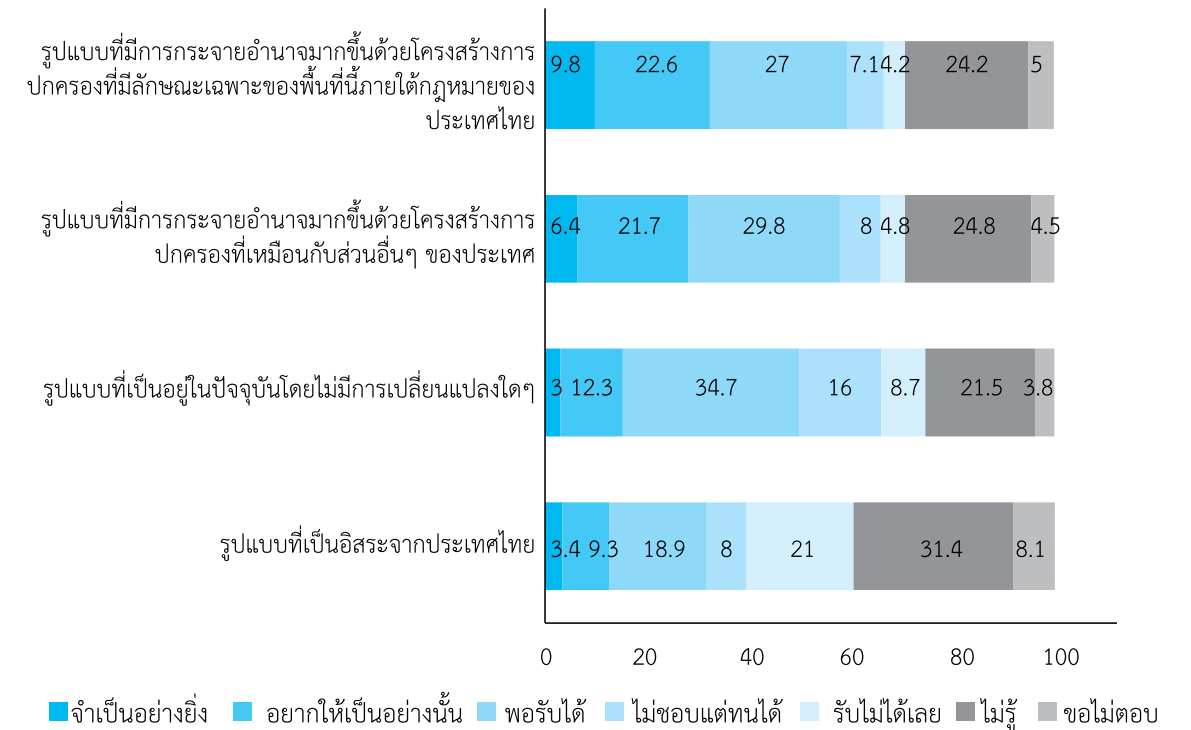
แผนภาพที่ 24: หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน
ท่านคิดว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องคุยกันถึง
เรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (Q53-ประชาชนทั่วไป)

สำหรับรูปแบบการบริหารปกครองที่อยากเห็นที่สุด คือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่นี้ภายใต้กฎหมายของประเทศไทย (ร้อยละ 32.4) รองลงมาก็ยังคงเป็นความต้องการที่จะให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้นเช่นเดียวกัน แต่เป็นการกระจายอำนาจด้วยโครงสร้างการปกครองที่เหมือนกับส่วนอื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 28.1) ถัดมาคือ รูปแบบที่เป็นอยู่ปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 15.3) และรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 12.7) โดยมีข้อสังเกตว่า มีผู้ที่ “ขอไม่ตอบ” และ “ไม่รู้” เป็นจำนวนมากไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ในแต่ละข้อ

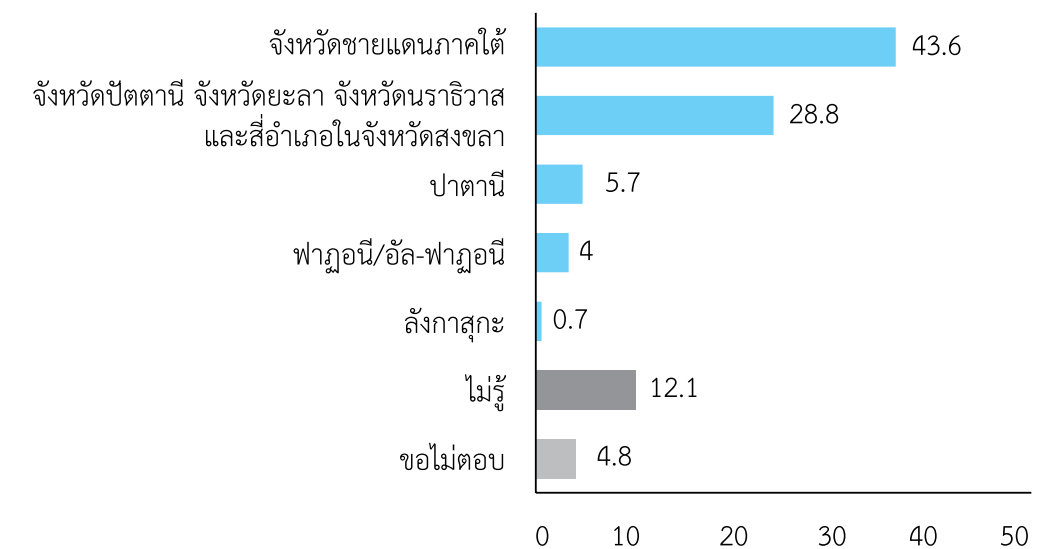
อย่างไรก็ตาม จากผลการสำรวจข้อนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการอยู่แบบปัจจุบัน ไม่เปลี่ยนแปลงอะไร กับผู้ที่ต้องการรัฐอิสระ ซึ่งถือว่าเป็นข้อตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิงนั้น มีสัดส่วนน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเห็นการกระจายอำนาจมากขึ้น ซึ่งอาจตีความในแง่หนึ่งได้ว่าหากมีการกระจายอำนาจให้ประชาชนในพื้นที่มีอำนาจในการบริหารจัดการปกครองตัวเองมากขึ้นก็อาจจะเป็นหนทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาได้

แผนภาพที่ 25: ท่านคิดอย่างไรต่อแนวทางการปกครองพื้นที่รูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้
(Q55-ประชาชนทั่วไป)

ทั้งนี้ เมื่อถามว่าควรเรียกชื่อนี้ว่าอย่างไร ตัวเลือกอันดับหนึ่งที่ประชาชนเห็นว่าเป็นชื่อเรียกที่เหมาะสมที่สุด คือจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ร้อยละ 43.6) อันดับสองคือ เรียกแยกเป็นรายจังหวัดไป (ร้อยละ 28.8) ไม่ต้องเรียกรวมกัน และอันดับสามคือ ปาดานี (ร้อยละ 5.7) ทั้งนี้ มีผู้ตอบว่า “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” รวมกันคิดเป็นร้อยละ 16.9

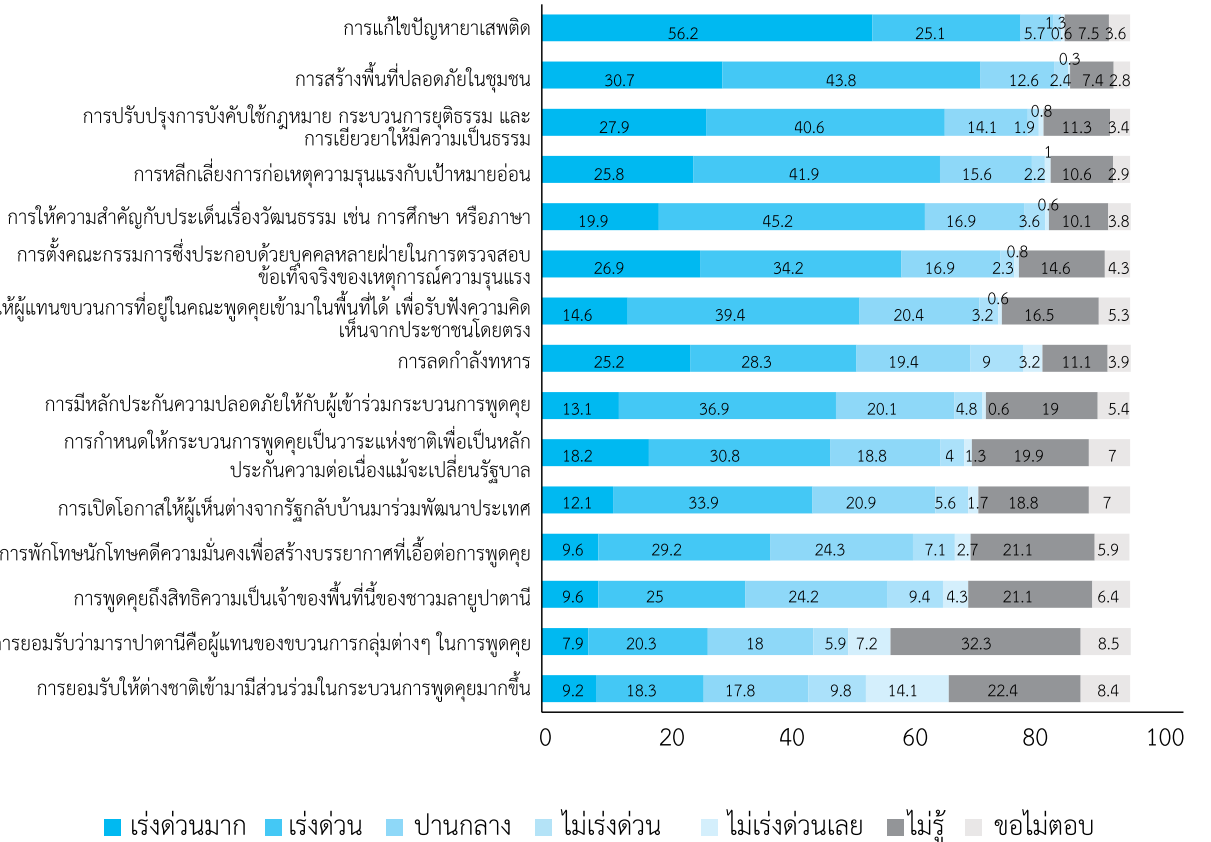
แผนภาพที่ 26: ท่านคิดว่าควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาว่าอย่างไร (Q50-ประชาชนทั่วไป)

แนวทาง/มาตรการที่คณะผู้คชทุคยทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน

คำถามส่วนนี้จะมื้ทั้งหมด 15 ตัวเลือก ซึ่งเป็นข้อเสนอที่ถูกหยิบยกขึ้นมาโดยฝ่ายต่างๆ คณะผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอเหล่านั้นมาให้ประชาชนได้พิจารณาว่า ข้อเสนอใดเป็นแนวทางหรือมาตรการที่คณะผู้คชทุคยของทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงในทางบวก ซึ่งได้คำตอบที่เรียงลำดับความเร่งด่วนปรากฏตามแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 27: ท่านคิดว่าแนวทางหรือมาตรการดังต่อไปนี้ ควรเร่งดำเนินการมากน้อยเพียงใด เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่ (Q56-ประชาชนทั่วไป)

ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 81.3 อยากให้เร่งแก้ไขปัญหาเสพติดมากที่สุด มาตรการรูปธรรมที่อยากให้เร่งดำเนินการตามมาคือ การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน ร้อยละ 74.5 และการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม ร้อยละ 68.5 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม คำตอบในส่วนของ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” ในข้อนี้้น นับว่ามีสัดส่วนที่สูงพอสมควร ซึ่งเมื่อนำมาจัดเรียงลำดับแล้วจะเห็นได้ว่า ตัวเลือก 5 ลำดับแรกคือ 1) การยอมรับว่ามาราปาตานีคือ ผู้แทนของขบวนการกลุ่มต่างๆ ในการผู้คชทุคย 2) การยอมรับให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการผู้คชทุคยมากขึ้น 3) การผู้คชทุคยถึงสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ของชาวมาลายูปาตานี 4) การพักโทษนักโทษคดีความมั่นคงเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการผู้คชทุคย และ 5) การกำหนดให้กระบวนการผู้คชทุคยเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งก็เป็นที่น่าสนใจเกดว่า แนวทางทั้ง 5 ข้อนี้ค่อนข้างใกล้เคียงกับ 5 ข้อเรียกร้องที่ขบวนการปีอาร์เอ็นเอ็นยื่นต่อรัฐบาลสมัย ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรในปี 2556

3.6 ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในส่วนนี้จะป็นข้อมูลทีสะท้อนตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งในแง่ของข้อมูลพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ ศาสนา และในแง่ของการนิยามอัตลักษณ์ตัวตนของตนเองว่าเป็นคนอะไร รวมถึงทักษะการใช้ภาษาและพฤติกรรมในการรับข่าวสารตามช่องทางต่างๆ

เพศ ศาสนา อายุ

การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,572 ตัวอย่าง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วนจำนวน 1,570 ตัวอย่าง ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาเฉพาะอำเภอเทพา นาทวี จะนะ สะบ้าย้อย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57) ส่วนเพศชายมีจำนวนน้อยกว่า (ร้อยละ 43) โดยอายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามจะอยู่ที่ 43 ปี ซึ่งการสำรวจครั้งนี้ได้กำหนดอายุของผู้ที่จะตอบแบบสอบถามไว้ที่ระหว่าง 18 - 70 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 76.8) นอกเหนือจากนั้นเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 23.2) และคริสต์ (ร้อยละ 0.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 13: เพศ (Q1-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
หญิง	57
ชาย	43

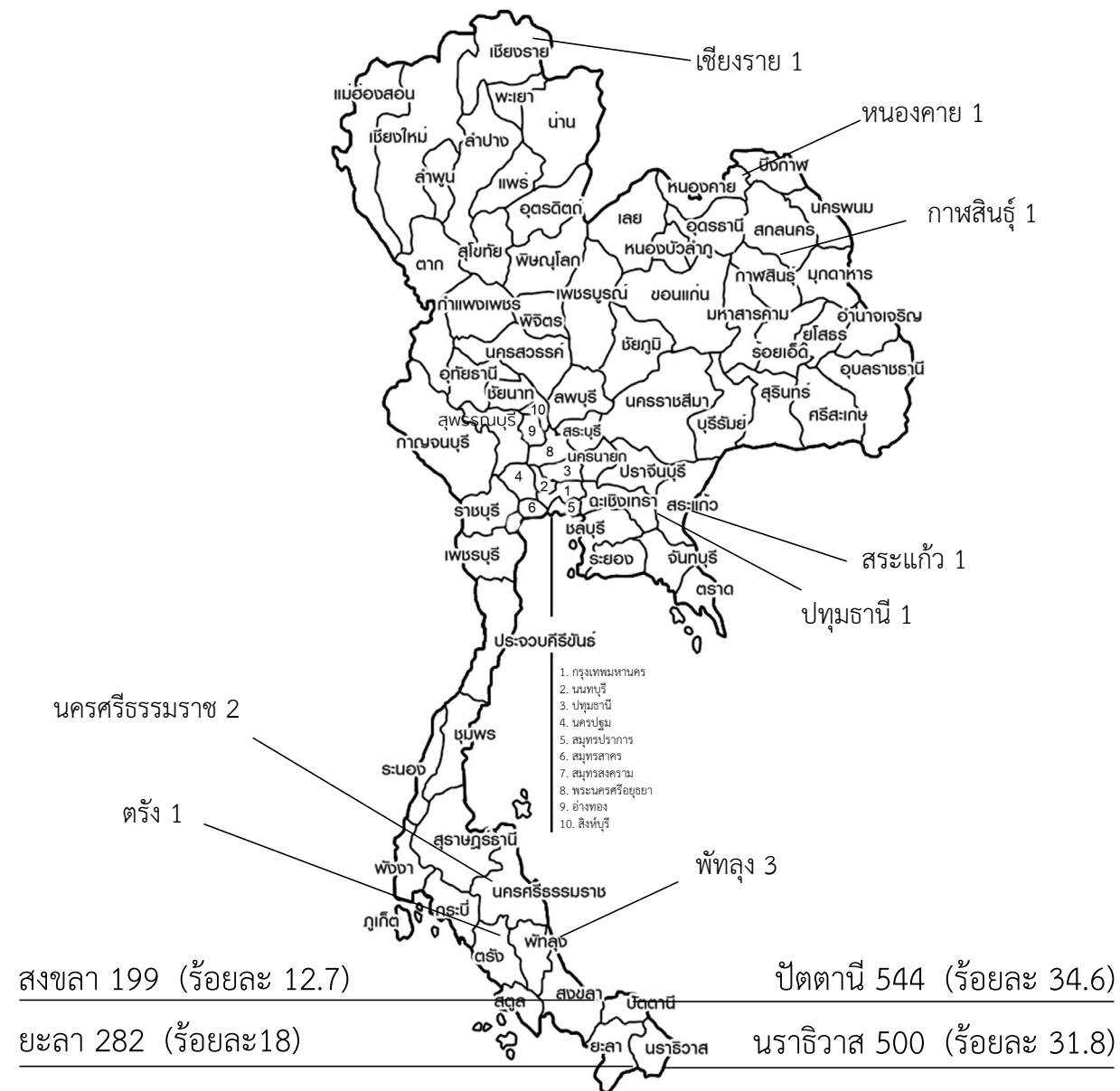
ตารางที่ 14: ศาสนา (Q3-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
อิสลาม	76.8
พุทธ	23.2
คริสต์	0.1

ภูมิสำเนา

เมื่อจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามภูมิสำเนาเดิมหรือตามบ้านเกิดนั้น พบว่า เป็นผู้ที่มีภูมิสำเนาจาก จังหวัดปัตตานีมากที่สุด (ร้อยละ 34.6) รองลงมาคือ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 31.8, 18, และ 12.7 ตามลำดับ)

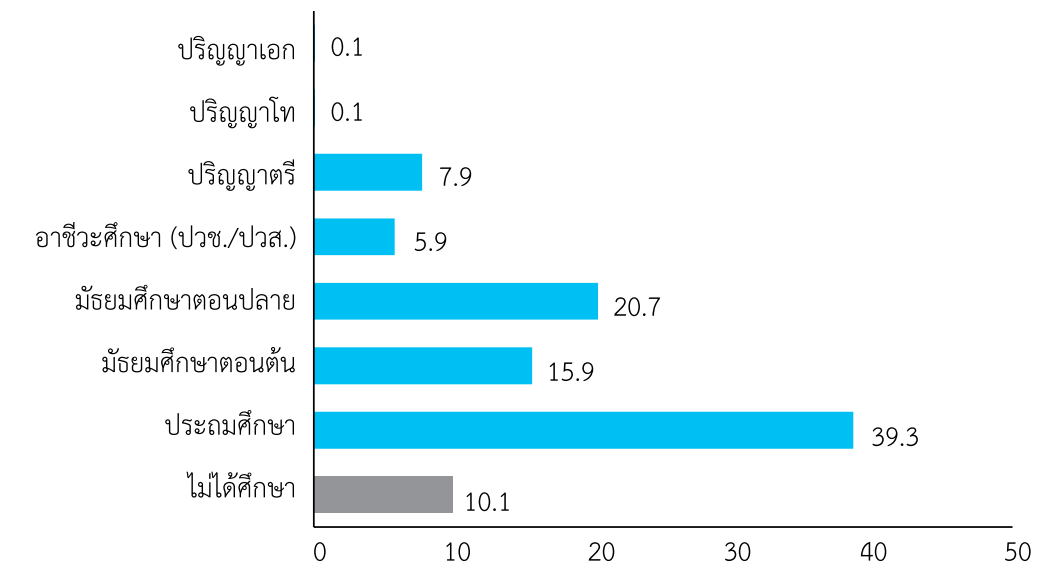
แผนภาพที่ 28: ภูมิสำเนาเดิม (Q5-ประชาชนทั่วไป)

การศึกษา

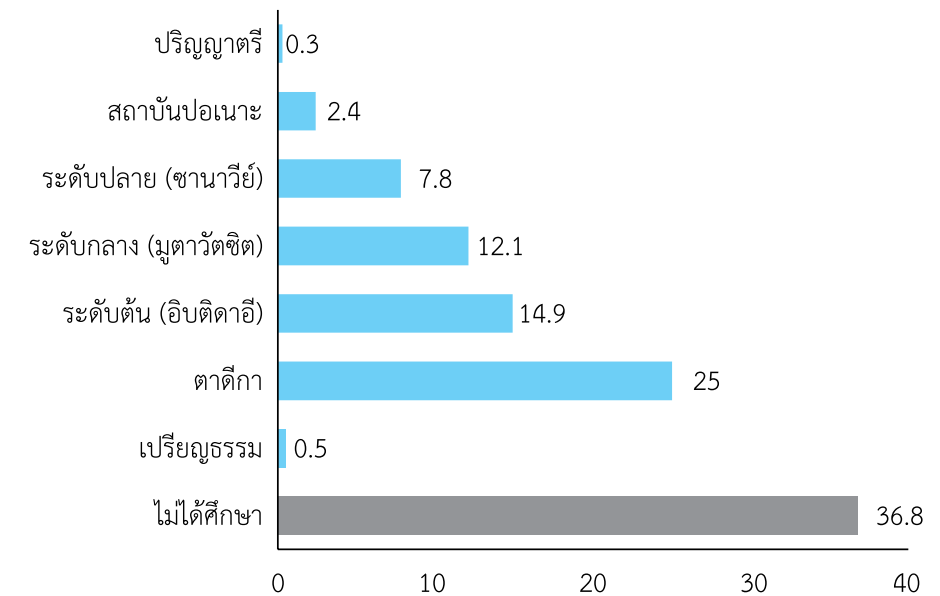
สำหรับระดับการศึกษานั้น ได้แบ่งออกเป็นสายสามัญและสายศาสนา ซึ่งในส่วนของการศึกษาสายสามัญ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 39.3) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและตอนต้น (ร้อยละ 20.7 และ 15.9 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 29: ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ (Q8-ประชาชนทั่วไป)

ในส่วนของการศึกษาสายศาสนา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนสายศาสนา (ร้อยละ 36.8) รองลงมาคือ ได้เรียนจบระดับตติยาและระดับต้น (อับติดาอี) (ร้อยละ 25 และ 14.9 ตามลำดับ)

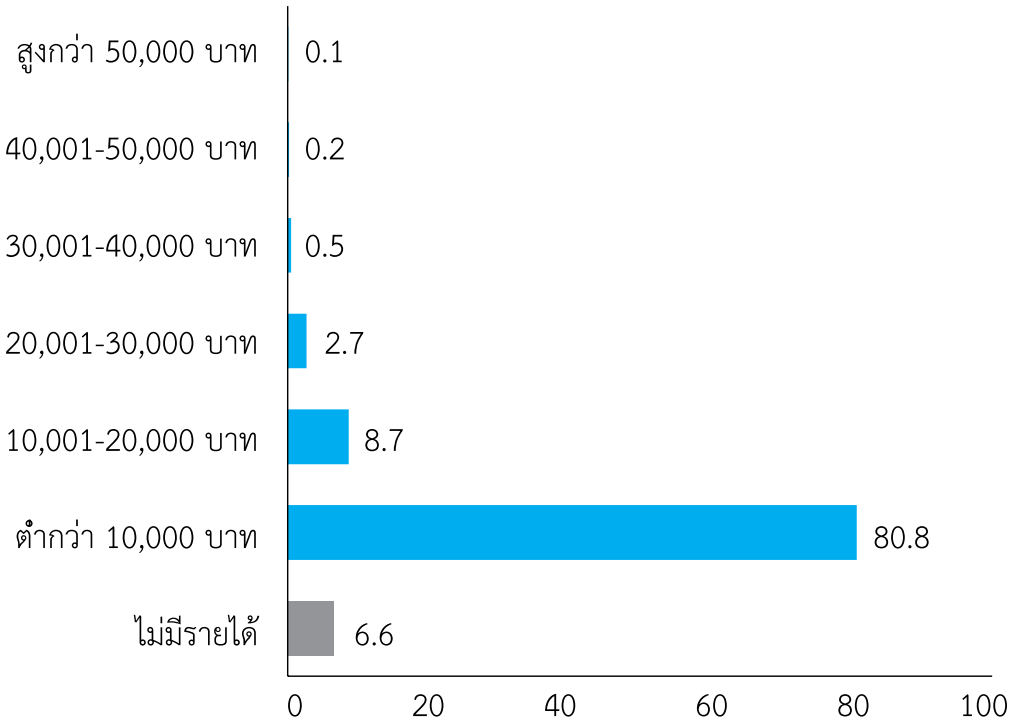
แผนภาพที่ 30: ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา (Q9-ประชาชนทั่วไป)

รายได้

เมื่อพิจารณาถึงรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 80.8 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 10,001-20,000 บาท และไม่มีรายได้ (ร้อยละ 8.7 และ 6.6 ตามลำดับ) โดยผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากรู้สึกว่าการครองชีพของตนมีรายได้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 71.9)

แผนภาพที่ 31: รายได้ต่อเดือนของท่าน (Q10-ประชาชนทั่วไป)

ตารางที่ 15: รายได้ครอบครัวเพียงพอหรือไม่ (Q11-ประชาชนทั่วไป)

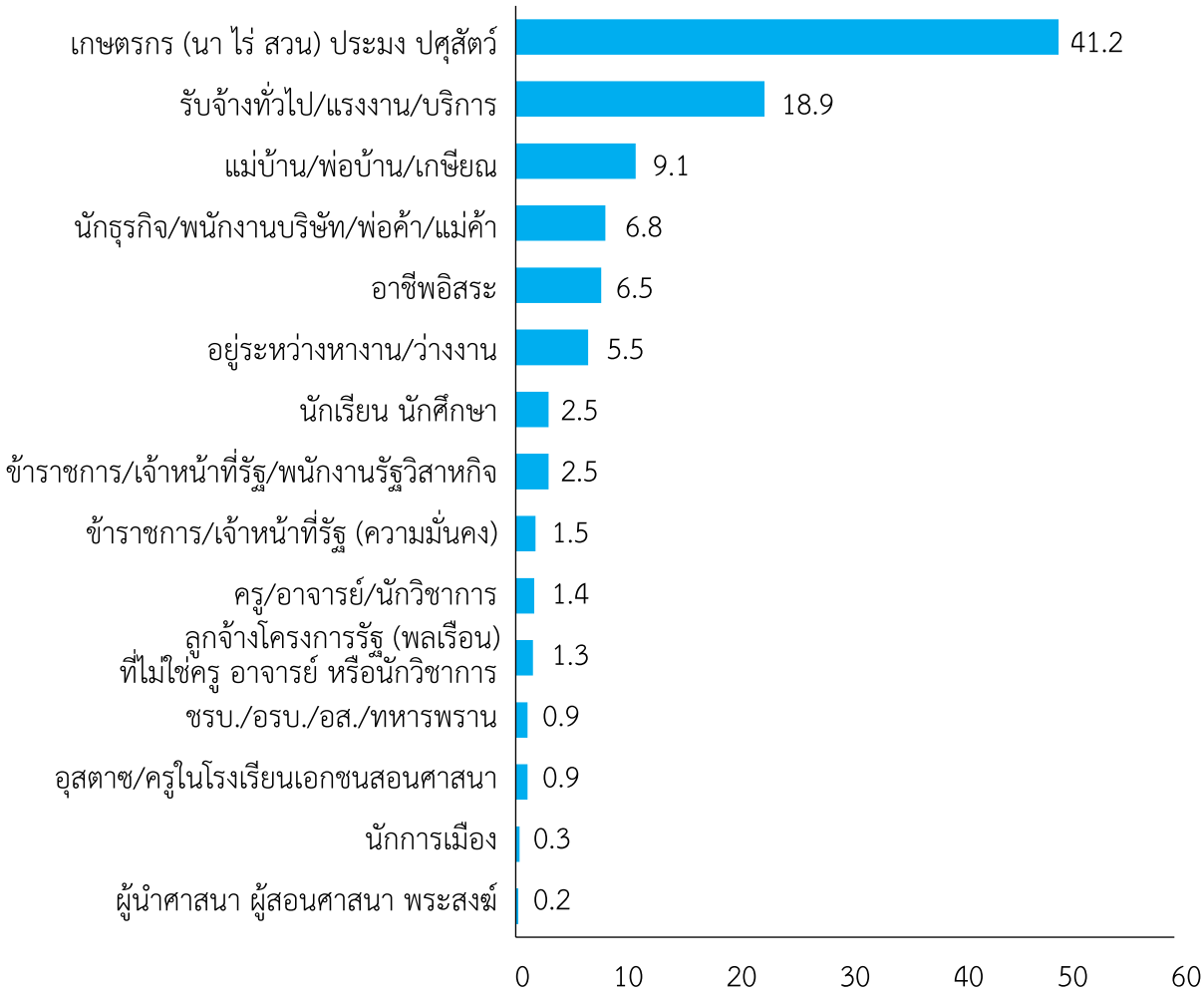
ตัวแปร	ร้อยละ
ไม่พอ	71.9
พอ	28.1

อาชีพ

หากจำแนกตามกลุ่มอาชีพ จะพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่งมีอาชีพเป็นเกษตรกร ประมง ปศุสัตว์ (ร้อยละ 41.2) รองลงมา จะเป็นรับจ้างทั่วไป แรงงาน บริการ (ร้อยละ 18.9) แม่บ้าน พ่อบ้าน เกษียณ (ร้อยละ 9.1) ถัดมาจะเป็นกลุ่มที่ทำงานในส่วนของภาคการค้าและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นพ่อค้า แม่ค้า นักธุรกิจ พนักงานบริษัท (ร้อยละ 6.8)

นอกจากนี้ จะเป็นกลุ่มที่ทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ ลูกจ้างโครงการรัฐ ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) อาสาสมัครรักษาหมู่บ้าน (อรบ.) อาสารักษาดินแดน (อส.) และทหารพราน (ร้อยละ 6.2) และทำงานในส่วนของภาคสังคมและการเมือง ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการ ครู อาจารย์ นักเรียนนักศึกษา อุตสาหกรรม ผู้นำศาสนา พระสงฆ์ นักกิจกรรมทางสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน และนักการเมือง (ร้อยละ 5.3)

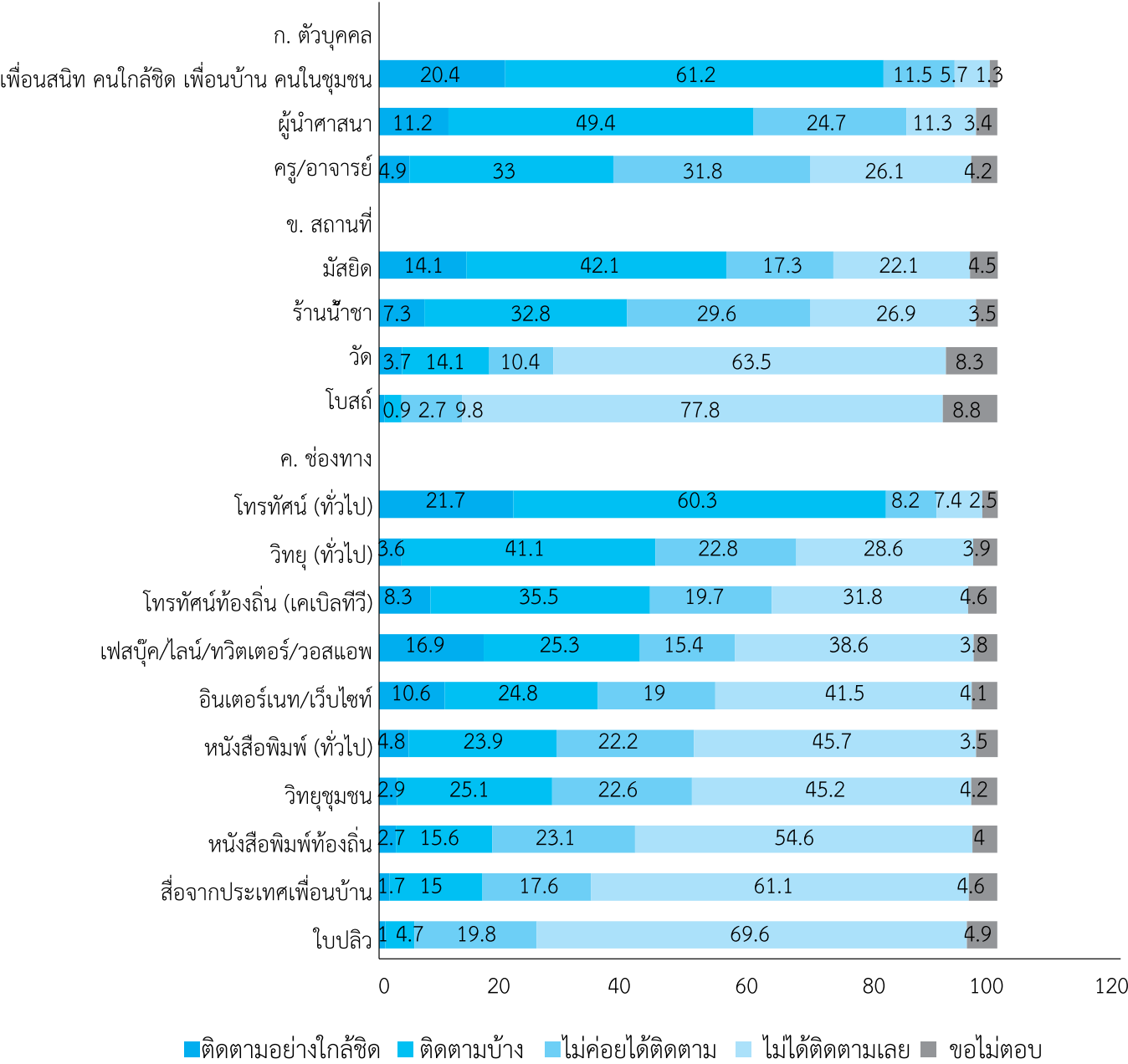
แผนภาพที่ 32: อาชีพหลัก (Q12-ประชาชนทั่วไป)

พฤติกรรมการติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆ

ในแง่ของตัวบุคคล ประชาชนจะติดตามหรือได้รับข่าวสารจากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน และคนในชุมชนมากที่สุด (ร้อยละ 81.6) และสถานที่ที่ประชาชนจะติดตามข่าวสารมากที่สุดคือ มัสยิด (ร้อยละ 56.2) แต่หากถามถึงช่องทางต่างๆ ที่จะใช้ในการติดตามข่าวสารนั้น ประชาชนส่วนใหญ่จะดูจากโทรทัศน์ทั่วไปมากที่สุด (ร้อยละ 82) รองลงมา จะเป็นวิทยุทั่วไป (ร้อยละ 44.7) และโทรทัศน์ท้องถิ่น (ร้อยละ 43.8) ส่วนเฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอป ตามมาเป็นอันดับที่สี่ (ร้อยละ 42.2)

แผนภาพที่ 33: ท่านติดตามข่าวต่างๆจากสื่อดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q13-ประชาชนทั่วไป) (ร้อยละ)

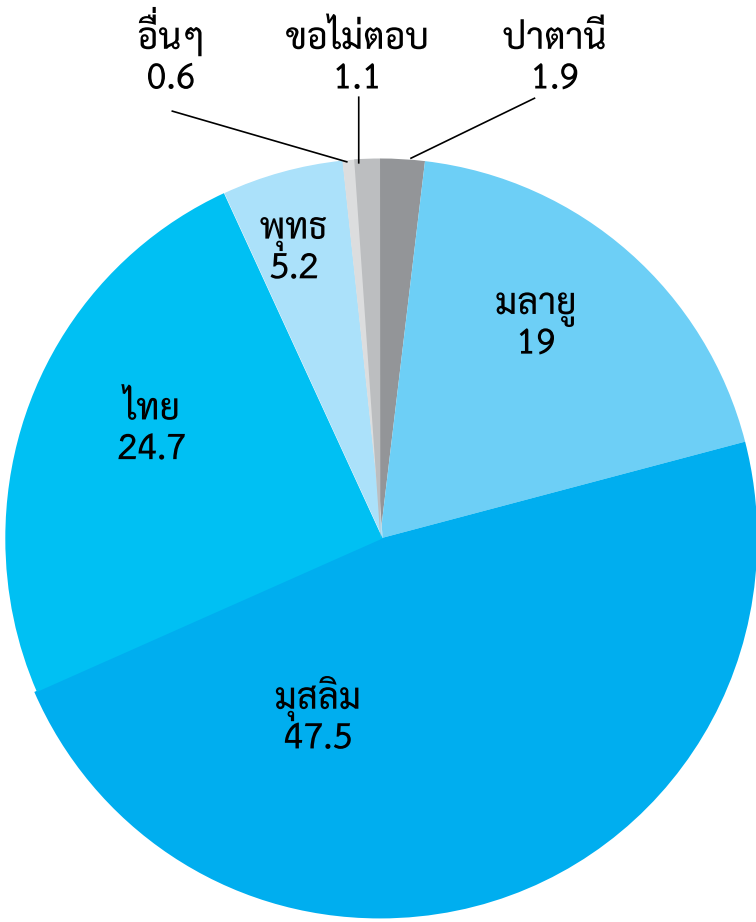

การนิยามตัวตน

คำถามข้อนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์และการนิยามตัวตน โดยต้องการที่จะทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร เช่น เป็นคนมุสลิม คนมลายู คนปาตานี คนไทย คนจีน คนคริสต์ หรือคนพุทธ เป็นต้น ตัวเลือกที่ให้จะคละกันระหว่างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนา ซึ่งจะทำให้เห็นว่าผู้ตอบให้น้ำหนักกับอัตลักษณ์หรือตัวตนของตัวเองในมิติใด ระหว่างเชื้อชาติหรือศาสนา

ทั้งนี้ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่นิยามตนเองจากฐานของอัตลักษณ์ทางศาสนา คือเป็นคนมุสลิม (ร้อยละ 47.5) รองลงมา คือมองว่าตนเป็นคนไทย ซึ่งเป็นการนิยามจากฐานของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (ร้อยละ 24.7) ลำดับถัดมา มองว่าตนเองเป็นคนมลายู (ร้อยละ 19) คนพุทธ (ร้อยละ 5.2) คนปาตานี (ร้อยละ 1.9) และอื่นๆ (ร้อยละ 0.6) ตามลำดับ

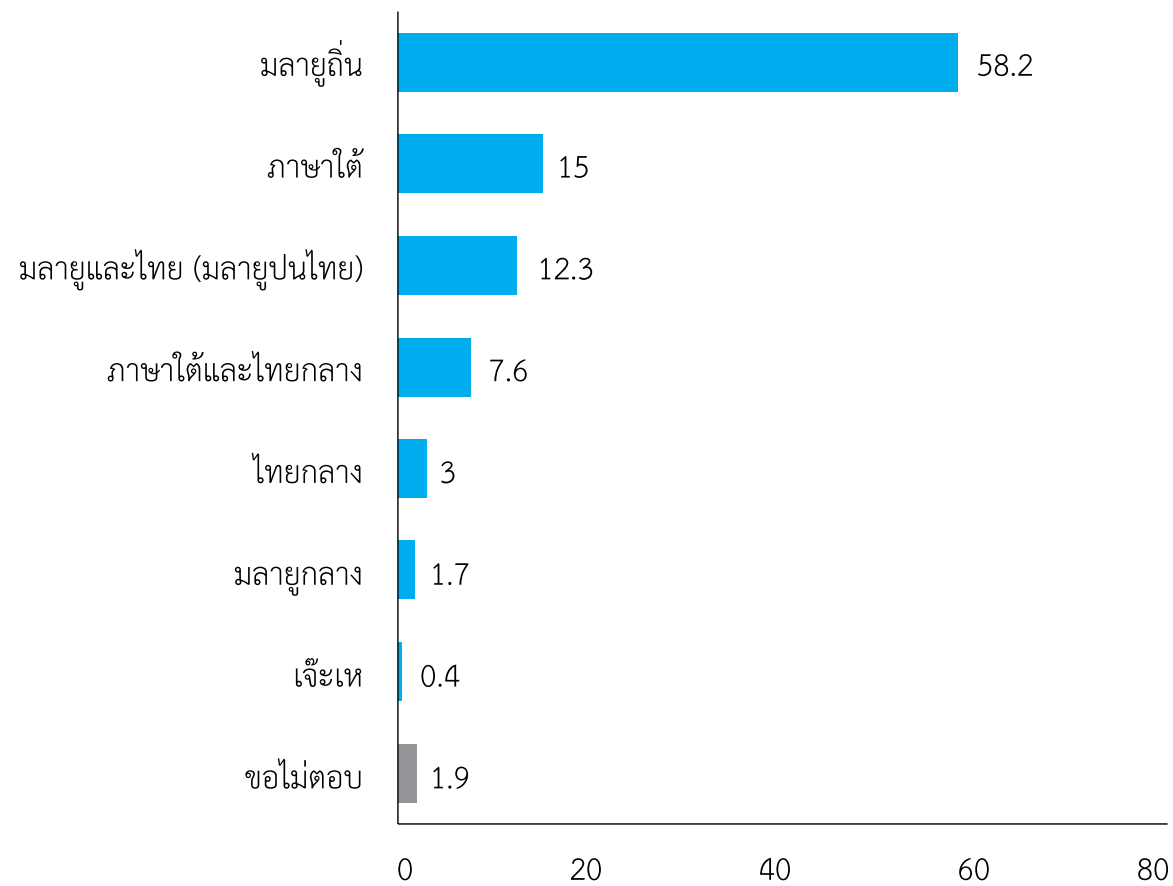
แผนภาพที่ 34: ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร (Q4-ประชาชนทั่วไป)

พฤติกรรมและทักษะการใช้ภาษา

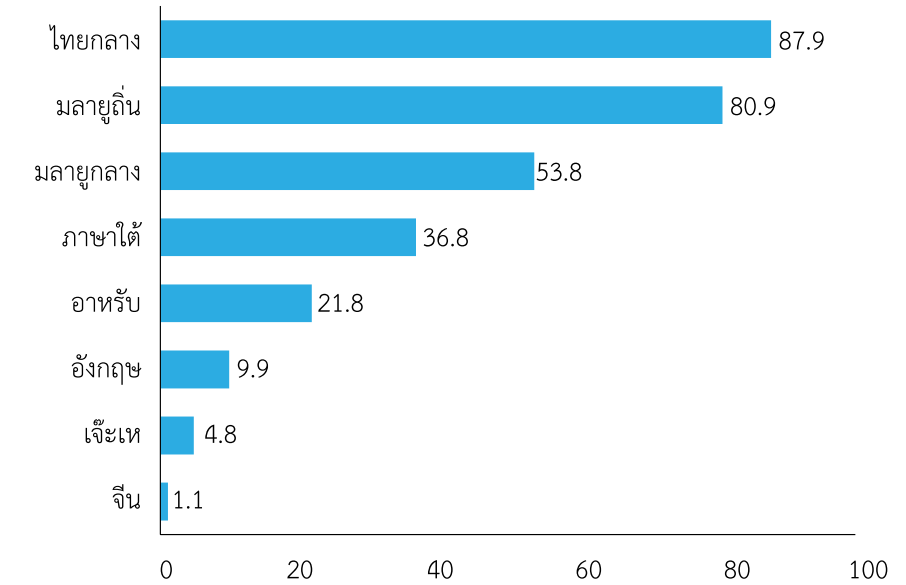
ภาษาที่ประชาชนส่วนใหญ่พูดเป็นประจำในครัวเรือน คือ ภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 58.2) รองลงมาคือ ภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นภาษาใต้หรือไทยกลาง (ร้อยละ 25.6) ถัดมาเป็นภาษามลายูปนไทย (ร้อยละ 12.3)

แผนภาพที่ 35: ท่านพูดภาษาใดเป็นประจำในครัวเรือน (Q6-ประชาชนทั่วไป)

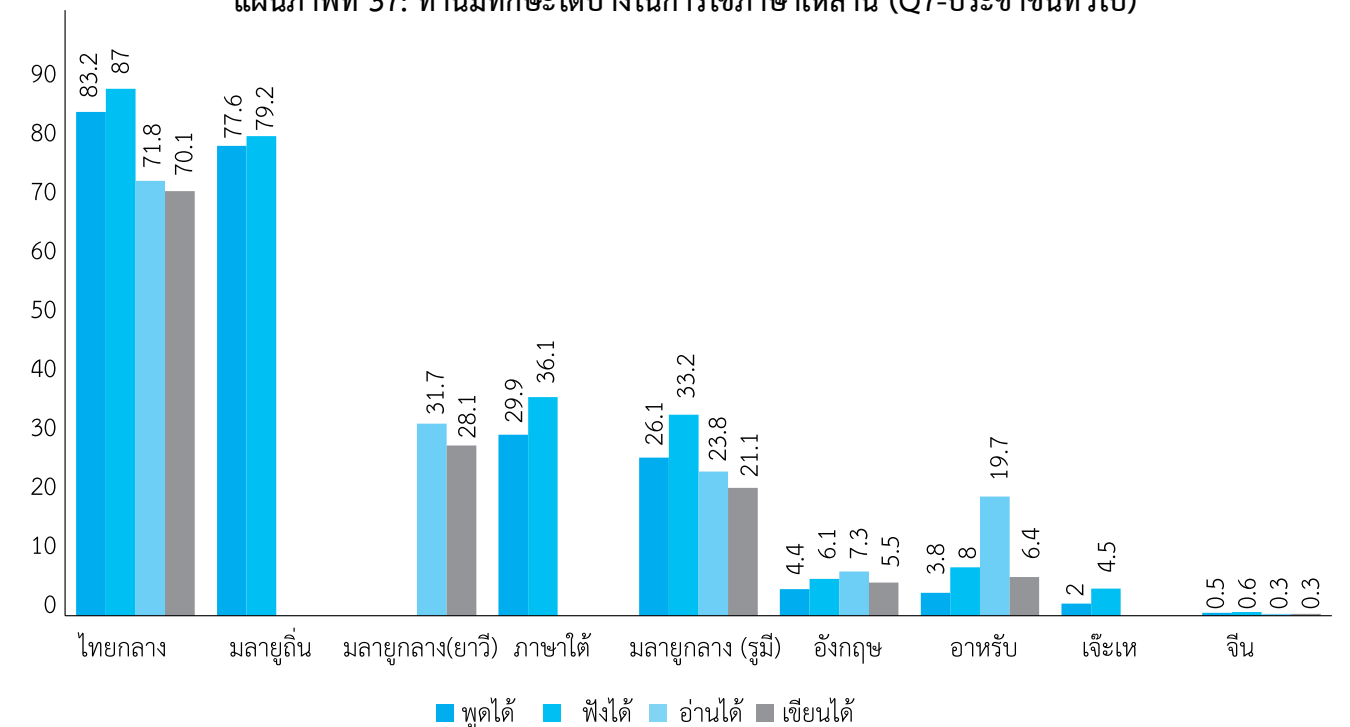

เมื่อถามถึงความสามารถในการใช้ภาษา ตลอดจนทักษะในการใช้นั้น พบว่าภาษาสามอันดับแรกที่ประชาชนส่วนใหญ่สามารถใช้ได้ คือ ภาษาไทยกลาง มลายูถิ่น และมลายูกลาง (ร้อยละ 87.9, 80.9, และ 53.8 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 36: ท่านสามารถใช้ภาษาอะไรต่อไปนี้ได้บ้าง (Q7-ประชาชนทั่วไป)

แผนภาพที่ 37: ท่านมีทักษะใดบ้างในการใช้ภาษาเหล่านี้ (Q7-ประชาชนทั่วไป)

สำหรับทักษะในการใช้ภาษานั้น โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีทักษะในการใช้ภาษาไทยกลางได้สูงกว่าภาษาอื่นในทุกด้านทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน (ร้อยละ 87, 83.2, 71.8, และ 70.1 ตามลำดับ) รองลงมาคือ ภาษามลายูถิ่น (ฟังได้ร้อยละ 79.2 และพูดได้ร้อยละ 77.6) ถัดมาคือ ภาษาใต้ (ฟังได้ร้อยละ 36.1 และพูดได้ร้อยละ 29.9) ภาษามลายูกลาง (ฟังได้ร้อยละ 33.2, พูดได้ร้อยละ 26.1, อ่านตัวอักษรยาวิได้ร้อยละ 31.7, เขียนตัวอักษรยาวิได้ร้อยละ 28.1, อ่านตัวอักษรรูมีได้ร้อยละ 23.8, และเขียนตัวอักษรรูมีได้ร้อยละ 21.1) สำหรับภาษาอังกฤษ อาหรับ เจ๊ะเห และจีนนั้น จะมีทักษะค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับภาษาอื่นๆ

3.7 สรุปความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนทั่วไป

ท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในเรื่องเศรษฐกิจและความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะต้องออกจากบ้านในเวลากลางคืน อยู่ใกล้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ และพบปะพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จัก ซึ่งสะท้อนถึงความไม่ไว้วางใจระหว่างกันของผู้คนในสังคมที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของความพยายามในการแก้ไขปัญหาภายใต้รัฐบาลปัจจุบันที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น คนส่วนใหญ่รู้สึกว่าสถานการณ์ความรุนแรงในภาพรวมยังคงเหมือนเดิม ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือแย่ลงเป็นพิเศษ และให้คะแนนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4.7 จากคะแนนเต็ม 10

ในแง่ของมุมมองต่อความรุนแรง คนส่วนใหญ่ต่างมองว่า หากความรุนแรงลดลงก็จะมีผลทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในการแก้ไขปัญหา แต่ในขณะเดียวกันก็มีความกังวลว่า ถ้าความรุนแรงลดลงแล้ว อาจจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจจะแก้ปัญหาอย่างจริงจังอีกต่อไป ซึ่งมีนัยที่สะท้อนว่า การยุติความรุนแรงเพียงอย่างเดียวไม่ใช่สิ่งที่ผู้คนในสังคมต้องการ หากแต่ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องแก้ปัญหาความขัดแย้งต่อไปอย่างจริงจังด้วย แม้จะไม่มี ความรุนแรงก็ตาม

สำหรับสาเหตุของความรุนแรงนั้นประชาชนส่วนใหญ่มองว่า ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากหลายสาเหตุปะปนกัน ทั้งในส่วนของกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดค้ายของเถื่อน เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงใช้เองประมาณ การแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม และการบิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง โดยมีข้อสังเกตว่า มีผู้ขอไม่ตอบหรือไม่รู้เป็นจำนวนมากในข้อที่ว่า ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่สยามเข้ายึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม ทั้งนี้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรงในสายตาของประชาชนนั้นมีทั้งกลุ่มยาเสพติดน้ำมันเถื่อน ขบวนการ และทหารพราน

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงนั้น คนส่วนใหญ่ร้อยละ 56.1 สนับสนุนให้ใช้การพูดคุยเจรจา โดยทั้งรัฐบาลและขบวนการต่างก็ต้องปรับตัวและประนีประนอมกัน ไม่ใช่เฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ต้องปรับตัว อย่างไรก็ตาม เมื่อถามว่ามีความเชื่อมั่นและพอใจกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้หรือไม่ ส่วนใหญ่ตอบว่าเฉยๆ โดยยังไม่รู้สึกบวกหรือลบในเวลานี้ แต่ก็มีคำถามว่าการพูดคุยจะไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริงหรือกลับจะรุนแรงขึ้นอีก และฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน ไม่รับฟังกัน และไม่ให้เกิดรักกัน

อนึ่ง จากการสำรวจพบว่า ผู้คนส่วนใหญ่ยังมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพที่ค่อนข้างจำกัด เกือบครึ่งหนึ่งไม่ได้รับข้อมูลและไม่ได้ติดตามข่าว และเกือบทั้งหมดยังไม่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของทั้งรัฐบาลและขบวนการคือใคร ซึ่งสะท้อนว่าทุกฝ่ายจำเป็นต้องสื่อสารถึงชุมชนให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ หากต้องการให้สังคมมีส่วนร่วมสนับสนุนและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

ทั้งนี้ หากมองไปในอีก 5 ปีข้างหน้า ประชาชนร้อยละ 44.6 ต่างมีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพขึ้นได้ ซึ่งความตั้งใจจริงของรัฐบาลและขบวนการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้นำศาสนาอิสลาม อุตสาหกรรม ภาคประชาสังคม นักวิชาการ และนักการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่น จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้กระบวนการพูดคุยประสบความสำเร็จได้ โดยควรรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทีมพูดคุยทั้งของรัฐบาลและขบวนการ

ประเด็นที่คิดว่าทั้งสองฝ่ายควรจะคุยกันในเวลานี้ 3 ประเด็นแรก คือ การพัฒนาเศรษฐกิจชีวิตความเป็นอยู่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ส่วนมาตรการบูรณาการเร่งด่วนที่ยากให้รับดำเนินการคือ การแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน และการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม

นอกจากเรื่องเฉพาะหน้าเหล่านี้แล้ว หากต้องการจะแก้ปัญหาให้ได้อย่างยั่งยืนนั้น คนส่วนใหญ่ร้อยละ 58.1 เห็นว่า จำเป็นต้องคุยกันถึงเรื่องรูปแบบการปกครองด้วย โดยสิ่งที่อยากเห็นมากที่สุดคือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยรูปแบบพิเศษที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของพื้นที่ (ร้อยละ 32.4) รองลงมาคือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยรูปแบบที่เหมือนกับส่วนอื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 28.1) ส่วนอีกร้อยละ 15.3 ไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ และอีกร้อยละ 12.7 ต้องการที่จะได้เอกราชเป็นรัฐอิสระ แยกออกจากประเทศไทย แต่ก็มีข้อสังเกตว่ามีผู้ที่ “ขอไม่ตอบ” และ “ไม่รู้” เป็นจำนวนมากไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ในแต่ละข้อด้วย

4

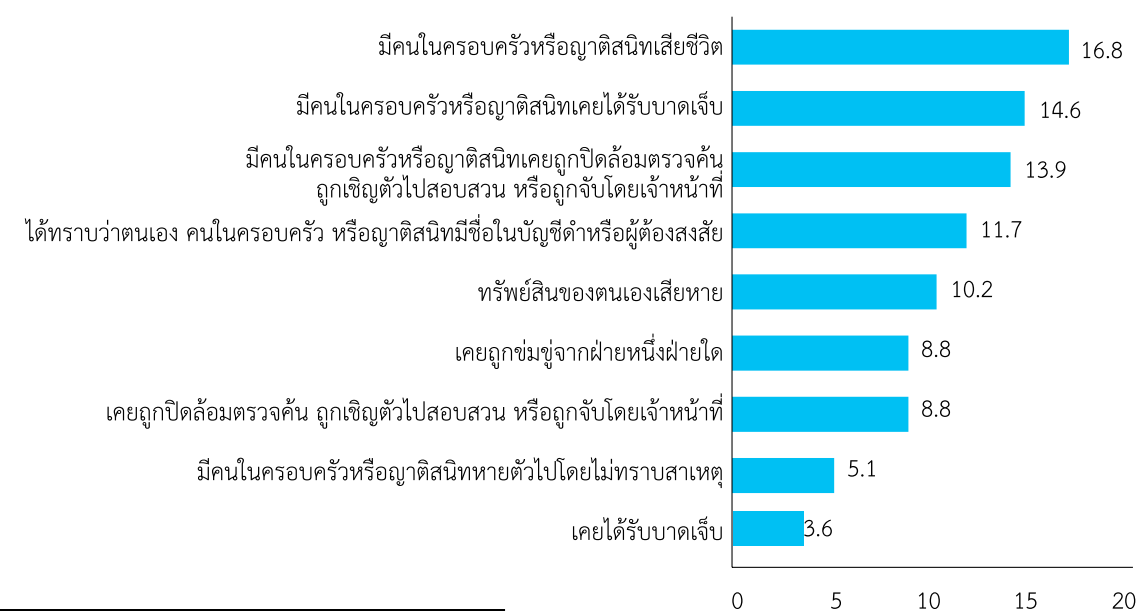
ความคิดเห็นของผู้นำความคิด ¹¹

4.1 มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่

ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์

ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ หรือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทที่ผ่านประสบการณ์ดังกล่าว จำนวนร้อยละ 51.8

แผนภาพที่ 38: ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน ตัวท่านเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิท เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่ ในลักษณะใด (Q14-ผู้นำความคิด)

¹¹ ผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของผู้นำความคิดมีจำนวนทั้งสิ้น 110 คน ซึ่งแม้ว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจะมีข้อจำกัดทางวิชาการในแง่ของการสะท้อนความเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากร แต่ก็ยังเป็นประโยชน์ต่อการทำให้มองเห็นทิศทางหรือแนวโน้มความคิดเห็นของผู้นำความคิดในสังคมได้ระดับหนึ่ง

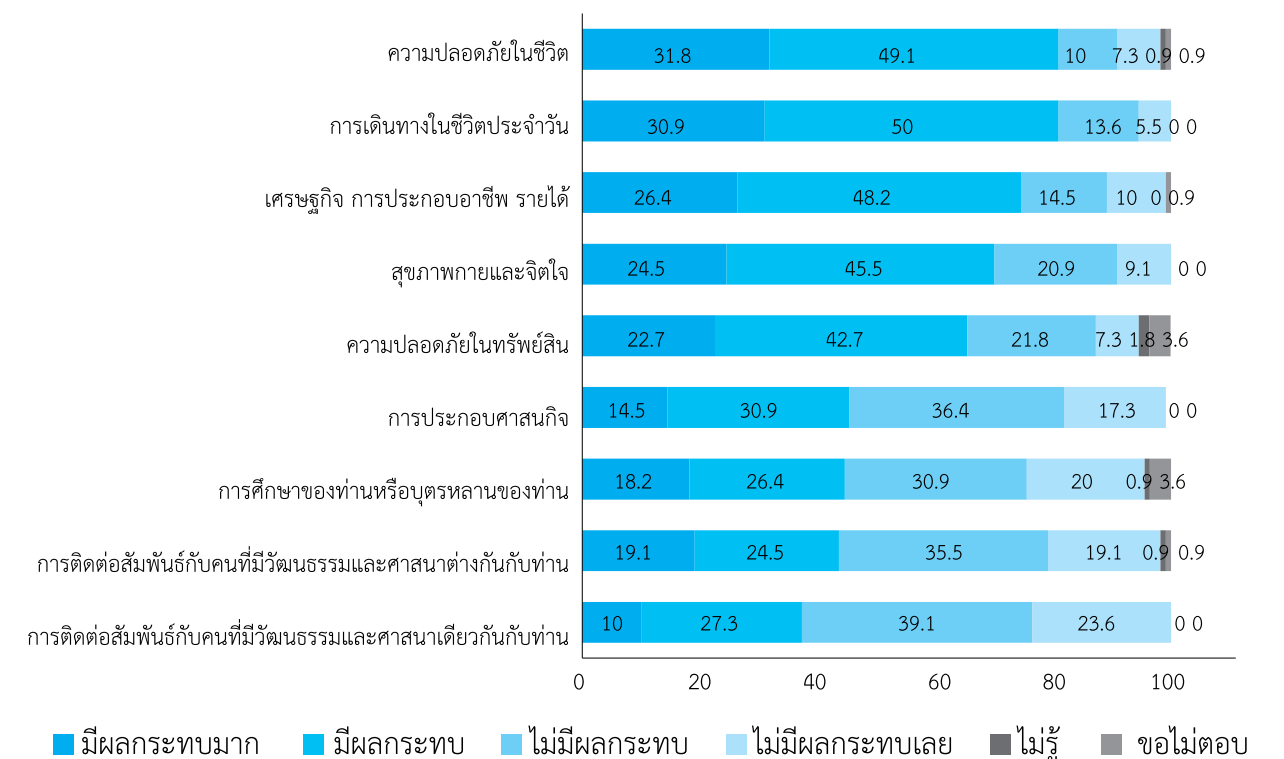
ทั้งนี้ เมื่อขอให้ผู้ที่ตอบว่าเคยนั้นระบุว่าประสบการณ์ในลักษณะใด พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกรณีที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตมากที่สุด ร้อยละ 16.8 ทั้งนี้ หากคำนวณสัดส่วนกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดแล้ว พบว่าจาก 100 คน จะมี 21 คนในกลุ่มผู้นำความคิดที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต

รองลงมาเป็นลำดับที่สองคือ มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทบาดเจ็บ ร้อยละ 14.6 และลำดับที่สามคือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 13.9 ซึ่งในส่วนของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับนั้น จะมีผู้ที่เคยผ่านหรือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ในด้านดังกล่าว จำนวน 28 คนใน 100 คน

ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

สำหรับสามเรื่องแรกในชีวิตประจำวันที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่มากที่สุดสองด้านเท่ากัน คือ ความปลอดภัยในชีวิต และการเดินทางในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 80.9) ถัดมาคือ เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ และรายได้ (ร้อยละ 74.6) ส่วนเรื่องที่ไม่รู้สึกว่ามีผลกระทบ คือ การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาเดียวกัน (ร้อยละ 62.7) การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างกัน (ร้อยละ 43.6) และการศึกษาของท่านหรือของบุตรหลาน (ร้อยละ 44.6) ซึ่งในภาพรวมแล้ว ผู้นำความคิดรู้สึกว่าได้รับผลกระทบในเรื่องของความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและการทำมาหากิน มากกว่าผลกระทบทางวัฒนธรรมและศาสนา

แผนภาพที่ 39: ท่านคิดว่าสถานการณ์ในพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านในเรื่องดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q15-ผู้นำความคิด)

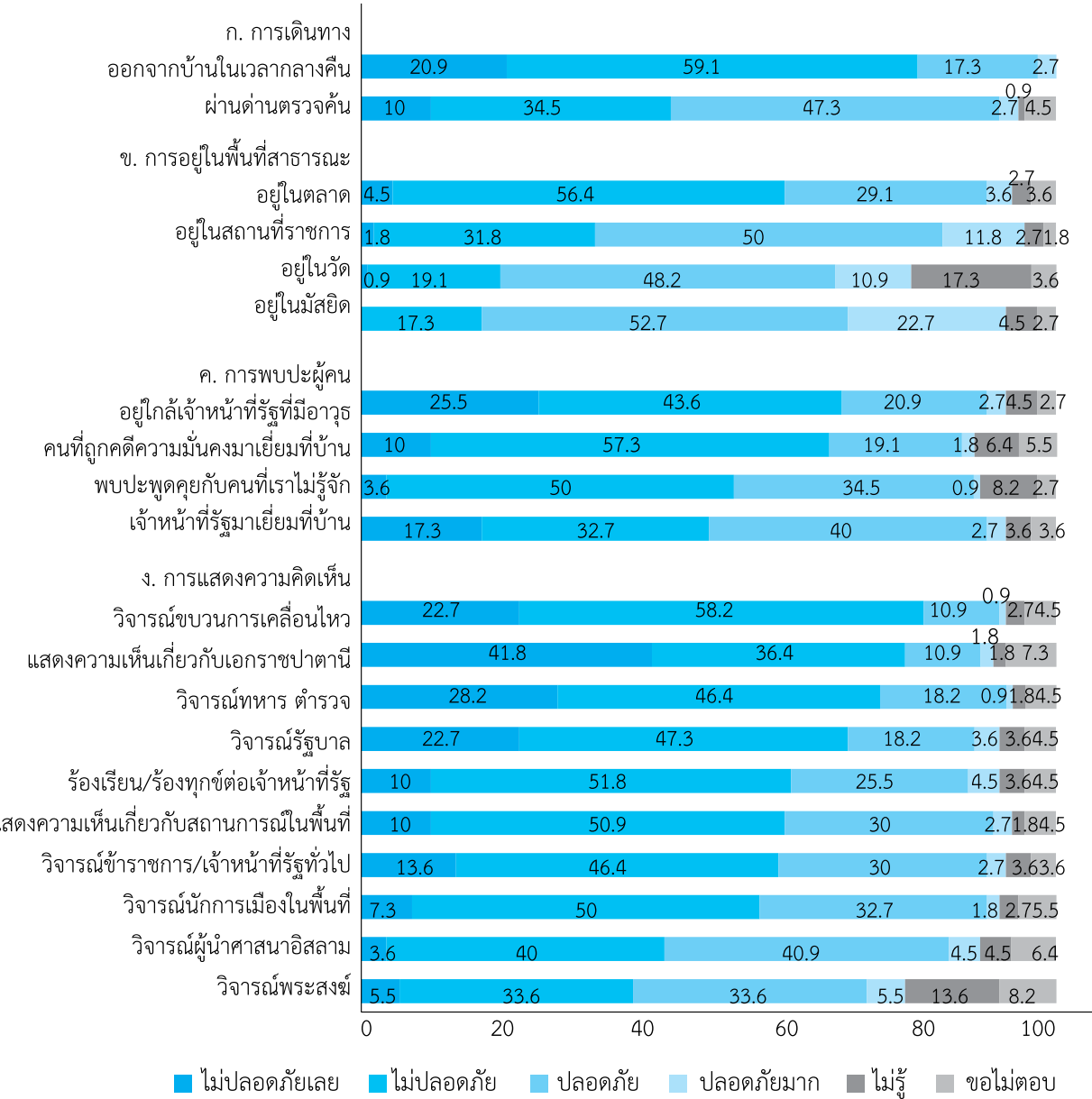

ความรู้สึกลดภัย

จะเห็นได้ว่า นอกเหนือจากการออกจากบ้านในเวลากลางคืน ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดาที่จะรู้สึก ไม่ปลอดภัย ท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรง (ร้อยละ 80) นั้น กิจกรรมที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึก ไม่ปลอดภัยมากที่สุดรองลงมาคือ การอยู่ใกล้กับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ (ร้อยละ 69.1)

ในแง่ของพื้นที่สาธารณะนั้น ตลาดเป็นสถานที่ที่คนรู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุด (ร้อยละ 60.9) เมื่อเทียบกับสถานที่ราชการ วัด และมัสยิด หากเป็นในแง่ของการแสดงความคิดเห็น ประชาชนจะรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะวิจารณ์ ขบวนการเคลื่อนไหว (ร้อยละ 80.9) แสดงความเห็นเกี่ยวกับเอกราชปาตานี (ร้อยละ 78.2) และวิจารณ์ทหาร ตำรวจ (ร้อยละ 74.6) มากที่สุด

แผนภาพที่ 40: ท่านคิดว่าการกระทำต่อไปนี้ปลอดภัยมากน้อยเพียงใด (Q22-ผู้นำความคิด)

การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม

ผู้นำความคิดส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณส่วนใหญ่ไว้ใจได้ (ร้อยละ 54.5) ซึ่งน่าสังเกตว่าเป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากกลุ่มประชาชนทั่วไปที่จะระมัดระวังมากกว่าในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน

ตารางที่ 16: โดยทั่วไป ท่านรู้สึกอย่างไรเวลาต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (Q26-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้	54.5
ต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน	39.1
ไม่รู้	2.7
ขอไม่ตอบ	3.6

สิ่งที่ต้องการจะทราบจากผู้นำความคิดต่อไปคือ ความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมมีผลต่อการเลือกโรงเรียนให้ลูกหลาน การเลือกชุมชนที่อยู่อาศัย และการเลือกสถานที่ทำงานหรือไม่อย่างไร

ในภาพรวมพบว่า ศาสนาและวัฒนธรรมไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา โดยในส่วนของโรงเรียนนั้น ผู้นำความคิดส่วนใหญ่จะพิจารณาที่คุณภาพการเรียนการสอนมากกว่าเรื่องของวัฒนธรรมและศาสนา (ร้อยละ 63.6) ส่วนของชุมชนที่อยู่อาศัยและสถานที่ทำงานก็เช่นเดียวกัน วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา (ร้อยละ 50 และ 62.7 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาคำตอบที่ระบุว่า การอยู่ใกล้กับกลุ่มคนที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกันกับผู้นำความคิดเป็นประเด็นสำคัญในการพิจารณาโดยเปรียบเทียบกันในทุก 3 ข้อนั้น พบว่าคำตอบในประเด็นดังกล่าวของข้อการเลือกชุมชนที่อยู่อาศัยมีผู้ตอบมากที่สุด (ร้อยละ 41.8) รองลงมาคือ การเลือกสถานที่ทำงาน และการเลือกโรงเรียน (ร้อยละ 21.8 และ 17.3 ตามลำดับ) ซึ่งสะท้อนว่า ยังเป็นประเด็นที่มีความใกล้ชิดกับความเป็นส่วนตัวมากเท่าไร ความเหมือนกันทางศาสนาวัฒนธรรมยังมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น

ตารางที่ 17: หากท่านมีหรือกำลังจะมีลูกที่อยู่ในวัยต้องเข้าโรงเรียน ท่านอยากจะส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนแบบใด (Q23-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
โรงเรียนที่เน้นคุณภาพการเรียนการสอน	63.6
โรงเรียนที่มีแต่เด็กที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	17.3
โรงเรียนที่มีเด็กที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	15.5
ไม่รู้	.9
ขอไม่ตอบ	2.7

ตารางที่ 18: หากท่านต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะอาศัยอยู่ในชุมชนแบบใด (Q24-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา	50
ชุมชนที่มีแต่เพื่อนบ้านที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	41.8
ชุมชนที่มีเพื่อนบ้านที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	4.5
ไม่รู้	0.9
ขอไม่ตอบ	2.7

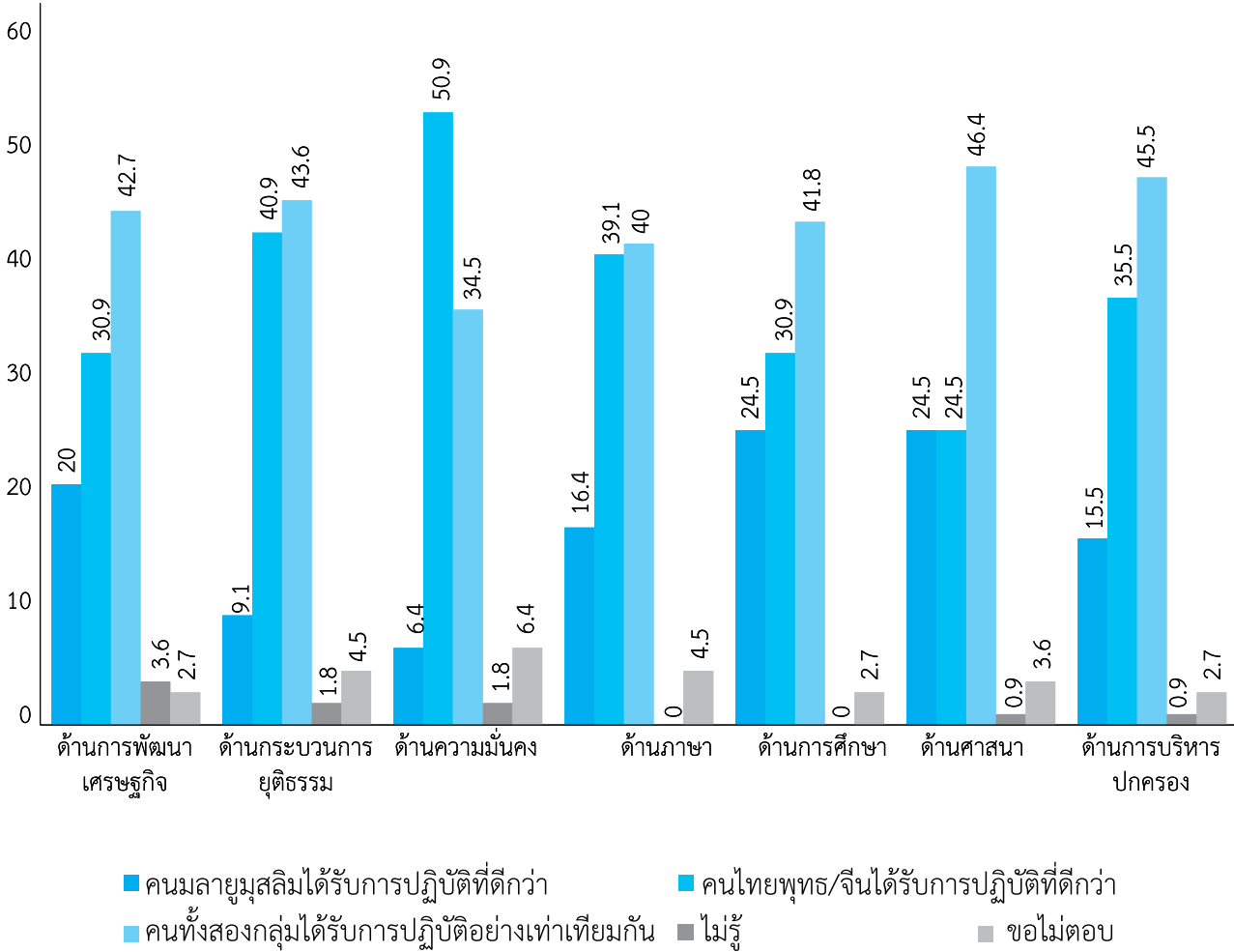
ตารางที่ 19: หากท่านต้องย้ายที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากทำงานในสถานที่ทำงานแบบใด (Q25-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา	62.7
สถานที่ทำงานที่มีแต่เพื่อนร่วมงานที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	21.8
สถานที่ทำงานที่มีเพื่อนร่วมงานที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	10
ไม่รู้	1.8
ขอไม่ตอบ	3.6

ถัดมาเป็นประเด็นเรื่องของความเท่าเทียมกันในการได้รับการปฏิบัติจากรัฐ ซึ่งเรื่องที่น่าสนใจส่วนใหญ่มองว่า คนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่ามากที่สุด คือเรื่องความมั่นคงและกระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 50.9 และ 40.9 ตามลำดับ) เมื่อเทียบกับเรื่องอื่นๆ ในทางกลับกัน เรื่องที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องที่คนมลายูมุสลิมได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่ามากที่สุดคือ เรื่องศาสนาและภาษา (ร้อยละ 24.5 เท่ากัน) เมื่อเทียบกับเรื่องอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาภาพรวมในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้สึกว่ามีความไม่เท่าเทียมกันนั้น ส่วนใหญ่มองว่าคนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนมลายูมุสลิมในเกือบทุกด้าน ซึ่งอาจจะสะท้อนความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ที่เห็นว่าตนเป็นพลเมืองชั้นสอง หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม

แผนภาพที่ 41: ระหว่างคนไทยพุทธ/จีนกับคนมลายูมุสลิม ท่านคิดว่าคนกลุ่มใดได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าจากนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลในเรื่องดังต่อไปนี้ (Q16-ผู้นำความคิด)

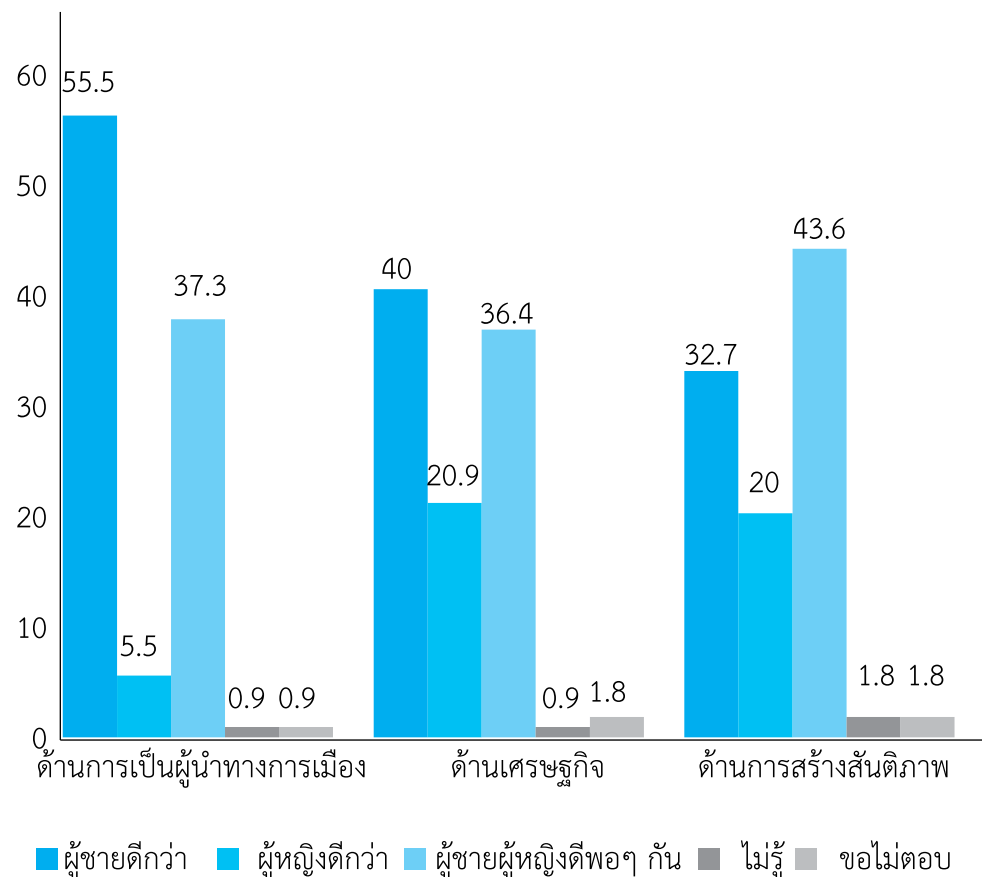
สำหรับในส่วนของผู้หญิงชายนั้น ได้ตั้งคำถามว่าผู้นำความคิดเห็นว่าระหว่างชายกับหญิงนั้น ใครทำหน้าที่ได้ดีกว่ากันในการเป็นผู้นำทางการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านการสร้างสันติภาพ

ในการเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 55.5) รองลงมาคือ ผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (ร้อยละ 37.3) และผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 5.5)

ในด้านเศรษฐกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 40) รองลงมาคือ ผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (ร้อยละ 36.4) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 20.9)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในการสร้างสันติภาพ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (ร้อยละ 43.6) ซึ่งแตกต่างจากด้านการเป็นผู้นำทางการเมืองและด้านเศรษฐกิจ ที่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าดังที่กล่าว รองลงมาคือ ผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 32.7) และผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 20)

แผนภาพที่ 42: ระหว่างชายกับหญิง ท่านคิดว่า
ใครทำหน้าที่ได้ดีกว่าในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ (Q17-ผู้นำความคิด)

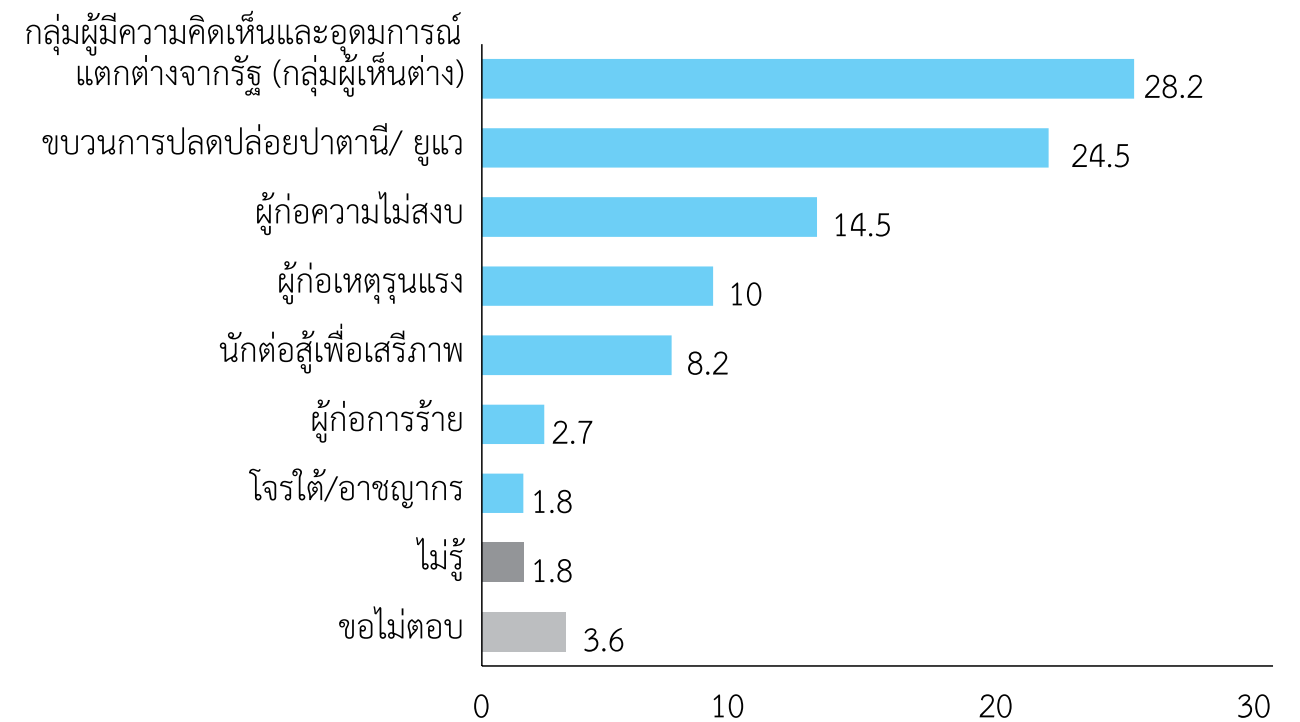

4.2 มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล

คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่

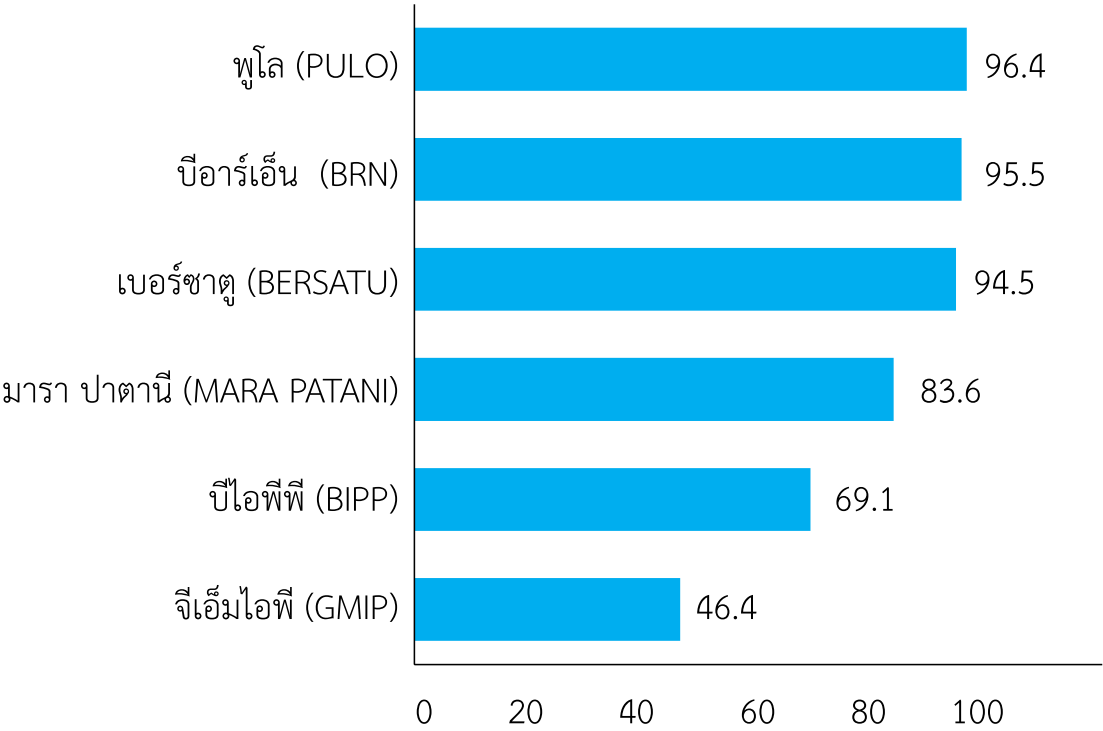
คำที่ผู้นำความคิดใช้เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้มากที่สุด คือ “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” (ร้อยละ 28.2) รองลงมาคือ “ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแว” (ร้อยละ 24.5) ซึ่งมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ถัดมาคือ “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 14.5) “ผู้ก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 10) “นักต่อสู้เพื่อเสรีภาพ” (ร้อยละ 8.2) ส่วน “ผู้ก่อการร้าย” และ “โจรใต้/อาชญากร” มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 2.7 และ 1.8 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 43: โดยทั่วไป ท่านเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธ
ต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าอย่างไร (Q27-ผู้นำความคิด)

ทั้งนี้ เมื่อถามว่าเคยได้ยินชื่อขบวนการใดบ้างนั้น คำตอบคือ เคยได้ยินชื่อพูโล ปิอาร์เอ็น และ เบอร์ซาตู มากที่สุดในสัดส่วนที่เกาะกลุ่มกัน (ร้อยละ 96.4, 95.5, และ 94.5 ตามลำดับ) มาราปาตานี (ร้อยละ 83.6) บีไอพีพี (ร้อยละ 69.1) ส่วนกลุ่มขบวนการที่ผู้นำความคิดเคยได้ยินชื่อน้อยที่สุดคือ จีเอ็มไอพี (ร้อยละ 46.4)

แผนภาพที่ 44: ท่านเคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวต่อไปนี้หรือไม่ (Q36-ผู้นำความคิด)

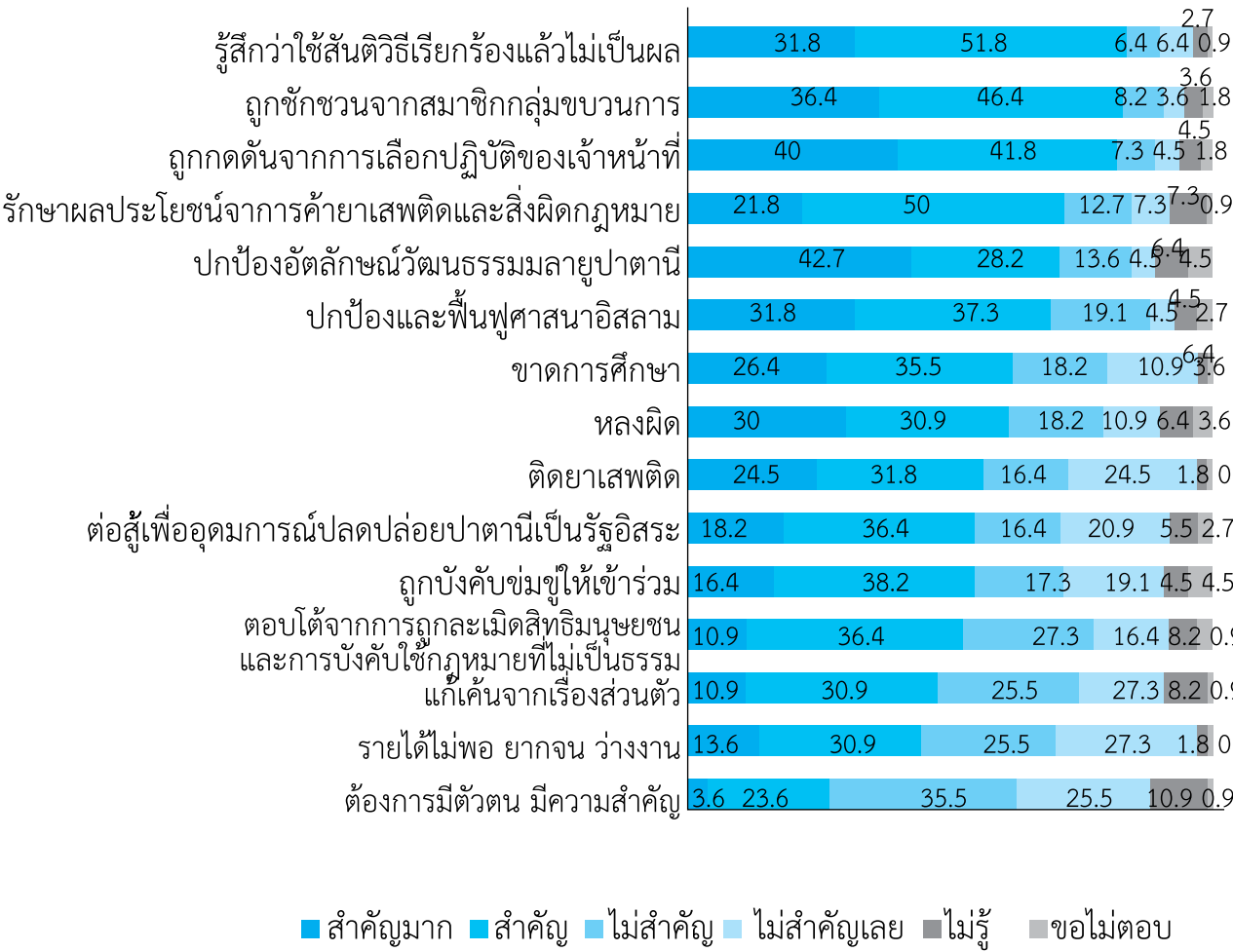

ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ

จากผลการสำรวจสะท้อนว่า ผู้นำความคิดส่วนใหญ่มองว่าการที่คนเข้าร่วมขบวนการนั้น มีหลายเหตุปัจจัยประกอบกัน ซึ่งหากพิจารณาปัจจัยที่มีผู้ตอบเกินกว่าร้อยละ 70 นั้น จะมีอยู่ทั้งหมด 5 ปัจจัยด้วยกัน คือ ความรู้สึกที่ใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล (ร้อยละ 83.6) การถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการ (ร้อยละ 82.8) การถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 81.8) การรักษาผลประโยชน์จากการค้า ยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมาย (ร้อยละ 71.8) และการปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี (ร้อยละ 70.9)

จะเห็นว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการนั้นมีหลากหลาย ผสมผสานกัน ซึ่งใกล้เคียงกับความคิดเห็นที่มีต่อสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ที่ผู้นำความคิดมองว่ามีหลายสาเหตุเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นต่อไป

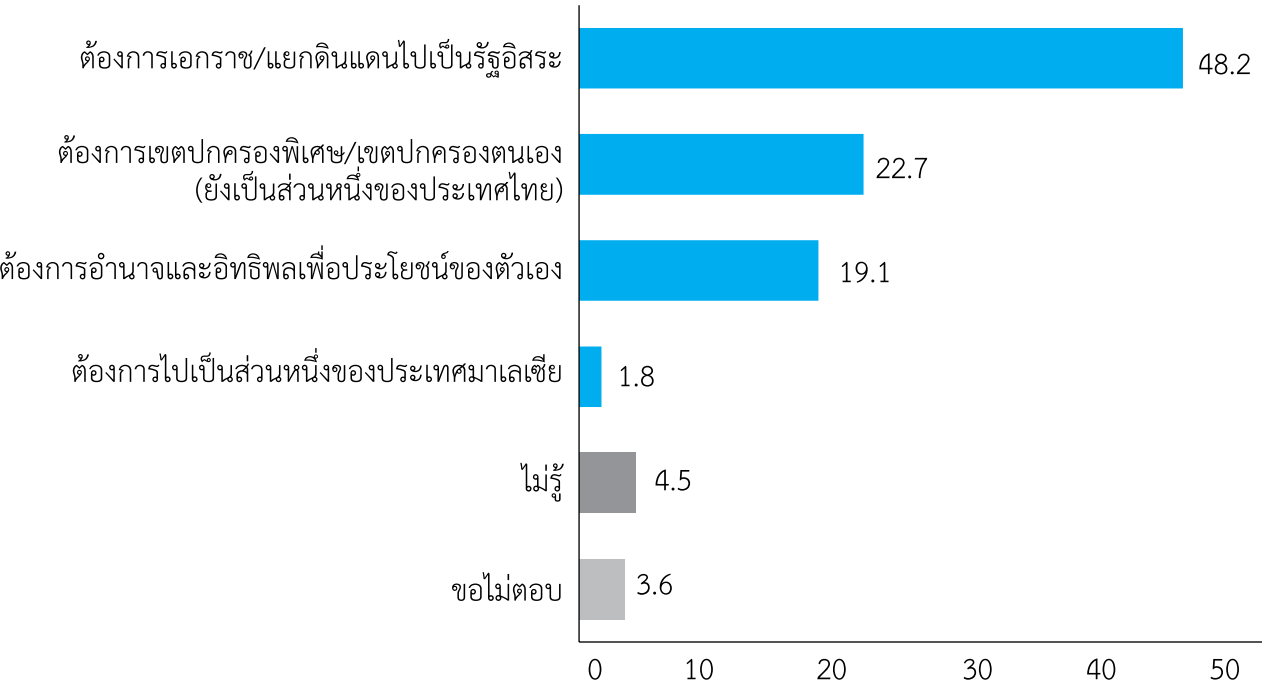
แผนภาพที่ 45: ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใดที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ (Q28-ผู้นำความคิด)

เป้าหมายหลักของขบวนการ

ผู้นำความคิดเกือบครึ่งเห็นว่า เป้าหมายหลักของขบวนการที่ต่อสู้กับรัฐในปัจจุบัน คือ “ต้องการ เอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ” (ร้อยละ 48.2) คำตอบรองลงมาคือ “ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง โดยที่ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย” (ร้อยละ 22.7) “ต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง” (ร้อยละ 12.1) และ “เป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย” (ร้อยละ 1.8)

แผนภาพที่ 46: ท่านคิดว่าเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันคืออะไร (Q29-ผู้นำความคิด)

ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง

เมื่อขอให้ประเมินดูว่าสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หากเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในช่วงก่อนหน้านี้ ผู้นำความคิดส่วนใหญ่รู้สึกว่าการสถานการณ์ในพื้นที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงรัฐบาลปัจจุบัน กล่าวคือ รู้สึกว่าเหมือนเดิม ไม่ได้รู้สึกดีขึ้นหรือแย่ลง (ร้อยละ 45.5) ในขณะที่ร้อยละ 31.8 รู้สึกว่าแย่ลง โดยร้อยละ 15.4 รู้สึกว่าสถานการณ์ดีขึ้น

ตารางที่ 20: ท่านรู้สึกว่าการสถานการณ์ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (Q30-ผู้นำความคิด)

แย่ลงมาก			ดีขึ้นมาก		ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
แย่ลงมาก	แย่ลง	เหมือนเดิม	ดีขึ้น	ดีขึ้นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
13.6%	18.2%	45.5%	14.5%	0.9%	3.6%	3.6%
31.8% (แย่ลง)			15.4% (ดีขึ้น)		7.2% (ไม่รู้-ไม่ตอบ)	

คะแนนของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ทั้งนี้ เมื่อขอให้ผู้นำความคิดให้คะแนนการทำงานของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่นั้น ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งต่ำกว่าค่าตรงกลางเล็กน้อย

เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงคะแนน จะพบว่า กลุ่มผู้ให้คะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 4 มีจำนวนมากกว่ากลุ่มผู้ให้คะแนนตั้งแต่ 6 ถึง 10 และกลุ่มผู้ให้คะแนนตรงกลาง (ร้อยละ 48.1, 36.3, และ 17.3 ตามลำดับ)

ตารางที่ 21: ท่านให้คะแนนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่กี่คะแนน (Q31-ผู้นำความคิด)

คะแนนเฉลี่ย 4

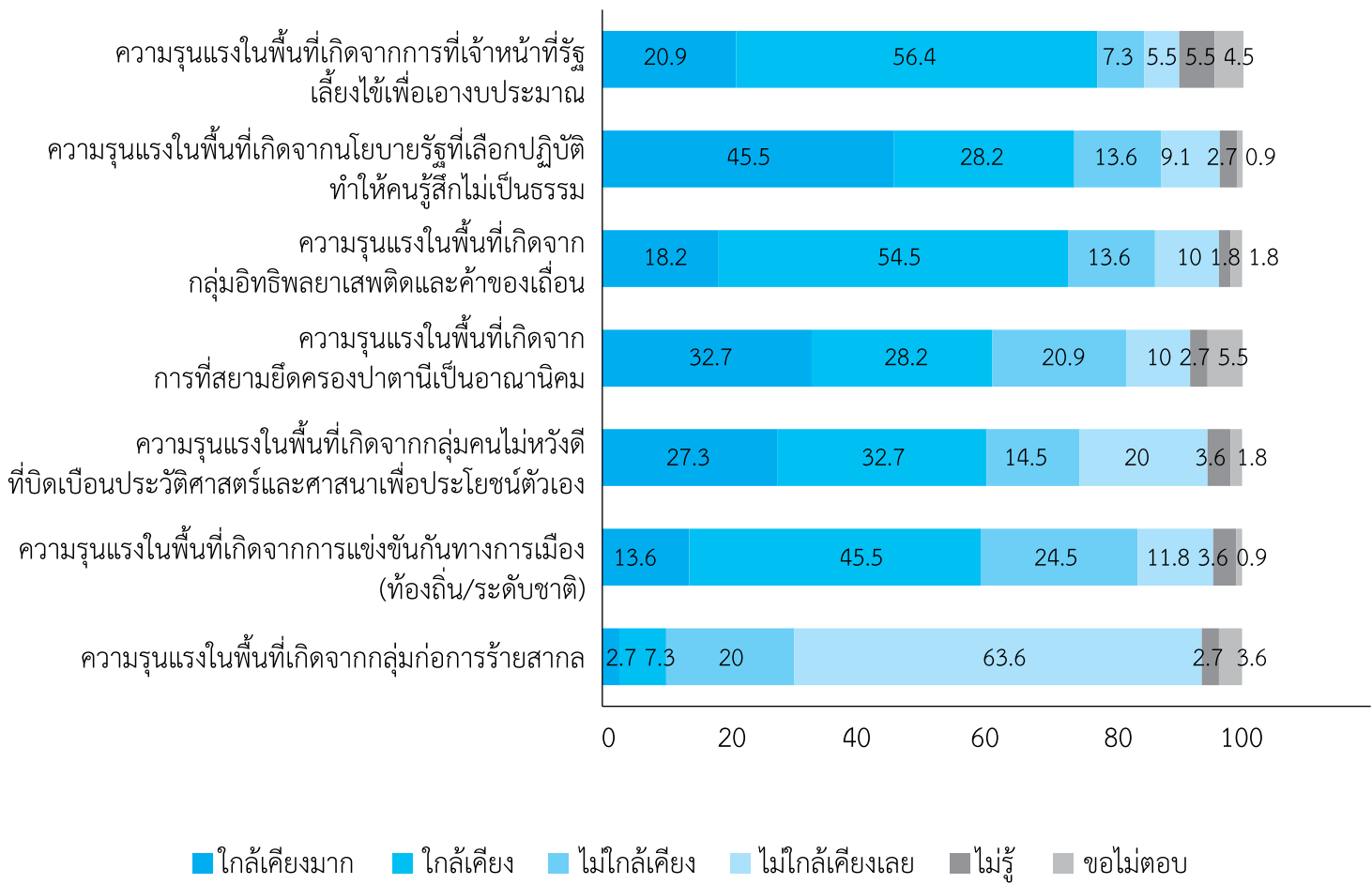
น้อยที่สุด											มากที่สุด	ขอไม่ตอบ
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		ขอไม่ตอบ
11.8%	3.6%	4.5%	16.4%	11.8%	17.3%	11.8%	6.4%	4.5%	1.8%	11.8%		10%
48.1% (น้อย)					17.3% (ปานกลาง)		36.3% (มาก)					

4.3 มุมมองต่อความรุนแรง

สาเหตุของความรุนแรง

ในส่วนนี้จะเป็นเรื่องมุมมองต่อสาเหตุของ “ความรุนแรง” ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งผู้นำความคิ
มองว่าความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากหลายสาเหตุปะปนกัน โดยในข้อที่ระบุเกินร้อยละ 70 ว่าเป็นสาเหตุของความ
รุนแรง จะมีดังนี้คือ เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงใช้เองประมาณ (ร้อยละ 77.3) นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึก
ไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 73.7) และกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้ายาของเถื่อน (ร้อยละ 72.7)

แผนภาพที่ 47: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้
ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q19-ผู้นำความคิด)

ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

ในข้อคำถามนี้ ผู้นำความคิดแต่ละคนสามารถเลือกบุคคลหรือกลุ่มที่คิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรง
ได้ทั้งหมด 3 ตัวเลือก ซึ่งเมื่อนำมาจัดลำดับในภาพรวมแล้ว กลุ่มบุคคลที่ถูกเลือกมากที่สุดคือ ขบวนการ (ร้อยละ
24.9) กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน (ร้อยละ 16.4) และรัฐบาล (ร้อยละ 10.3) ตามลำดับ

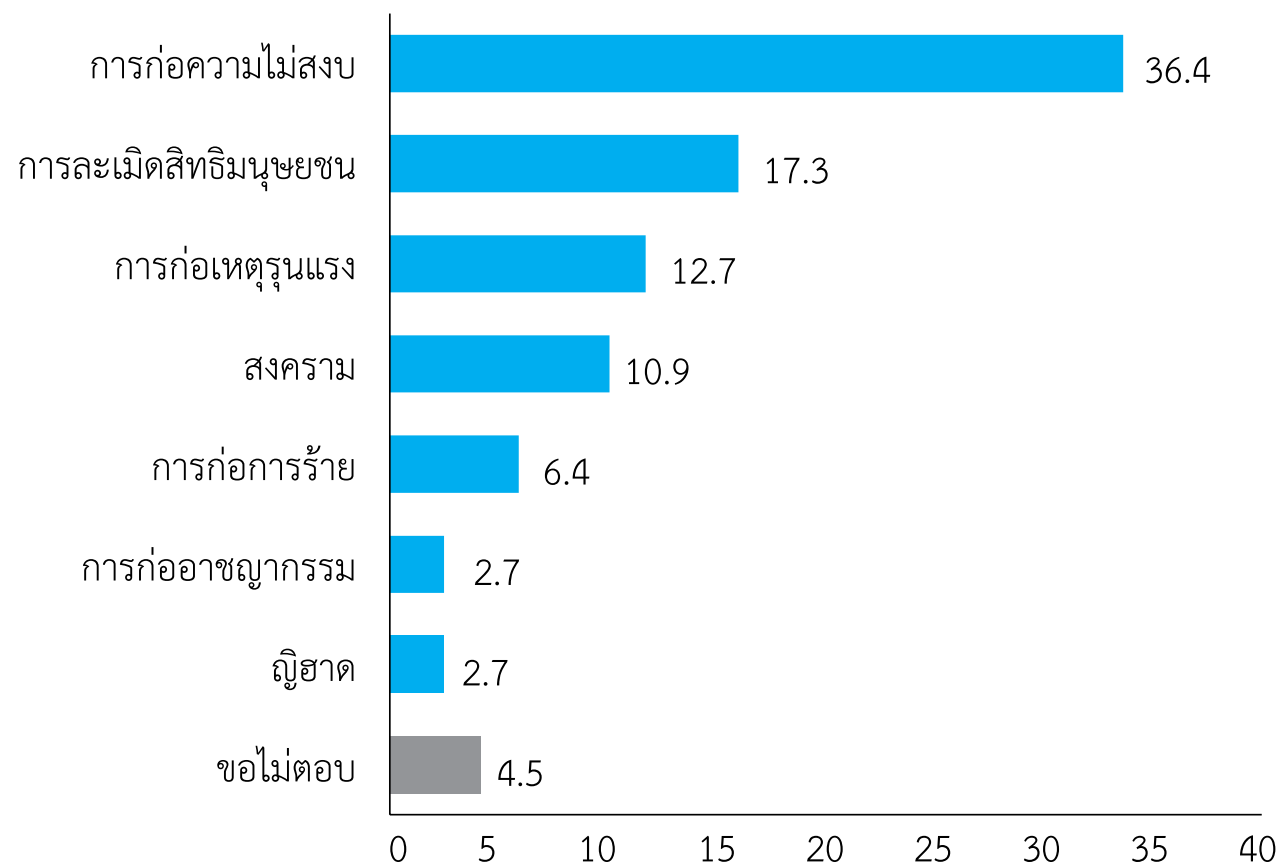
ตารางที่ 22: ท่านคิดว่าใคร/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่ (Q21-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ขบวนการ (BRN/PULO/ฯลฯ)	24.9
2) กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน	16.4
3) รัฐบาล	10.3
4) กอ.รมน./ทหารประจำการ	7.5
5) ขอไม่ตอบ	6.8
6) ทหารพราน	6.0
7) คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	5.7
8) นักการเมืองท้องถิ่น	3.9
9) นักการเมืองระดับชาติ	3.9
10) เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง	3.2
11) ตำรวจ	2.5
12) คนที่มีความแค้นเพราะตนเอง/คนรู้จักถูกทำร้าย	1.8
13) มาเลเซีย	1.8
14) สถาบันการศึกษา	1.4
15) ไม่รู้	1.4
16) ผู้นำศาสนาอิสลาม	1.1
17) ประเทศต่างๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	0.7
18) สื่อมวลชน	0.7
19) ชรบ.อรบ.อส.	-
20) ศอ.บต.	-
21) องค์กรภาคประชาสังคม	-

การเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ต่อคำถามที่ว่า จะเรียกสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร ผู้นำความคิดส่วนใหญ่ เรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่า “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 36.4) รองลงมาคือ “การละเมิดสิทธิมนุษยชน” “การก่อเหตุรุนแรง” และ “สงคราม” (ร้อยละ 17.3, 12.7, และ 10.9 ตามลำดับ) กลุ่มคำตอบสุดท้ายคือ “การก่อการร้าย” “การก่ออาชญากรรม” และ “ญิฮาด” (ร้อยละ 6.4, 2.7 และ 2.7 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 48: ท่านจะเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร
(Q18-ผู้นำความคิด)

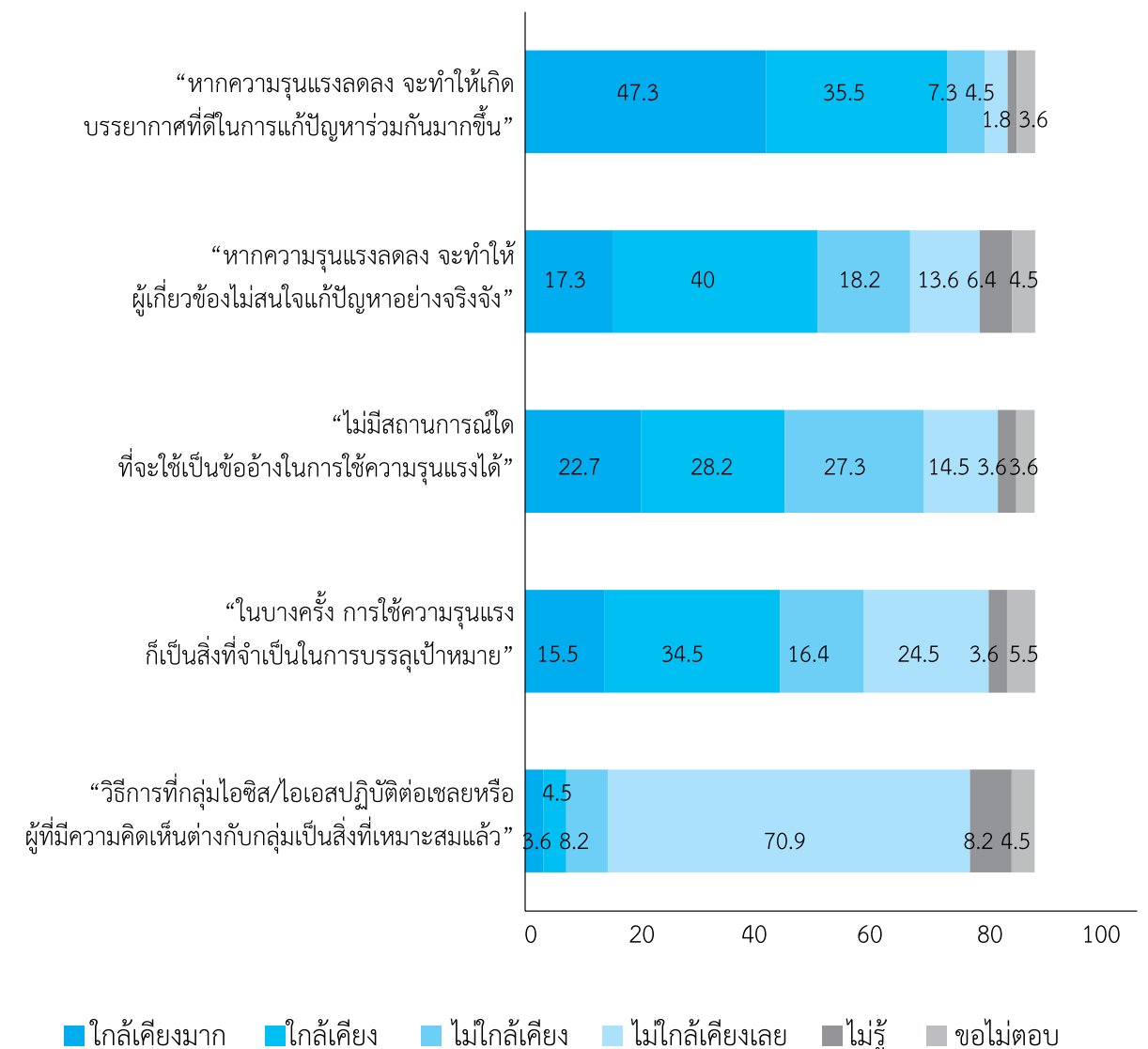

ความรุนแรง

ชุดคำถามที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจสถานการณ์อีกชุดคำถามหนึ่งคือ ผู้นำความคิดที่ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งเกิดความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้น มองความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างไร

โดยมุมมองต่อความรุนแรงที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด (นำคำตอบ “ใกล้เคียงมาก” และ “ใกล้เคียง” มารวมกัน) คือ มุมมองที่ว่า “หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ปัญหาร่วมกันมากขึ้น” (ร้อยละ 82.8) แต่ในขณะเดียวกันก็มีความกังวลว่า “หากความรุนแรงลดลงแล้ว อาจจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจแก้ปัญหาอย่างจริงจัง” (ร้อยละ 57.3) ซึ่งสะท้อนชัดเจนว่า การยุติความรุนแรงเพียงอย่างเดียวไม่ใช่สิ่งที่ผู้คนในสังคมต้องการ หากแต่ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องแก้ปัญหาความขัดแย้งต่อไปอย่างจริงจังด้วย แม้จะไม่มีความรุนแรงก็ตาม

แผนภาพที่ 49: มุมมองต่อความรุนแรงแต่ละข้อดังต่อไปนี้
ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q20-ผู้นำความคิด)

4.4 มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขและการพูดคุย

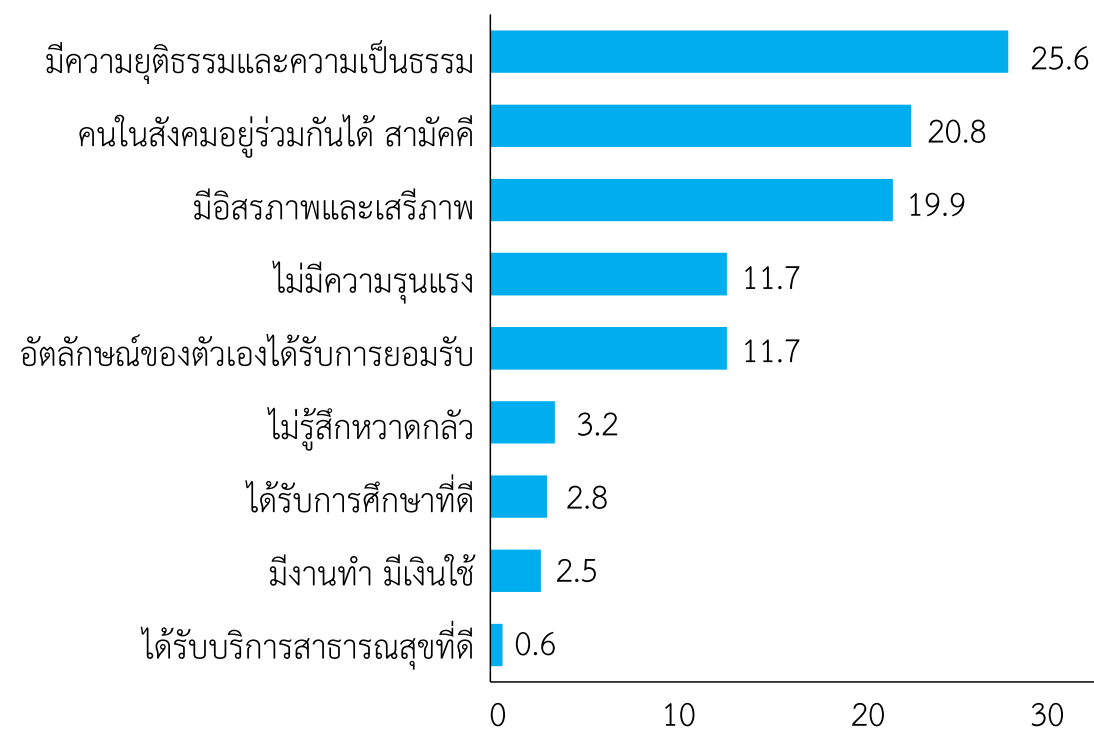
สันติภาพ/สันติสุข

ในช่วง 3 ปีหลังมานี้ รัฐบาลเริ่มใช้คำว่า “สันติสุข” แทนคำว่า “สันติภาพ” ซึ่งได้ก่อให้เกิดการถกเถียงถึงความหมายและนัยที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ที่สนใจติดตามประเด็นการสร้างสันติภาพอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าคนในพื้นที่คิดอย่างไรต่อสองคำดังกล่าว

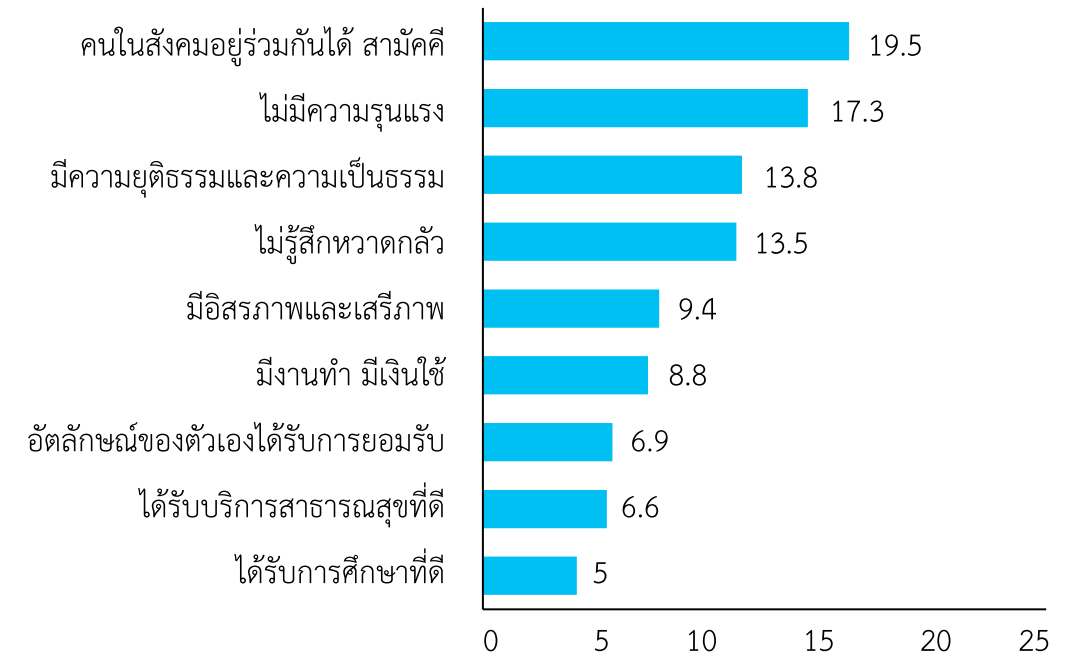
ผลการสำรวจพบว่า ในมุมมองของผู้นำความคิด คำว่า “สันติภาพ” และ “สันติสุข” มีความหมายโดยรวมไม่แตกต่างกันมากนัก คือ คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคีกัน มีความยุติธรรมและความเป็นธรรม มีอิสรภาพและเสรีภาพ และไม่มีความรุนแรง

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงการให้น้ำหนักความสำคัญของความหมายในแต่ละคำจากการจัดลำดับแล้ว จะเห็นได้ถึงนัยที่ต่างกันว่า “สันติสุข” มีนัยของการไม่มีความรุนแรง คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสามัคคี ส่วน “สันติภาพ” นั้น จะมีนัยของความยุติธรรม ความเป็นธรรม และการมีอิสรเสรีภาพ

แผนภาพที่ 50: “สันติภาพ” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q48-ผู้นำความคิด)

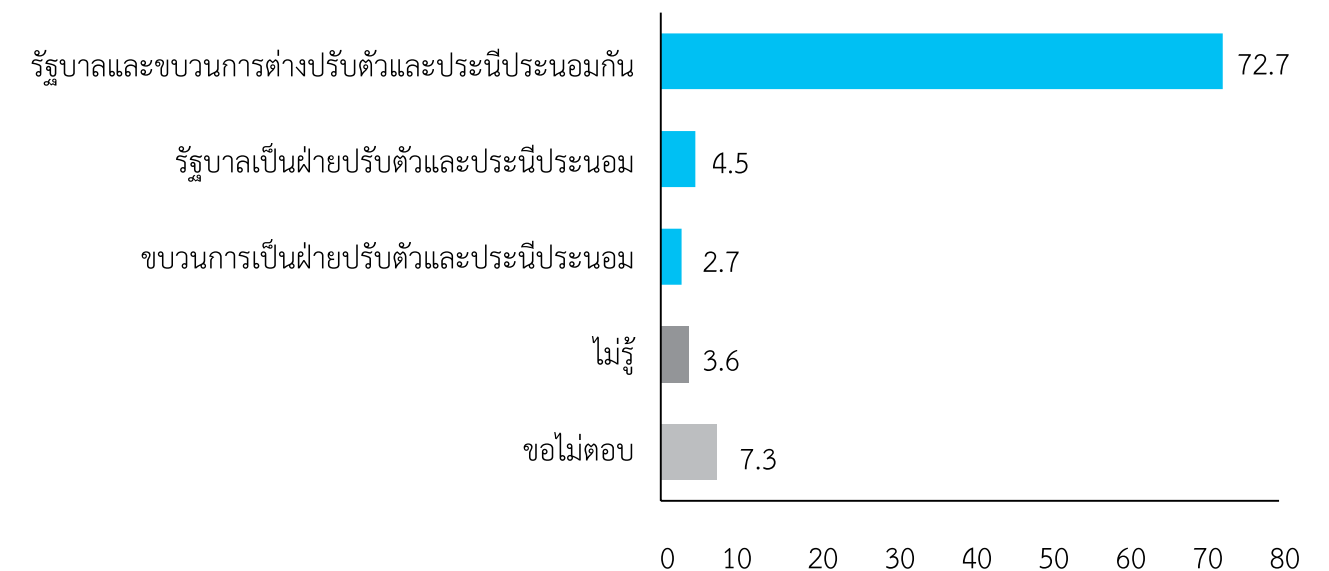
แผนภาพที่ 51: “สันติสุข” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q49-ผู้นำความคิด)

กระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

เมื่อถามว่าระหว่างรัฐบาลและขบวนการ ฝ่ายใดควรปรับตัวและประนีประนอมมากกว่ากัน ผู้นำความคิดส่วนใหญ่เห็นว่า ทั้งรัฐบาลและขบวนการควรต้องปรับตัวและประนีประนอม ไม่ใช่เฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (ร้อยละ 72.7) แต่สำหรับคนที่มีความเห็นว่า ควรจะเป็นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ต้องปรับตัวและประนีประนอมนั้น ส่วนใหญ่มองว่าน่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลมากกว่าที่จะเป็นขบวนการ

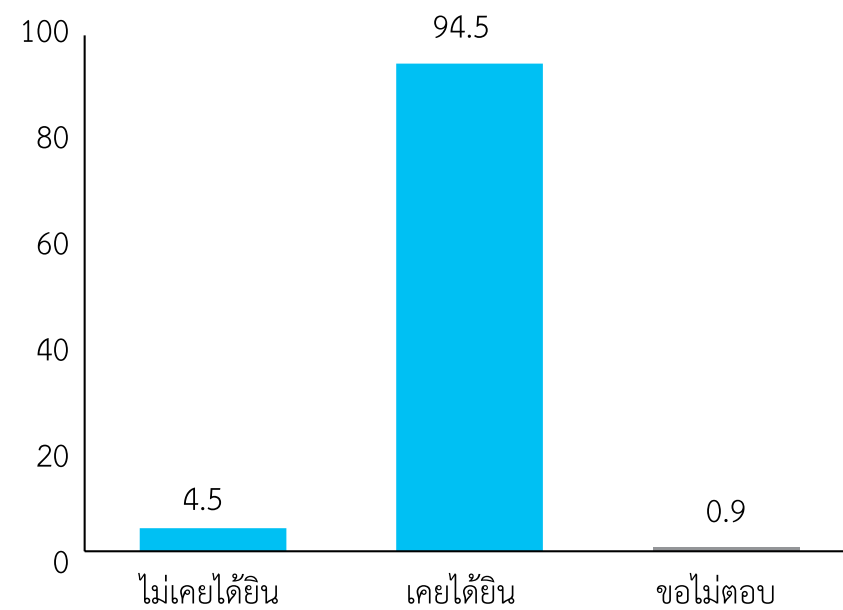
แผนภาพที่ 52: กระบวนการสันติภาพคืออะไรในความคิดของท่าน (Q41-ผู้นำความคิด)

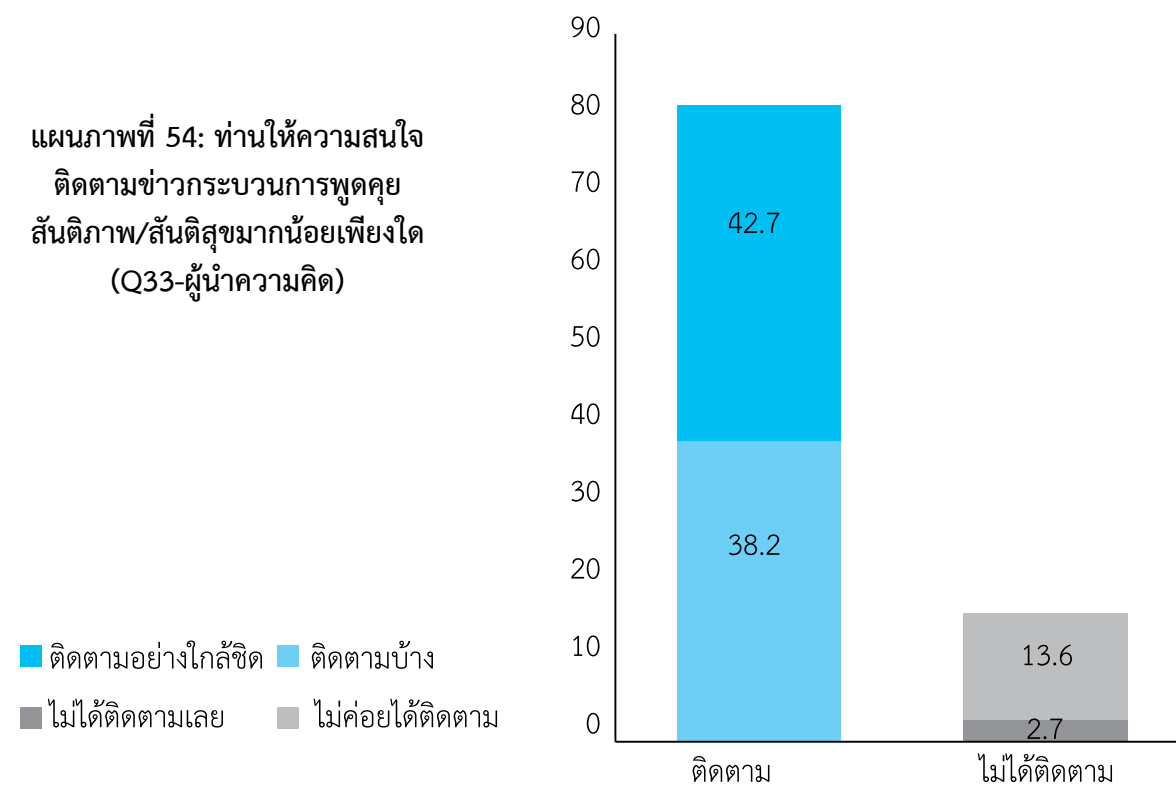
การรับรู้ข่าวสารกระบวนการพูดคุย

ผู้นำความคิดเกือบทั้งหมดจะเคยได้ยินข่าวเกี่ยวกับกระบวนการพูดคุย (ร้อยละ 94.5) และติดตามข่าวสารพูดคุย (ร้อยละ 80.9) ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มประชาชนทั่วไปซึ่งมีสัดส่วนเกือบครึ่งที่ไม่เคยได้ยินข่าวและไม่ได้ติดตาม

แผนภาพที่ 53: ท่านเคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการหรือไม่ (Q32-ผู้นำความคิด)

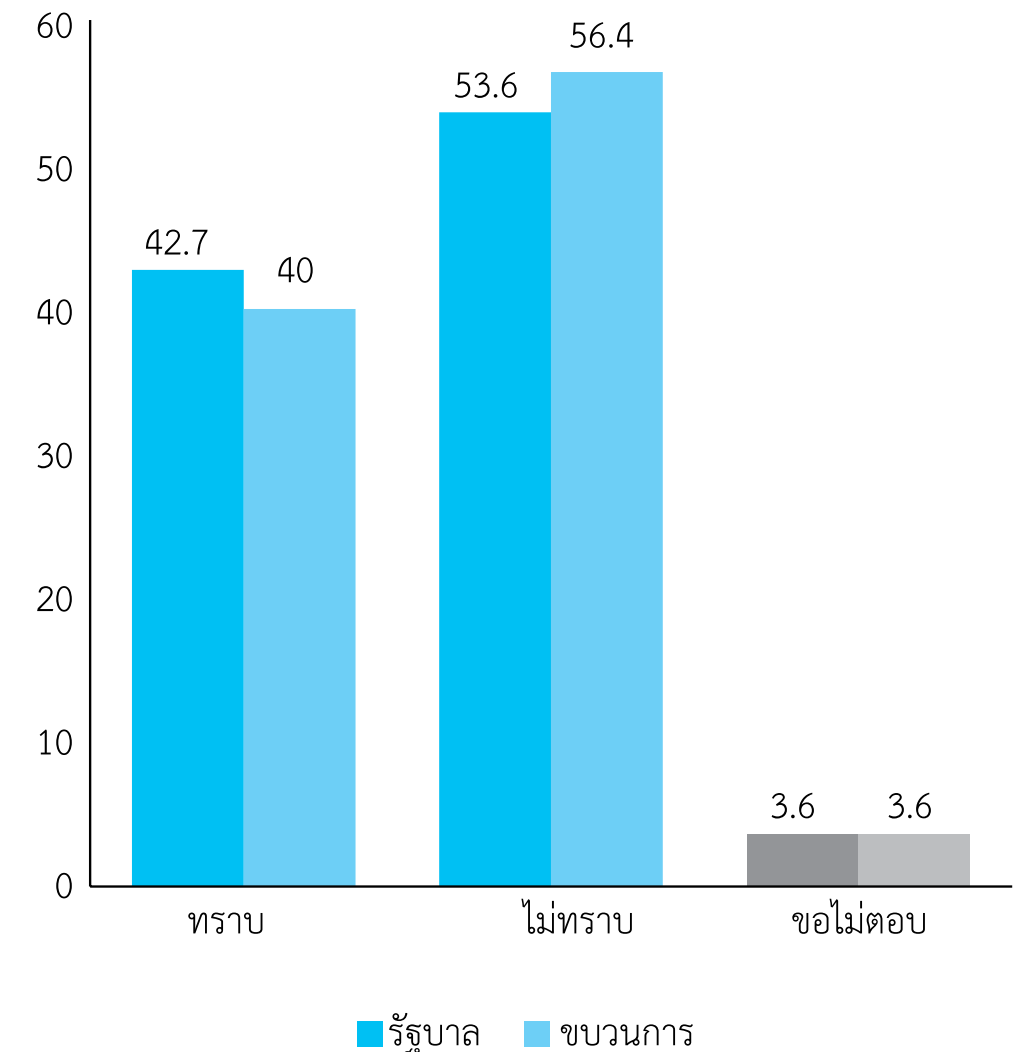

แผนภาพที่ 54: ท่านให้ความสนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขมากน้อยเพียงใด (Q33-ผู้นำความคิด)

อย่างไรก็ตาม เมื่อถามว่าทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของทั้งรัฐบาลและขบวนการนั้นเป็นใคร สัดส่วนการทราบข้อมูลดังกล่าวกลับลดลงอย่างมาก คือ มีผู้นำความคิดร้อยละ 42.7 ที่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลเป็นใคร และร้อยละ 40 ที่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของขบวนการเป็นใคร

แผนภาพที่ 55: ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลปัจจุบันคือใคร (Q34-ผู้นำความคิด) และท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยสันติภาพของขบวนการในปัจจุบันคือใคร (Q35-ผู้นำความคิด)

ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่

ทั้งนี้ เมื่อถามถึงความรู้สึกว่า กระบวนการพูดคุยที่เกิดขึ้นแล้วนั้น มีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือแย่ลงหรือไม่อย่างไรนั้น กลุ่มที่มองว่าดีขึ้นและแย่ลงนั้น มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก (ร้อยละ 45.3 และ 43.5 ตามลำดับ) ส่วนที่รู้สึกเฉยๆ คิดเป็นร้อยละ 10.9

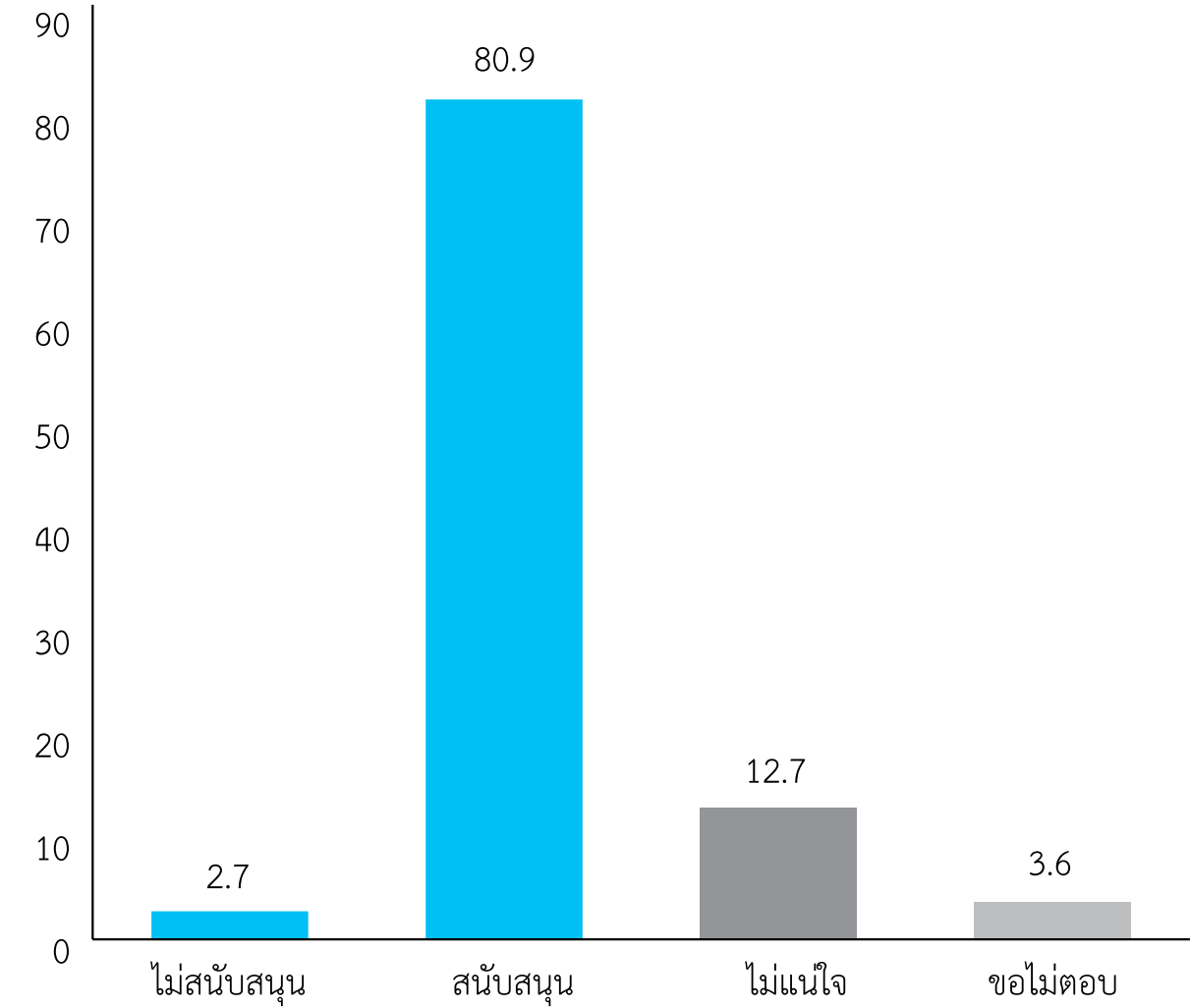
ตารางที่ 23: ท่านรู้สึกว่าการบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด (Q37-ผู้นำความคิด)

แย่ลงมากๆ											ดีขึ้นมากๆ	ขอไม่ตอบ
-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5		ขอไม่ตอบ
4.5%	1.8%	2.7%	0.9%	33.6%	10.9%	12.7%	12.7%	4.5%	3.6%	11.8%		0.3%
43.5% (น้อย)					10.9% (ปานกลาง)		45.3% (มาก)					

การสนับสนุนกระบวนการพูดคุย

คำถามในข้อนี้ จะเป็นการถามความเห็นว่าย่โดยหลักแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามสนับสนุนการพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ ซึ่งผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่สนับสนุนที่จะใช้การพูดคุยเจรจ่าเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ร้อยละ 80.9) อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจก็สะท้อนว่ามีกลุ่มคนที่ไม่แน่ใจว่าการพูดคุยเจรจ่าจะเป็นแนวทางแก้ปัญหาได้หรือไม่อยู่อีกจำนวนหนึ่งด้วย (ร้อยละ 12.7) ซึ่งคนกลุ่มนี้อาจจะกำลังรอดูท่าทีของทั้งสองฝ่ายในการพูดคุยว่าจะเป็นไปในทิศทางใด ก่อนที่จะตัดสินใจว่าสนับสนุนหรือไม่ก็เป็นได้ ในขณะที่อีก ร้อยละ 2.7 ไม่สนับสนุน และร้อยละ 3.6 ขอไม่ตอบ

แผนภาพที่ 56: ท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ (Q38-ผู้นำความคิด)

ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย

อย่างไรก็ตาม ผู้นำความคิดส่วนใหญ่ก็มีข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยอยู่ว่า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง และไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน (ร้อยละ 79.1 เท่ากัน) รวมทั้งกังวลว่ารัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน (ร้อยละ 71.8)

ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่

ต่อคำถามว่ารู้สึกเชื่อมั่นหรือไม่ว่า การพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จนั้น พบว่าผู้นำความคิดครึ่งหนึ่งรู้สึก “ไม่เชื่อมั่น” (ร้อยละ 50) รองลงมาคือ “เชื่อมั่น” (ร้อยละ 30) และ “เฉยๆ” (ร้อยละ 16.4)

ตารางที่ 24: ท่านมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่ากระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ (Q39-ผู้นำความคิด)

ไม่เชื่อมั่นเลย			เชื่อมั่นมาก		ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่เชื่อมั่นเลย	ไม่เชื่อมั่น	เฉยๆ	เชื่อมั่น	เชื่อมั่นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
13.6%	36.4%	16.4%	21.8%	8.2%	2.7%	0.9%
50% (ไม่เชื่อมั่น)			30% (เชื่อมั่น)		3.6% (ไม่รู้-ไม่ตอบ)	

เมื่อผู้นำความคิดส่วนใหญ่รู้สึกไม่เชื่อมั่นว่าการพูดคุยที่ทำอยู่จะประสบความสำเร็จนั้น ก็ไม่น่าแปลกใจที่จะรู้สึกไม่พอใจกับความก้าวหน้าของการพูดคุย (ร้อยละ 44.5) ส่วนผู้ที่รู้สึกเฉยๆ และพอใจกับความก้าวหน้าจะมีสัดส่วนรองลงมา (ร้อยละ 29.1 และ 19.1 ตามลำดับ)

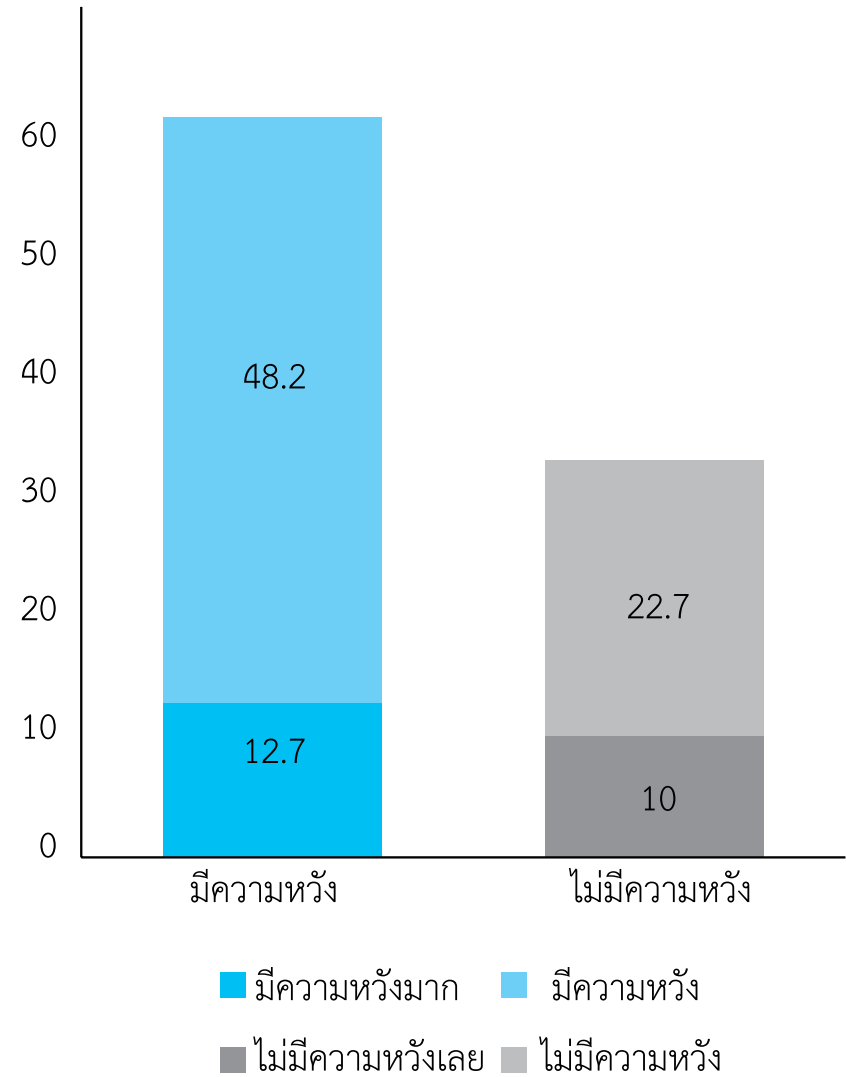
ตารางที่ 25: โดยภาพรวม ท่านพอใจมากน้อยเพียงใดกับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย (Q40-ผู้นำความคิด)

ไม่พอใจเลย			พอใจมาก		ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่พอใจเลย	ไม่พอใจ	เฉยๆ	พอใจ	พอใจมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
11.8%	32.7%	29.1%	18.2%	0.9%	3.6%	3.6%
44.5% (ไม่พอใจ)			19.1% (พอใจ)		7.2% (ไม่รู้-ไม่ตอบ)	

ความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีข้อกังวล ตลอดจนความรู้สึกไม่เชื่อมั่นและไม่พอใจต่อกระบวนการพูดคุยที่เกิดขึ้น แต่ผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.9) ยังมีความหวังว่า ทั้งสองฝ่ายจะสามารถบรรลุข้อตกลงสันติภาพกันได้ ในอีก 5 ปีข้างหน้า ทั้งนี้ มีผู้ที่รู้สึกไม่มีความหวังอยู่ด้วยจำนวนไม่น้อยเช่นเดียวกัน (ร้อยละ 32.7)

แผนภาพที่ 58: ท่านมีความหวังมากน้อยเพียงใดว่า
จะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า (Q47-ผู้นำความคิด)

4.5 ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย

การมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังต่างๆ

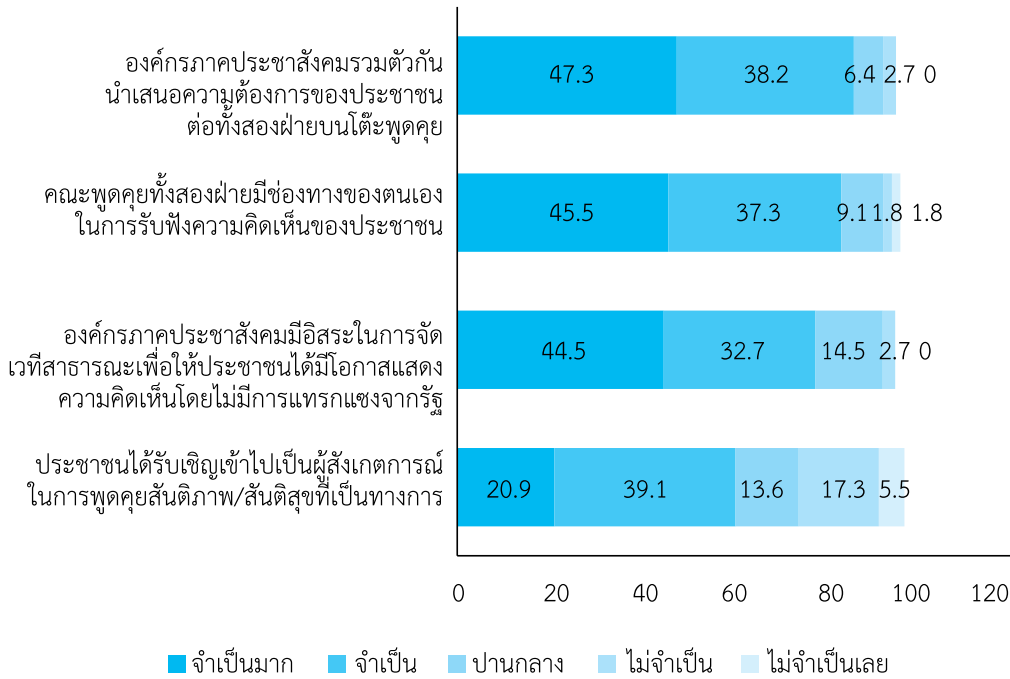
หากต้องการจะให้ข้อตกลงสันติภาพตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนและมีความยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ต่างๆ ในสังคมการเมืองได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ซึ่งกลุ่มคนที่ผู้นำความคิดเห็นว่าจะมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ นักวิชาการมหาวิทยาลัย ผู้นำศาสนาอิสลาม องค์กรภาคประชาสังคม อุตสาหกรรม และเครือข่ายเยาวชนนักศึกษา

ตารางที่ 26: ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้
มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด
(Q42-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) นักวิชาการมหาวิทยาลัย	6.96
2) ผู้นำศาสนาอิสลาม	6.95
3) องค์กรภาคประชาสังคม	6.95
4) อุตสาหกรรม	6.67
5) เครือข่ายเยาวชนนักศึกษา	6.60
6) นักการเมืองระดับชาติ (ส.ส./ส.ว.)	6.58
7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ./เทศบาล/อบต.)	5.88
8) เครือข่ายผู้หญิง	5.72
9) นักธุรกิจ	5.46
10) พระสงฆ์	4.94

ในส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น ผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่ร้อยละ 85.5 มองว่า องค์กรภาคประชาสังคม จำเป็นที่จะต้องมารวมตัวกันแล้วนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย และอีกร้อยละ 82.8 มองว่า คณะพูดคุยของทั้งสองฝ่ายควรมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

แผนภาพที่ 59: ท่านคิดว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยดังต่อไปนี้ มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด (Q43-ผู้นำความคิด)

นอกจากรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้นแล้ว ยังมีอีกกลไกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในรูปของประชามติ ซึ่งก็จะเกิดคำถามตามมาว่าการทำประชามติดังกล่าว ควรทำเฉพาะในพื้นที่นี้หรือทำทั้งประเทศ โดยผู้นำความคิดร้อยละ 52.8 (รวมคำตอบระหว่าง “อยากให้เป็นอย่างนั้น” และ “จำเป็นอย่างยิ่ง”) อยากให้ทำประชามติเฉพาะประชาชนในพื้นที่นี้ ในขณะที่อีกร้อยละ 28.2 อยากให้ทำประชามติถามประชาชนทั้งประเทศ

ตารางที่ 27: หากมีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียง
ในข้อตกลงสันติภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้ (Q45-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		รับไม่ได้เลย	ไม่ชอบแต่ทนได้	พอรับได้	อยากให้เป็นอย่างนั้น	จำเป็นอย่างยิ่ง	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(98)	(99)
ทำประชามติเฉพาะในพื้นที่	ร้อยละ	12.7	6.4	18.2	17.3	35.5	2.7	7.3
ทำประชามติทั้งประเทศ	ร้อยละ	37.3	10.9	13.6	15.5	12.7	2.7	7.3

ความสำคัญของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติภาพ

ในข้อคำถามนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนสามารถเลือกบุคคลหรือกลุ่มที่คิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพได้ทั้งหมด 3 ตัวเลือก โดยพบว่า ร้อยละ 23.3 ของผู้ตอบแบบสอบถามเลือก “รัฐบาล” ซึ่งเป็นตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับสองคือ “ขบวนการ” และ “องค์กรภาคประชาสังคม” (ร้อยละ 18.7 และ 11.7 ตามลำดับ)

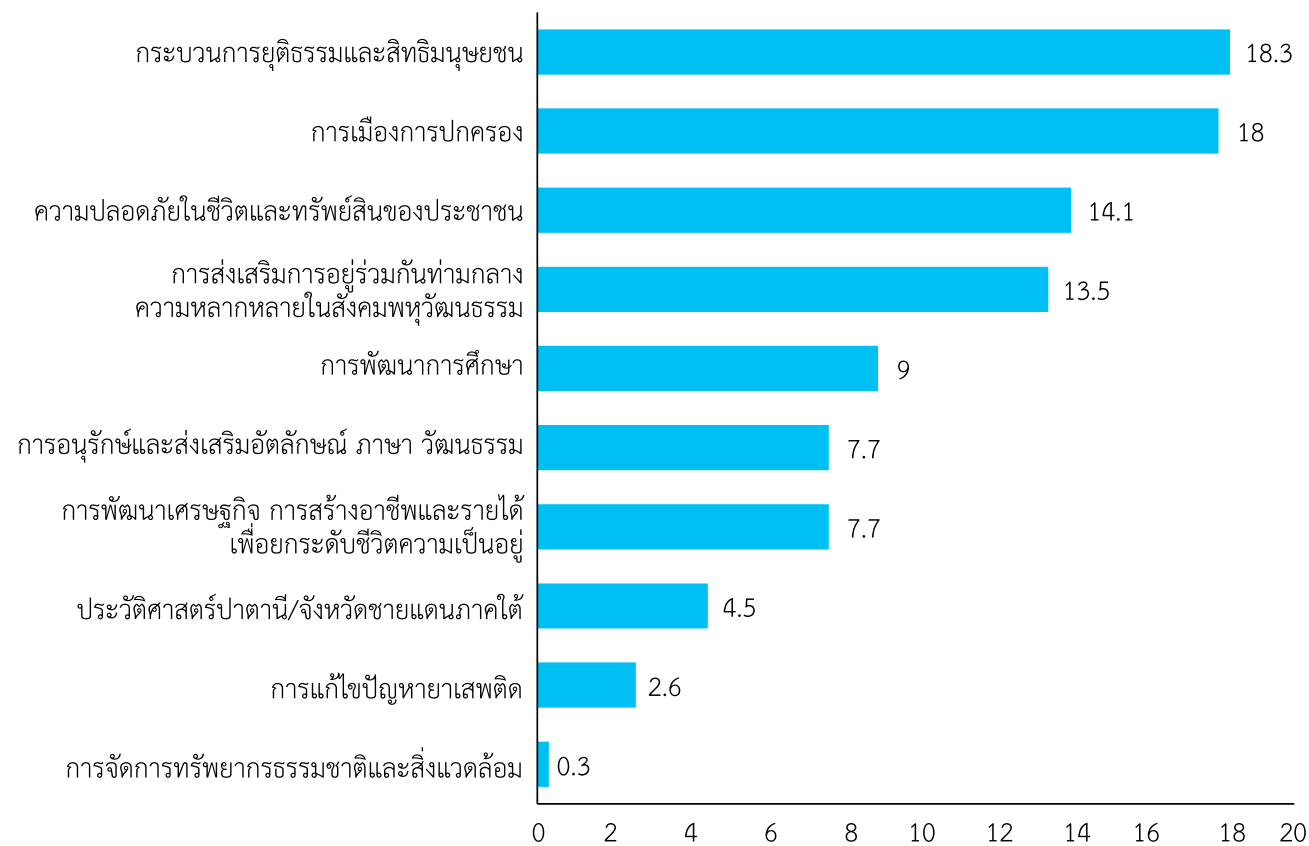
ตารางที่ 28: สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง (Q46-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) รัฐบาล	23.3
2) ขบวนการ (BRN/PULO/ฯลฯ)	18.7
3) องค์กรภาคประชาสังคม	11.7
4) ผู้นำศาสนาอิสลาม	7.7
5) นักการเมืองระดับชาติ	5.7
6) กอ.รมน./ทหารประจำการ	4.7
7) ขอไม่ตอบ	4.0
8) ศอ.บต.	3.7
9) สื่อมวลชน	3.3
10) สถาบันการศึกษา	3.0
11) เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง	2.3
12) มาเลเซีย	2.3
13) ประเทศต่างๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	2.3
14) นักการเมืองท้องถิ่น	2.0
15) คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	1.7
16) กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน	1.0
17) ทหารพราน	1.0
18) พระสงฆ์	1.0
19) ตำรวจ	0.7
20) ชรบ.อรบ.อส.	-
21) คนที่มีความแค้นเพราะตนเอง/คนรู้จักถูกทำร้าย	-
22) ไม่รู้	-

ประเด็นที่รัฐบาลและขบวนการน่าจะพูดคุยกันในวันนี้

เมื่อให้จัดลำดับความสำคัญใน 3 ประเด็นแรกที่เห็นว่า รัฐบาลและขบวนการน่าจะยกมาพูดคุยกัน ในวันนี้ พบว่า ประเด็นที่ผู้นำความคิดอยากจะทำให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในวันนี้มากที่สุด คือ กระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน (ร้อยละ 18.3) การเมืองการปกครอง (ร้อยละ 18) และ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (ร้อยละ 14.1)

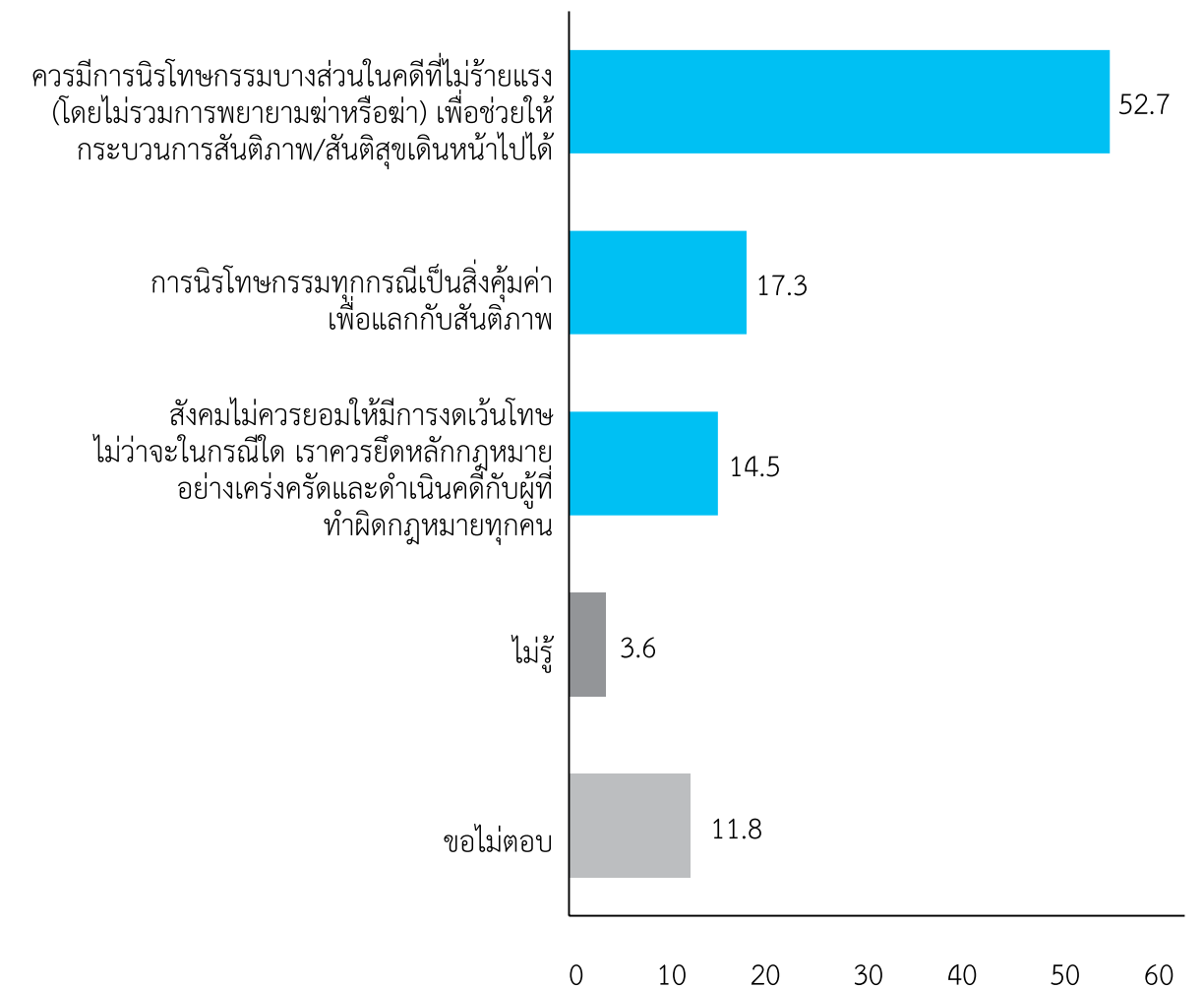
แผนภาพที่ 60: ท่านอยากจะทำให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเรื่องใดบ้างในวันนี้
(Q51-ผู้นำความคิด)

ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน

ต่อคำถามที่ว่า ควรมีแนวทางในการดำเนินคดีตามกฎหมายต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ความรุนแรงภายใต้สถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขอย่างไรรั้น ผู้นำความคิดเห็นครึ่งตอบว่า ควรมีการนิรโทษกรรมบางส่วนในคดีที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้กระบวนการสันติภาพ/สันติสุขเดินหน้าไปได้ (ร้อยละ 52.7) รองลงมาคือ มองว่าควรนิรโทษกรรมทุกกรณีเพื่อแลกกับสันติภาพ (ร้อยละ 17.3) ในขณะที่อีกร้อยละ 14.5 กลับมองว่าสังคมไม่ควรยอมให้มีการงดเว้นโทษไม่ว่าจะกรณีใด สิ่งที่เราควรทำคือการยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด และดำเนินคดีกับผู้ที่ทำผิดกฎหมายทุกคน

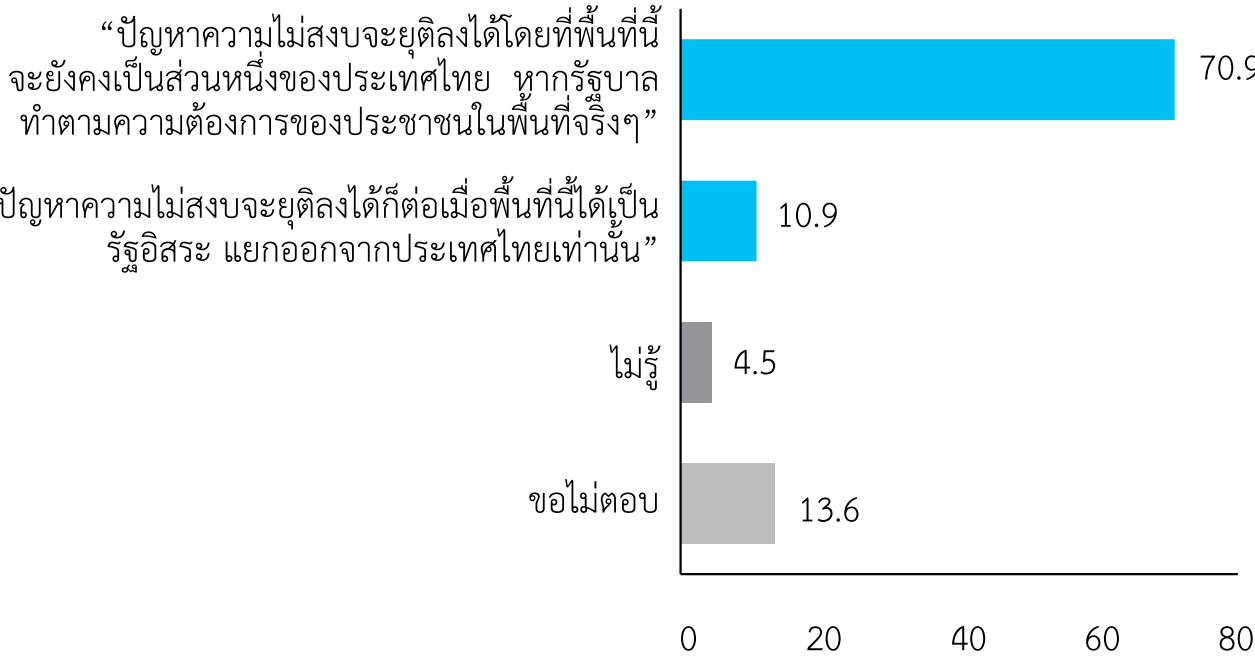
แผนภาพที่ 61: ในภาวะปกติ ใครก็ตามที่ก่อเหตุรุนแรงจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในสถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข แนวทางใดที่ท่านรับได้มากที่สุด
(Q52-ผู้นำความคิด)

การบริหารปกครอง

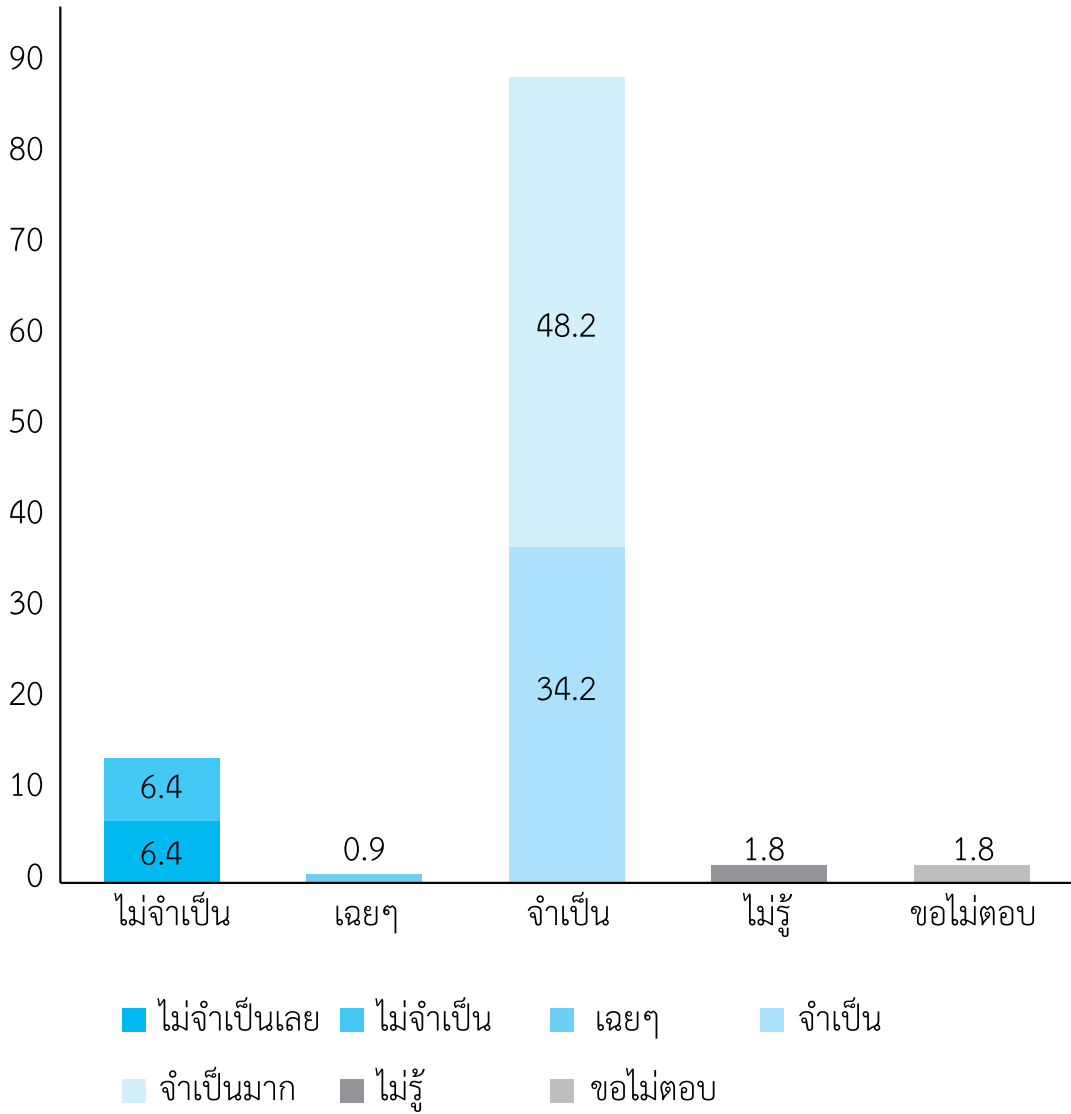
คำถามใหญ่ข้อหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารปกครองพื้นที่ และเป็นที่ถกเถียงของหลายฝ่ายมาเป็นเวลานาน คือ หากต้องการจะให้ปัญหาความไม่สงบยุติลง ทางออกคือ ต้องให้พื้นที่นี้เป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งผู้นำความคิดส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ (ร้อยละ 70.9) แต่อย่างไรก็ตาม มีผู้ที่ตอบอย่างชัดเจนว่าต้องเป็นรัฐอิสระ (เอกราช) เท่านั้นอยู่จำนวนหนึ่งด้วยเช่นกัน (ร้อยละ 10.9)

แผนภาพที่ 62: คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด (Q54-ผู้นำความคิด)

อีกคำถามสำคัญที่ตามมา คือ แล้วจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องพูดคุยกันถึงรูปแบบการบริหารปกครอง ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งผู้นำความคิดกว่าครึ่งเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องคุยกันเรื่องการบริหารปกครองที่ เหมาะสมกับพื้นที่ (ร้อยละ 82.7) ในขณะที่อีกร้อยละ 12.8 มองว่าไม่จำเป็น ส่วนอีกร้อยละ 0.9 รู้สึกเฉยๆ

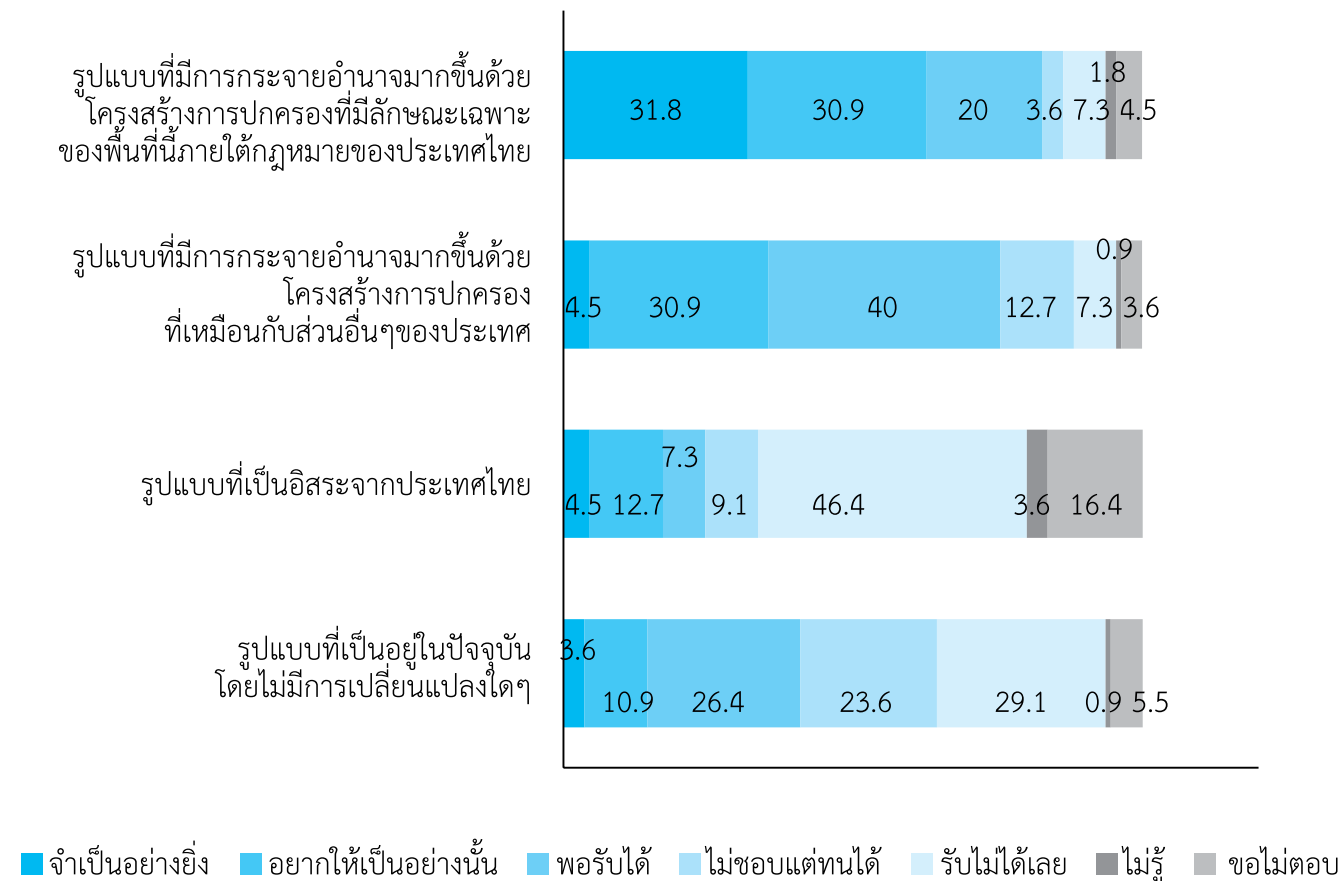
แผนภาพที่ 63: หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน ท่านคิดว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องคุยกัน ถึงเรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (Q53-ผู้นำความคิด)

สำหรับรูปแบบการบริหารปกครองที่อยากเห็นที่สุด คือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่นี้ภายใต้กฎหมายของประเทศไทย (ร้อยละ 62.7) รองลงมาก็ยังคงเป็นความต้องการที่จะให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้นเช่นเดียวกัน แต่เป็นการกระจายอำนาจด้วยโครงสร้างการปกครองที่เหมือนกับส่วนอื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 35.4) ถัดมาคือ รูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 17.2) และท้ายสุดคือ รูปแบบที่เป็นอยู่ปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 14.5) โดยมีข้อสังเกตว่ามีผู้ที่ “ขอไม่ตอบ” และ “ไม่รู้” เป็นจำนวนมากในข้อรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 20)

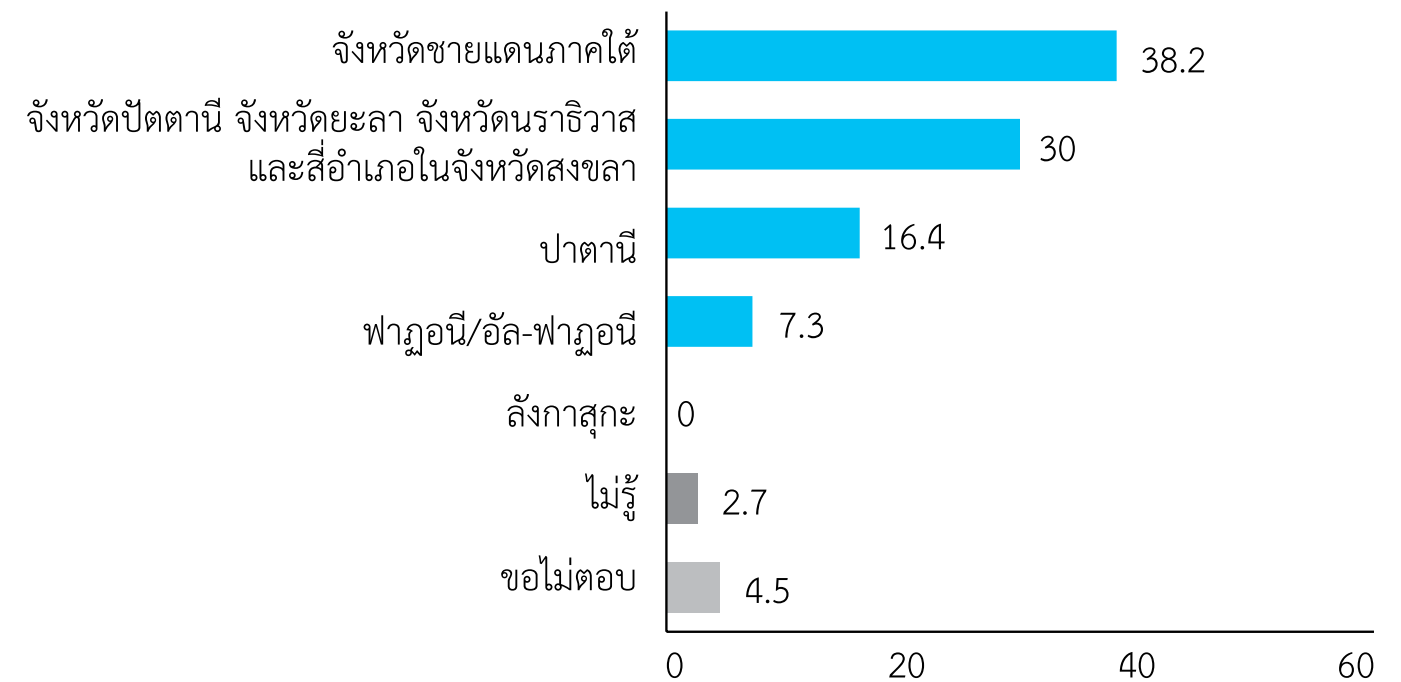
อย่างไรก็ตาม จากผลการสำรวจข้อนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการอยู่แบบปัจจุบัน ไม่เปลี่ยนแปลงอะไร กับผู้ที่ต้องการรัฐอิสระ ซึ่งถือว่าเป็นข้อตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิงนั้น มีสัดส่วนน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเห็นการกระจายอำนาจมากขึ้น ซึ่งอาจตีความในแง่หนึ่งได้ว่าหากมีการกระจายอำนาจให้ประชาชนในพื้นที่มีอำนาจในการบริหารจัดการปกครองตนเองมากขึ้นก็อาจจะเป็นหนทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาได้

แผนภาพที่ 64: ท่านคิดอย่างไรต่อแนวทางการปกครองพื้นที่รูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้
(Q55-ผู้นำความคิด)

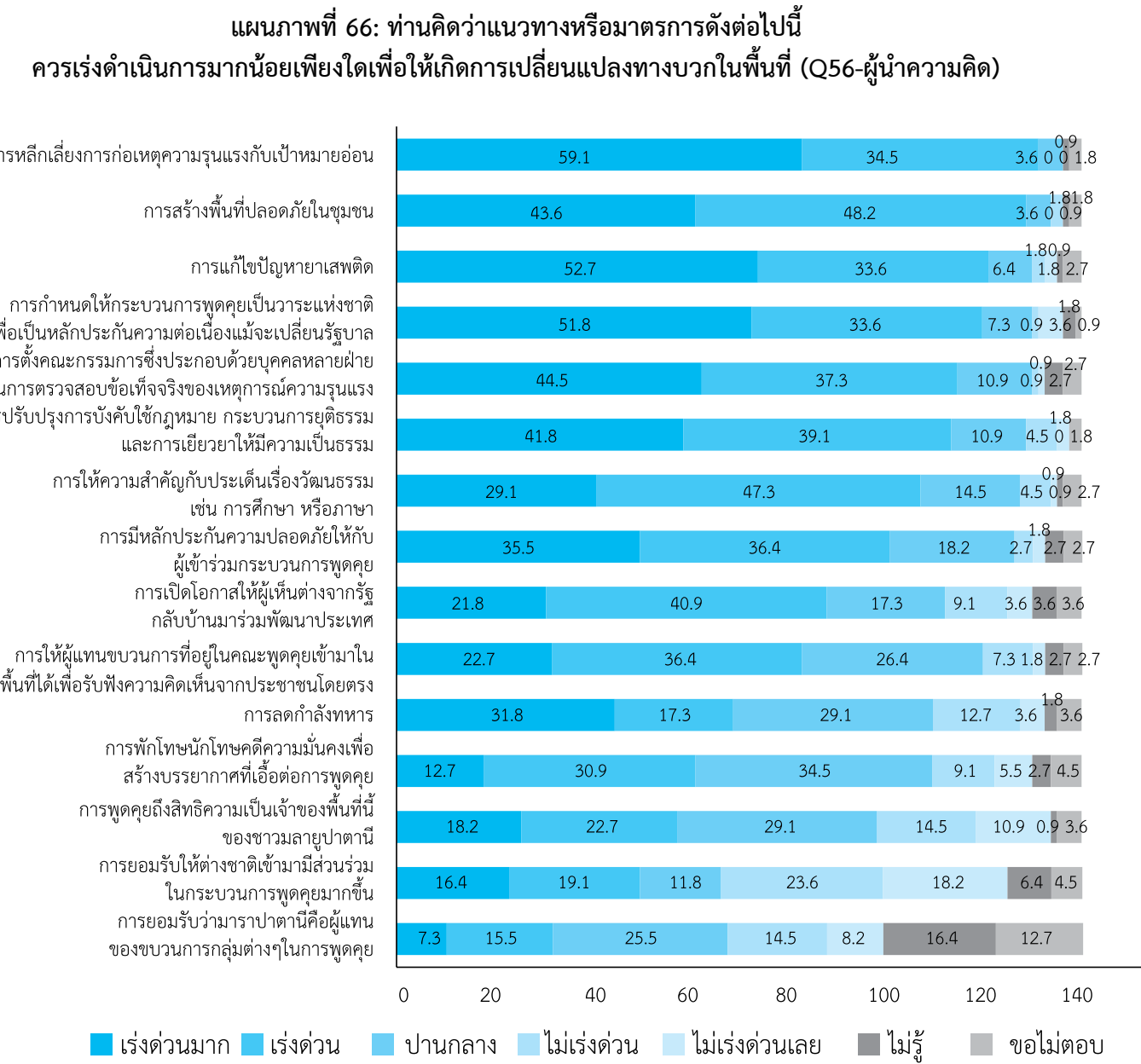
ทั้งนี้ เมื่อถามว่าควรเรียกชื่อนี้ว่าอย่างไร ตัวเลือกอันดับหนึ่งที่ผู้นำความคิดเห็นว่าเป็นชื่อเรียกที่เหมาะสมที่สุด คือจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ร้อยละ 38.2) อันดับสองคือ เรียกแยกเป็นรายจังหวัดไป (ร้อยละ 30) ไม่ต้องเรียกรวมกัน ถัดมาเป็นกลุ่มชื่อ “ปาตานี/ฟาฏอนี/อัล-ฟาฏอนี” รวมกันคิดเป็นร้อยละ (23.7)

แผนภาพที่ 65: ท่านคิดว่าควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาอย่างไร
(Q50-ผู้นำความคิด)

แนวทาง/มาตรการที่คณะผู้ตอบทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน

คำถามส่วนนี้จะมีทั้งหมด 15 ตัวเลือก ซึ่งเป็นข้อเสนอที่ถูกหยิบยกขึ้นมาโดยฝ่ายต่างๆ คณะผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอเหล่านั้นมาให้ผู้นำความคิดเห็นได้พิจารณาว่า ข้อเสนอใดเป็นแนวทางหรือมาตรการที่คณะผู้ตอบทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงในทางบวก ซึ่งได้คำตอบที่เรียงลำดับความเร่งด่วนปรากฏตามแผนภาพดังต่อไปนี้

ผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่ร้อยละ 93.6 อยากให้หลีกเลี่ยงการก่อเหตุรุนแรงกับเป้าหมายอ่อนมากที่สุด มาตรการรูปธรรมที่อยากให้เร่งดำเนินการถัดมาคือ การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 91.8) และการแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 86.3) ส่วนข้อที่มีผู้ตอบว่า “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” มากที่สุดนั้น คือ การยอมรับว่ามาราปาตานีคือผู้แทนของขบวนการกลุ่มต่างๆ ในการพูดคุย

4.6 ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในส่วนนี้จะเป็นข้อมูลที่สะท้อนตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งในแง่ของข้อมูลพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ ศาสนา และในแง่ของการนิยามอัตลักษณ์ตัวตนของตนเองว่าเป็นคนอะไร รวมถึงทักษะการใช้ภาษาและพฤติกรรมในการรับข่าวสารตามช่องทางต่างๆ

เพศ ศาสนา อายุ

การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างในส่วนของผู้นำความคิดเห็นที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 110 ตัวอย่างในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาเฉพาะอำเภอเทพา นาทวี จะนะและสะบ้าย้อย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 86.4) ส่วนเพศหญิงมีจำนวนน้อยกว่า (ร้อยละ 13.6) โดยอายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามจะอยู่ที่ 53 ปี ซึ่งการสำรวจครั้งนี้ได้กำหนดอายุของผู้ที่จะตอบแบบสอบถามไว้ที่ระหว่าง 18 - 70 ปี

ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 66.4) นอกเหนือจากนั้นเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 33.6)

ตารางที่ 29: เพศ (Q1-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
หญิง	13.6
ชาย	86.4

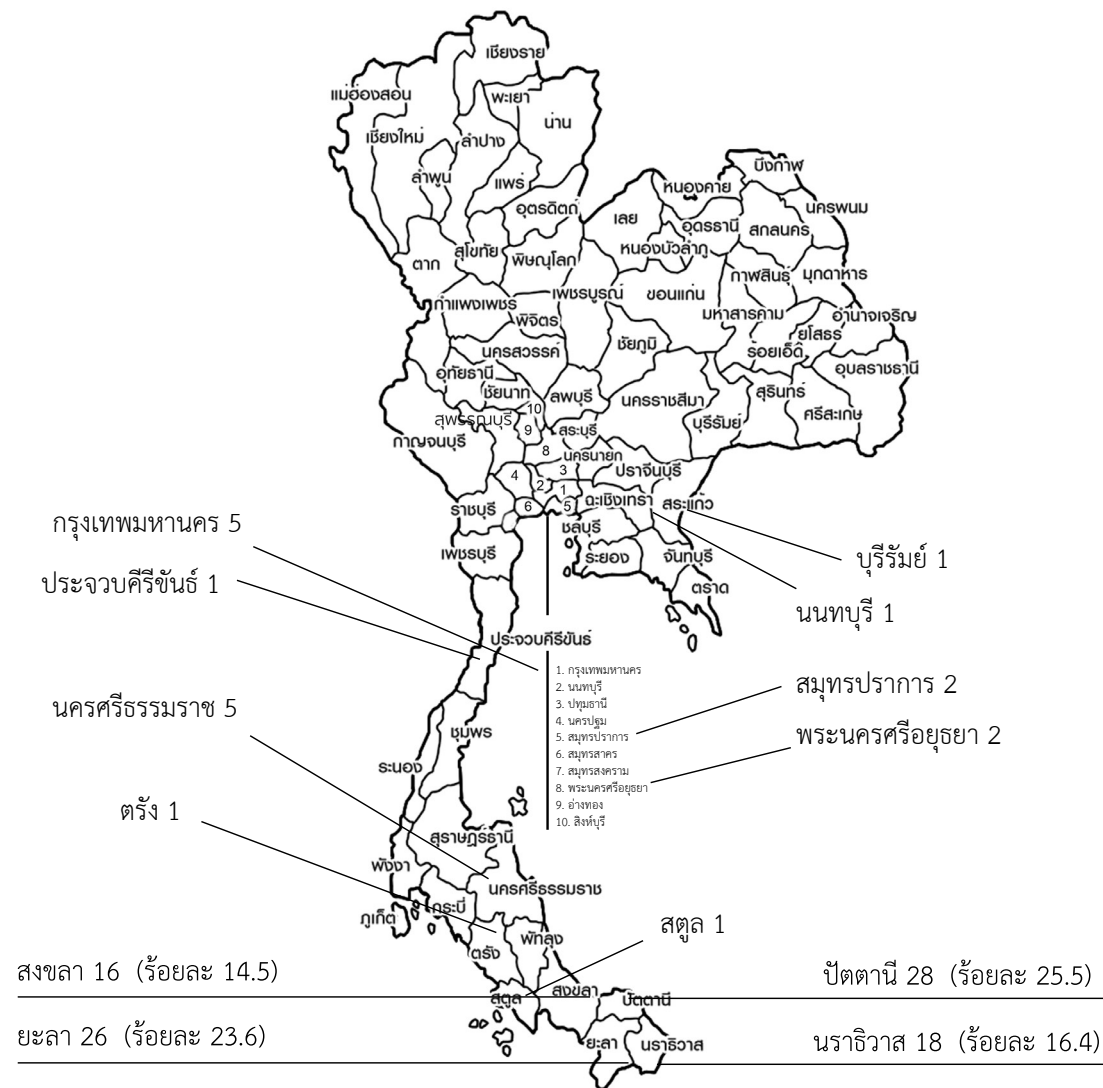
ตารางที่ 30: ศาสนา (Q3-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
อิสลาม	66.4
พุทธ	33.6

ភូមិតំរោង

เมื่อจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามภูมิถิ่นกำเนิดหรือตามบ้านเกิดนั้น พบว่าเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาจากจังหวัดปัตตานีมากที่สุด (ร้อยละ 25.5) รองลงมาคือ จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 23.6, 16.4 และ 14.5 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 67: ภูมิลำเนาเดิม (Q5-ผู้นำความคิด)

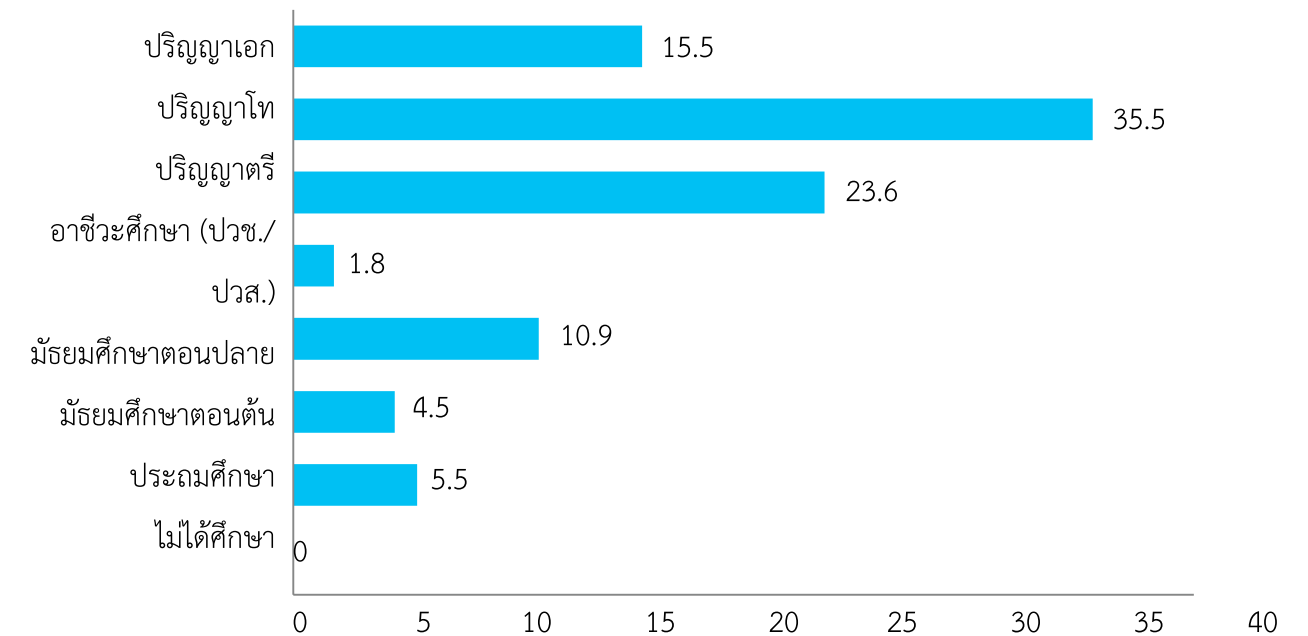

การศึกษา

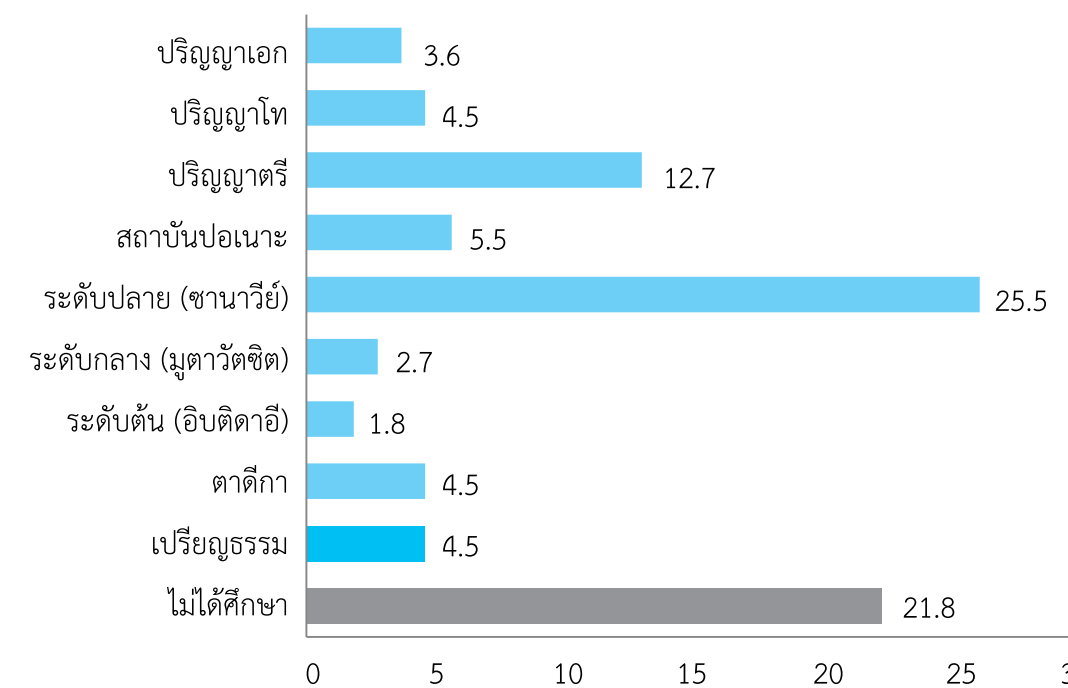
สำหรับระดับการศึกษานั้น ได้แบ่งออกเป็นสายสามัญและสายศาสนา ซึ่งในส่วนของการศึกษาสายสามัญ ผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 35.5) รองลงมาคือระดับปริญญาตรี และปริญญาเอก (ร้อยละ 23.6 และ 15.5 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 68: ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ (Q8-ผู้นำความคิด)

ในส่วนของการศึกษาสายศาสนา ผู้นำความคิดส่วนใหญ่จบระดับปลาย (ชานาวีร์) (ร้อยละ 25.5) รองลงมาคือ ไม่ได้ศึกษา (ร้อยละ 21.8)

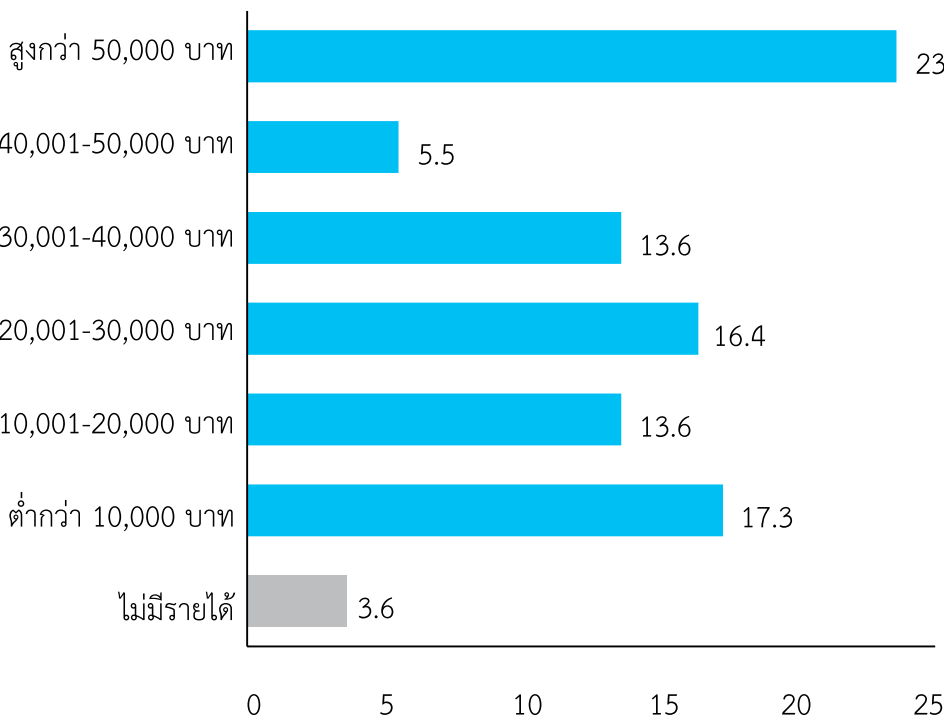
แผนภาพที่ 69: ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา (Q9-ผู้นำความคิด)

รายได้

เมื่อพิจารณาถึงรายได้ต่อเดือนของผู้นำความคิด พบว่าร้อยละ 23.6 มีรายได้สูงกว่า 50,000 บาท รองลงมาจะเป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 17.3) ซึ่งเกือบทั้งหมดรู้สึกว่าเป็นครอบครัวของตน มีรายได้เพียงพอ (ร้อยละ 85.5)

แผนภาพที่ 70: รายได้ต่อเดือนของท่าน (Q10-ผู้นำความคิด)

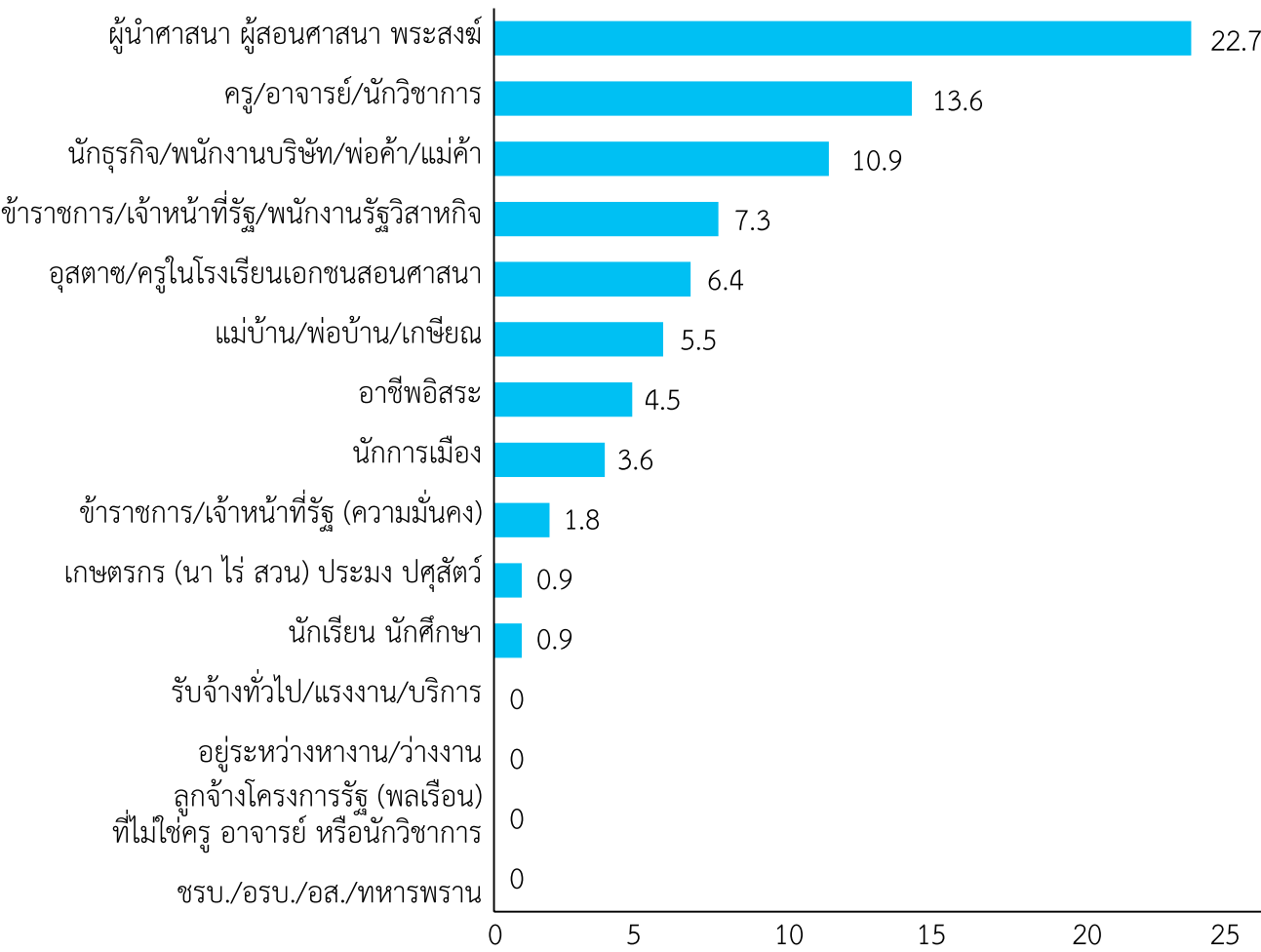
ตารางที่ 31: รายได้ครอบครัวเพียงพอหรือไม่ (Q11-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
ไม่พอ	85.5
พอ	14.3

อาชีพ

หากจำแนกตามกลุ่มอาชีพ จะพบว่าผู้นำความคิดส่วนใหญ่เป็นผู้นำศาสนา (ร้อยละ 22.7) รองลงมาจะมีอาชีพเป็นครู อาจารย์ นักวิชาการ (ร้อยละ 13.6) นักธุรกิจ พนักงานบริษัท พ่อค้า แม่ค้า (ร้อยละ 10.9) ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 7.3) และอุstadaz หรือครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 6.4)

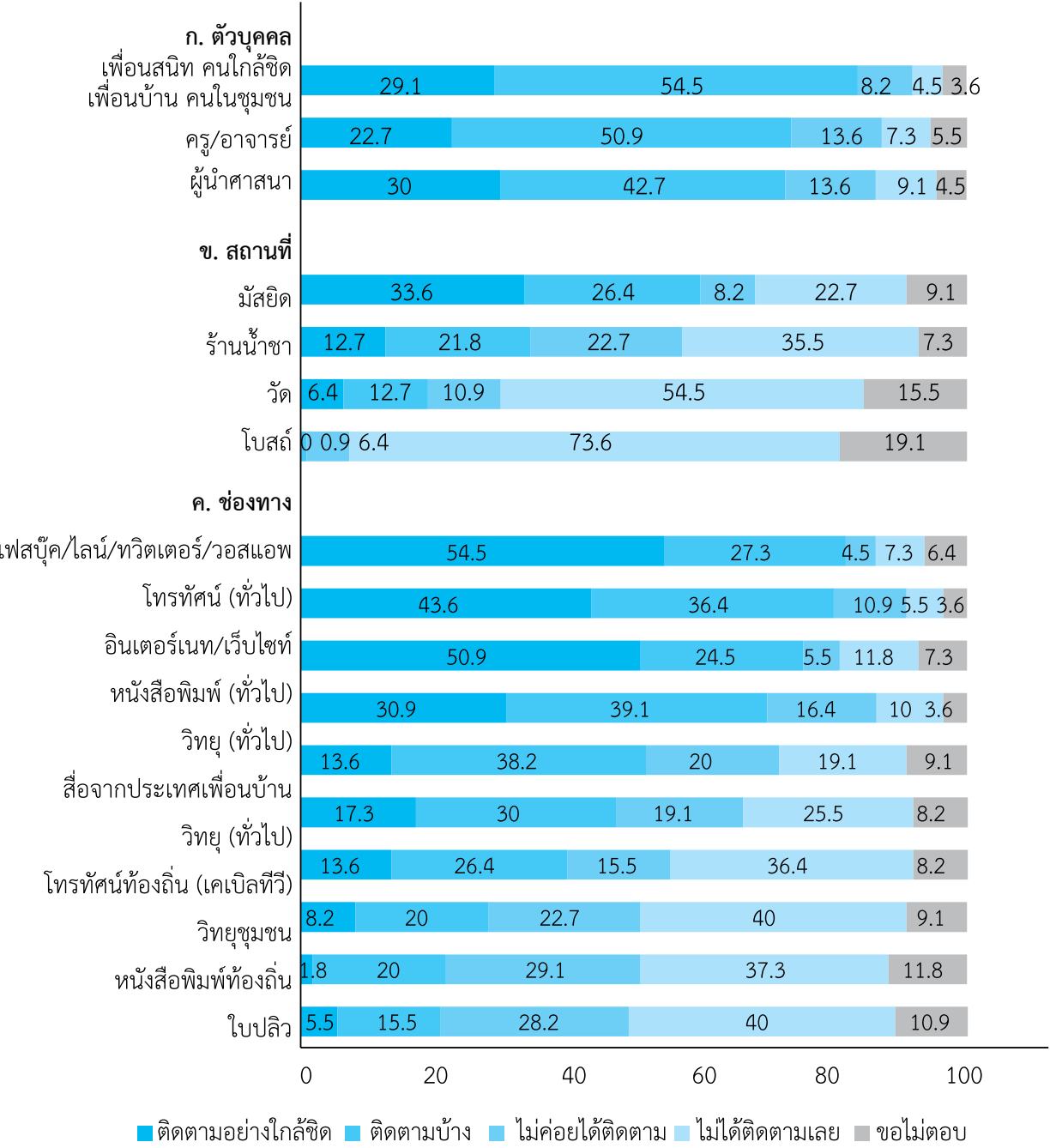
แผนภาพที่ 71: อาชีพหลัก (Q12-ผู้นำความคิด)

พฤติกรรมการติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆ

ในแง่ของตัวบุคคล ประชาชนจะติดตามหรือได้รับข่าวสารจากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน และคนในชุมชนมากที่สุด (ร้อยละ 83.6) และสถานที่ที่ประชาชนจะติดตามข่าวสารมากที่สุดคือ มัสยิด (ร้อยละ 60) แต่หากถามถึงช่องทางต่างๆ ที่จะใช้ในการติดตามข่าวสารนั้น ประชาชนส่วนใหญ่จะดูจากเฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอฟมากที่สุด (ร้อยละ 81.8) รองลงมาจะเป็นโทรทัศน์ทั่วไป (ร้อยละ 80) อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ (ร้อยละ 75.4) และหนังสือพิมพ์ทั่วไปตามมาเป็นอันดับที่สี่ (ร้อยละ 70)

แผนภาพที่ 72: ท่านติดตามข่าวต่างๆจากสื่อดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q13-ผู้นำความคิด) (ร้อยละ)

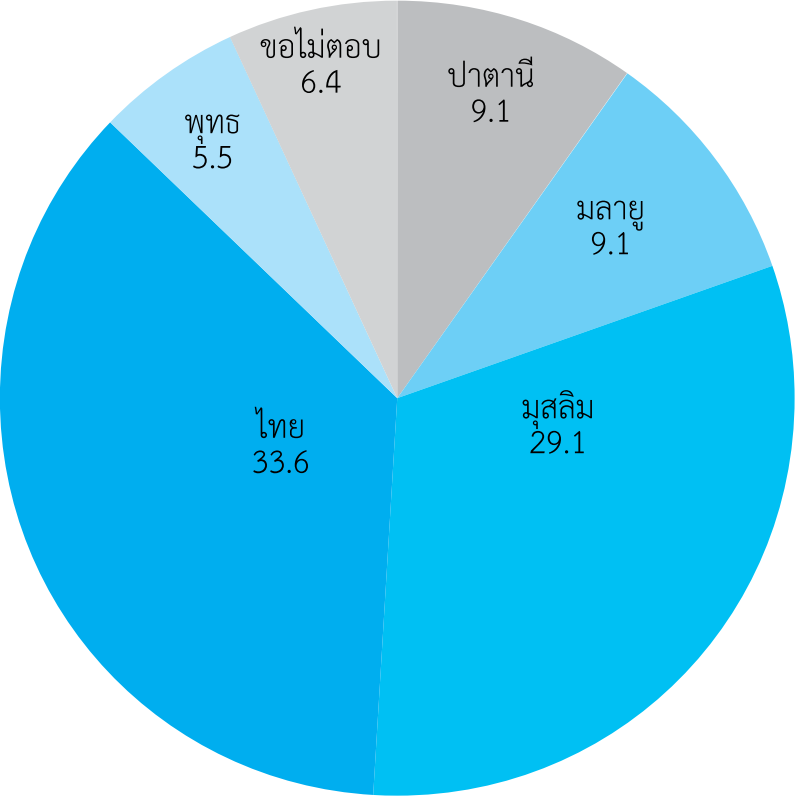

การนิยามตัวตน

คำถามข้อนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์และการนิยามตัวตน โดยต้องการที่จะทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร เช่น เป็นคนมุสลิม คนมลายู คนปาตานี คนไทย คนจีน คนคริสต์ หรือคนพุทธ เป็นต้น ตัวเลือกที่ให้จะคละกันระหว่างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนา ซึ่งจะทำให้เห็นว่าผู้ตอบให้น้ำหนักกับอัตลักษณ์หรือตัวตนของตัวเองในมิติใด ระหว่างเชื้อชาติหรือศาสนา

ทั้งนี้ พบว่าผู้นำความคิดส่วนใหญ่นิยามตนเองจากฐานของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือเป็นคนไทย (ร้อยละ 33.6) และมุสลิม (ร้อยละ 29.1) รองลงมาคือมองว่าตนเป็นคนมลายูในสัดส่วนที่เท่าๆ กับคนที่มองว่าตนเป็นคนปาตานี (ร้อยละ 9.1) และคนพุทธ (ร้อยละ 5.5) ตามลำดับ

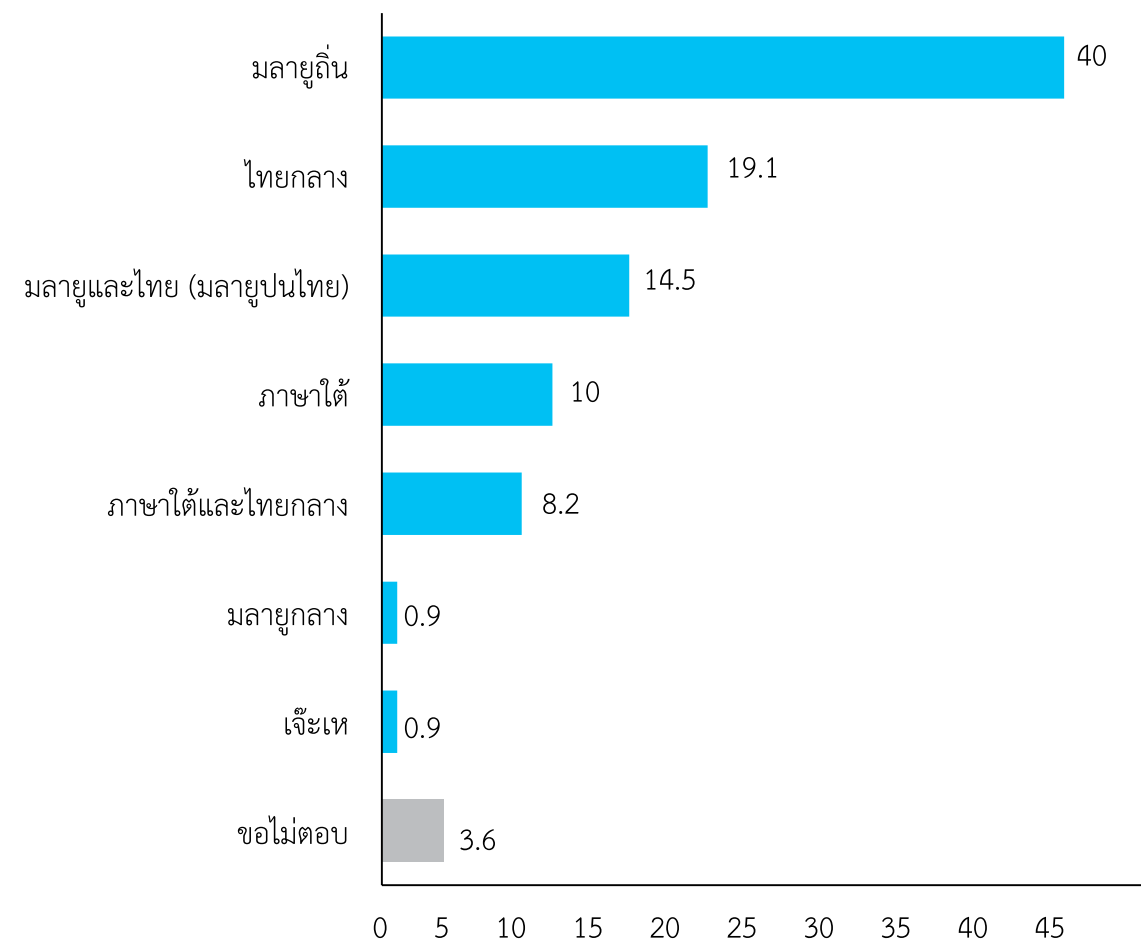
แผนภาพที่ 73: ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร (Q4-ผู้นำความคิด)

พฤติกรรมและทักษะการใช้ภาษา

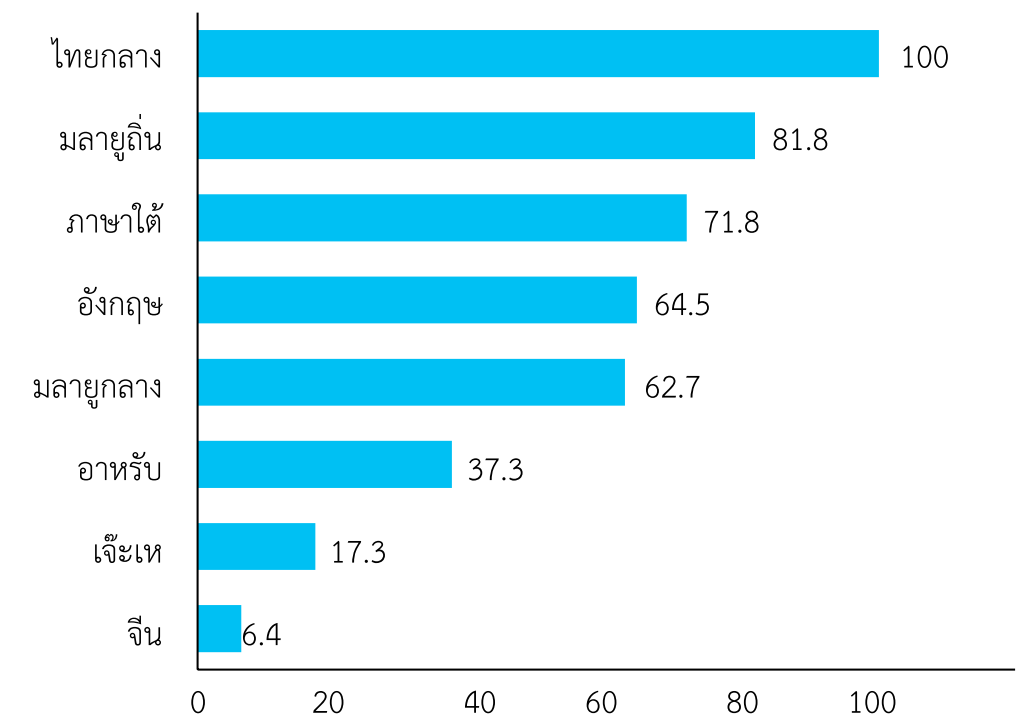
ภาษาที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่พูดเป็นประจำในครัวเรือน คือ ภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 40) รองลงมาคือ ภาษาไทยไม่ว่าจะเป็นภาษาใต้หรือไทยกลาง (ร้อยละ 37.3) ถัดมาเป็นภาษามลายูปนไทย (ร้อยละ 14.5)

แผนภาพที่ 74: ท่านพูดภาษาใดเป็นประจำในครัวเรือน (Q6-ผู้นำความคิด)

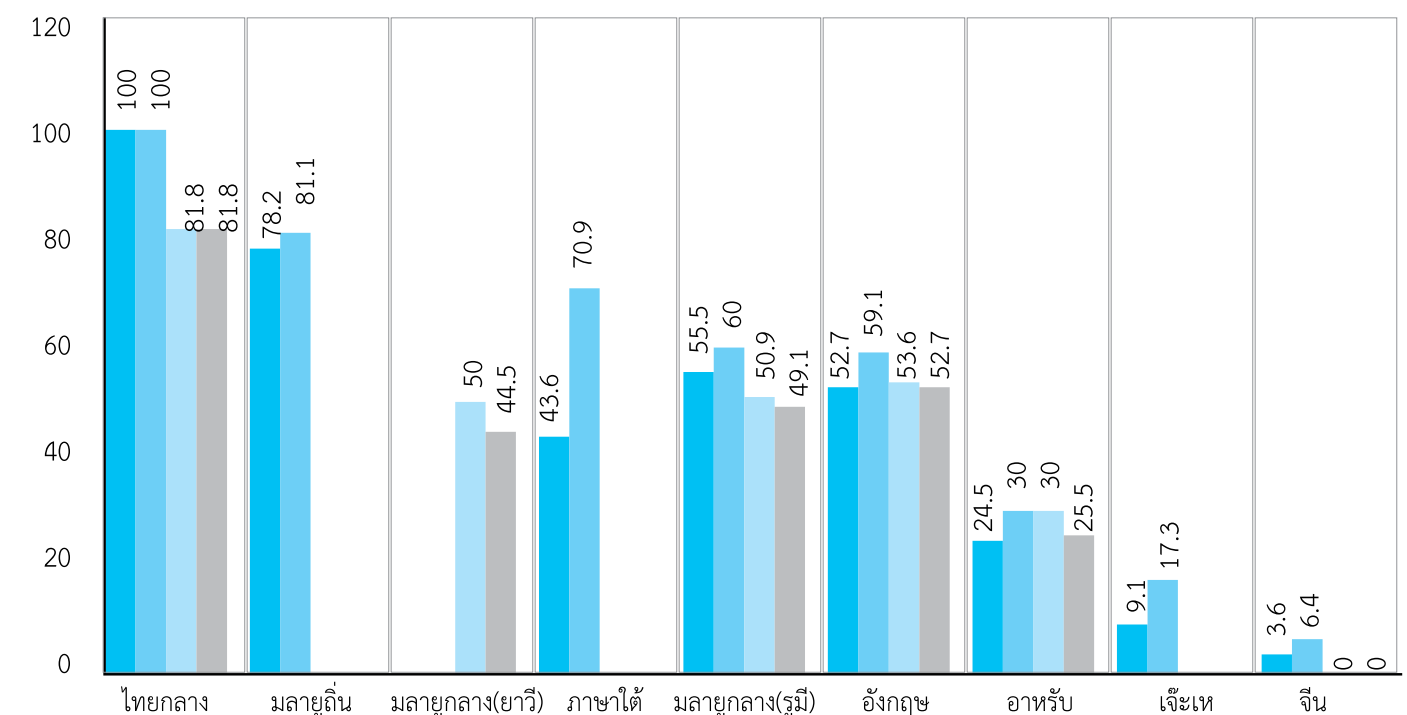

เมื่อถามถึงความสามารถในการใช้ภาษา ตลอดจนทักษะในการใช้นั้น พบว่าภาษาสามอันดับแรกที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่สามารถใช้ได้ คือ ภาษาไทยกลาง มลายูถิ่น และภาษาใต้ (ร้อยละ 100, 81.8, และ 71.8 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 75: ท่านสามารถใช้ภาษาอะไรต่อไปนี้ได้บ้าง (Q7-ผู้นำความคิด)

แผนภาพที่ 76: ท่านมีทักษะใดบ้างในการใช้ภาษาเหล่านี้ (Q7-ผู้นำความคิด)

สำหรับทักษะในการใช้ภาษานั้น โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีทักษะในการใช้ภาษาไทยกลางได้สูงกว่าภาษาอื่นในทุกด้านทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน (ร้อยละ 100, 100, 81.8, และ 81.8 ตามลำดับ) รองลงมาคือภาษามลายูถิ่น (ฟังได้ร้อยละ 81.1 และพูดได้ร้อยละ 78.2) ถัดมาคือ ภาษาใต้ (ฟังได้ร้อยละ 70.9 และพูดได้ร้อยละ 43.6) ภาษามลายูกลาง (ฟังได้ร้อยละ 60, พูดได้ร้อยละ 55.5, อ่านตัวอักษรยาวีได้ร้อยละ 50, เขียนตัวอักษรยาวีได้ร้อยละ 44.5, อ่านตัวอักษรรูมีได้ร้อยละ 50.9, และเขียนตัวอักษรรูมีได้ร้อยละ 49.1) และภาษาอังกฤษ (ฟังได้ร้อยละ 59.1, พูดได้ร้อยละ 52.7, อ่านได้ร้อยละ 53.6, และเขียนได้ร้อยละ 52.7)

4.7 สรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำความคิด

ในภาพรวม สัดส่วนของกลุ่มผู้นำความคิดที่เลือกตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” นั้นมีน้อยกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปมาก ซึ่งสะท้อนว่า ผู้นำความคิดอาจมีความกล้าที่จะตอบและ/หรือมีข้อมูลในเรื่องต่างๆ มากกว่าประชาชนทั่วไป

ในแง่ของผลกระทบจากสถานการณ์ที่มีต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้นำความคิดส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับผลกระทบทางด้านความมั่นคงปลอดภัยและการเดินทางในชีวิตประจำวันมากที่สุด และจะรู้สึกไม่ปลอดภัยหากต้องออกจากบ้านในเวลากลางคืน และอยู่ใกล้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ

สำหรับความพยายามในการแก้ไขปัญหาภายใต้รัฐบาลปัจจุบันที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น คนส่วนใหญ่รู้สึกว่าสถานการณ์ความรุนแรงในภาพรวมยังคงเหมือนเดิม ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือแย่ลงเป็นพิเศษ และให้คะแนนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4 จากคะแนนเต็ม 10

ด้านมุมมองต่อความรุนแรง คนส่วนใหญ่ต่างมองว่า หากความรุนแรงลดลง ก็จะมีผลทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในการแก้ไขปัญหา แต่ในขณะเดียวกันก็มีความกังวลว่า ถ้าความรุนแรงลดลงแล้ว อาจจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจจะแก้ปัญหาอย่างจริงจังอีกต่อไป ซึ่งมีนัยที่สะท้อนว่า การยุติความรุนแรงเพียงอย่างเดียวไม่ใช่สิ่งที่ผู้คนในสังคมต้องการ หากแต่ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องแก้ปัญหาความขัดแย้งต่อไปอย่างจริงจังด้วย แม้จะไม่มีความรุนแรงก็ตาม

สำหรับสาเหตุของความรุนแรงนั้น ผู้นำความคิดส่วนใหญ่มองว่าความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากหลายสาเหตุปะปนกัน ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้ตัวเองประมาณ นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม และกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดค้ำของเถื่อน ทั้งนี้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรงในสายตาของผู้นำความคิดนั้นมีทั้งขบวนการ กลุ่มยาเสพติดน้ำมันเถื่อน และรัฐบาล

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงนั้น ผู้นำความคิดจำนวนมากสนับสนุนให้ใช้การพูดคุยเจรจา (ร้อยละ 80.9) โดยทั้งรัฐบาลและขบวนการต่างก็ต้องปรับตัวและประนีประนอมกัน ไม่ใช่เฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ต้องปรับตัว อย่างไรก็ตาม เมื่อถามว่ามีความเชื่อมั่นและพอใจกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้หรือไม่ ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เชื่อมั่นและไม่พอใจ และมีความกังวลว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะไม่รับฟังกัน และไม่ทำตามที่ดีตกลงกัน อีกทั้งกังวลว่า รัฐแค่ต้องการจะยุติความรุนแรงเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ตั้งใจที่จะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืนนี้ จากการสำรวจพบว่าผู้นำความคิดเกือบทั้งหมดเคยได้ยินข่าวกระบวนการพูดคุยและติดตามข่าวอยู่ตลอดเวลา

ทั้งนี้ หากมองไปในอีก 5 ปีข้างหน้า ผู้นำความคิดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.9) ต่างมีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพขึ้นได้ ซึ่งความตั้งใจจริงของรัฐบาลและขบวนการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้นำศาสนาอิสลาม อูstadh องค์กรภาคประชาสังคม นักวิชาการ และเยาวชนนักศึกษา จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้กระบวนการพูดคุยประสบความสำเร็จได้ โดยควรรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทีมพูดคุยทั้งของรัฐบาลและขบวนการ

ประเด็นที่คิดว่าทั้งสองฝ่ายควรจะคุยกันในเวลานี้ 3 ประเด็นแรก คือ กระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน การเมืองการปกครอง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ส่วนมาตรการรูปธรรมเร่งด่วนที่อยากให้รับดำเนินการคือ การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุรุนแรงต่อเป้าหมายอ่อน การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน และการแก้ไขปัญหายาเสพติด

นอกจากเรื่องเฉพาะหน้าเหล่านี้แล้ว หากต้องการจะแก้ปัญหาให้ได้อย่างยั่งยืนนั้น ผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.7) เห็นว่าจำเป็นต้องคุยกันถึงเรื่องรูปแบบการปกครองด้วย โดยสิ่งที่อยากเห็นมากที่สุด คือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยรูปแบบพิเศษที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของพื้นที่ (ร้อยละ 62.7) รองลงมาคือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยรูปแบบที่เหมือนกับส่วนอื่นๆของประเทศ (ร้อยละ 35.4) ส่วนอีกร้อยละ 17.2 ต้องการที่จะได้เอกราชเป็นรัฐอิสระ แยกออกจากประเทศไทย และอีกร้อยละ 14.5 ไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ

5

ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิด

ในส่วนนี้จะเป็นการนำความคิดเห็นแต่ละประเด็นของประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดมาเปรียบเทียบกันในรูปแบบของตาราง ซึ่งจะเป็นการสรุปสาระสำคัญที่ทำให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มนี้คิดเหมือนกันหรือต่างกันประเด็นใดบ้างอย่างไร

ตารางที่ 32: เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้นำความคิด

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่		
1) ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์	ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านประสบการณ์ตรง (ร้อยละ 84.5) แต่หากเคยผ่าน ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต (ร้อยละ 39.3)	ส่วนใหญ่เคยผ่านประสบการณ์ตรง (ร้อยละ 51.8) โดยจะเป็นกรณีที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตมากที่สุด (ร้อยละ 14.6)

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
2) ผลกระทบจาก สถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	3 เรื่องแรกที่กระทบมากที่สุด คือ - เศรษฐกิจการประกอบอาชีพรายได้ (ร้อยละ 69.1) - การเดินทางในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 64.5) - ความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 64.3)	3 เรื่องแรกที่กระทบมากที่สุด คือ - ความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 80.9) - การเดินทางในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 80.9) - เศรษฐกิจการประกอบอาชีพรายได้ (ร้อยละ 74.6)
3) ความรู้สึกปลอดภัย	3 เรื่องแรกที่รู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุด คือ - การออกจากบ้านเวลากลางคืน (ร้อยละ 69.7) - การอยู่ใกล้กับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ (ร้อยละ 62.3) - การพบปะพูดคุยกับคนที่เราไม่รู้จัก (ร้อยละ 62)	3 เรื่องแรกที่รู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุด คือ - การวิจารณ์ขบวนการเคลื่อนไหว (ร้อยละ 80.9) - การออกจากบ้านเวลากลางคืน (ร้อยละ 80) - การแสดงความเห็นเรื่องเอกราช (ร้อยละ 78.2)
4) การติดต่อสัมพันธ์ของคนในสังคม	ส่วนใหญ่รู้สึกต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (ร้อยละ 53.1) ในขณะที่อีกร้อยละ 33.4 รู้สึกว่าคนส่วนใหญ่ไว้ใจได้	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าคนส่วนใหญ่ไว้ใจได้ (ร้อยละ 54.5) ในขณะที่อีกร้อยละ 39.1 รู้สึกว่าต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน
5) การปฏิบัติกับคนไทย พุทธ/จีนและคนมลายู มุสลิม	เรื่องที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าคนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติดีกว่าคนมลายูมุสลิม คือ กระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 17.8) และความมั่นคง (ร้อยละ 16.8) ส่วนเรื่องที่คนมลายูมุสลิมได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนไทยพุทธ/จีนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับเรื่องอื่นๆ คือ ศาสนา (ร้อยละ 6.5) และภาษา (ร้อยละ 5.4)	เรื่องที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าคนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติดีกว่าคนมลายูมุสลิมคือ ความมั่นคง (ร้อยละ 50.9) และกระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 40.9) ส่วนเรื่องที่คนมลายูมุสลิมได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนไทยพุทธ/จีนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับเรื่องอื่นๆ คือ ศาสนาและภาษา (ร้อยละ 24.5 เท่ากัน)

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
6) การทำหน้าที่ของหญิงชาย	ส่วนใหญ่มองว่าในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าผู้หญิง (ร้อยละ 59.3) ส่วนในด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 42.9 จะคิดว่าผู้ชายและผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน เช่นเดียวกันกับด้านการสร้างสันติภาพ (ร้อยละ 44.3)	ส่วนใหญ่มองว่าในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าผู้หญิง (ร้อยละ 55.5) เช่นเดียวกับด้านเศรษฐกิจ (ร้อยละ 40) แต่สำหรับด้านการสร้างสันติภาพ ส่วนใหญ่มองว่า ชายและหญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (43.6)
มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล		
7) คำเรียกขบวนการ	ส่วนใหญ่เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่า “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 40) รองลงมาคือ “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” (ร้อยละ 8.7) และ “ผู้ก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 6.8)	ส่วนใหญ่เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่า “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” (ร้อยละ 28.2) รองลงมาคือ “ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแฉะ” (ร้อยละ 24.5) และ “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 14.5)
8) การเคยได้ยินชื่อของขบวนการ	กลุ่มขบวนการที่คนส่วนใหญ่เคยได้ยินมากที่สุด คือ พุโล (ร้อยละ 40.3) รองลงมาคือ ปิอาร์เอ็น (ร้อยละ 39.9) เบอร์ซาตู (ร้อยละ 32.9) มาราปาตานี (ร้อยละ 19.4) ปิไอพีพี (ร้อยละ 6.3) และจีเอ็มไอพี (ร้อยละ 5.2)	กลุ่มขบวนการที่ส่วนใหญ่เคยได้ยินมากที่สุด คือ พุโล (ร้อยละ 96.4) รองลงมาคือ ปิอาร์เอ็น (ร้อยละ 95.5) เบอร์ซาตู (ร้อยละ 94.5) มาราปาตานี (ร้อยละ 83.6) ปิไอพีพี (ร้อยละ 69.1) และจีเอ็มไอพี (ร้อยละ 46.4)

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
9) ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ	ประชาชนส่วนใหญ่มองว่ามีหลายปัจจัยประกอบกัน โดยปัจจัยที่มีสัดส่วนผู้ตอบเกินร้อยละ 60 ขึ้นไป มีดังนี้ คือ การติดยาเสพติด (ร้อยละ 69.4) การขาดการศึกษา (ร้อยละ 67.2) การถูกชักชวนจากสมาชิกขบวนการ (ร้อยละ 64.8) การถูกบังคับข่มขู่ให้เข้าร่วม (ร้อยละ 63.3) และรายได้ไม่พอ ยากจน ว่างงาน (ร้อยละ 60.5)	ผู้นำความคิดส่วนใหญ่มองว่ามีหลายปัจจัยประกอบกัน โดยปัจจัยที่มีสัดส่วนผู้ตอบเกินร้อยละ 60 ขึ้นไป มีดังนี้ คือ ความรู้สึกที่ใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล (ร้อยละ 83.6) การถูกชักชวนจากสมาชิกขบวนการ (ร้อยละ 82.8) การถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 81.8) การรักษาผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย (ร้อยละ 71.8) การปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี (ร้อยละ 70.9) การปกป้องฟื้นฟูศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 69.1) การขาดการศึกษา (ร้อยละ 61.9) และการหลงผิด (ร้อยละ 60.9)
10) เป้าหมายหลักของขบวนการ	ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่รู้ (ร้อยละ 39.3) ในส่วนของคนที่ตอบนั้น มองว่าเป้าหมายหลักของขบวนการคือเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 23) รองลงมาคือ ต้องการอำนาจอิทธิพลเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง (ร้อยละ 12.1)	ส่วนใหญ่มองว่าเป้าหมายหลักของขบวนการคือเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 48.2) รองลงมาคือ ต้องการเขตปกครองพิเศษ (ร้อยละ 22.7)
11) ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการสถานการณ์เหมือนเดิม (ร้อยละ 42.9) รองลงมา รู้สึกว่าดีขึ้น (ร้อยละ 26.1)	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการสถานการณ์เหมือนเดิม (ร้อยละ 45.5) รองลงมา รู้สึกว่าแย่ลง (ร้อยละ 31.8)
12) คะแนนรัฐบาลพล.อ.ประยุทธ์ฯ	คะแนนเฉลี่ย 4.7 จากคะแนนเต็ม 10	คะแนนเฉลี่ย 4 จากคะแนนเต็ม 10

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
มุมมองต่อความรุนแรง		
13) สาเหตุของความรุนแรง	ประชาชนส่วนใหญ่มองว่ามีหลายสาเหตุประกอบกัน โดยสาเหตุที่มีสัดส่วนผู้ตอบเกินร้อยละ 50 ขึ้นไป มีดังนี้ คือ กลุ่มอิทธิพลและค้ายาของเถื่อน (ร้อยละ 56.3) เจ้าหน้าที่รัฐเล็งใช้เองงบประมาณ (ร้อยละ 53.5) การแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ (ร้อยละ 52.4) นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 51.9) และกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ของตัวเอง (ร้อยละ 50.9)	ผู้นำความคิดส่วนใหญ่มองว่ามีหลายสาเหตุประกอบกัน โดยสาเหตุที่มีสัดส่วนผู้ตอบเกินร้อยละ 60 ขึ้นไป มีดังนี้ คือ เจ้าหน้าที่รัฐเล็งใช้เองงบประมาณ (ร้อยละ 77.3) นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 73.7) กลุ่มอิทธิพลและค้ายาของเถื่อน (ร้อยละ 72.7) และการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 60.9)
14) ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง	3 ลำดับแรก คือ กลุ่มยาเสพติด น้ำมันเถื่อน (ร้อยละ 11.8) ขบวนการ (ร้อยละ 10.5) ทหารพราน (ร้อยละ 8.4)	3 ลำดับแรก คือ ขบวนการ (ร้อยละ 24.9) กลุ่มยาเสพติด น้ำมันเถื่อน (ร้อยละ 16.4) รัฐบาล (ร้อยละ 10.3)
15) คำเรียกสถานการณ์	ส่วนใหญ่เรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่า “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 57.8) รองลงมาคือ “การก่อการร้าย” (ร้อยละ 8.3) และ “การก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 8.2)	ส่วนใหญ่เรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่า “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 36.4) รองลงมาคือ “การละเมิดสิทธิมนุษยชน” (ร้อยละ 17.3) “การก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 12.7) และ “สงคราม” (ร้อยละ 10.9)

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
16) ความรุนแรง	ส่วนใหญ่มองว่า หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ไขปัญหาร่วมกันมากขึ้น (ร้อยละ 60.7) แต่ขณะเดียวกันก็มีคนมองว่า หากความรุนแรงลดลง อาจทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง (ร้อยละ 47.2)	ส่วนใหญ่มองว่า หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ไขปัญหาร่วมกันมากขึ้น (ร้อยละ 82.8) แต่ขณะเดียวกันก็มีคนมองว่า หากความรุนแรงลดลง อาจทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง (ร้อยละ 57.3)
มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขและการพูดคุย		
17) ความหมายของสันติภาพ	สันติภาพ หมายถึง - คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี (ร้อยละ 21.5) - การมีอิสรภาพและเสรีภาพ (ร้อยละ 17.6) - การไม่มีความรุนแรง (ร้อยละ 13.3)	สันติภาพ หมายถึง - การมีความยุติธรรมความเป็นธรรม (ร้อยละ 25.6) - คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี (ร้อยละ 20.8) - การมีอิสรภาพและเสรีภาพ (ร้อยละ 19.9)
18) ความหมายของสันติสุข	สันติสุข หมายถึง - คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี (ร้อยละ 19.5) - การไม่มีความรุนแรง (ร้อยละ 14.8) - การมีความยุติธรรม/ความเป็นธรรม (ร้อยละ 12.1)	สันติสุข หมายถึง - คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี (ร้อยละ 19.5) - การไม่มีความรุนแรง (ร้อยละ 17.3) - การมีความยุติธรรมความเป็นธรรม (ร้อยละ 13.8)
19) ความหมายของกระบวนการสันติภาพ	ส่วนใหญ่มองว่ากระบวนการสันติภาพ คือ การที่รัฐบาลและขบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอมกัน (ร้อยละ 51.1)	ส่วนใหญ่มองว่ากระบวนการสันติภาพ คือ การที่รัฐบาลและขบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอมกัน (ร้อยละ 72.7)
20) การรับทราบข่าวสารกระบวนการพูดคุย	มีทั้งที่เคยได้ยินข่าว (ร้อยละ 51.1) และไม่เคยได้ยินข่าว (ร้อยละ 43.1)	เกือบทั้งหมดเคยได้ยินข่าว (ร้อยละ 94.5)

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
21) ความสนใจติดตามข่าว	มีทั้งที่ไม่ได้ติดตามข่าว (ร้อยละ 45.9) และติดตามข่าว (ร้อยละ 45.7)	จำนวนมากสนใจติดตามข่าว (ร้อยละ 80.9)
22) การทราบข่าวหัวหน้าคณะพูดคุย	เกือบทั้งหมดไม่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลและขบวนการคือใคร (ร้อยละ 91.9 และ 93.7 ตามลำดับ) แต่โดยเปรียบเทียบแล้วจะรู้จักหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลมากกว่าของขบวนการเล็กน้อย	มีผู้ที่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลและขบวนการคือใคร ร้อยละ 42.7 และ 40 ตามลำดับ โดยเปรียบเทียบแล้วจะรู้จักหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลมากกว่าของขบวนการเล็กน้อย
23) ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการพูดคุยจะทำให้บรรยากาศดีขึ้น (ร้อยละ 48.3)	รู้สึกว่าการพูดคุยจะทำให้บรรยากาศดีขึ้นและแยกลงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 45.3 และร้อยละ 43.5 ตามลำดับ)
24) การสนับสนุนการพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางแก้ปัญหา	ส่วนใหญ่สนับสนุนให้ใช้การพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ร้อยละ 56.1) อีกร้อยละ 6.9 ไม่สนับสนุน และร้อยละ 26.7 ไม่แน่ใจ	จำนวนมากสนับสนุนให้ใช้การพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ร้อยละ 80.9) อีกร้อยละ 2.7 ไม่สนับสนุน และร้อยละ 12.7 ไม่แน่ใจ
25) ข้อกังวลต่อการพูดคุย	ข้อกังวล 3 ลำดับแรก คือ - ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง (ร้อยละ 66.6) - สถานการณ์อาจรุนแรงมากขึ้น (ร้อยละ 65.3) - ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามข้อตกลงกัน (ร้อยละ 62.7)	ข้อกังวล 3 ลำดับแรก คือ - ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง (ร้อยละ 79.1) - ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามข้อตกลงกัน (ร้อยละ 79.1) - รัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน (ร้อยละ 71.8)

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
26) ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย	ส่วนใหญ่รู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 31.7) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกไม่เชื่อมั่นว่าการพูดคุยที่เกิดขึ้นนี้จะแก้ปัญหาได้ (ร้อยละ 29.1)	ส่วนใหญ่รู้สึกไม่เชื่อมั่นว่าการพูดคุยที่เกิดขึ้นนี้จะแก้ปัญหาได้ (ร้อยละ 50) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกเชื่อมั่น (ร้อยละ 30)
27) ความพอใจต่อความก้าวหน้าของ การพูดคุย	ส่วนใหญ่รู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 43.1) รองลงมารู้สึกพอใจ (ร้อยละ 23.9)	ส่วนใหญ่รู้สึกไม่พอใจกับความก้าวหน้าของการพูดคุย (ร้อยละ 44.5) ส่วนที่พอใจมีอยู่ร้อยละ 19.1
28) ความหวังต่อการเกิดสันติภาพ	ส่วนใหญ่มีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพได้ภายใน 5 ปีข้างหน้า (ร้อยละ 44.6) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกว่าไม่มีความหวัง (ร้อยละ 31.8)	ส่วนใหญ่มีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพได้ภายใน 5 ปีข้างหน้า (ร้อยละ 60.9) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกว่าไม่มีความหวัง (ร้อยละ 32.7)
ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย		
29) กลุ่มบุคคลที่จะมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จ	3 ลำดับแรก คือ นักการเมือง ผู้นำศาสนาอิสลาม และอุstadax	3 ลำดับแรก คือ นักวิชาการมหาวิทยาลัย ผู้นำศาสนาอิสลาม และองค์กรภาคประชาสังคม
30) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จำเป็น	ส่วนใหญ่อยากให้องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย (ร้อยละ 51.3)	ส่วนใหญ่อยากให้องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย (ร้อยละ 85.5)
31) การทำประชามติ	หากมีการทำประชามติ ส่วนใหญ่อยากให้ทำเฉพาะในพื้นที่ (ร้อยละ 39.9) อีกส่วนหนึ่งอยากให้ทำทั่วประเทศ (ร้อยละ 30.1)	หากมีการทำประชามติ ส่วนใหญ่อยากให้ทำเฉพาะในพื้นที่ (ร้อยละ 52.8) อีกส่วนหนึ่งอยากให้ทำทั่วประเทศ (ร้อยละ 28.2)
32) กลุ่มที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพ	3 ลำดับแรก คือ รัฐบาล ผู้นำศาสนาอิสลาม และขบวนการ	3 ลำดับแรก คือ รัฐบาล ขบวนการและองค์กรภาคประชาสังคม

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
33) ประเด็นที่อยากให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเวลา	3 ลำดับแรก คือ - การพัฒนาเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ (ร้อยละ 19.4) - ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (ร้อยละ 15.5) - การแก้ไขปัญหาอาชญากรรม (ร้อยละ 15.2)	3 ลำดับแรก คือ - กระบวนการยุติธรรมสิทธิมนุษยชน (ร้อยละ 18.3) - การเมืองการปกครอง (ร้อยละ 18) - ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (ร้อยละ 14.1)
34) ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน	ส่วนหนึ่งมองว่า ควรมีการนิรโทษกรรมบางส่วนในคดีที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้เดินหน้าไปได้ (ร้อยละ 27.5) รองลงมามองว่า สังคมไม่ควรยอมให้มีการดเว้นโทษไม่ว่าจะกรณีใด (ร้อยละ 23.7)	ส่วนใหญ่มองว่า ควรมีการนิรโทษกรรมบางส่วนในคดีที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้เดินหน้าไปได้ (ร้อยละ 52.7) ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งมองว่า ควรนิรโทษกรรมทุกกรณีเพื่อแลกกับสันติภาพ (ร้อยละ 17.3)
35) แนวทางการปกครองที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งรุนแรง	ส่วนใหญ่ตอบว่า “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” รวมกันคิดเป็นร้อยละ 45.9 สำหรับในส่วนของผู้ที่ตอบ ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ (ร้อยละ 45.8) ในขณะที่อีกร้อยละ 8.3 มองว่า พื้นที่นี้ต้องเป็นรัฐอิสระเท่านั้น ปัญหาจึงจะยุติได้	ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ (ร้อยละ 52.7) ในขณะที่อีกร้อยละ 10.9 มองว่า พื้นที่นี้ต้องเป็นรัฐอิสระเท่านั้น ปัญหาจึงจะยุติได้ ทั้งนี้ มีผู้ไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกัน คิดเป็นร้อยละ 18.1
36) ความจำเป็นของการคุยเรื่องรูปแบบการปกครอง	ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความจำเป็นต้องคุยกันเรื่องรูปแบบการปกครองหากต้องการจะแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน (ร้อยละ 58.1) ในขณะที่ร้อยละ 5.8 เห็นว่าไม่จำเป็น	ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความจำเป็นต้องคุยกันเรื่องรูปแบบการปกครองหากต้องการจะแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน (ร้อยละ 82.7) ในขณะที่ร้อยละ 12.8 เห็นว่าไม่จำเป็น

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
37) รูปแบบการปกครองที่อยากเห็น	ส่วนใหญ่อยากเห็นการกระจายอำนาจที่มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแต่ยังอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญไทยในรูปแบบพิเศษ (ร้อยละ 32.4) รองลงมาคือรูปแบบการกระจายอำนาจที่เหมือนกับพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 28.1) รูปแบบปัจจุบันโดยไม่เปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 15.3) และรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 12.7)	ส่วนใหญ่อยากเห็นการกระจายอำนาจที่มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแต่ยังอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญไทยในรูปแบบพิเศษ (ร้อยละ 62.7) รองลงมาคือรูปแบบการกระจายอำนาจที่เหมือนกับพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 35.4) รูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 17.2) และรูปแบบปัจจุบันโดยไม่เปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 14.5)
38) คำเรียกพื้นที่	ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเรียกพื้นที่นี้ว่า “จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ร้อยละ 43.6) รองลงมาคือเรียกเป็นรายจังหวัด คือ “จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา” (ร้อยละ 28.8) และถัดมาเป็นกลุ่มชื่อ “ปาตานี/ฟาฏอนี/อัล-ฟาฏอนี” รวมกันคิดเป็นร้อยละ (9.7)	ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเรียกพื้นที่นี้ว่า “จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ร้อยละ 38.2) รองลงมาคือเรียกเป็นรายจังหวัดคือ “จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา” (ร้อยละ 30) และถัดมาเป็นกลุ่มชื่อ “ปาตานี/ฟาฏอนี/อัล-ฟาฏอนี” รวมกันคิดเป็นร้อยละ (23.7)
39) มาตรการที่ควรเร่งดำเนินการ	3 ลำดับแรก คือ - การแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 81.3) - การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 74.5) - การปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยา ให้มีความเป็นธรรม (ร้อยละ 68.5)	3 ลำดับแรก คือ - การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุรุนแรง กับเป้าหมายอ่อน (ร้อยละ 93.6) - การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 91.8) - การแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 86.3)
ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม		
40) จำนวน	1,570 คน	110 คน
41) เพศ	ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57)	ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 86.4)
42) อายุเฉลี่ย	43 ปี	53 ปี

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
43) ศาสนา	ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 76.8)	ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 66.4)
44) การศึกษา	ส่วนใหญ่จบการศึกษาสายสามัญระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 39.3) สำหรับสายศาสนา ส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษา (ร้อยละ 36.8)	ส่วนใหญ่จบการศึกษาสายสามัญระดับปริญญาโท (ร้อยละ 35.5) สำหรับสายศาสนา มีคนที่จบระดับปลาย (ชานาวิทย์) (ร้อยละ 25.5)
45) รายได้	ส่วนใหญ่มียรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน (ร้อยละ 80.8) และรู้สีกว่ารายได้ครอบคลุมไม่พอใช้จ่าย (ร้อยละ 71.9)	ส่วนใหญ่มียรายได้สูงกว่า 30,000 บาท ต่อเดือน (ร้อยละ 42.7) และรู้สีกว่ารายได้ครอบคลุมเพียงพอสำหรับการใช้จ่าย (ร้อยละ 85.5)
46) อาชีพ	ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมง และเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 41.2)	ส่วนใหญ่เป็นผู้นำศาสนา ครูอาจารย์ นักวิชาการ (ร้อยละ 36.3)
47) ช่องทางในการติดตามข่าวสาร	ในแง่สื่อที่เป็นตัวบุคคล จะติดตามจากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้านและคนในชุมชนมากที่สุด สำหรับสถานที่จะเป็นมัสดยิตที่จะติดตามข่าวมากที่สุด ส่วนตัวสื่อที่เป็นช่องทางติดตามข่าวนั้น จะเป็นโทรทัศน์ทั่วไปมากที่สุด	ในแง่สื่อที่เป็นตัวบุคคล จะติดตามจากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้านและคนในชุมชนมากที่สุด สำหรับสถานที่จะเป็นมัสดยิตที่จะติดตามข่าวมากที่สุด ส่วนตัวสื่อที่เป็นช่องทางติดตามข่าวนั้น จะเป็นเพสบุ๊ค/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอฟมากที่สุด
48) การนิยามตัวตน	ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็น - มุสลิม (ร้อยละ 47.5) - ไทย (ร้อยละ 24.7) - มลายู (ร้อยละ 19) - พุทธ (ร้อยละ 5.2) - ปาตานี (ร้อยละ 1.9)	ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็น - ไทย (ร้อยละ 33.6) - มุสลิม (ร้อยละ 29.1) - มลายู (ร้อยละ 9.1) - ปาตานี (ร้อยละ 9.1) - พุทธ (ร้อยละ 5.5)
49) การใช้ภาษา	ภาษาที่คนส่วนใหญ่ใช้พูดในครัวเรือนมากที่สุดคือ ภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 58.2)	ภาษาที่คนส่วนใหญ่ใช้พูดในครัวเรือนมากที่สุดคือ ภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 40)

ภาคผนวก ก

ระเบียบวิธีวิจัย

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งที่ 2 (Peace Survey 2) นี้ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เช่นเดียวกันกับการศึกษารอบที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมอง ความต้องการ และข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอีกสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา อันประกอบด้วยอำเภอเทพา นาทวี จะนะและสะบ้าย้อย ต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้น และเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ให้กับรัฐบาล กลุ่มผู้ที่เห็นต่างจากรัฐ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป และผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยคณะวิจัยได้ร่วมกันทบทวนและพัฒนาแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลในครั้งที่ผ่านมา โดยข้อคำถามหลักในแบบสอบถามยังคงเดิมเกือบทั้งหมดสำหรับรูปแบบและวิธีการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

1.1 พื้นที่ในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในพื้นที่จังหวัดสงขลา อันประกอบด้วยอำเภอเทพา นาทวี จะนะและสะบ้าย้อย ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) คือการใช้หลักความน่าจะเป็นในทางสถิติ เพื่อประกันว่า ทุกคนทุกหน่วยในประชากรที่ศึกษา มีโอกาสเท่ากันในการถูกเลือก (the same probability of selection) มีความน่าเชื่อถือ

ของความเป็นตัวแทน (representation) ของกลุ่มตัวอย่างจะทำให้ผลการสำรวจ มีความคลาดเคลื่อนทางสถิติในระดับที่ยอมรับได้ โดยมีขั้นตอนในการสุ่ม ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มระดับตำบล จะทำการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) จากตำบลทั้งหมดที่มีอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา โดยได้ตำบลตัวอย่างจำนวน 123 ตำบล
- ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มระดับหมู่บ้าน จะทำการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) จากหมู่บ้านที่มีในตำบลที่ถูกสุ่มไว้ โดยได้หมู่บ้านตัวอย่างจำนวน 131 หมู่บ้าน
- ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มเลือกครัวเรือนด้วยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) โดยสุ่มหมู่บ้านหรือชุมชนละ 12 ครัวเรือน และทำการสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,572 ตัวอย่าง

1.2 รายละเอียดขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

โครงการฯ จะสำรวจครัวเรือนที่ได้จากการสุ่มในพื้นที่สามจังหวัด (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) และสี่ อำเภอในจังหวัดสงขลา (เทพา นาทวี จะนะ สะบ้าย้อย) จำนวน 131 หมู่บ้าน/ชุมชน หมู่บ้านละ 12 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 1,572 ตัวอย่าง ซึ่งจะสุ่มเฉพาะผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-70 ปี โดยมีขั้นตอนในการสุ่มหาหมู่บ้านเป้าหมาย และการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นแรก ทำการเลือกตำบลจากอำเภอ 37 อำเภอ ในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสี่อำเภอจังหวัดสงขลา ด้วยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ โดยแต่ละอำเภอจะเลือกตำบลตามสัดส่วนของจำนวนตำบล ซึ่งมีการกำหนดช่วงของตำบลและจำนวนตำบลที่จะสุ่มในแต่ละช่วง โดยได้จำนวนรวมของตำบลตัวอย่างทั้งหมด 123 ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนตำบลเป้าหมาย

ช่วงชั้นของตำบล	จำนวนตำบลที่จะสุ่ม	จำนวนอำเภอในแต่ละช่วงชั้น	จำนวนตำบลตัวอย่างทั้งหมด
2-4	2	10	20
5-8	3	12	36
9-12	4	9	36
13-16	5	5	25
17-18	6	1	6
จำนวนรวมของตำบลตัวอย่างทั้งหมด			123

ขั้นที่สอง ทำการเลือกหมู่บ้าน ชุมชน อาเภอหรือเขตที่กำหนดตามหน่วยเลือกตั้ง ในแต่ละตำบลหรือแขวงเลือกมา 1 ชุมชน ยกเว้นในตำบลที่มี 13 หมู่บ้าน/ชุมชนขึ้นไป จะเลือกมา 2 หมู่บ้าน/ชุมชน และตำบลที่มี 26 หมู่บ้าน/ชุมชน ขึ้นไป จะเลือกมา 3 หมู่บ้าน/ชุมชน โดยได้จำนวนรวมของตำบลตัวอย่างทั้งหมด 131 ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนหมู่บ้านเป้าหมาย

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้านเป้าหมาย
ยะลา ¹²	8	25	26
ปัตตานี ¹³	12	44	44
นราธิวาส ¹⁴	13	38	44
สงขลา ¹⁵	4	16	17
รวมทั้งหมด	37	123	131

ขั้นที่สาม ทำการสุ่มเลือกครัวเรือนด้วยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ หมู่บ้านหรือชุมชนละ 12 ครัวเรือน และขั้นสุดท้ายทำการสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในระดับครัวเรือน ทั้งหมด 1,572 ตัวอย่าง จะสุ่มเฉพาะผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-70 ปี ที่อาศัยอยู่จริงในพื้นที่ โดยอาศัยฐานข้อมูลครัวเรือนจากฐานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2558 โดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ในการสุ่มหาบ้านตัวอย่างนั้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- นำจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านเป้าหมาย หาคด้วยจำนวนครัวเรือนที่ต้องการต่อหมู่บ้าน (หมู่บ้านละ 12 ครัวเรือน) ซึ่งจะทำได้ช่วงห่างของบ้านในหมู่บ้านนั้นๆ
- ทำการสุ่มเลือกครัวเรือนเริ่มต้น โดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel
- นำจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านมาเรียงกัน โดยมีจุดเริ่มต้นจากตัวเลขที่สุ่มได้ และทำการนับช่วงห่างของบ้านในหมู่บ้านนั้นๆ ที่ได้จากการคำนวณ จนครบตามจำนวนครัวเรือนที่ต้องการ (หมู่บ้านละ 8 ครัวเรือน)

¹² จังหวัดยะลา มีทั้งสิ้น 8 อำเภอ 58 ตำบล 449 หมู่บ้าน/ชุมชน

¹³ จังหวัดปัตตานี มีทั้งสิ้น 12 อำเภอ 115 ตำบล 679 หมู่บ้าน/ชุมชน

¹⁴ จังหวัดนราธิวาส มีทั้งสิ้น 13 อำเภอ 78 ตำบล 668 หมู่บ้าน/ชุมชน

¹⁵ สี่อำเภอในจังหวัดสงขลา มีทั้งสิ้น 40 ตำบล 360 หมู่บ้าน/ชุมชน

- เมื่อได้ครัวเรือนเป้าหมายแล้ว จะสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน โดยจะนำสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 18-70 ปี มาเรียงข้อมูลจากอายุน้อยไปหามาก และสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนโดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel

การสุ่มตัวอย่างระดับครัวเรือน (บ้านสำรวจ)

กรณีที่ครัวเรือนเป้าหมายที่ทำการสุ่มไม่เพียงพอต่อการเก็บข้อมูล ทางคณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสุ่มตัวอย่างในระดับพื้นที่ ไว้ดังนี้

- ทำการสุ่มครัวเรือนสำรวจ จำนวน 24 ครัวเรือน โดยนำจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านเป้าหมายที่เหลือหารด้วยจำนวนครัวเรือนที่ต้องการต่อหมู่บ้าน (หมู่บ้านละ 24 ครัวเรือน) ซึ่งทำให้ได้ช่วงห่างของบ้าน
- ทำการสุ่มเลือกครัวเรือนเริ่มต้น โดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel
- นำจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านมาเรียงกัน โดยมีจุดเริ่มต้นจากตัวเลขที่สุ่มได้ และนับช่วงห่างของบ้านในหมู่บ้านนั้นๆ ที่ได้จากการคำนวณ จนครบตามจำนวนครัวเรือนที่ต้องการ
- เมื่อได้ครัวเรือนสำรวจแล้วจะสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน โดยจะนำสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 18-70 ปี มาเรียงข้อมูลจากอายุน้อยไปหามาก และสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือน โดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งรวบรวมจากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันทบทวนและพัฒนาแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลในครั้งที่ผ่านมามีด้วย โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1	คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล
ส่วนที่ 2	ทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่
ส่วนที่ 3	ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข
ส่วนที่ 4	ทัศนคติต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ/สันติสุข

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและหลักเกณฑ์การดำเนินงานภาคสนาม

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (face-to-face interview) โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมเก็บข้อมูลภาคสนามที่ผ่านการอบรมการสัมภาษณ์มาแล้ว โดยมีผู้ควบคุมงานภาคสนามคอยประสานงานกับพนักงานสัมภาษณ์ ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ เดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2559 ขั้นตอนในการทำงานภาคสนาม มีดังนี้

ขั้นที่ 1 เดินทางไปยังครัวเรือนเป้าหมายที่ตนเองรับผิดชอบ

- 1.1 พนักงานสัมภาษณ์เตรียมเอกสารดังต่อไปนี้ 1) รายละเอียดโครงการ 2) แบบสอบถาม 3) รายชื่อสำรวจ 4) หนังสือชี้แจงโครงการฯ (ทั่วไป) 5) ของที่ระลึก
- 1.2 ก่อนที่พนักงานสัมภาษณ์จะเดินทางเข้าไปในหมู่บ้าน ได้ประสานงานอย่างเป็นทางการกับผู้นำในพื้นที่ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือผู้นำศาสนา เพื่อแนะนำตัว รวมทั้งโครงการฯ และเพื่อให้ทราบที่อยู่ของผู้ที่จะถูกสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
- 1.3 เมื่อเดินทางไปถึงหมู่บ้าน พนักงานสัมภาษณ์จะเข้าไปพบกับผู้นำในพื้นที่ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือผู้นำศาสนา เพื่อแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

ขั้นที่ 2 สัมภาษณ์บุคคลในแต่ละครัวเรือนตัวอย่าง

- 2.1 พนักงานสัมภาษณ์จะเป็นผู้กำหนดเองว่าจะไปสัมภาษณ์ครัวเรือนใดก่อนหลัง แต่จะต้องสัมภาษณ์ให้ครบ 12 ครัวเรือนใน 1 หมู่บ้าน
- 2.2 เมื่อพนักงานสัมภาษณ์ไปถึงแต่ละครัวเรือน ให้ถามหาบุคคลที่จะให้สัมภาษณ์ตามบัญชีรายชื่อครัวเรือนเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์
- 2.3 แนะนำตัวและแสดงบัตรประจำตัวในการเก็บข้อมูลภาคสนาม
- 2.4 อธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ของโครงการฯ ตามแบบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์
- 2.5 เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์อนุญาตให้สัมภาษณ์แล้ว ให้พนักงานสัมภาษณ์เริ่มต้นสัมภาษณ์ได้
- 2.6 เมื่อสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ให้ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์อย่างจริงใจ พร้อมกับมอบของที่ระลึกแก่ผู้ให้สัมภาษณ์
- 2.7 ในกรณีที่ไม่มีพบบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์ หากบุคคลดังกล่าวไม่อยู่ในพื้นที่นั้นแล้ว ให้เปลี่ยนเป็นรายชื่อสำรวจแทน แต่หากยังอยู่ในพื้นที่แต่ไม่อยู่ในวันที่ไปพบ ให้นำหมายเพื่อเข้าไปพบอีกที (หากครั้งที่สองยังไม่พบ ให้เปลี่ยนเป็นรายชื่อสำรวจเลย)

2.8 ในกรณีที่ไม่มีพบผู้ที่อยู่ในรายชื่อสำรวจ ให้หันหน้าเข้าบ้านของผู้ที่อยู่ในรายชื่อสำรวจ และเลือกบ้านที่อยู่ถัดไปทางขวา โดยเลือกผู้ที่อยู่ในบ้านหลังนั้นซึ่งมีเพศและอายุใกล้เคียงกับบุคคลที่สุ่มไว้ในครั้งแรก

2.9 ส่งแบบสอบถามที่สมบูรณ์ให้กับผู้ควบคุมงานภาคสนามที่รับผิดชอบพื้นที่ของตน

2) หลักเกณฑ์ในการดำเนินงานภาคสนาม

กรณีการเปลี่ยนเป็นตัวอย่างสำรวจในบ้านเป้าหมาย เนื่องจากเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- สมาชิกในครัวเรือนที่สุ่มได้ ไม่ได้อาศัยอยู่จริงในพื้นที่ (ไปทำงานนอกพื้นที่ / มีชื่อในทะเบียนบ้านแต่ตัวไม่ได้อาศัยอยู่จริง)
- มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ/ เจ็บป่วย
- เสียชีวิต
- อายุของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ไม่เข้าเกณฑ์ (น้อยกว่า 18 ปี หรือมากกว่า 70 ปี)
- ในกรณีมีผู้นำชุมชน หรือผู้นำศาสนา แนะนำให้เปลี่ยน ต้องปรึกษาทีมวิชาการ

กรณีการเปลี่ยนเป็นบ้านสำรวจ เนื่องจากเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- สมาชิกในครัวเรือนที่สุ่มได้ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์
- บ้านหลังนั้นไม่มีอยู่จริงในพื้นที่ / บ้านร้าง/ หรือไม่มีผู้อยู่อาศัยในบ้านหลังนั้น
- กรณีเริ่มสัมภาษณ์บ้านเป้าหมายแล้ว ครั้งที่ 1 ไม่เสร็จ นัดหมายครั้งใหม่ แต่ถูกปฏิเสธ หรือไม่สามารถติดต่อได้ ให้เปลี่ยนเป็นบ้านสำรวจ

3) หลักเกณฑ์ในการสุ่มสำรวจในสนาม

กรณีที่ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย และครัวเรือนสำรวจไม่เพียงพอต่อการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ให้หัวหน้าทีมภาคสนามหรือพนักงานสัมภาษณ์ ทำการสุ่มตัวอย่างในสนาม โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- หัวหน้าทีมภาคสนามหรือพนักงานสัมภาษณ์ ใช้หลักการหันหน้าเข้าหาบ้านหลังสุดท้ายในลิสต์รายชื่อ และให้นับบ้านทางซ้ายมือเป็นครัวเรือนตัวอย่าง กรณีบ้านด้านซ้ายมือหลังถัดไปเป็นบ้านร้างหรือไม่มีผู้อยู่อาศัยอยู่จริง ให้นับบ้านด้านซ้ายมือหลังถัดไป

- สุ่มเลือกคนในบ้าน โดยการทำลิสต์คนในบ้านตามแบบฟอร์มการสุ่มตัวอย่างภาคสนาม กรณีพนักงานสัมภาษณ์เป็นคนทำหน้าที่สุ่มในสนามต้องโทรกลับมาแจ้งหัวหน้าทีมภาคสนามของตนเองเพื่อยืนยันการเปลี่ยนแปลงตัวอย่าง

4) การยุติการสัมภาษณ์

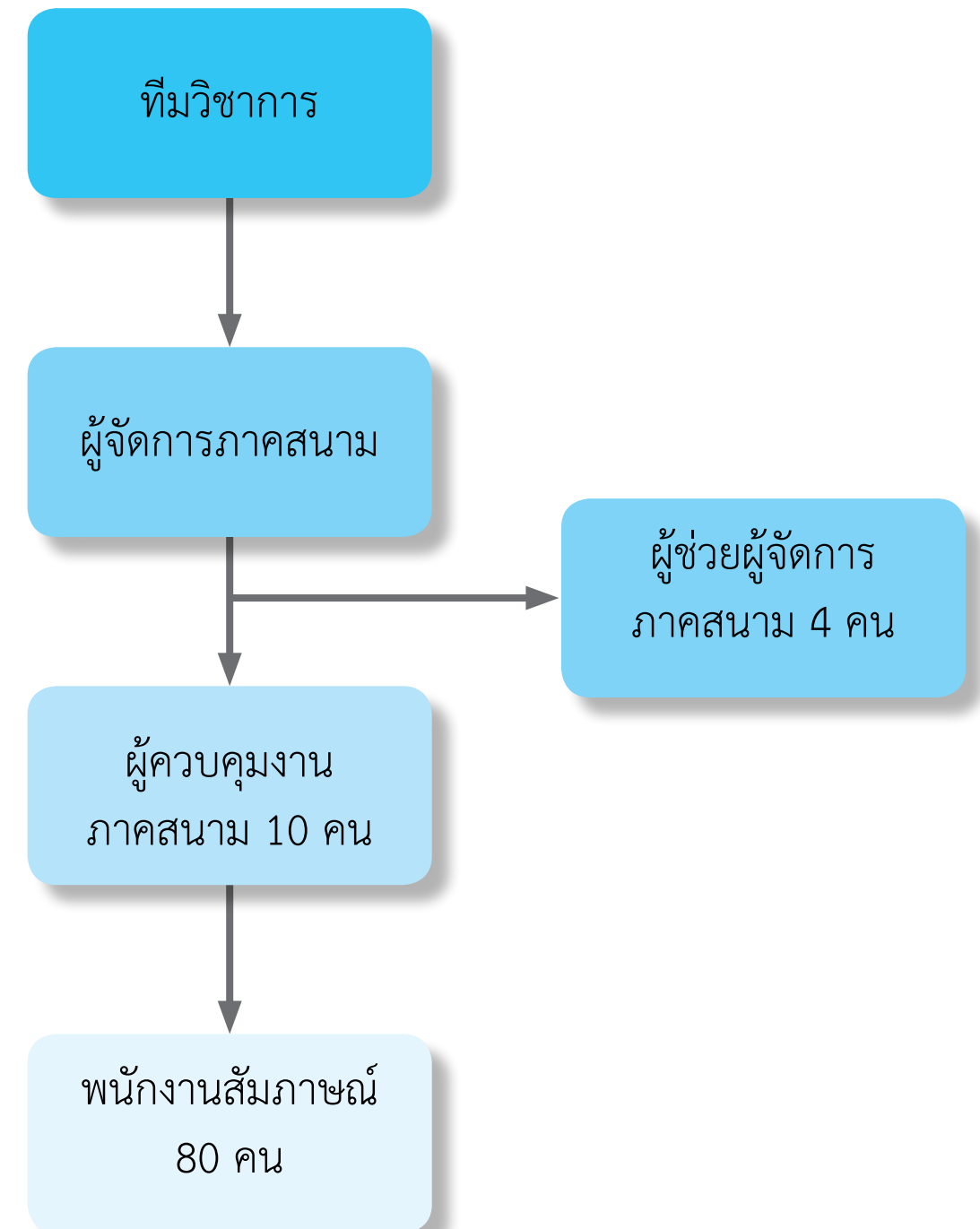
- การยุติแบบชั่วคราว – ในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีเหตุจำเป็นต้องหยุดการให้สัมภาษณ์แต่ยังยินดีให้ข้อมูล ผู้สัมภาษณ์จะต้องมาภายในวันนั้นหรือไม่เกิน 2 วัน
- การยุติแบบถาวร – เช่น การถูกคุกคาม การถูกปฏิเสธ หรือได้รับคำแนะนำจากผู้นำชุมชนว่าไม่ควรสัมภาษณ์ (กรณีนี้ต้องปรึกษาทีมกลาง) ต้องดำเนินการสุ่มใหม่จากรายชื่อสำรองที่มีจำนวน 16 คราวเรือน หากรายชื่อสำรองไม่เพียงพอ ให้ใช้หลักเกณฑ์ที่การสุ่มสำรองในสนาม

1.5 บทบาทและหน้าที่ของทีมงานภาคสนามในการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไป

ผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ของทีมงานภาคสนามในการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไป มีดังนี้

- 1) ผู้จัดการภาคสนาม (1 คน) – ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างผู้ควบคุมงานภาคสนามกับทีมวิชาการ ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ควบคุมงานภาคสนามและพนักงานสัมภาษณ์
- 2) ผู้ช่วยผู้จัดการภาคสนาม (4 คน) – ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของผู้จัดการภาคสนาม
- 3) ผู้ควบคุมงานภาคสนาม (6 คน) – ทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของพนักงานสัมภาษณ์ในส่วน of พื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ ช่วยตอบปัญหาและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานภาคสนาม รวมทั้งรวบรวมและตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่พนักงานสัมภาษณ์ได้สัมภาษณ์แล้วเสร็จตามพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อส่งต่อให้กับผู้จัดการภาคสนามต่อไป
- 4) พนักงานสัมภาษณ์ (ประมาณ 80 คน) – ทำหน้าที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม
- 5) ทีมวิชาการพื้นที่ – ทำหน้าที่ควบคุมกระบวนการเก็บข้อมูลในภาพรวมทั้งหมด และรับข้อมูลภาคสนามมาจากผู้จัดการภาคสนามเพื่อดำเนินการต่อไป

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างทีมสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่

2. การสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำความคิด

2.1 พื้นที่ในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

การสำรวจความคิดเห็นของผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนที่ทำงานในพื้นที่ หรือเกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยขั้นตอนในการคัดเลือกตัวแทนของผู้นำความคิดในการสำรวจรอบที่ 2 จะใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball) โดยให้กลุ่มผู้นำทางความคิดที่เป็นบุคคลตั้งต้นในการสำรวจรอบที่ 1 เสนอชื่อตัวอย่าง 10 รายชื่อ และทางคณะทำงานวิชาการจะพิจารณาความถี่ของการถูกเสนอชื่อ โดยใช้การเรียงลำดับความถี่สูงสุด 100 ลำดับแรก แต่เนื่องจากรายชื่อที่ถูกเสนอมาจากผู้นำความคิด รอบที่ 1 มีความซ้ำและมีจำนวน 136 รายชื่อ ทางคณะวิชาการจึงพิจารณาให้ทำการประสานเพื่อขอสัมภาษณ์ทั้งหมดเพื่อให้เกิดความครอบคลุม ซึ่งในการสอบถามความคิดเห็นนั้น ชื่อของผู้นำความคิดจะไม่มีการเปิดเผยชื่อต่อสาธารณะ โดยหลักในการเสนอรายชื่อมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้นำทางความคิดที่จะเสนอ ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้ที่สามารถสะท้อนเสียงของคนในพื้นที่จำนวนมากได้
- (2) เป็นผู้ที่มีเครือข่ายกว้างขวาง สามารถเชื่อมต่อกับคนในพื้นที่ได้เป็นจำนวนมาก
- (3) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่จำนวนมากว่าเป็นผู้นำหรือผู้แทนของตน
- (4) เป็นผู้ที่สามารถพูดและ/หรือการกระทำของตนมีอิทธิพลทางความคิดและ/หรือจิตใจของคนในพื้นที่จำนวนมาก
- (5) เป็นผู้ที่สามารถพูดและ/หรือการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่จำนวนมาก
- (6) เป็นผู้ที่มีคนในพื้นที่จำนวนมากให้ความเคารพนับถือ
- (7) เป็นผู้ที่มีอาชีพหรือทำงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- (8) เป็นผู้ที่สามารถทำงานด้วยได้หรือพอใจที่จะทำงานด้วย

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก) แบบสอบถาม – คณะผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งรวบรวมจากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันทบทวนและพัฒนาแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลในครั้งที่ผ่านมามีด้วย โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1	คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล
ส่วนที่ 2	ทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่
ส่วนที่ 3	ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข
ส่วนที่ 4	ทัศนคติต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ/สันติสุข

ข) แบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อผู้นำความคิด – การเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสำรวจของผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (face-to-face interview) โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล และแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อเพิ่มเติม การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมวิชาการในพื้นที่ที่ผ่านการทำความเข้าใจประเด็นคำถาม และวิธีการดำเนินงานมาแล้ว ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลคือเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2559 ขั้นตอนในการทำงานภาคสนาม มีดังนี้

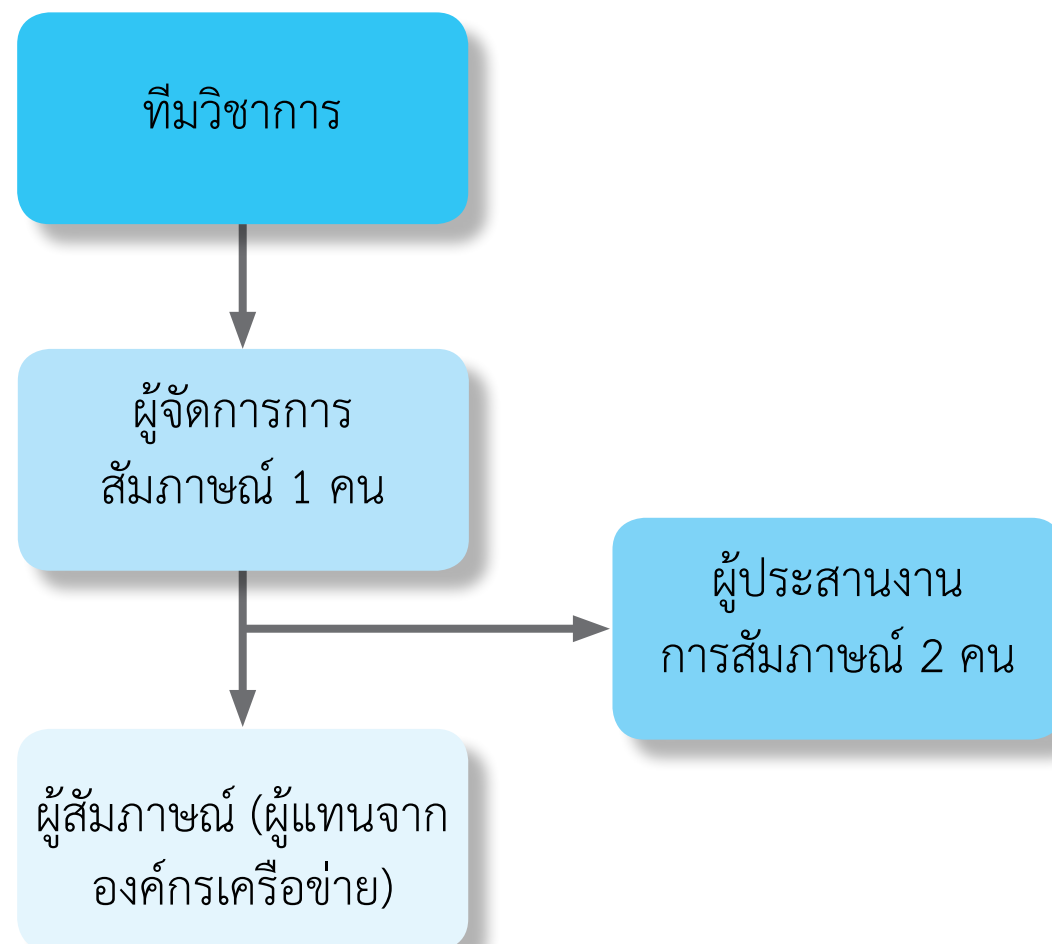
- ขั้นที่ 1 ผู้จัดการการสัมภาษณ์และผู้ประสานงาน ประสานกับผู้สัมภาษณ์ เพื่อนัดหมายกับผู้นำทางความคิดที่อยู่ในรายชื่อตั้งต้นเพื่อไปทำการสัมภาษณ์ โดยสถาบันพระปกเกล้าจะส่งจดหมายติดต่อขอเข้าสัมภาษณ์ พร้อมรายละเอียดโครงการฯ และแบบตอบรับ (หากไม่ตอบรับที่จะให้สัมภาษณ์ ให้ผู้จัดการประสานกับทีมวิชาการเพื่อเลือกรายชื่อสำรองขึ้นมาต่อไป)
- ขั้นที่ 2 หากผู้ที่อยู่ในรายชื่อยินดีที่จะให้สัมภาษณ์ ให้ผู้สัมภาษณ์นำแบบสอบถามไปให้กับผู้ถูกสัมภาษณ์ทำเอง หลังจากทำเสร็จแล้ว ให้ผู้สัมภาษณ์ขอตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถาม และขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์นำแบบสอบถาม พร้อมแบบฟอร์มเสนอชื่อผู้นำความคิดเพิ่มเติม ใส่ซองปิดผนึก จากนั้นให้ผู้สัมภาษณ์เซ็นกำกับและส่งให้กับผู้จัดการการสัมภาษณ์ดำเนินการต่อไป

2.4 บทบาทและหน้าที่ของทีมงานภาคสนามในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำความคิด

ผู้ที่มิบทบาทและหน้าที่ของทีมงานภาคสนามในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำความคิด มีดังนี้

- 1) ผู้จัดการการสัมภาษณ์ (1 คน) – ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างผู้สัมภาษณ์กับทีมวิชาการ ช่วยตอบปัญหาและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานสัมภาษณ์ รวมทั้งรวบรวมและตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่ผู้สัมภาษณ์ได้สัมภาษณ์แล้วเสร็จตามรายชื่อที่รับผิดชอบ เพื่อส่งต่อไปให้ทีมวิชาการต่อไป
- 2) ผู้ประสานงานการสัมภาษณ์ (2 คน) – ทำหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวกระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์กับผู้สัมภาษณ์
- 3) ผู้สัมภาษณ์ – ทำหน้าที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม
- 4) ทีมวิชาการ – ทำหน้าที่ควบคุมกระบวนการเก็บข้อมูลในภาพรวมทั้งหมด คัดเลือกรายชื่อที่จะสัมภาษณ์เพิ่มเติม และรับข้อมูลจากผู้จัดการการสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการต่อไป

แผนภาพที่ 2 ทีมสัมภาษณ์ผู้นำความคิด

3. การอบรมพนักงานสัมภาษณ์และการควบคุมคุณภาพข้อมูล

3.1 หลักการอบรมพนักงานสัมภาษณ์

เมื่อจัดทำคู่มือการสัมภาษณ์และการทำงานภาคสนามเสร็จแล้ว จะทำการอบรมหัวหน้าทีมและพนักงานสัมภาษณ์ เนื้อหาในการอบรมครอบคลุม วัตถุประสงค์ของการสำรวจ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการสำรวจ และการเข้าหากกลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาของแบบสอบถาม เทคนิคการสัมภาษณ์ ข้อพิจารณาเชิงจริยธรรม ทำการอบรม ทั้งในเชิงทฤษฎีและการทดสอบความเข้าใจเนื้อหาและขั้นตอนการสำรวจ และการทดลองฝึกปฏิบัติจริง และการนำเสนอปัญหาที่พบขณะฝึกปฏิบัติ หาแนวทางแก้ไขปัญหที่พบในขณะปฏิบัติงาน

3.2 การควบคุมคุณภาพข้อมูล

การสำรวจในครั้งนี้มีการควบคุมคุณภาพข้อมูลหลายวิธีเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้น มีความถูกต้องและมีคุณภาพ ข้อแรกคือ การมีผู้ควบคุมงานภาคสนามโดยหัวหน้าทีมในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากจะทำการติดต่อประสานงานกับพื้นที่เพื่อเตรียมแผนงานภาคสนามแล้ว ยังมีหน้าที่คอยดูแล กำกับ และให้คำแนะนำพนักงานสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่อง ข้อที่สองคือ การมีคนในพื้นที่พาเข้าไปหาตัวอย่างและแนะนำทีมงานภาคสนามทำให้มีความน่าเชื่อถือ โดยการควบคุมคุณภาพของข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1) ตรวจสอบโดยพนักงานสัมภาษณ์

- 1.1 พนักงานสัมภาษณ์ต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของตน
- 1.2 ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลทันทีหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีคำถามใดที่หลงลืมไปและคำตอบที่บันทึกไว้นั้นถูกต้องชัดเจน
- 1.3 เมื่อตรวจสอบแล้ว ให้เซ็นชื่อและลงวันที่กำกับไว้ในหน้าสุดท้ายของแบบสอบถาม
- 1.4 ส่งแบบสอบถามที่ได้สัมภาษณ์แล้วให้กับผู้ควบคุมงานภาคสนาม ภายใน 3 วันหลังจากวันสัมภาษณ์

2) ตรวจสอบโดยผู้ควบคุมงานภาคสนาม

- 2.1 ผู้ควบคุมงานภาคสนามต้องตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อให้แน่ใจว่าคำตอบทุกข้อมีความชัดเจนและสมบูรณ์

- 2.2 ถ้าแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ต้องแจ้งให้พนักงานสัมภาษณ์คนนั้นทราบ และให้ทำการตรวจสอบอีกครั้ง
- 2.3 เมื่อตรวจสอบแบบสอบถามจนสมบูรณ์แล้ว ให้เซ็นชื่อและลงวันที่กำกับไว้ในหน้าสุดท้ายของแบบสอบถาม
- 2.4 หลังจากนั้นให้รวบรวมแบบสอบถามส่งต่อให้ผู้จัดการภาคสนามต่อไป ภายใน 3 วันหลังจากได้รับจากพนักงานสัมภาษณ์

3) ตรวจสอบโดยผู้จัดการภาคสนาม

- 3.1 ผู้จัดการภาคสนามสุ่มตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม
- 3.2 ถ้าแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ต้องแจ้งให้ผู้ควบคุมงานภาคสนามที่รับผิดชอบทราบ และให้ทำการตรวจสอบอีกครั้ง
- 3.3 หลังจากนั้น ให้ส่งแบบสอบถามให้กับทีมวิชาการทุก 1 สัปดาห์ เพื่อจัดส่งให้กับทีมบันทึกข้อมูลต่อไป

3.3 ข้อปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติของพนักงานสัมภาษณ์

- ทำความเข้าใจคำถามทุกข้อในแบบสอบถาม ให้รู้ถึงวัตถุประสงค์ของคำถามแต่ละข้อ
- ทำตามคำสั่งที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม เกี่ยวกับการถามและการกรอกข้อมูล
- ปฏิบัติต่อบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยความเคารพและสุภาพอ่อนน้อม ไม่ว่าจะเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ หรือประชาชนทั่วไป
- แต่งตัวให้สุภาพเรียบร้อย
- พกบัตรประจำตัวติดตัวไปด้วยทุกครั้งที่ยังสัมภาษณ์
- ไม่ใช้เวลาในการสัมภาษณ์นานเกินจำเป็น
- ไม่แทรกแซงเรื่องราวส่วนตัวหรือชี้นำการตอบของผู้ให้สัมภาษณ์
- ไม่แสดงปฏิกิริยาหรือทำทีใดๆ ต่อคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์
- ไม่นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิพากษ์วิจารณ์หรือเปิดเผยให้ผู้อื่นรับรู้โดยเด็ดขาด
- ไม่กรอกข้อมูลในแบบสอบถามด้วยความคิดของตัวเองโดยเด็ดขาด

4. ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

ในการศึกษานี้ ได้พิจารณาประเด็นจริยธรรมในหลายด้าน การขอความยินยอม คือการขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตลอดจนการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ และให้เพื่อการวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น รวมทั้งกรณีที่ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ เพิ่มเติมก็สามารถติดต่อกับสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และ/หรือ สถาบันพระปกเกล้าได้

ประเด็นเรื่องความเป็นส่วนตัว และการเก็บรักษาความลับของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยผู้ที่ให้สัมภาษณ์จะมีความเป็นส่วนตัว การย้าในเรื่องการเก็บรักษาข้อมูลของผู้ตอบเป็นความลับ และไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อสาธารณะ ข้อมูลจะถูกนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยจะถูกนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม และนำเสนอเป็นรายงานการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean)

